

DRAMMEN
KOMMUNE

Årsmelding 2018

Rådmann 2. april 2019

Innhold

Årsmelding 2018 - oppsummering	4
Aktuelle temaer i 2018	11
Kommunereformen	12
Kvalitets- og styringssystem	14
Internkontroll, varsling og etikk	14
Digitalisering.....	17
Klima og miljø	18
Frivillighet og samspill i lokalmiljøene.....	19
Samfunnsøkonomisk utvikling.....	21
Demografisk utvikling.....	21
Folketilvekst, flytteaktivitet og boligbygging.....	22
Arbeidsledighet	24
Nøkkeltall for Drammen	25
Kommunenes tjenesteområder	26
Programområde 01 Barnehage	26
Programområde 02 Oppvekst	33
Programområde 03 Samfunnsikkerhet.....	44
Programområdet 04 Byutvikling	48
Programområde 05 Helse-, sosial og omsorgstjenester	56
Programområde 06 Kultur.....	70
Programområde 07 Ledelse, organisering og styring.....	79
Programområde 08 Kompetanse, markedsføring og næring	86
Programområde 09 Idrett, park og natur.....	94
Programområde 10 Politisk styring	99
Programområde 11 Vei	103
Programområde 12 Grunnskoleopplæring	110
Programområde 13 Introduksjonstjenester.....	117
Programområde 14 Vann og avløp	124
Økonomisk utvikling	131
Driftsregnskapet 2018	131
Investeringsregnskapet 2018	140
Balanseregnskapet per 31.12.2018.....	144

Menneskelige ressurser	150
Arbeidsgiverpolitikk.....	150
Medarbeiderstatus.....	152
Likestilling.....	156
Eierstyring.....	158
Kommunale foretak.....	159
Aksjeselskaper	161
Interkommunale selskaper mv.....	163
Interkommunalt samarbeid	164

Årsmelding 2018 - oppsummering

På vei mot en ny kommune

Arbeidet med å etablere den nye kommunen er godt i gang, og dette har krevd en betydelig innsats fra Drammen kommune som organisasjon, både på det politiske og det administrative området.

Fellesnemnda, som består av folkevalgte fra Drammen, Svelvik og Nedre Eiker har bygget videre på og konkretisert føringene som ligger i den felles politiske plattformen. Dette er nå nedfelt i et eget dokument, Veivalg nye Drammen, som er gjenstand for drøfting på dialogmøter i kommunedelene i den nye kommunen.

Administrasjonen har avgitt ressurser til en rekke prosjekter og ikke minst arbeidsverksteder. Prosessene rundt samordning og harmonisering av IKT-systemer har vært særlig arbeidskrevende.

Det vesentlige av utviklingsarbeidet innenfor tjenesteområdene foregår etter hvert i den nye kommunen. Dette er en naturlig utvikling som har begynt i 2018 og som kommer å bli enda tydeligere utover i 2019.

Gamle Drammen kommune har samtidig beveget seg i retning av en ren driftsorganisasjon, hvor fokus er på å konsolidere den løpende virksomheten og å gjennomføre tiltak som allerede er vedtatt, med unntak av arbeidet med de store planprosessene. Dette bærer årsmelding for 2018 preg av, og dette er siste gangen rådmannen legger frem kommunens årsmelding for bystyret i Drammen.

Overskudd på 104,4 millioner kroner

Drammen bykasses regnskap for 2018 er avsluttet med et overskudd etter årsoppgjørdisposisjoner på 104,4 millioner kroner. Bykassens netto driftsresultat før årsoppgjørdisposisjoner er på 154,5 millioner kroner. Netto driftsresultat er 73 millioner kroner bedre enn forutsatt i forhold til opprinnelig budsjett 2018. Driftsresultatet tilsvarer 2,9 prosent av bykassens brutto driftsinntekter.

Resultatforbedringen skyldes i hovedsak mindreforbruk i programområdene, høyere skatteinntekter og inntektsutjevning og lavere finansutgifter enn forutsatt i revidert budsjettet.

Inklusiv udisponert årsresultat utgjør kommunens frie reserver 603 millioner kroner per utgangen av 2018. Dette ligger betydelig over kravet i bystyrets handlingsregler. I 2018 er 36 prosent av kommunens ikke-rentable investeringer egenfinansiert. Høy egenfinansiering reduserer lånebehovet. Kommunens lånegjeld har i 2018 økt med 275 millioner kroner og utgjør ved årets utgang 5 857 millioner kroner.

I samsvar med budsjett er 106,6 millioner kroner overført fra bykassens driftsregnskap til egenfinansiering av investeringer. I tillegg er det, også som budsjett, foretatt en netto avsetning til disposisjonsfondet med 95,1 millioner kroner. Disposisjonsfondet utgjør etter dette 551 millioner kroner. Rådmannen vil ved behandling av bykassens regnskap for 2018 foreslå at udisponert overskudd tilføres disposisjonsfondet. Fratrukket tilbakeført mindreforbruk i programområdene vil bykassens reserver med dette utgjøre om lag 603 millioner kroner ved utgangen av 2018.

Stram styring i programområdene

Det har vært stram styring i virksomhetene i 2018. Alle programområder, så nær som Idrett, park og natur, har et driftsresultat som er i balanse eller bedre. Etter avsetninger og overføring til investeringsregnskapet er samlet mindreforbruk i programområdene på 63,9 millioner kroner. Dette tilsvarer en forbruksprosent på 98,4 prosent av revidert budsjett 2018.

Det største mindreforbruket er innenfor programområdene 01 Barnehage (8,6 millioner kroner), 02 Oppvekst (11,8 millioner kroner), 07 Ledelse, organisering og styring (10,8 millioner kroner) og 12 Grunnskole (21 millioner kroner).

Økning i sentrale inntekter

Skatt og rammetilskudd samt andre sentrale inntekter utgjorde 3 911,3 millioner kroner i 2018, som er 29,2 millioner kroner mer enn forutsatt i revidert årsbudsjett. Samlede sentrale inntekter viser en vekst på 2,3 prosent i forhold til 2017. Dette er lavere vekst enn kommunal deflator på 2,6 prosent. Dette skyldes at inntekter fra integreringstilskudd og særtilskudd for enslige mindreårige flyktninger er redusert med 17,3 millioner kroner som følge av redusert bosetting av flyktninger.

Kommunenes skatteinngang ble også i 2018 betydelig bedre enn det som var lagt til grunn i statsbudsjettet. I forslaget til statsbudsjett 2019 la regjeringen til grunn en oppjustering av kommunenes skatteinntekter i 2018 med 2,1 milliarder kroner. Bakgrunnen for dette var ekstraordinært store uttak av utbytte til personlige skattytere for inntektsåret 2017. Merskatteveksten i 2018 forventes ikke å påvirke det langsiktige inntektsnivået for norske kommuner.

Ved behandlingen av 2. tertialrapport vedtok bystyret å oppjustere Drammen kommunes skatteanslag med 26,1 millioner kroner. Dette innebar en økning av antatt skattevekst i 2018 fra 0,1 til 1,4 prosent.

I løpet av siste tertial 2018 kom det inn 10,6 millioner kroner mer enn budsjettet i skatteinntekter i 2018. Skatteveksten for Drammen i 2018 endte på 2,0 prosent. Det var også god skatteinngang på landsbasis mot slutten av året, og nasjonal skattevekst ble på 3,8 prosent, betydelig høyere enn i Drammen. Dette førte til at Drammen kommunes inntekter fra inntektsutjevningen ble 14,6 millioner kroner høyere enn budsjettet.

Øvrige sentrale inntekter

Øvrige sentrale inntektsposter omfatter integreringstilskudd, særtilskudd for enslige mindreårige flyktninger, vertskommunetilskudd for asylmottak og kompensasjonstilskudd fra Husbanken.

I sum viser øvrige sentrale inntekter en merinntekt på 4,6 millioner kroner i 2018 i forhold til budsjett. Sammenlignet med 2017 er andre sentrale inntekter redusert med 19,6 millioner kroner. Dette er i hovedsak knyttet til redusert bosetting av flyktninger og asylsøkere.

Merinntektene i forhold til budsjett for er først og fremst en følge av at flere har fått familiegjenforening samt ekstra bosetting av fem personer i forbindelse med avviklingen av Drammen asylmottak.

Finansområdet gikk i pluss i 2018

Drammen kommune har også i 2018 nytt godt av lave innlånsrenter og gjennomgående god likviditet. Bykassens budsjetterte renteinntekter ble ved behandlingen av 1. tertialrapport oppjustert med 2

millioner kroner, og netto finansutgifter viser ved årets utgang et mindreforbruk på snau 20 millioner kroner i forhold til revidert budsjett.

Dette kan i hovedsak tilskrives at kontantresultatet i lånefondet ble om lag 7 millioner kroner bedre enn budsjett. I tillegg bidro lavere rente- og avdragsutgifter og høyere renteinntekter fra bankinnskudd og plasseringer i pengemarkedsfond, til at bykassens netto finansutgifter ble om lag 12 millioner kroner lavere enn budsjettet.

Utbytte og eieruttak bedre enn forutsatt

Utbytte og eieruttak fra kommunens bedrifter er inntektsført med 177 millioner kroner i 2018. Dette er 23,7 millioner kroner mer enn opprinnelig budsjettet. Av inntektene i 2018 utgjør 83 millioner kroner utbytte fra aksjeselskaper, mens det er inntektsført 90 millioner kroner i eieruttak fra kommunale foretak samt 4,1 millioner kroner i eieruttak fra Renovasjonsselskapet for Drammensregionen IKS. Dette skriver seg fra flere års overskudd fra innsamling av næringsavfall, noe som faller utenfor selvkostområdet.

Alle får barnehageplass i Drammen

Drammen kommune har nok barnehageplasser og alle som ønsker det har fått tilbud om plass. Det tilbys gratis barnehageplass til familier med inntekt under 462 000 kroner. I 2018 hadde i gjennomsnitt 604 barn gratis barnehage.

Andelen barn i barnehage i alderen 1-5 år er 89,4 prosent, og det er 0,3 prosentpoeng høyere enn i fjoråret. Andel barn i barnehage i alderen 1-2 år er 78,7 prosent, og det er en økning på 2,2 prosentpoeng fra året før.

Andelen ansatte med barnehagelærerutdanning er 37,5 prosent.

Læringsløp Drammen gir kraft og retning til utviklingsarbeidet. Økt tverrfaglig samarbeid gir synergieffekter og økt kompetanse. Utprøving av nye samarbeidsmodeller bidrar til bedre og mer effektive tjenester for barn og unge.

Trivselsundersøkelsen for 5-åringer er gjennomført i de kommunale barnehagene og viser stor grad av trivsel blant barna.

Flere barn får hjelp tidlig

Nye lokaler for Senter for oppvekst i gamle Strømsø skole legger til rette for større grad av tverrfaglig samhandling og koordinering. Dette gjør det enklere å arbeide forebyggende og å utvikle gode lavterskeltilbud. Et godt eksempel er samarbeidet mellom barnehage, skole og oppvekst for å sikre gode overganger for barna som skal begynne på 1. trinn.

Andelen hjelpetiltak for barn som er avsluttet med positiv virkning for barnet og familien har økt fra 70 prosent i 2017 til 81 prosent i 2018. Antall nye meldinger til barneverntjenesten har sunket fra 1030 i 2017 til 812 i 2018. Dette kan forklares med endrede meldeprosedyrer og at andre tjenester har grepet fatt i problemene tidlig.

Senter for oppvekst har vært med på å utvikle et undervisningsopplegg som har som mål å øke livsmestringskompetansen hos elever på ungdomstrinnet.

Helsetjenester for barn og unge har blitt vesentlig styrket de seinere årene. Antall konsultasjoner ved helsestasjonene økte med 14,5 prosent i 2018, konsultasjoner i skolehelsetjenesten med 12 prosent og ved helsestasjon for ungdom med nærmere 25 prosent.

Styrkingen av jordmortilbudet med 2 årsverk har gitt rom for om lag 50 prosent flere konsultasjoner innenfor svangerskapsomsorgen.

Høy planaktivitet og store utviklingsprosjekter på beddingen

Det har også i 2018 vært høy planaktivitet i Drammen, og det er gjort vedtak for flere store utbyggingsprosjekter som skal gjennomføres de nærmeste årene. De største er:

- Nytt sykehus og tilgrensende helsefunksjoner på Brakerøya
- IC-Vestfoldbanen, inkludert ombygging av Drammen og Gulskogen stasjoner
- Buskerudbypakke 2

Det har også vært arbeidet med flere store områdeplaner, så som Gulskogen nord, Konnerud senterområde, Glassverket/Nøstet og Holmen. Utviklingen av Fjordbyen på Lierstranda planlegges i samarbeid med Lier kommune. I tillegg kommer et stort antall mindre reguleringsaker.

Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø er vedtatt. Planen gir grunnlag for en samordnet og mer konsistent behandling av plan- og byggesaker som berører kulturminner.

Det er gjennomført en ekstern evaluering av hvordan rådmannens tiltaksplan tilknyttet korrupsjonssaken er fulgt opp. Evalueringen konkluderer med at kommunen har arbeidet systematisk med å implementere de vedtatte tiltakene, og at disse i stor grad er gjennomført.

Helseknutepunkt i bydelene – Åskollen er først ute

I 2018 ble overordnet prosjekt for hvordan helse- og omsorgsdistriktene kan utvikles til helseknutepunkt fullført. Det er utarbeidet konseptskisser og planer for alle helse- og omsorgsdistriktene, med vekt på hvordan dette kan tilpasses de ulike distriktenes egenart og behov.

Med dette som utgangspunkt ble det i januar 2018 igangsatt et skisseprosjekt for utvikling av Åskollen helse- og omsorgsdistrikt. Både skisseprosjekt og forprosjekt er gjennomført i 2018. Byggestart av fase 1 (tilrettelagte boliger) forventes før sommeren i 2019.

Alle sykehjemmene i Drammen er resertifisert som livsgledehem i 2018 og det jobbes med livsglede for hjemmeboende.

I alt seks av sykehjemmene pluss Drammen helsehus har fått installert elektronisk medisinskap. To av sykehjemmene har også innført elektroniske medisintraller. Kommunikasjonsløsningen helsenorge.no har gjort det enklere for de som mottar tjenester fra kommunen, eller deres pårørende, å holde kontakt med hjemmetjenesten.

Bystyret vedtok i april 2018 rammene for det videre arbeidet med planlegging av nytt helsehus og legevakt, samlokalisert med nytt sykehus.

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner og Folkehelsestrategien ble vedtatt i 2018.

HSO deltok på frivilligbørs i 2018 og inngikk i alt 59 samarbeidsavtaler, 10 med næringslivet, 24 med ulike frivillige lag og foreninger og 25 med andre offentlige tjenester.

Sosialhjelpsutbetalinger har økt gjennom siste halvdel av 2018. Det er iverksatt tiltak for å bremse utviklingen.

Kulturplan Drammen 2018-2021 vedtatt

Kulturplan Drammen 2018-2021, «Livskvalitet og opplevelser» ble vedtatt av bystyret i juni. Her vektlegges:

- Kulturbyen Drammen
- Kommunikasjon og møter mellom mennesker
- Deltakelse og opplevelse
- Arenaer

Drammen kommune ble nominert til å være Buskerud fylkes kandidat til å bli Norges kulturkommune 2019. Dette skjer i regi av NOKU, Norsk kulturforum.

Antall besøk på biblioteket har økt med vel 24 prosent i 2018, med nær 83 000 flere besøkende. Antall arrangementer på biblioteket har økt med 28,5 prosent og antall arrangementer for barn og unge med 19,8 prosent.

Kulturskolen ga tilbud til 71 flere elever i 2018 enn året før.

Drammen kommune var i oktober vertskommune for fellesutstillingen i Kunst rett vest i samarbeid med Drammens Museum. Over 700 besøkende deltok på åpningsarrangementet.

Byggingen av aktivitetshuset på Fjell, Arena Fjell, går i henhold til planen og ferdigstilles sommeren 2019.

Digitale kanaler som brukernes dør til kommunen

Drammen kommune legger til rette for at digitale kanaler skal være brukernes og innbyggernes førstevalg når de har behov for å ta kontakt med kommunen, og nye innbyggertjenester ble lansert i 2018. VIPPS ble etablert som betalingsform på utvalgte områder, spesielt innenfor kulturarrangementer og kantine-/kafevirksomhet. Digital utgave av Drammen byleksikon ble lansert av ordfører i januar 2018.

Kommunen har i 2018 gjort erfaring med bruk av sensorteknologi for å måle luftkvalitet, sandfang i kummer og digital vannmåling.

Facebook brukes aktivt som informasjonskanal og kommunen hadde i 2018 om lag 11 000 følgere, opp fra cirka 9 500 i 2017. Digital varslingstjeneste for veier/brøyting ble benyttet om lag 6 200 ganger i 2018, rundt 2 600 flere enn i 2017.

Turistinformasjonen i rådhusets kundesenter har hatt økt trafikk og hadde i 2018 om lag 2 000 besøkende fra totalt 39 land, hovedsakelig land i Europa. Drammensguiden ble oppdatert i 2018 og er trykket i nytt opplag.

Fortsetter samarbeidet med næringslivet

Strategisk næringsplan 2017-2020 gir rammer for kommunens næringsarbeid. Her vektlegges kommunens rolle som tilrettelegger for næringsvekst og næringsutvikling. I strategisk næringsplan fokuseres det på tilbudet til etablerere og gründere, helseinnovasjon, besøksnæringene og eiendomsutvikling.

Som en oppfølging av dette har Drammen kommune, i samarbeid med Næringsforeningen i Drammensregionen, etablert prosjektet Næringsvekst 2020, som skal forsterke næringslivets egne initiativ innenfor de områdene som er særlig vektlagt i strategisk næringsplan. Kommunens årlige bidrag på 2 millioner kroner ble videreført i 2018, og næringslivet bidro tilsvarende.

Høgskolen i Sørøst-Norge fikk universitetsstatus i 2018, under navnet Universitetet i Sørøst-Norge, USN. Den strategiske utviklings- og samarbeidsavtalen med USN ble videreutviklet og fornyet i 2018, og vedtatt i bystyret i oktober.

Flere arenaer for fysisk aktivitet

I 2018 åpnet den nye kombinasjonsbanen med kunstgress og kunstis på Øren. Åskollen kunstgressbane er rehabilitert med nytt kunstgress og det er gjort tilpasninger for oppsamling av gummigranulat.

På Konnerud har Drammen kommune og Konnerud idrettslag sammen realisert en ny kunstgressbane på Sletta, samt et nytt nærmiljøanlegg med tre små kunstgressflater på Høyden.

Ungdomsrådets forslag om innkjøp av badeflåte med stupetårn har vært en suksess. Turvei (labbeløype) bak Strøtvetblokkene til Kloppstjern har økt tilbudet til gående på vinterstid.

Drammen kommune har i 2018 levert inn spillemiddelsøknader for over 77 millioner kroner, hvorav 32 er nye søknader.

Felles valg for nye Drammen forberedes

Høsten 2019 skal det gjennomføres kommunestyre- og fylkestingsvalg i nye Drammen. Arbeidet med å planlegge gjennomføringen er påbegynt. Fellesnemnda for de tre kommunene har vedtatt stemmekretser, åpningstider og tilbudet om å forhåndsstemme.

Felles valgstyre er oppnevnt, og det er opprettet et felles valglager for å samordne kommunenes materiell.

1. januar 2018 ble vigselsmyndigheten for borgerlige vielser overført fra tingretten til kommunen. Rammene for gjennomføring ble vedtatt i sak 201/17. Tilbudet er populært og i 2018 gjennomførte Drammen kommune 124 vielser.

Det nye kommuneombudet tiltrådte i stillingen 1. august 2018. Ombudet er en egen enhet, og utfører sitt arbeid uavhengig av administrativ og politisk ledelse i kommunen.

Etterslepet på vedlikehold av veier er redusert

Vinteren 2017-2018 medførte en raskere nedbrytning av veinettet enn normalt. Til tross for det er etterslepet på vedlikehold av veinettet redusert med 9,5 millioner kroner, fra 197 til 187,5 millioner kroner. Særlig fortau er prioritert.

I alt 19 km vei er reasfaltert, hvorav 10,3 km har fått ny veioppbygning. 5,1 km gang- og sykkelvei er reasfaltert. Det er byttet en bro i Dalenveien og Ypsilon har fått nytt dekke.

Energiforbruket til vei- og gatebelysning er ytterligere redusert og kommunen har nå 70 prosent lavenergiarmaturer.

Det er gjennomført trafiksikkerhetstiltak ved skoler og skoleveier, gjennom utbedringer, sikring av gangfelt og fartsdempende tiltak.

Investeringer for bedre skolekapasitet

Drammen kommune har i 2018 investert for til sammen 328 millioner kroner i tiltak for å bedre skolekapasiteten. Blant de store investeringene er utvidelse av Øren skole, bygging av ny skole på Fjell og flerbrukshall ved Brandengen skole. Bystyret har vedtatt at det skal bygges ny ungdomsskole på Åskollen framfor en utvidelse av Marienlyst skole.

Forsterkningstiltakene for å sikre et bedre læringsutbytte er i god drift. Aktivitetsskolen er i gang på åtte skoler, og vil være fullt implementert ved alle barneskolene fra høsten 2019. Ung11 er inne i sitt andre år og har nå 16 elever. Sommerskolen har stor oppslutning og har godt omdømme også langt utenfor Drammen.

Læringsmiljø og læringsresultater for elevene i Drammen måles blant annet gjennom elevundersøkelsen og grunnskolepoeng. På begge områder er resultatene for Drammen gode, og over nasjonalt gjennomsnitt.

Språkplan og plan for sosial og emosjonell kompetanse er ferdig utviklet, og er gode verktøy som tas i bruk for å oppfylle mål i kvalitetsplanen «Læringsløp Drammen - å lykkes i hele læringsløpet». Arbeidet med digital læring fortsetter med full kraft.

Kompetanseheving både som videreutdanning og etterutdanning har høy prioritet. Drammen samarbeider med nabokommunene om en desentralisert kompetansestrategi for å imøtekomme nye nasjonale planer og lokale behov for etterutdanning.

Flere går videre til arbeid eller utdanning etter introduksjonsprogram

I 2018 gikk 60 prosent av deltakerne i introduksjonsprogram over i arbeid eller utdanning etter at programmet var avsluttet. Det er en økning fra 57 prosent i 2017.

Introduksjonssenteret har lang tradisjon for arbeidsretting av norskopplæringen og har til enhver tid 80-100 deltakere i språkpraksis. Dette, i tillegg til godt samarbeid med NAV, næringslivet, Internasjonale Drammen og frivilligheten, har vært med på å bidra til positive resultater for å få flere flyktninger i arbeid.

64 personer, derav 36 barn, ble bosatt i 2018, i tråd med bystyrets vedtak. I tillegg er 36 personer, inkludert 16 barn, blitt familiegjenforent og bosatt i 2018. Det ble også bosatt 8 enslige mindreårige flyktninger i 2018.

Integrerings- og fattigdomsutvalget, som har som mandat å bidra til å utvikle en helhetlig politikk for integrering og bedring av innbyggernes levekår, har forsterket sitt arbeid i 2018. Integrerings- og fattigdomsutvalgets rapport behandles i bystyret i juni 2019.

Vannforbruket i Drammen er stabilt

Det er levert drikkevann og slokkevann gjennom hele 2018 uten større avvik. Vannforbruket i Drammen er stabilt, og klart innenfor målet i «Hovedplanen for vann og avløp» hvor det legges opp til at vannforbruket, inkludert lekkasjer, skal holde seg på 2004-nivå eller lavere.

Lekkasjene for 2018 er beregnet til 41 prosent. Det arbeides systematisk med å lokalisere og tette lekkasjer. Det er gjennomført investeringer for 95,2 millioner kroner i 2018.

Gebyrøkningen for både vann og avløp var på 4 prosent i 2018.

Ved Solumstrand renseanlegg var det i en periode problemer med biologisk rensing. Dette førte til at myndighetenes renskrav ikke ble nådd fullt ut. Muusøya renseanlegg hadde en renseseffekt for fosfor på 94,5 prosent, mens kravet er 95 prosent.

I henhold til vedtatte mål var badevannskvaliteten akseptabel i 2018.

Glitre

Aktuelle temaer i 2018

Kommunereformen

Prosjektrådmannen, med prosjektstab, etablerte seg i lokaler på Gamle Kirkeplass i januar. Prosjektstaben dekket rådgiver- og kommunikasjonskompetanse, merkantile funksjoner og en koordinator, i alt åtte personer. Staben flyttet til nye lokaler høsten 2018.

Arbeidet med å etablere nye Drammen ble igangsatt av fellesnemnda, som utarbeidet rammer for arbeidet beskrevet i et styringsdokument. Da prosjektrådmannen tiltrådte, overtok hun ansvaret med å utvikle og oppdatere styringsdokumentet etter hvert som ulike aktiviteter ble igangsatt.

Programmet for nye Drammen inneholder tre typer prosjekter. De politiske prosjektene styres i sin helhet av folkevalgte, mens administrasjonen kun bidrar med tilrettelegging og sekretariat. De administrative-politiske prosjektene er samarbeidsprosjekter hvor noen oppgaver løses politisk og andre administrativt. De administrative prosjektene driftes kun av administrasjonen.

Politiske prosjekter

De politiske prosjektene omhandler politisk utvalgsstruktur og nærdemokratiske ordninger, nye symboler og felles kultur, samt regional posisjonering for nye Drammen. Fellesnemnda opprettet en egen arbeidsgruppe til å jobbe med lokaldemokrati/nærdemokrati i et større perspektiv. Det ble også opprettet en politisk arbeidsgruppe for nytt kommunevåpen og en gruppe som jobbet med regional posisjonering. Leveransene fra arbeidsgruppene ble først forankret i fellesnemnda, deretter i de tre kommunestyrene.

Fellesnemnda besluttet at nye Drammen skal ha fire hovedutvalg. Disse har fått navnene hovedutvalg for oppvekst og utdanning, hovedutvalg for helse, sosial og omsorg, hovedutvalg for kultur, idrett og frivillighet og hovedutvalg for tekniske tjenester.

Fellesnemnda besluttet at nye Drammen skal ha nærutvalg i de nye kommunedelene. Nærutvalget skal ikke ha vedtaksmyndighet. Deres oppgave er å sette politiske saker på dagsorden i kommunedelene og mobilisere innbyggerne til å komme med innspill, gjennom å legge til rette for dialogmøter, folkemøter eller på andre måter som sikrer medvirkning. Nærutvalgene skal bestå av fire politikere, en fra hvert hovedutvalg, samt åtte innbyggere. Rådmannen skal legge til rette for aktivitet i nærutvalgene gjennom en koordinator, som skal være støtte for nærutvalgene.

Fellesnemnda gjennomførte en konkurranse om nytt kommunevåpen. Vinnerforslaget fikk ikke flertall i de tre kommunene. Dette har ført til forsinkelser i utarbeidelse av ny grafisk profil.

Kultursjefene i de tre kommunen har samarbeidet om felles markedsføring av store arrangementer som finner sted i de tre kommunene.

Arbeidsgruppen for regional posisjon har møtt aktører innen lokalt næringsliv og kulturliv, samt statlige og fylkeskommunale aktører. Gruppen utarbeider en strategi for regionalt samarbeid som vil overleveres fellesnemnda i 2019.

Administrative-politiske prosjekter

Fellesnemnda har jobbet med strategi for stedsutvikling. Dette ble konkretisert i en oppdeling av den nye kommunen i ti kommunedeler. Kommunedelene er tenkt å være knutepunkt for innbyggernes møte med kommunen. Det skal være nærutvalg i hver kommunedel og et minimum av kommunale tjenester.

Et annet stort prosjekt har vært tjenesteutvikling. Ledergruppene i de gamle kommunene fikk i oppdrag å utarbeide kunnskapsgrunnlag for tjenestene i sin kommune. De skulle videre utarbeide strategier for tjenesteutvikling. Med dette som grunnlag ble sektorpolitikkerne i de tre kommunene invitert til arbeidsverksteder for å diskutere tjenestene. De ble utfordret til å komme med prioriteringer som senere kunne brukes når økonomiplan for ny kommunen skulle utarbeides. Resultatet av de politiske arbeidsverkstedene ble samlet i rapporter, for senere bruk i arbeidet med tjenesteutvikling.

Det andre prosjektet som ble igangsatt i forbindelse med ny økonomiplan var en ståstedsanalyse av tjenestene i de tre kommunene, samt en kartlegging av gebyrer og avgifter.

Ny arbeidsgiverpolitikk ble utarbeidet etter en lengre medvirkningsprosess med ansatte i ulike aldersgrupper og etter samtaler med studenter.

Drammen kommune har egen pensjonskasse, mens de to andre kommunene har hatt KLP som pensjonsleverandør. En arbeidsgruppe bestående av tillitsvalgte og ansatte fikk utført en pensjonsanalyse som var til drøfting i de tre kommunene. Denne ble så overlevert en arbeidsgruppe av politikere og tillitsvalgte. De innstilte på å bruke Drammen kommunale pensjonskasse også i den nye kommunen. Innstillingen ble forankret i de tre kommunene.

Fellesnemnda har gått gjennom hvordan eierskapet i de tre kommunene i dag er organisert. Hensikten var å se på hvilke tjenester som idag utføres av ulike kommunale selskaper som med fordel kan produseres i basisorganisasjonen i den nye kommunen.

Selskapene Drammensregionens IKT, Kommuneadvokaten i Drammensregionen, Kemneren i Drammensregionen og Drammensregionens interkommunale krisesenter er regulert gjennom kommunelovens §27. Denne selskapsmodellen fjernes med ny kommunelov. Fellesnemnda har bestemt at tjenestene som disse selskapene leverer skal produseres i den nye kommunens egen driftsorganisasjon. Det samme gjelder for legevaktstjenester. Fellesnemnda vedtok videre å ikke videreføre kommunale foretak for parkerings- og tekniske tjenester. Drammen Eiendom vil imidlertid bli videreført som et kommunalt foretak.

Valget i 2019 skal avholdes som om nye Drammen allerede er etablert. Derfor ble det opprettet et valgstyre som har jobbet med å forberede hvordan valget skal avvikles.

Administrative prosjekter

Prosjektrådmannen, sammen med tillitsvalgte, opprettet en styringsgruppe for å jobbe med den nye organisasjonen. Styringsgruppa presenterte en modell for direktørnivået før sommerferien. Medio oktober var fem direktører innplassert, alle var kandidater fra de tre nåværende kommunene. Resterende direktører kom på plass i perioden desember-februar. Ansatterepresentanter ble invitert til arbeidsverksteder i september/oktober for å diskutere premisser for organisering.

Harmonisering av IKT-systemer for den nye kommunen er ansett som det mest risikofylte prosjektet som er igangsatt. Det ble hentet inn en ekstern konsulent med erfaring fra større sammenslåinger til å lede IKT-prosjektet. Tre av fem delprosjektledere ble hentet fra D-IKT, mens to var eksterne grunnet

manglende kompetanse og kapasitet i egne kommuner. Arbeidet med harmonisering omfatter rundt 150 systemer. Det er også nødvendig å gjennomføre en rekke nyanskaffelser.

De tre kommunene har en rekke like/lignende veinavn. Fellesnemnda opprettet en veinavnskomite som foreslo hvilke veier som skulle endre navn. Alle berørte innbyggere ble skriftlig varslet om at deres vei skulle få nytt navn og at de kunne komme med forslag. Omadressering skjer i 2019.

Informasjon og kommunikasjon er krevende i en så omfattende omstillingsprosess som en kommunesammenslåing er. Det er etablert en egen nettside, hvor aktivitet i prosjektene, samt hvilke personer som er involvert, er lagt inn. Der finner man også nyhetsaker og lenker til politiske møtesaker. Nettsiden er den viktigste eksterne informasjonskanalen, men det er i tillegg opprettet en facebook-side, hvor det er lettere med dialog. Det er også produsert et magasin som er sendt ut i alle postkasser to ganger i løpet av året.

De tre kommunene har tatt i bruk workplace som felles intranett. Her legges det til rette for både informasjon og diskusjon. Prosjektrådmannen har i tillegg jevnlige runder med informasjonsmøter i de tre kommunene. Mange medarbeider fra nåværende Drammen har bidratt med betydelig arbeidsinnsats i prosjektarbeidet i ulike grupper og prosjekter.

Kvalitets- og styringssystem

Det er i 2018 utarbeidet en kvalitetshåndbok for Drammen kommune. Kvalitetshåndboken beskriver hvordan kvalitets- og styringssystemet skal legge til rette for en tillitsskapende forvaltning. Systemet skal vise sammenhengen mellom lovverk, de politiske beslutninger og hvordan kommunen forvalter sine oppgaver i administrasjonen og tjenesteproduksjonen. Systemet inneholder beskrivelser av organisasjonen, planer, retningslinjer, prosessbeskrivelser og tilhørende støttedokumentasjon.

Eget kapittel for internkontroll beskriver hvordan en risikobasert internkontroll skal sikre at Drammen kommune styrer og utvikler seg i ønsket retning, at kvaliteten og effektiviteten i tjenesteproduksjonen er på ønsket nivå, at lover og regler etterleves og at omdømmet og tilliten til den kommunale forvaltningen er god.

Arbeidet med kvalitets- og styringssystemet har i 2018 bestått i å få hele organisasjonsstrukturen inn i den digitale løsningen, slik at kvalitetssystemet blir tilgjengelig for alle i basisorganisasjonen. Det er gjort justeringer og oppdateringer i EQS, slik at løsningen er tilpasset et helhetlig overordnet kvalitetssystem, med ny dokumentstruktur, felles meldesystem, enkelte nye moduler, kommunens grafiske profil og forsider til enheter.

Løsningen er innført for basisorganisasjonen fra 1. mars 2019.

Internkontroll, varsling og etikk

Evalueringsplanen

Rådmannen fremmet i tråd med tiltaksplanens punkt 31, sak til bystyret om evaluering av arbeidet med rådmannens tiltaksplan (sak 3/18) i februar 2018. Bystyret vedtok at saken oversendes til kontrollutvalget. Saken ble på nytt behandlet av bystyret i april 2018 (sak 51/18), hvor bystyret vedtok å be rådmannen utlyse en anbudskonkurranse for valg av leverandør til gjennomføring av evalueringen.

Det ble høsten 2018 inngått rammeavtaler med PwC, Ernst & Young og KPMG med formål å levere revisjons- og rådgivningstjenester samt granskningstjenester. Første avrop på denne rammeavtalen er oppfølging av bystyrets vedtak i sak 51/18; evaluering av arbeidet med rådmannens tiltaksplan.

Evalueringen er gjennomført av PwC med et overordnet mål om å bistå organisasjonen i å ytterligere forbedre sin praksis, samt å vurdere effektene av, og status for, de identifiserte tiltakene i tiltaksplanen. Oppdraget er gjennomført i perioden oktober 2018– januar 2019, med hovedtyngden av arbeidet i november og desember.

PwC vurderer at Drammen kommune har arbeidet systematisk med å implementere de vedtatte tiltakene og berømmer særlig kommunen for en profesjonell og god oppfølging og dokumentasjon av de gjennomførte tiltakene. Tiltakene på alle fire hovedområder; organisasjonsendringer, ulovlighetsoppfølging, ROS-analyse og ekstern granskning er gjennomført. Tiltakene fremstår som relevante og hensiktsmessige og vurderes å ha god effekt.

Kvaliteten på arbeidet i kommunen er hevet som følge av tiltakene og de har sikret nødvendige ressurser og bidratt til nødvendig lederfokus og bevissthet. Særlig de organisatoriske grepene løftes frem som positive og hvor effekten av tiltakene er merkbar og særlig positiv. Disse tiltakene har bidratt til tydeligere og klarere roller og ansvarsdeling.

Rådmannen vil i 2019 følge opp de forbedringspunkter som fremgår av rapporten fra PwC.

Varsling

Kommunens sentrale varslingsmottak har i 2018 mottatt 37 varsler, hvorav 22 gjelder forhold som kommunens sentrale varslingsråd har behandlet videre. De øvrige 15 varslene gjelder forhold som faller utenfor kommunens varslingsordning og er videresendt aktuell virksomhet for videre oppfølging. Dette gjelder forhold som skader ved brøyting, vanskelige kjøreforhold og dumping av hageavfall. Det sentrale varslingsrådet har gjennomført 19 møter. De varslene som har blitt behandlet videre av det sentrale varslingsrådet gjelder forhold i følgende kategorier (merk at et varsel kan gjelde forhold i én eller flere kategorier):

- Korrupsjon/økonomi (0)
- Mobbing/trakassering/sekseuell trakassering (13)
- Arbeidsrelatert (ledelse/rutiner/oppfølging) (15)
- Diskriminering (0)
- Rasisme (0)

Av de 22 behandlede varslene er ni forhold i samme virksomhet, hvor enkelte av varslene gjelder samme forhold. Varslingsrådet har hatt tett oppfølging overfor ansvarlig kommunaldirektør i denne saken og har blitt både skriftlig og muntlig orientert om prosessen underveis. Varselet har etter varslingsrådets oppfatning blitt tatt på største alvor og det har blitt etablert en hensiktsmessig tiltakspakke for å håndtere varselet. Denne tiltakspakken er forankret hos kommunens øverste administrative ledelse. Noen av tiltakene har umiddelbar effekt, mens andre tiltak vil måtte arbeides med over tid og det kan ta lenger tid før effekten av tiltakene kan måles.

Lederavtaler og tildelingsbrev

Rådmannen har i lederavtalene for 2018 ytterligere tydeliggjort ansvaret for- og viktigheten av kvalitetsarbeid og oppfølgingen av internkontroll for eget område. Dette er ytterligere tydeliggjort i utarbeidet kvalitetshåndbok med eget kapittel for internkontroll.

Arbeidslivskriminalitet

Bystyret vedtok i sak (53/17) å legge «Strategiske grep for å hindre svart økonomi og arbeidslivskriminalitet i kommuner og fylkeskommuner» og «Seriøsitetsbestemmelsene for bygg- og anleggskontrakter» til grunn for kommunens anskaffelser. Det betyr at Drammen kommune blant annet skal:

- Ta et klart standpunkt: «Vi skal ikke ha svart økonomi eller arbeidslivskriminalitet i våre anskaffelser».
- Rette innsatsen inn der risikoen er størst
- Begrense antall ledd i kontraktskjeden
- Vite hvem som arbeider for oss
- Vite hvem vi betaler til
- Gjennomføre kontroller

Med utgangspunkt i ovenstående er det blant annet gjennomført:

- Utarbeidet veileder for tolkning av utvidede skatteattester
- Avholdt nettverksmøte for bestillerenhetene om arbeidslivskriminalitet
- Tettere samarbeid med politiet
- Videreutvikling av samarbeidet med Kemneren i Drammensregionen

Det er videre etablert kontrollaktiviteter hvor det:

- Innhentes utvidet skatteinformasjon i relevante anskaffelser
- Bestilles kontrolloppdrag fra kemneren fortløpende

I 2018 er det bestilt 59 stedlige kontroller og gjennomført 39 kontroller på eksisterende kontrakter inngått av basisorganisasjonen og kommunale foretak. Det ble funnet avvik i 20 kontroller, hvorav det i 10 av disse anses å være store avvik. Det er blant annet funnet avvik knyttet til:

- Lønn
- Oversikt over arbeidstid
- Innmelding i pensjonsordning (obligatorisk tjenestepensjon)
- Fakturering av merverdiavgift
- Rapportering til Sentralskattekontoret for utenlandssaker
- Utilstrekkelig dokumentasjon på lønns- og arbeidsvilkår

Personvern

Kommunene Drammen, Nedre Eiker og Svelvik har hatt felles personvernombud siden 1. mars 2018. Informasjonssikkerhet og personvern henger sammen i den nye personvernforordningen. Det har vært en tett dialog mellom personvernombudet og de tre kommunenes sikkerhetsansvarlige for å lukke avvik og iverksette varige organisatoriske og tekniske tiltak.

Personvernreformen i mai 2018 førte til en økt bevissthet fra virksomhetsledere og systemeiere for å gjennomføre ROS-analyser av eksisterende og nye informasjonssystemer. Fremover blir det viktig å oppmuntre ansatte til å melde alle avvik på området «data- og personvernssikkerhet» i kvalitetssystemet EQS slik at de, sammen med innmeldingene fra D-IKTs helpdesk, kan brukes i kvalitets- og forbedringsarbeidet.

Etikk

De overordnede føringene for å sikre god etisk standard er formulert i Drammen kommunes etikkplakat. Denne gjelder for ansatte, folkevalgte og styrerepresentanter i foretak i Drammen kommune. De etiske retningslinjene er en viktig del av kommunens lederprogram, og er et fundament for kommunalt ansattes utøvelse av arbeidet og således grunnlaget for å sikre god internkontroll. Etikkplakaten fastslår også at enhver skal ha plikt til å bidra til å forebygge og varsle om kritikkverdige forhold i kommunen, jf. omtale av varslingsordningen.

Økonomi

Risiko for misligheter begrenses gjennom «Regler for bestilling, attestasjon og anvisning i Drammen kommune». Reglementet har retningslinjer for hvilke systemer som skal benyttes i forbindelse med et innkjøp og attestasjon og anvisning skal aldri foretas av samme person. Rådmannen er av bystyret gitt anvisningsmyndighet for hele den kommunale forvaltning. Rådmannen kan foreta en intern delegering av sin anvisningsmyndighet. Ingen kan revidere eller utbetale sine egne anvisninger. Gjennom kortløsninger og betalingsterminaler er det i tillegg arbeidet aktivt med å redusere kontanthåndteringen til et minimum.

Digitalisering

I arbeidet med å etablere en ny løsning for saksbehandling og arkiv, ble anskaffelsen av ny løsning slutført og Public360 ble valgt. Arbeidet med implementering Public360 og utfasing av ESA har vært et hovedfokus og Public360 ble satt i drift fra 2. januar 2019.

Informasjonssikkerhet og personvern er et viktig arbeid i forbindelse med digitalisering. Det har vært gjennomført et omfattende arbeid med risiko- og sårbarhetsanalyser i forbindelse med innføring av ny personvernforordning. Ansettelsen av et eget personvernombud har bidratt til kvalitative gode prosesser og god oppfølging ute i organisasjon. Det er gjennomført ulike kompetansehevede tiltak inn mot systemeiere, systemansvarlige og virksomhetsledere.

Oppgradering av lønns- og personalsystem på Agressoplattformen er gjennomført.

Drammen er deltaker i prosjektet Digisos, som er et samarbeidsprosjekt mellom KS, kommuner og arbeids- og velferdsdirektoratet. Prosjektet har jobbet videre med utviklingen av digitale tjenester for sosialhjelpsmottakere på nav.no.

Deltakelse i det nasjonale prosjektet DigiHelse har bidratt til at kommunen i 2018 ble klare for å ta i bruk helsenorge.no for å få bedre kommunikasjon mellom innbyggerne og helsetjenesten. Innbyggerne kan trygt administrere avtaler og sende meldinger via helsenorge.no. Meldinger og avbestillinger kommer direkte inn i kommunens elektroniske pasientjournal.

Drammen kommune er en del av ordningen DigiFin og innbetalte i 2018 et beløp på 20,- kr per innbygger, et samlet bidrag på nesten 1,4 millioner kroner. Ordningen skal bidra til å få fart på utviklingen av digitale fellesløsninger på tvers av kommuner og stat/kommune.

I satsningen på Smart City, har det vært viktig å være i tett dialog med næringslivet som har kompetanse på området. 16.5.2018 ble det avholdt et ideathon på Union Scene der kommunen inviterte næringslivet og akademia til å komme med ideer på hvilke data som kommunen har, som kan være av interesse for næringslivet. Tilbakemeldingene var at kommunen først må prioritere å etablere en plattform for å dele data. Dette ble fulgt opp og i desember ble betaversjon av plattformen satt i drift. Det har også blitt etablerte flere prosjekt for å teste ut ulike konsept for bruk av sensortechnologi, blant annet sensorer for å måle luftkvalitet, sandfang i kummer, temperatur og snødybde i utvalget skiløyper og digital vannmåling.

Klima og miljø

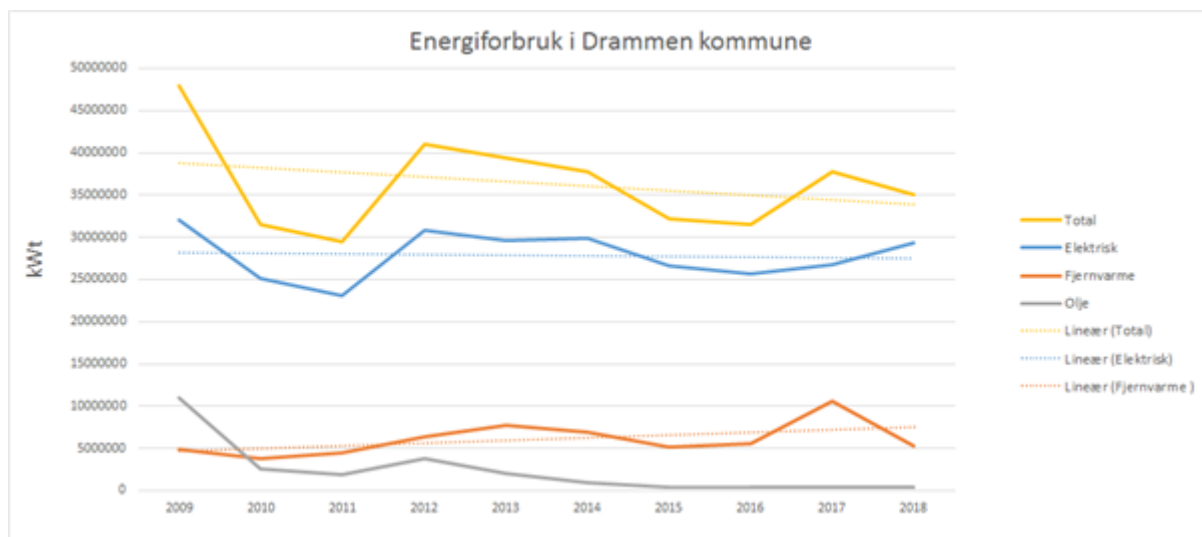
Drammen kommune har vedtatt å arbeide for bedre miljø- og klimautvikling. I kommuneplanens arealdel for byutvikling står det at vi skal «legge til rette for en moderne, urban utvikling for en sunnere, mer opplevelsesrik og mindre privatbilavhengig hverdag med mindre forurensing og klimagassutslipp». Dette målet oppnås kun gjennom samarbeid mellom flere fagområder, som byplan, folkehelse, næringsutvikling og infrastruktur. I løpet av 2018 ble det satt i gang tiltak for å drive dette samarbeidet fremover.

- Ansettelsen av miljørådgiver, som tiltrådte i midten av året, har gitt mer ressurser til oppfølging både av større prosjekter og program, samt til å koordinere miljøoppgaver i kommunen generelt. Miljørådgiveren har blant annet startet arbeidet med en helhetlig oversikt over miljøoppgavene kommunen skal følge opp. Stillingen er 50 prosent finansiert av lønnsmidler fra Miljødirektoratet for oppfølging av Ren Drammensfjord-prosjektet.
- Ren Drammensfjord-prosjektet skal i samarbeid med Lier kommune følges opp av miljørådgiveren med bistand fra enkelte fagenheter, som vann- og avløpsvirksomheten og Vei-avdelingen. Det ble i løpet av 2018 utarbeidet et overvåkningsprogram for fjorden som vil komplementere øvrig overvåking av vanntilstanden i fjorden, bekker og elva. Gjennomføring av programmet starter i 2019.
- Kommunen har sluttet seg til et samarbeid for koordinering av forvaltningen av Vannområde Drammenselva. Bakgrunnen er tiltaksgjennomføring og rapportering på vanntilstanden i vassdragene tilknyttet Drammenselva basert på veiledning fra Buskerud fylkeskommune.
- Kommunen har startet en støtteordning for etablering av ladepunkter i boligselskap, slik at borettslag og sameier kan få søke om støtte i forbindelse med investering i grønnere privatbilisme.
- Det er gjort en kartlegging av levering av varer i bysentrum, og resultatene viser at det er et potensial for å redusere mengden tungtransport gjennom sentrum ved samkjøring av varer til virksomhetene. Det er derfor startet en prosess for å inngå en avtale for varelevering til rådhuset, som kan fungere som pilotprosjekt for mulig deltakelse fra øvrige næringsvirksomheter i sentrum.
- Planleggingen av et landbasert snødeponi er satt i gang, for å unngå deponering av snø i elven. Det ble kartlagt lokasjoner både for midlertidige og permanente deponier, og det midlertidige (på Berskaug) er tatt i bruk vinteren 2018/2019. Det legges opp til prøvetaking av snø som deponeres på land for å kartlegge snøens forurensningsgrad.
- Ved behandlingen av økonomiplan 2018-2021 vedtok bystyret å sette av 6 millioner kroner til investering i solcellepaneler på kommunale bygninger, fordelt med 2 millioner kroner i

2018 og ytterligere 4 millioner kroner i 2019. Det er i 2018 brukt 2 millioner kroner på installasjoner ved Øren skole. Dette solcelleanlegget er i gang. Videre er 4 millioner med i prosjektering for liknende tiltak på Fjell skole i løpet 2019. Fjell skole skal stå klart i slutten av 2019, og solcellepanelene skal da være på plass og klare til drift.

- Gjennom virksomhetsåret har kommunen jobbet med alternative byttesentraler, ivaretagelse av biologisk mangfold i byggesonen og forbud mot bruk av kjemiske sprøytemidler i kommunal regi.
- Miljøfyrtårn-ordningen i kommunen er også et fokusområde. Sertifiseringen skal nå følges opp som internkontrollverktøy og plattform for miljømål i større grad. I 2018 er det lagt opp til forenklinger i rapporteringen. Ordningen fungerer som et bra internkontrollverktøy, der målsettinger, prestasjon og gjennomførte tiltak enkelt kan oppsummeres. Resultatene fra årlig rapportering kan brukes til å informere ansatte om utvikling og veien videre. Et eksempel er energiforbruket i kommunen, som vist i graf. Trenden er at energiforbruket går ned, og andelen fjernvarme opp. Variasjoner i klima fra år til år vil innvirke på dette, men gjennomsnittlig trendlinje viser likevel at forbruket har sunket med nesten 13 % siden 2009. Forbruket i 2018 var 27 % lavere enn i 2009, til tross for en kald vinter og en varm sommer.

Energiforbruk i Drammen kommune 2009 - 2018

- Bystyret vedtok i møte 25. september 2018 krav til arrangører om reduksjon i forbruk av engangsartikler i plast og håndtering av plastavfall under arrangementer i kommunen.
- Det ble gjennomført arrangementer i forbindelse med Strandryddeaksjonen, i samarbeid med Drammen Havn og frivillige organisasjoner og privatpersoner. Kommunen stilte opp med informasjon, utdeling av ryddepakker på offentlige steder, og henting av innsamlet avfall. Aksjonen er planlagt videreført i 2019.

Frivillighet og samspill i lokalmiljøene

Drammen kommune skal ha et konstruktivt, produktivt og lite byråkratisk samarbeid med frivillig sektor, til beste for sivilsamfunnet, kommunen og befolkningen. I 2018 har kommunen videreført og videreutviklet flere av tiltakene i kommunens frivillighetspolitiske plattform. Antall registrerte

foreninger, lag eller innretninger og stiftelser med postadresse i Drammen har steget jevnt de siste årene, fra rundt 650 høsten 2012 til over 1 000 organisasjoner høsten 2018.

- Kommunen låner ut lokaler. I den digitale bookingløsning har alle skolene lagt inn totalt 50 lokaler som kan lånes ut gratis ut til ikke-kommersielle tiltak. Drammensbiblioteket og helse- og omsorgsdistriktene låner også ut lokaler.
- Aktive lokalsamfunn er et samarbeid mellom skoler, barnehager, idrettslag, foreldre (FAU) og andre foreninger i nærmiljøene med mål om å legge bedre til rette for bevegelsesglede og mestring for barn, la ungdom være aktive på egne premisser i gode sosiale fellesskap og utvikling av aktivitet på tvers av generasjoner. I 2018 er det etablert to nye lokale modeller, en på Gulsbogen (Strømsgodset IF) og en ved Strømsåsen/Fjell (Drafn). Fra før er det etablerte samarbeidsmodeller med idrettslagene på Konnerud, Åssiden og Øren (Drammens Ballklubb). I 2018 ble det prøvd ut ulike modeller for natteravn i flere deler av kommunen i samarbeid med lokal frivillighet.
- Det jobbes også systematisk med frivillighet i helse-, sosial- og omsorgstjenestene. Det er 15 frivillighetskontakter som blant annet legger til rette for samarbeid om leksehjelp og generasjonsmøter, shuffleboard, filmkvelder, bocciagrupper, nye kafetilbud, markedsdager, en rekke sosiale arrangementer og nye treningsgrupper der frivillige er instruktører. En nettverkskoordinator støtter utviklingsarbeidet, koordinerer aktivitetsoversikter, kurs for frivillige og digitale løsninger. I 2018 er det etablert samarbeid med Svelvik og Nedre Eiker kommuner om frivillighet i helse og omsorg og med USN Campus Drammen om rekruttering av frivillige studenter.
- Frivilligbørs Drammen ble arrangert for andre gang i 2018 med god oppslutning og med en forbedret digital funksjon. Det ble inngått 143 samarbeidsavtaler som bidrar til mange gode vinn-vinn aktiviteter i lokalsamfunnene. Det ble inngått samarbeidsavtaler (antall avtaler i parentes) mellom lokale bedrifter (34), frivillige/ideelle organisasjoner (119), helse-, sosial- og omsorgstjenester (59), skoler og barnehager (32) og kultur (42). I 82 av avtalene handler det om samarbeid som kommer barn og unge til gode. Både ved at de får anledning til å bidra med sine styrker og ressurser overfor andre og ved at barn og unge får kompetanse eller andre muligheter som de ellers ikke ville fått.
- Friluftsløftet skal bedre og videreutvikle friluftslivstilbudene i bydelene gjennom medvirkning og lokaldemokrati. I 2018 var turen kommet til Strømsø, og innbyggerne kom med mange gode innspill og stemte frem sine favoritter. Det var også god aktivitet under strandryddeaksjonen, der innbyggere, lag og foreninger kunne hente gratis ryddeutstyr.
- Globusfestivalen fikk 20 000 besøkende i 2018. Det var 63 matboder fra 55 nasjoner. Arrangementet er en viktig brobyggende møteplass, der over 600 frivillige bidrar. Både Elvefestival, Elvevill, World Cup skisprint, Idrett for alle, Kulturnatt, markering av kvinnedagen, verdensdagen for psykisk helse og bydelsdager er andre eksempler på gode samarbeid med frivillige, lag og foreninger.

Samfunnsøkonomisk utvikling

Befolkningsveksten i Drammen er svakere enn tidligere, og for tredje år på rad ligger veksten under den nasjonale befolkningsveksten. Veksten kan hovedsakelig forklares av fødselsoverskudd, mens netto innvandring i stor grad utjevnes av netto utflytting.

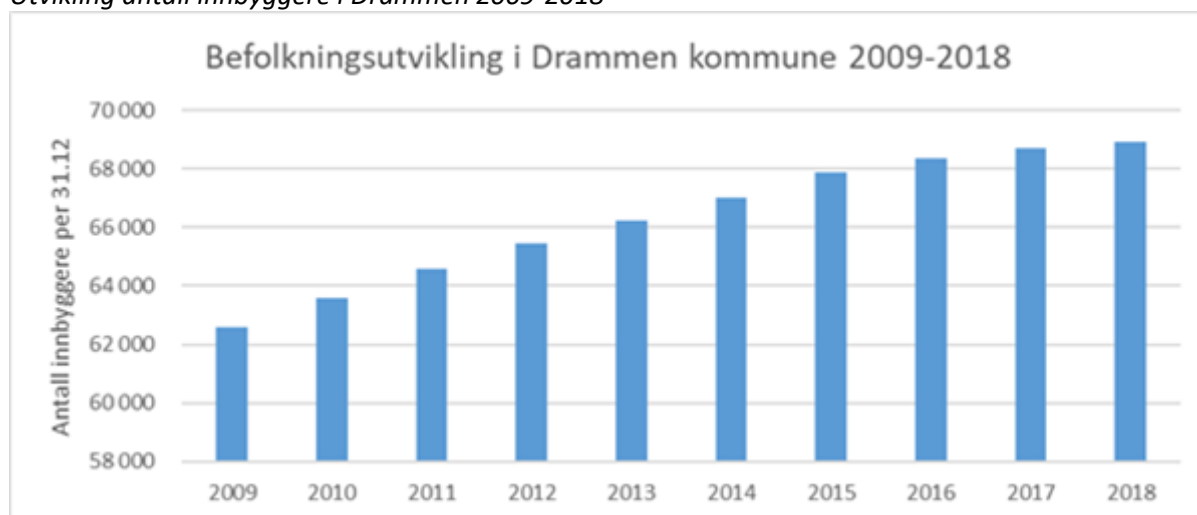
Veksten er sterkest i aldersgruppen 67 år og eldre, mens det har vært en nedgang i antall barn i alderen 0-5 år. Veksten i den yrkesaktive befolkningen er vesentlig svakere enn tidligere. Det ble i 2018 ferdigstilt 455 nye boliger i Drammen.

Andelen registrerte arbeidsledige er 3,3 prosent, som tilsvarer en økning på 0,1 prosent fra forrige år.

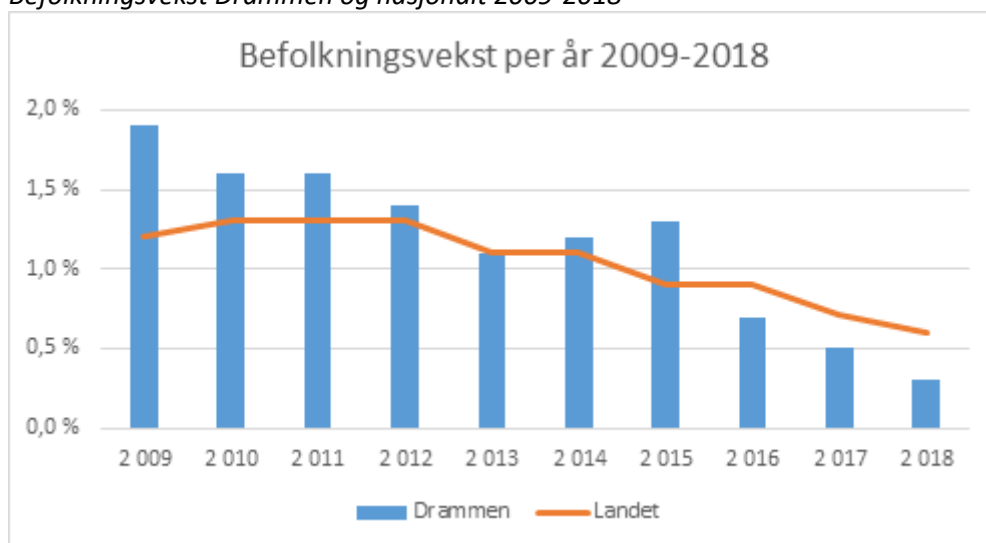
Demografisk utvikling

Per utgangen av 2018 hadde Drammen 68 933 innbyggere. I løpet av 2018 har innbyggertallet økt med 220 personer, hvilket tilsvarer en befolkningsvekst på 0,3 prosent. I løpet av de siste ti årene har innbyggertallet økt med totalt 6 367 personer.

Utvikling antall innbyggere i Drammen 2009-2018

Befolkningsveksten er redusert med 0,2 prosent fra 2017 til 2018. Også den nasjonale befolkningsveksten er redusert siste år, fra 0,7 prosent i 2017 til 0,6 prosent i 2018. Reduksjonen i Drammen er større enn reduksjonen i den nasjonale veksten, og Drammen ligger fortsatt under den nasjonale befolkningsveksten.

Befolkningsvekst Drammen og nasjonalt 2009-2018

Befolkningsveksten er klart sterkest i aldersgruppen 67 år og eldre. Deretter følger barn i skolealder, hvor veksten er omtrent på samme nivå som i 2017. Veksten i den yrkesaktive befolkningen er vesentlig svakere enn tidligere. Det er fortsatt en reduksjon i antall barn i alderen 0-5 år, og reduksjonen er høyere enn i tidligere år.

Befolkningsvekst per år 2009-2018 etter aldersgruppe

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
0-5 år	1,06 %	0,80 %	0,85 %	-0,19 %	0,21 %	-0,95 %	-0,81 %	-0,78 %	-1,08 %	-2,21 %
6-15 år	1,42 %	0,49 %	1,88 %	1,54 %	0,67 %	2,60 %	2,36 %	0,47 %	0,55 %	0,41 %
16-19 år	1,70 %	1,10 %	-0,93 %	0,87 %	2,05 %	-0,49 %	2,05 %	3,10 %	0,25 %	0,59 %
20-66 år	2,14 %	1,93 %	1,23 %	1,12 %	0,59 %	0,81 %	0,90 %	0,38 %	0,49 %	0,06 %
67 år eller eldre	1,70 %	1,83 %	4,37 %	3,28 %	4,11 %	3,46 %	3,02 %	2,09 %	1,39 %	2,33 %

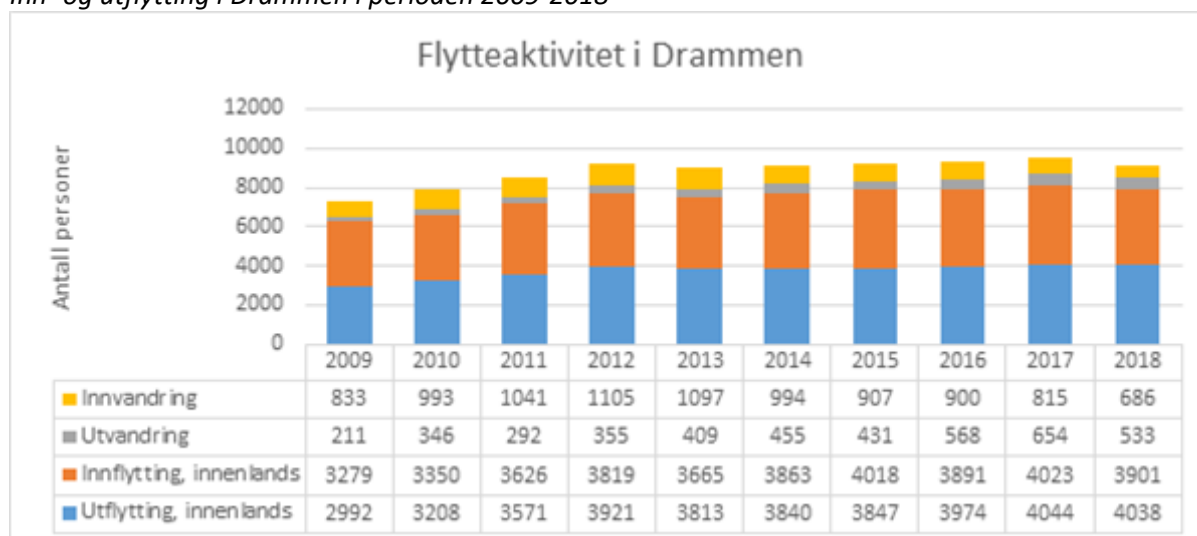
Folketilvekst, flytteaktivitet og boligbygging

Tabellen nedenfor viser inn- og utflytting i Drammen. Flytting innenlands er definert som flytting over kommunegrenser. Innvandring er definert som personer født i utlandet av to utenlandskfødte foreldre og fire utenlandskfødte besteforeldre.

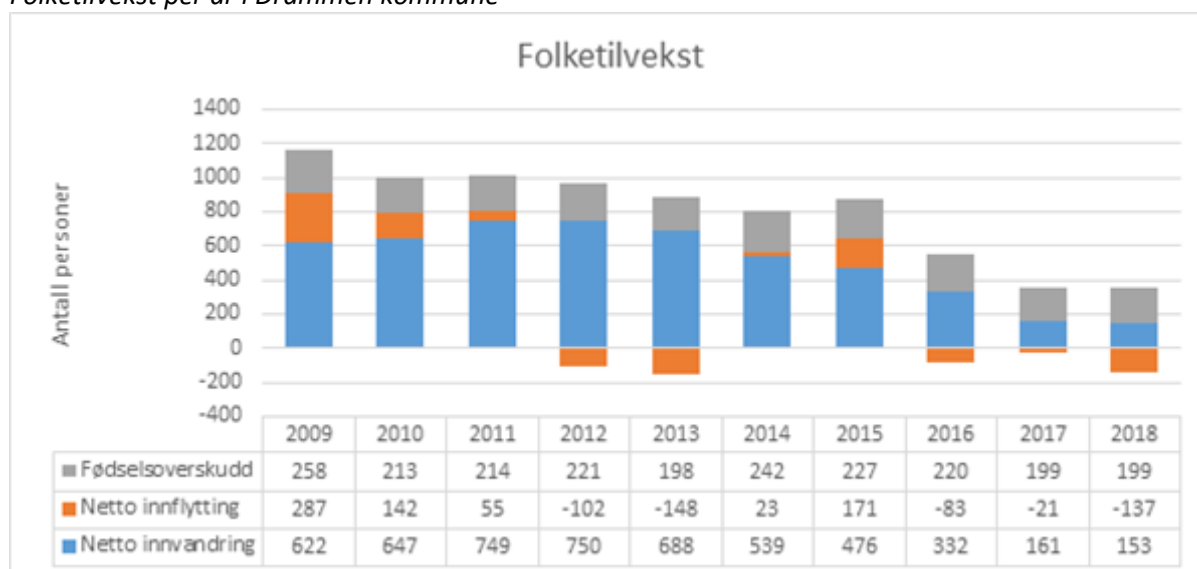
Det har vært stor flytteaktivitet i Drammen kommune de siste ti årene. I 2018 flyttet det totalt 4 587 personer inn til Drammen, mens 4 571 personer flyttet ut. Netto innflytting og innvandring har imidlertid vist en nedadgående trend de siste ti årene, med unntak av et lite løft i 2014 og 2015. Nettoinnvandringen fortsetter å synke, mens netto utflytting øker. I 2018 har det vært en netto innvandring på 153 personer og en netto innenlandsk utflytting på 137 personer.

Det som i størst grad kan forklare befolkningsveksten i 2018 er fødselsoverskuddet, som var på totalt 199 personer siste år.

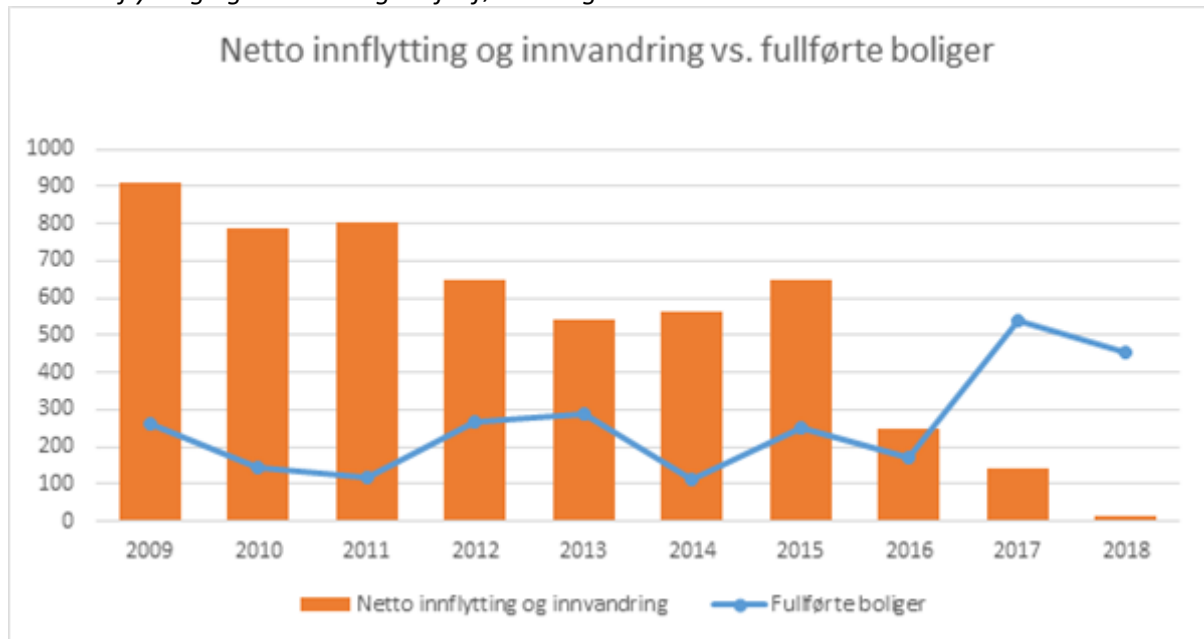
Inn- og utflytting i Drammen i perioden 2009-2018

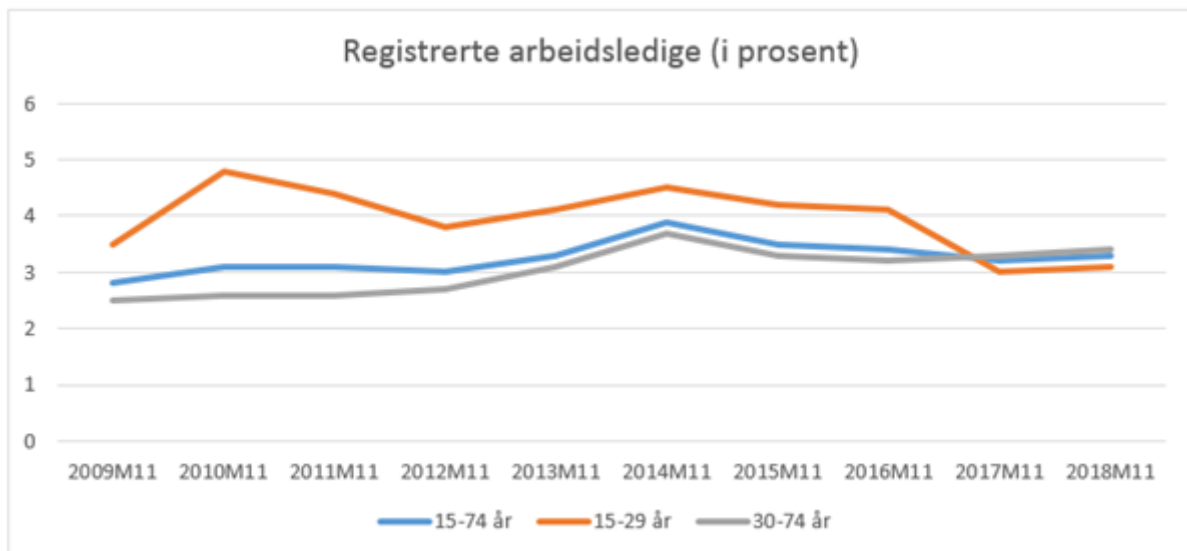
Folketilvekst per år i Drammen kommune

I figuren nedenfor er netto innflytting sett i sammenheng med antall ferdigstilte boliger. Antall ferdigstilte boliger har hatt en forholdsvis variabel kurve siden 2009, men avsluttes med et høyt antall ferdigstilte boliger i 2017 og 2018. I 2018 ble det ferdigstilt totalt 455 boliger.

Netto innflytting og innvandring vs. fullførte boliger**Arbeidsledighet**

Tabellen nedenfor viser registrerte arbeidsledige i Drammen kommune i perioden 2009-2018. Som arbeidsledige regnes personer som ikke har inntektsgivende arbeid, men som er arbeidsføre og disponible for det arbeid som de søker. I 2018 var den totale arbeidsledigheten 3,3 prosent, som tilsvarer en økning på 0,1 prosent fra 2017. Arbeidsledigheten var høyest for de i aldersgruppen 30 -74 år.

Registrerte arbeidsledige

Nøkkeltall for Drammen

	2017	2018
Befolkning		
Antall innbyggere 31.12	68 713	68 933
Folketilvekst, i prosent	0,5	0,3
Innbyggere med minoritetsbakgrunn, i prosent	28,5	29,1
Befolkningsstruktur		
- Andel barn og unge 0-15 år, i prosent	18,6	18,4
- Andel eldre over 80 år, i prosent	4,4	4,5
Befolkning per km ²	506	509
Andel bosatte i tettbygde strøk, i prosent	97,3	97,5
Antall husstander	31 412	31 680
Drammen kommune - økonomi		
Kommunens frie inntekter i kroner per innbygger	52 843	54 214
Kommunens netto lånegjeld i kroner per innbygger	81 876	84 628
Brutto driftsutgifter regnskap, i tusen kroner	5 024 908	5 287 504
Netto driftsresultat i tusen kroner	257 536	154 519
Sysselsetting		
Sysselsatte totalt	32 886	33 621
Sysselsatte med Drammen som arbeidskommune	36 399	37 111
Kommunens største arbeidsplass, i antall ansatte	Drammen kommune: 4 482	Drammen kommune: 4 582
Barnehage og skole		
Kommunale barnehager	24	24
Private barnehager	38	38
Antall barn i barnehage per 15.12	3 494	3 477
Antall grunnskoler	22	22
Antall barn i ordinær skole	8 073	8008
Elevtallsendring per år	112	-65
Veier		
Kommunal vei og gate, i km	224,5	224,9
Gang og sykkelveier, i km	85	85
Diverse		
Husholdningsavfall per innbygger, i kilo	516	507
Besøkende på Drammensbadet	355 947	349 872
Besøkende på Drammensbiblioteket	Tall for 2017 foreligger ikke	426 224

Kommunenes tjenesteområder

Programområde 01 Barnehage

Drammen kommune har nok barnehageplasser og alle som ønsker det har fått tilbud om plass. Det tilbys gratis barnehageplass til familier med inntekt under 462 000 kroner. I 2018 hadde i gjennomsnitt 604 barn gratis barnehage.

"Læringsløp Drammen" gir kraft og retning til utviklingsarbeidet og samler barnehage, skole, oppvekst og introduksjon. Økt tverrfaglig samarbeid gir synergieffekter og økt kompetanse. Utprøving av nye samarbeidsmodeller bidrar til bedre og mer effektive tjenester for barn og unge.

Det ble ikke foretatt brukerundersøkelse i 2018 grunnet overgang til bruk av Utdanningsdirektoratets brukerundersøkelse i november 2019.

Trivselsundersøkelsen for 5-åringer er gjennomført i de kommunale barnehagene og viser stor grad av trivsel.

Programområdet hadde i 2018 et mindreforbruk på 8,6 millioner kroner.

Fakta om programområdet

Programområdet omhandler forhold knyttet til kommunen som barnehageeier og barnehagemyndighet, herunder tilskudd til private barnehager, barnehageutbygging og barnehagekapasitet.

Nøkkeltall

	2015	2016	2017	2018
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	88,60 %	88,90 %	89 %	89,40 %
Andel nullåringer med barnehageplass	2,10 %	2,90 %	2,50 %	2,10 %
Andel ansatte med barnehagelærerutdanning	39,20 %	36,00 %	36,20 %	37,50 %
Antall barn i kommunale barnehager	1 686	1 648	1 604	1 584
Antall barn i private barnehager	1 874	1 903	1 890	1 893
Antall barn totalt i barnehage i Drammen	3 560	3 551	3 494	3 477
Antall minoritetsspråklige barn i barnehage	1 204	1 192	1 204	1 196

Det er per 15. desember 2018 totalt 3 477 barn fordelt på 24 kommunale og 39 private barnehager i kommunen.

Barnehagedekningen i 2018 var 89,4 prosent. 34,7 prosent av barna er registrert som minoritetsspråklige, en økning på 0,2 prosentpoeng fra 2017.

Mål- og resultatstyring

Mål- og resultatstyring

Barnehage

Læringsløp Drammen. Å lykkes i hele læringsløpet. Et læringsløp der hvert enkelt barn oppfyller sitt fulle potensial og blir et trygt, aktivt og selvstendig menneske.

Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2018-2021 og indikator	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	resultater 2018
Barna skal utvikle seg i barnehagene slik at de ved skolestart er trygge og kan mestre utfordringene som skolen byr på	Barnehagene utvikler barnas kompetansegrunnmur i tråd med ambisjonene i Læringsløp Drammen				
	Kjernekompetanser				
	- "Være-sammen" er implementert for utvikling av barns sosiale kompetanse	95 - 100 %	90 - 94 %	< 90 %	100 %
	Barnehagen dokumenterer implementerte rutiner for språkstøtte	95-100 %	90-94 %	< 90 %	100 %
	- Språkløyper brukes for å stimulere barns språkutvikling	95 - 100 %	90 - 94 %	< 90 %	100 %
	Fremtidens kompetanser				
	Fysisk aktivitet brukes minimum 1 time hver dag for læring, sosial og motorisk utvikling	95 - 100 %	90 - 94 %	< 90 %	100 %
	Trivselsundersøkelse i barnehagene dokumenterer barns trivsel	95 - 100%	90 - 94 %	< 90 %	100 %
	- Digitale verktøy benyttes sammen med barna i lek og læring	95 - 100%	90 - 94 %	< 90 %	100 %
	Overgang til skole				
Alle barnehagene følger opp vedtatte overgangsrutiner mellom barnehage og skole	95 - 100%	90 - 94 %	< 90 %	100 %	
- 8 timers lekbasert førskoleopplæring for 5-åringer er tatt i bruk av involverte pilotbarnehager	95 - 100%	90 - 94 %	< 90 %	100 %	

Alle barn skal ha tilbud om barnehageplass i ønsket bydel.	Barnehagedekningen øker ett prosentpoeng hvert år i økonomiplanperioden.				
	- Økning fra 88,9 prosent til 92,9 prosent for 1-5 åringer	> 0,5 %	0,1 - 0,5 %	Reduksjon	89,4 %
	- Økning fra 77,1 prosent til 81,4 prosent for 1-2 åringer	> 0,5 %	0,1 - 0,5 %	Reduksjon	79 %
	Alle barn som fyller ett år i løpet av kalenderåret, skal tilbys barnehageplass innen utgangen av samme år.				
	- Har fått tilbud om barnehageplass innen utgangen av året	95 - 100%	90 - 94 %	< 90 %	100 %
- Har fått 1. eller 2. ønske om barnehageplass oppfylt	95 - 100%	90 - 94 %	< 90 %	75 %	
Alle barn skal kunne norsk ved skolestart	Minoritetsspråklige barn og unge har tilstrekkelig norskspråklig kompetanse for å kunne ha fullt utbytte av opplæringen fra 1. klasse				
	- Andel minoritets-språklige barn som får særskilt norsk i 1. klasse	< 35 %	37-38 %	> 39 %	7 %
	- Andelen pedagogiske medarbeidere som har deltatt på språkskolen, og fortsatt er ansatt i bhg	95-100%	90 - 94 %	< 90 %	ny 2017

Vurdering av resultatene

Barnehagedekningen øker ett prosentpoeng hvert år i økonomiplanperioden

Alle barn med rett til plass ble tilbudt barnehageplass. Barnehagedekningen for barn i alderen 1–5 år var 89,4 prosent, en økning på 0,3 prosentpoeng fra 2017 til 2018. Dekningsgraden for barn i alderen 1–2 år har gått opp fra 76,5 prosent til 78,7 prosent i 2018. Målet er ennå ikke nådd.

Alle barn som fyller ett år i løpet av kalenderåret skal tilbys barnehageplass innen utgangen av samme år

Det er fortløpende blitt tilbudt barnehageplasser i både kommunale og private barnehager. I enkelte bydeler har det ikke vært mulig å tilby barnehageplass i nærmiljøet, derfor har ikke alle fått innfridd sitt første eller andre valg. Alle har fått tilbud om en barnehageplass. Målet er innfridd.

Det ble i 2018 mottatt tre klager på tildeling av barnehageplass. Ingen av klagen ble tatt til følge.

Alle barn skal kunne norsk ved skolestart

Antallet barn som får særskilt norskundervisning er sterkt redusert det siste året. Satsingen på språklig kompetanse gjennom kvalitetsplanen Læringsløp Drammen har pågått i fire år, og denne satsingen synes nå å gi resultater.

Det er satt fokus på overgangen mellom barnehage og skole for å skape sammenheng i læringsprogresjonen, og det metodiske arbeidet med språkkompetanse er styrket.

Andre resultater

Kapasitet

Ved utgangen av 2018 var det få ledige barnehageplasser, da barnehagene har justert sin bemanning i forhold til søkertallene. Det totale antallet barn i barnehage synker fortsatt. Det ble ikke etablert nye barnehager i 2018.

Pedagog- og bemanningsnorm

Barnehagene oppfyller de pålagte normene for bemanning i barnehage. Det har vist seg vanskelig å rekruttere nok barnehagelærere til alle pedagogstillingene, slik at 9 prosent av pedagogstillingene er besatt av andre yrkesgrupper. Det er sykepleiere, lærere, barnevernspedagoger, idrettspedagoger og erfarne pedagogiske medarbeidere.

Spesialpedagogisk hjelp

Utgiftene til tilrettelegging i form av spesialpedagogiske eller spesielle medisinske begrunnede tiltak har økt de senere år, men viste i 2017 en nedgang. I 2018 var det imidlertid igjen en økning. Totalt ble det brukt 39,9 millioner kroner, et merforbruk på 2,4 millioner kroner.

Det registreres at det er mange barn med store hjelpebehov i barnehagene for tiden, barn som trenger både praktisk bistand, ekstra tilrettelegging store deler av dagen og ekstra trening på spesifikke ferdigheter. Det er en tydelig vridning mot flere pedagogtimer og færre timer med pedagogisk medarbeider, og dette er noe rådmannen vil følge opp gjennom 2019.

Gratis barnehage

Gratis barnehage for familier med inntekt under 462 000 bosatt i Drammen kommune ble videreført i 2018. Formålet med gratis barnehage er å bekjempe barnefattigdom, styrke integreringen og stimulere barns språkutvikling. Drammen kommune ble tildelt 3 millioner kroner for barnehageåret 2018/19 i et prosjekt med gratis barnehage for utsatte barn.

I 2018 har i gjennomsnitt 604 barn, 17,37 prosent av alle barn i barnehage i kommunen, fått gratis barnehage. Dette er 7 barn mer enn i 2017. Det er knyttet aktivitetsplikt for foreldrene til innvilgelse av gratis barnehage.

Læringsløp Drammen

Læringsløp Drammen gir kraft og retning til utviklingsarbeidet og samler barnehage, skole, oppvekst og introduksjon. Økt tverrfaglig samarbeid gir synergieffekter og økt kompetanse. Utprøving av nye

samarbeidsmodeller bidrar til bedre og mer effektive tjenester for barn og unge. Tre viktige tiltak er ferdigstilt gjennom gode prosesser der aktører fra barnehage, skole og oppvekst har deltatt. Strategiene fungerer som gode verktøy og bidrar til høyere og jevnere kvalitet.

Innenfor språklig kompetanse er Språkplan.no, en nettbasert ressurs utviklet av Kompetansesenteret, ferdigstilt og tatt i bruk.

Strategi for digital læring i barnehage, skole og oppvekst ble ferdigstilt høsten 2017. Barnehagene arbeider systematisk med bruk av Ipad og billedokumentasjon. Alle barnehagene har anskaffet Funtable, et digitalt verktøy som kan brukes til å utvikle alle fagområder innenfor rammeplanen.

Det er etablert et digitalt læringsverksted i samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge som er tilgjengelig for barn, unge, ansatte og studenter ved lærerutdanningen. I læringsverkstedet gis muligheten til å utforske digitale læringsressurser som programmering, VR-briller og lignende. Dette er i tillegg en arena for å utvikle digital kompetanse. Alle barnehagene har anskaffet Funtable for å kunne benytte digitale hjelpemidler i arbeidet med implementering av rammeplanen for barnehager.

Helhetlig plan for sosial og emosjonell kompetanse ble lansert i februar 2019. Arbeidet med planen har involvert ansatte i barnehage, lærere, ledere, ansatte i PPT, barnevern og helsesøstertjenesten. I planen for sosial og emosjonell kompetanse finner pedagoger opplegg som kan hjelpe dem til å jobbe systematisk og helhetlig med barn og unges sosiale ferdigheter og opplegg for å holde de store kompetanseløftene, "Være Sammen#", "PALS" og "Læring for livet", levende i barnehager og skoler. I forbindelse med satsingen på arbeidet med sosial kompetanse er det utdannet fem nye relasjonsveiledere i 2018.

Det 6. kullet med pedagogiske medarbeidere er i gang på språkskolen. Kompetansesenteret har i tillegg gitt opplæring og veiledning til ansatte i kommunale og private barnehager innen satsingsområdene språk, sosial-emosjonell kompetanse og digitale ferdigheter.

Lekbasert læring, et samarbeidsprosjekt med Universitetet i Stavanger ble sluttført i 2018, og kommunen har valgt å videreføre deler av programmet i «Lek – for livet». I samarbeid med kommunale og private barnehager er det laget et tilbud tilpasset 5-åringene. Metodikken fra Lekbasert læring er videreført, omfanget er regulert og programmet tar opp i seg gode erfaringer fra tidligere arbeid i barnehagene. På denne måten legges det opp til at «Lek – for livet» kan være barnehagenes arbeidsredskap i tiden fremover.

Svømming

Drammen kommune har i 2018 ikke klart å gjennomføre svømming for førskolebarn. Det er per dags dato ikke mulig å finne ledig tid i svømmehaller i kommunen for å gjennomføre tilbudet.

Brukere

Det er ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2018. Fra 2019 skal barnehagene benytte Utdanningsdirektoratets brukerundersøkelse, som foregår i november.

Medarbeidere

Sykefraværet i 2018 var på 8,8 prosent, noe som er en økning på 0,3 prosentpoeng fra 2017. Om lag 2/3 av sykefraværet var langtidsfravær. Sykefraværet ligger fortsatt lavere enn landsgjennomsnittet for barnehager.

Blåtimen – barnehagebarn kappløper

Økonomisk status

Beløp i 1000

	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik i kr	Avvik i %
Lønn	256 157	265 039	264 757	279 192	277 183	-2 010	
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	76 041	58 739	78 596	91 426	94 534	3 108	
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	266 619	287 528	303 276	327 622	325 114	-2 508	
Overføringsutgifter	12 062	34 014	24 447	14 037	16 018	1 981	
Finansutgifter	1 525	803	6 947	4 400	2 977	-1 423	
Sum Driftsutgifter	612 405	646 124	678 023	716 677	715 825	-852	
Salgsinntekter	-38 080	-76 311	-83 483	-89 819	-86 743	3 077	
Refusjoner	-81 553	-42 730	-43 615	-44 471	-39 566	4 905	
Overføringsinntekter	0	-4 134	-6 524	-6 715	-5 661	1 055	
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	0	0	-732	-6 460	-6 046	415	
Sum Driftsinntekter	-119 633	-123 174	-134 354	-147 466	-138 015	9 451	
Netto resultat	492 772	522 950	543 669	569 211	577 810	8 600	1,5 %

Vurdering driftsregnskapet

Programområdet hadde et mindreforbruk på 8,6 millioner kroner i 2018. Mindreforbruket skyldes i hovedsak et svært lavt barnetall på høsten, og mindreforbruk av midler til bemanningsnormen. I forbindelse med økning av kontantstøtten ble programområdets ramme justert ned med én million

kroner, ettersom det var forventet en liten barnetallsnedgang som følge av økt kontantstøtte. Én million kroner tilsvarer omtrent 9 heltidsplasser.

De kommunale barnehagene endte totalt med et mindreforbruk på 2 millioner kroner i 2018, vesentlig som følge av lavere barnetall enn budsjettet. Kompetansesenteret har et merforbruk på 0,1 millioner kroner. Forvaltningskontoret har et mindreforbruk på 0,6 millioner kroner.

Tilskudd private barnehager

Tilskuddssatsene i Drammen var 184 382 kroner for små barn og 87 054 kroner for store barn.

Dette ligger under nasjonal sats hvor tilsvarende tall var 209 200 kroner for små barn og 100 600 kroner for store barn.

Det er i tillegg gitt et bemanningstilskudd til de private barnehagene som har oppfylt bemanningsnormen. Tilskuddet er gitt fra den måned barnehagen oppfyller normen.

Vurdering av investeringsregnskapet

Innen programområdet ble det i 2018 investert totalt 2,5 millioner fra bykassa og 10,2 millioner kroner i regi av Drammen Eiendom KF. I prosjektet «Digitalisering barnehage» ble det investert 0,3 millioner, inventar og utstyr 1,3 millioner, samt 0,8 millioner kroner i uteområder fra bykassa. For detaljer om investeringene som er gjort av Drammen Eiendom i 2018 vises det til dennes årsmelding.

Et overforbruk på 0,1 millioner i 2017 ble overført til 2018. Det ble videre overført 0,3 millioner kroner fra drift til investering innen programområdet 2018.

Programområde 02 Oppvekst

Nye lokaler for Senter for oppvekst i gamle Strømsø skole legger til rette for større grad av tverrfaglig samhandling og koordinering. Dette gjør det enklere å arbeide forebyggende og å utvikle gode lavterskeltilbud. Et godt eksempel er samarbeidet mellom barnehage, skole og oppvekst for å sikre gode overganger for barna som skal begynne på 1. trinn.

Andelen hjelpetiltak for barn som er avsluttet med positiv virkning for barnet og familien har økt fra 70 prosent i 2017 til 81 prosent i 2018. Antall nye meldinger til barneverntjenesten har sunket fra 1030 i 2017 til 812 i 2018. Dette kan forklares med endrede meldeprosedyrer og at andre tjenester har grepet fatt i problemene tidlig.

Senter for oppvekst har vært med på å utvikle et undervisningsopplegg som har som mål å øke livsmestringskompetansen hos elever på ungdomstrinnet.

Helsetjenester for barn og unge har blitt vesentlig styrket de seinere årene. Antall konsultasjoner ved helsestasjonene økte med 14,5 prosent i 2018, konsultasjoner i skolehelsetjenesten med 12 prosent og ved helsestasjon for ungdom med nærmere 25 prosent.

Styrkingen av jordmortilbudet med to årsverk har gitt rom for om lag 50 prosent flere konsultasjoner innenfor svangerskapsomsorgen.

Fakta om programområdet

Oppvekst omfatter tjenester for barn og unge, samlet i Senter for oppvekst, som består av følgende fem tjenesteområder:

- Helsetjenester for barn og unge, som blant annet har ansvar for helsestasjonene, skolehelsetjenesten, Helsestasjon for ungdom, Fysio- og ergoterapitjenesten for barn og unge og Familie- og oppveksttjenesten med Levekårsteamet. Tilsammen 85,7 årsverk.
- Barneverntjenester, inkludert en interkommunal sosial- og barnevernsvakt, og avdeling for enslige mindreårige flyktninger. Tilsammen 92,88 årsverk.
- Tjenester for funksjonshemmede barn og unge, som yter helse- og omsorgstjenester, og blant annet også har ansvar for tilsynsførere for fosterhjem og Bekkevollen barne- og avlastningsbolig. Tilsammen 58,48 årsverk.
- Pedagogisk-psykologisk tjeneste. Tilsammen 24,60 årsverk.
- Avdelingen Økonomi og administrasjon støtter de øvrige tjenesteområdene med økonomistyring, lønn, personal, IKT og administrative støtte- og servicefunksjoner. Tilsammen 15,60 årsverk.

Senter for oppvekst hadde i 2018 331 ansatte fordelt på 277,26 årsverk, og et budsjett på 331 millioner kroner.

Nøkkeltall

Helsetjenester for unge	2015	2016	2017	2018
Svangerskapsomsorgen - totalt antall konsultasjoner	2 014	3 501	3 378	5 055
Helsestasjonene - totalt antall konsultasjoner	30 114	27 179	26 202	30 002
Skolehelsetjenesten - totalt antall konsultasjoner	27 664	22 831	38 914	43 616
Helsestasjon for ungdom - totalt antall konsultasjoner	5 753	7 351	6 967	8702
Antall barn og unge som har mottatt fysio- og ergoterapitjenester i løpet av året	142	208	396	343

- 1) Alle typer konsultasjoner/telefoner/brev/labprøver/samarbeidsmøter mv.
- 2) Tjenesten er fra og med 2016 flyttet fra Helse og omsorg til Senter for oppvekst

Barnevernstjenester	2015	2016	2017	2018
Antall nye meldinger - barneverntjenesten	972	942	1 030	812
Antall gjennomførte undersøkelser - barneverntjenesten	793	793	867	692
Totalt antall barn med barnevernstiltak	536	504	514	524
Antall barn med opphold utenfor hjemmet	185	195	190	201
Antall barn med opphold utenfor hjemmet - herav med varig opphold (barneverntjenesten har overtatt omsorgen for barnet)	139	149	147	137
Antall barn med varig opphold utenfor hjemmet - herav med frivillig opphold	41	44	37	54
Antall barn med opphold utenfor hjemmet - herav akutt plasserte	5	2	6	10

- 1) Dette er saker der barnevernet har overtatt omsorgen for barnet.

Enslige midreårige flyktninger	2015	2016	2017	2018
Antall bosatte enslige mindreårige flyktninger	20	18	10	8
Antall enslige mindreårige flyktninger som følges opp (inkl. 20-23 år med oppfølging)	67	67	65	60

- 1) Tallet inkluderer flyktninger i alderen 20-23 år som får frivillig oppfølging.

Tjenester for funksjonshemmede barn	2015	2016	2017	2018
Antall barn med tiltak fra Tjenester for funksjonshemmede barn	205	197	201	229
Antall barn som har mottatt avlastning	120	127	110	96
Antall barn med tiltak som her mottatt avlastning - herav i Bekkevollen (ikke heldøgnsomsorg)	32	33	41	*Endret indikator
Antall barn med tiltak som har mottatt avlastning - herav privat avlastning (private hjem/timeavlastning)	66	70	72	62
Antall barn med tiltak som mottar avlastning - herav avlastning kjøp av eksterne tilbydere	22	12	6	8
Antall barn med tiltak som har mottatt avlastning - herav avlastning på Frydenhaug før og etter skole	0	12	12	12

Pedagogisk-psykologiske tjenester	2015	2016	2017	2018
Nye henvisninger Pedagogisk psykologisk tjeneste	417	441	476	505
Antall brukere som har mottatt tjenester	1 621	1 585	1 546	1 503

Helsetjenester for barn og unge

Svangerskapsomsorgen har økt antall konsultasjoner fra 3 378 i 2017 til 5 050 i 2018. Tjenesten er tilført prosjektmidler fra Helsedirektoratet tilsvarende to årsverk som har medført et utvidet jordmortilbud i Drammen.

Skolehelsetjenesten og Helsestasjon for ungdom har også hatt en økning i antall konsultasjoner. Økningen samsvarer med styrkning av tjenesten.

Ansatte ved helsestasjon for ungdom

Fysioterapi- ergoterapitjenesten har hatt en økning i komplekse saker, med behov for tverrfaglig behandling og oppfølging. Dette har medført økt tidsbruk og færre antall saker 2018.

Barneverntjenesten

Barneverntjenesten har en nedgang i antall meldinger fra 2017 til 2018. Nedgangen relateres til forbedrede meldeprosedyrer og at andre tjenester i større grad har fått kompetanse til å håndtere vanskelige situasjoner og episoder.

Endringene knyttet til antall barn plassert utenfor hjemmet er definert som naturlige og tilfeldige svingninger i type saker som kommer til barneverntjenesten.

Antall bosatte enslige mindreårige flyktninger går ned i samsvar med reduserte anmodningstall fra IMDi.

Tjenester for funksjonshemmede barn

Tjenester for funksjonshemmede har en brukervekst på 28 barn. Dette er en stor vekst i forhold til hva som har vært vanlig de siste årene. Det er vanskelig å forklare den store økningen, men tjenesten rapporterer om økt antall små barn med autisme og at foreldre i større grad søker avlastning for barn helt ned i 2 års alder.

Tjenesten opplever også en økning i antall søknader som ikke fyller kriteriene for et tjenestetilbud. Dette kan indikere at det er behov for mer ekstern informasjon om søknadskriterier og om tilbudet.

Tjenesten tok i bruk et nytt system for registrering av nøkkeltall i 2017 og har derfor ikke sammenlignbare tall for alle år på alle områder. Nye nøkkeltall ses i sammenheng med nye Drammen kommune.

Pedagogisk psykologisk tjeneste

Det er en økning i antall henvisninger til tjenesten på cirka 20 prosent siden skoleåret 2013/2014. Det totale antallet elever og barn som mottar tjenester i løpet av året er redusert i samme tidsrom. Bakgrunnen for nedgangen er at tjenesten har valgt å prioritere å ferdigbehandle flere oppdrag enn tidligere, noe som har påvirket kapasiteten til å ta inn nye saker.

Mål- og resultatstyring

Mål- og resultatstyring

Oppvekst

Læringsløp Drammen. Å lykkes i hele læringsløpet. Et læringsløp der hvert enkelt barn oppfyller sitt fulle potensial og blir et trygt, aktivt og selvstendig menneske.

Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2018-2021 og indikator	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2018
Bedre folkehelse blant barn og unge	Et forebyggende tjenestetilbud skal gi barn og unge gode oppvekstvilkår, økt livsmestringskompetanse og bedre forutsetninger for læring og utvikling				
	PPT bidrar til at flere elever får tilrettelegging innenfor det ordinære opplæringstilbudet.				
	- Spesialundervisning alle trinn	<6%	6%-7,5%	>7,5%	8 %
	- Spesialundervisning 1. årstrinn	<2%	2% -3,5%	>3,5%	3 %
	- Spesialundervisning 4. årstrinn	<3%	3% - 4,5%	>4,5%	6 %
	Helsetjenester for barn og unge				
	- Andel familier som har fått hjemmebesøk av helsesøster innen 10 dager etter fødsel	>95 %	95% - 85%	<85 %	96 %
	- Helsestasjonene: Andel foresatte som får NBO (newborn behavior observation) veiledning som metode for å fremme god tilknytning og godt samspill med barnet sitt	> 25%	25% - 10%	< 10%	73 %
	Tjenester for funksjonshemmede				
	- Andel brukere som opplever stor grad av medbestemmelse og innflytelse på eget tjenestetilbud	> 70%	70% - 60%	< 60%	67 %
	- Andel brukere som opplever god kvalitet på tjenestetilbudet	>90%	90% - 80%	<80%	70 %
	Forebyggende oppveksttjenester				
	- Andel brukere som avslutter uten behov for ytterligere oppfølging i hjelpeapparatet	>70%	70% - 60%	<60%	Fjernes

Redusere behovet for langvarige eller permanente tilbud fra barnevernet	Barn med utvidet behov for tjenester får hjelp til rett tid gjennom tverrfaglige tiltak, tilpasset barnets og familiens utfordringer				
	Barneverntjenesten				
	- Andel hjelpetiltak som avsluttes med positiv endring for barnet	>70 %	70% - 60%	<60 %	81 %
	- Økt bruk av alternative tiltak for å sikre barn og ungdom i en akuttsituasjon	>80%	80% - 60%	<60%	79 %
Færre barn skal vokse opp i lavinntektsfamilier og dermed hindre at dårlige levekår reproduseres	Barn og unge og unges muligheter for utdanning, sosial mobilitet og videre utdanning og yrkesdeltakelse sikres gjennom et kompenserende tjenestetilbud				
	Forebyggende oppveksttjenester				
	- Andel enslige mindreårige flyktninger som har fullført og bestått vidregående skolegang 5 år etter fullført grunnskoleeksamen	> 70 %	70%-40%	< 40 %	Fjernes
	- Andel enslige, mindreårige flyktninger som starter videregående skolegang umiddelbart etter fullført grunnskoleeksamen	>90 %	90%-80%	<80 %	100 %
	- Andel enslige mindreårige flyktninger som er selvforsørget ved vedtaksslutt	>95%	95%- 90%	<90%	83 %

Pedagogisk psykologisk tjeneste bidrar aktivt til at flere barn får et tilpasset opplæringstilbud innenfor det ordinære tilbudet. MRS målene er ikke oppnådd, med bruken av spesialundervisning går nedover. Drammen kommune forventer at økt innsats og et mer systematisk samarbeid med skole vil gi ytterligere resultater fremover.

Helsestasjonstjenesten har i 2018 etablert en elektronisk løsning som ivaretar fødselsmeldinger fra sykehuset. Dette sikrer at helsestasjonene raskere får beskjed om fødsler og dermed kan bidra til bedre overganger fra sykehuset til hjemmet. Helsetjenesten for barn og unge mangler MRS mål for skolehelsetjenesten og den nyopprettede avdelingen Familie og oppveksttjenesten. Dette arbeidet må ses i sammenheng med nye Drammen.

Tjenester for funksjonshemmede har vektlagt systematisk brukerinvolvering og et mest mulig fleksibelt tjenestetilbud. Brukerundersøkelser viser at tjenesten leverer god kvalitet, ivaretar medvirkning, og i tillegg dekker behovet til brukergruppen.

Barneverntjenesten har en økning fra 70 prosent i 2017 til 81 prosent i 2018 på andel hjelpetiltak som avsluttes med en positiv virkning for barn og familier. Tjenesten har en nedgang fra 2017 på 11 prosent i bruk av alternative tiltak i en akuttsituasjon. Nedgangen skyldes alvorlighetsgraden i sakene og ressursutfordringer i ett av de alternative tiltakene.

MRS målet " Andel enslige mindreårige flyktninger som har fullført og bestått videregående skolegang 5 år etter fullført grunnskoleeksamen" fjernes som MRS mål. Datatilsynet mener det er lovstridig å ta kontakt med brukere så mange år etter vedtaksslutt.

Andel enslige mindreårige flyktninger som er selvforsørget ved vedtaksslutt viser at Drammen kommune arbeider godt med målgruppen. En suksessfaktor er at ungdommene får tett oppfølging av oppfølgingsteamet, som består av voksne som ungdommene har kjent over tid og har tillit til. Intervallene vil bli endret til 85 prosent, 85-75 prosent og 75 prosent fremover, for å gi et mer realistisk bilde av resultatene.

Samtlige av de enslige mindreårige flyktningene startet opp i videregående opplæring. Tett oppfølging, trygge relasjoner og et systematisk motivasjonsarbeid gir gode resultater.

Andre resultater

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) arbeider mer systemrettet

PPT arbeider for at alle barn og elever skal få et best mulig læringsutbytte og oppleve inkludering. Det er over tid utviklet en tjenesteprofil med større fokus på den del av mandatet som innbefatter organisasjonsutvikling og kompetanseheving for barnehager og skole. Systemarbeidet har som mål å øke læringsutbyttet, forebygge skolefravær og redusere bruken av spesialundervisning.

Tjenesten har utviklet nye analyse- og kartleggingsverktøy, og har i samarbeid med barnhage og skole utviklet felles rutiner og samarbeidsformer som fremmer læringsutbytte og sikrer bedre overganger mellom barnehage, barnetrinn og ungdomstrinn. Tjenesten koordinerer det tverrfaglige arbeidet rettet mot bekymringsfullt skolefravær i kommunen, deltar i den tverrfaglige veiledningsgruppen "Tidlig inn" og i det tverrfaglige arbeidet med livsmestring i skolen.

Nasjonale faglige retningslinjer for helsestasjon og skolehelsetjensten

Helsetjenster for barn og unge er i ferd med å implementere de nasjonale faglige retningslinjene for helsestasjon og skolehelsetjensten. Tjenesten arbeider med å få på plass den somatiske legeundersøkelsen rett etter skolestart og med å forankre et tverrfaglig samarbeid som skal ivareta intensjonene som ligger til grunn for helsesamtalen på 1. trinn.

De nye retningslinjene for svangerskapsomsorgen vektlegger at alle gravide skal kunne velge om de vil gå til jordmor eller til fastlege under svangerskapet. For å imøtekomme dette er tjenesten styrket med to årsverk (gjeldende fra 2019).

Familie og oppveksttjenesten - styrket forebygging og lavterskeltilbud

Familiehjelpen ble i 2018 styrket med to nye familieterapeuter og er nå et tilbud ved alle helsestasjonene i Drammen. Oppvekstteamet ble styrket med to nye psykologstillinger, samt økt stilling for en familieveileder. Ressursstyrking, ny organisering og et internt utviklingsarbeid i den nye avdelingen "Familie- og oppveksttjenesten" har gitt et styrket tjenestetilbud og redusert ventetid fra opptil fem måneder til ingen ventetid i dag.

Levekårsteamet

Levekårsteamet har i 2018 utviklet sin tjenesteprofil i retning av å bli et kommunalt kompetanseteam som i større grad arbeider med levekårsutfordringer på systemnivå. Teamet tilbyr ansatte kompetanseheving, veiledning, og hjelp til å videreutvikle hensiktsmessige rutiner og god praksis. Levekårsteamet følger fortsatt opp enkeltsaker i form av bistand i samtaler med familier, hjembesøk, tverretattlig koordinering og midlertidig oppfølging av miljøarbeider.

Forvaltningsrevisjon av barneverntjenesten

Barneverntjenesten arbeider kontinuerlig med å videreutvikle gode systemer og styringsverktøy for å sikre god kvalitet i tjenesten. Målet er god internkontroll, ansvarliggjøring og involvering av ansatte, samt å kvalitetssikre ofte kompliserte skjønsmessige vurderinger. I forvaltningsrevisjonens oppsummering understrekes at tjenesten i all hovedsak driver og dokumenterer i samsvar med lovens krav. Tjenesten arbeider med å forbedre de områdene hvor forvaltningsrevisjonen påpeker at det er et forbedringspotensial.

Under samme tak

Barneverntjenesten er med i et nasjonalt pilotprosjekt "Under samme tak" i regi av SOS barnebyer. Forskning viser at seks av ti søsken skilles fra hverandre når de plasseres i fosterhjem. For at søsken skal kunne opprettholde en stabil relasjon og ha et stabilt bomiljø bidrar barneverntjenesten i utarbeidelsen av en ny fosterhjemsmodell. Kjernen i modellen er at fosterhjemmet først og fremst er barnas hjem. Dersom fosterforeldrene av ulike grunner velger å avslutte samarbeidet, kan barna fortsatt bli boende i hjemmet. En annen suksessfaktor er tverrfaglig samarbeid og oppfølging av barna og hjemmet. Drammen kommune har etablert en egnet bolig og har som målsetting at søsken og fosterforeldre kan flytte inn i løpet av 2019. Prosjektet blir fulgt opp av følgeforskning.

Utvikling av lokaltilpassede tiltak

Barneverntjenesten har siden 2017 arbeidet med utprøving av lokaltilpassede tiltak. I 2018 har tjenesten fortsatt arbeidet med å rekruttere lokale familier som kan ta imot barn (og eventuelt foreldre) for kortere perioder som et alternativ til beredskapshjem og institusjon. Lokaltilpassede tiltak gir foreldre og barn et kvalitativt bedre tilbud, større fleksibilitet for tjenesten, mindre bruk av ressurser til reising for kontaktpersoner og lavere kostnader til kjøp av tiltak. Utviklingen er i tråd med de føringene som regjeringen har varslet i forbindelse med kommende barnevernreform.

Enslige mindreårige asylsøkere

Avdelingen for enslige mindreårige flyktninger ble i 2018 organisert som en del av barneverntjenesten. Avdelingen har gjennomført omstillinger og fått et mer fleksibelt og skalerbart tilbud tilpasset et nedadgående bosettingsbehov fremover. Men anmodningen fra IMDi i 2018 og i 2019, viser at bosettingstallene vil kunne variere fra år til år, og kan også bli endret i løpet av året. Tjenesten har nå fått etablert en hensiktsmessig bemanning og tiltaksvifte.

Videreutvikling av tjenester for funksjonshemmede

Tjenester for funksjonshemmede arbeider aktivt med kompetanseheving, rekruttering, tjenesteproduksjon og drift. Samarbeidsprosjektet "Målrettet miljøarbeid og Hverdagsmestring", i samarbeid med Svelvik, Nedre- Eiker og spesialisthelsetjenesten, har resultert i økt kompetanse og en

felles handlingsplan for de tre kommunene. Tjenesten mangler fortsatt vernepleiere (det er mangel på vernepleiere i Norge), men har en høy faglig dekning av andre yrkesgrupper i de større stillingene.

Tjenesten har større brukervekst enn det har vært tidligere år. I løpet av 2018 fikk tjenesten 28 nye brukere, mot normalt 2-4. Økningen i antall søknader og nye brukere, utfordringer med rekruttering og en uforutsigbar tjenesteproduksjon gjør økonomistyringen krevende. Drammen kommune har iverksatt et systematisk utviklingsarbeid på Bekkevollen barne- og avlastningsbolig, hvor målsettingen å optimalisere driften.

Økt involvering og samarbeid med barn

Senter for oppvekst deltar i storbynettverket "Mitt Liv", som omfatter de åtte største byene i Norge. Målet er at tjenestene i enda større grad skal involvere og tilpasse tjenestetilbudet til barns stemme og erfaringer, og at barn i større grad skal være med å påvirke tjenestetilbudet. Satsingen må ses i sammenheng med nye Drammen og økt behov for ressursmobilisering og samskaping av velferdstjenester fremover. Skolesektoren og Kompetansesenteret deltar sammen med Senter for oppvekst i dette arbeidet.

Livsmestringskompetanse hos barn

Tjenestene i Senter for oppvekst samarbeider med Kompetansesenteret og skolesektoren for å øke livsmestringskompetansen hos barn i kommunen. Programmet heter "Læring for livet" og er i 2018 blitt utviklet og igangsatt på ungdomstrinnet. Treningsprogrammet inngår i en helhetlig plan for sosial og emosjonell kompetanse og er forankret i den generelle del av lærerplanen. Drammen kommune er også i dialog med Kronprinsparets Fond om deltagelse i deres pilotprosjekt knyttet til livsmestring.

Samorganiserte og samlokaliserte tjenester

Senter for oppvekst har i forbindelse med utforming av nye lokaler på Strømsø arbeidet strategisk med hvordan bygningsmassen kan understøtte det pågående strategiarbeidet med å utvikle et mer helhetlig, tverrfaglig og koordinert tjenestetilbud. Strategiprosessen heter "Ringer i vann" og forsterker arbeidet med å utvikle mer ressursmobiliserende og effektive tjenester gjennom økt samhandling og kunnskapsdeling innad i organisasjonen. Lokalene er også utformet med tanke på å skape trygge og inkluderende samarbeidsarenaer for barn og familier.

Aktivitetsskalenderen og kompetansehevende tiltak

Tjenestene i Senter for oppvekst har i samarbeid med Kompetansesentret gjennomført en rekke ulike kompetansehevende tiltak for barnehage og skole. Initiativene har i tillegg til å øke den tverrfaglige kompetansen i kommunen, lagt til rette for et tverrfaglig treffpunkt for erfaringsutveksling og for en arena hvor ansatte kan bli bedre kjent på tvers av sektorene.

Økonomisk status

Beløp i 1000

	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik i kr	Avvik i %
Lønn	233 077	251 629	254 373	270 342	273 547	3 205	
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	50 613	41 389	43 725	48 699	51 866	3 167	
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	34 486	43 320	45 163	49 092	44 584	-4 508	
Overføringsutgifter	13 247	14 634	16 271	20 994	23 627	2 633	
Finansutgifter	1 804	2 252	3 794	7 001	0	-7 001	
Sum Driftsutgifter	333 228	353 224	363 326	396 127	393 624	-2 503	
Salgsinntekter	-306	-5	-572	-2 271	-78	2 193	
Refusjoner	-75 961	-74 789	-51 014	-58 930	-46 890	12 040	
Overføringsinntekter	-3 363	-7 649	-5 623	-10 718	-10 672	46	
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	0	0	-2 252	-3 794	-3 741	53	
Sum Driftsinntekter	-79 629	-82 444	-59 461	-75 713	-61 381	14 332	
Netto resultat	253 598	270 780	303 865	320 414	332 243	11 829	3,6 %

Vurdering av driftsregnskapet

Senter for oppvekst er i opprinnelig budsjett for 2018 tilført totalt 11,3 millioner kroner til styrking av Helsetjenester for barn og unge, til tidligforebyggende arbeid gjennom Familiehjelpen og lavterskelteam, samt til Tjenester til funksjonshemmede brukere som følge av bruker- og vedtaksvekst. Virksomheten fikk dessuten med seg et samlet mindreforbruk fra 2017 på cirka 3,8 millioner kroner. Som følge av fortsatt forventet nedgang i bosettingsbehovet er omstillingstiltakene innenfor Avdeling enslige mindreårige flyktninger videreført, med et samlet rammeuttrekk på cirka 3,9 millioner kroner for 2018.

Med unntak av barnevern, viser samtlige tjenesteområder mindreforbruk i 2018. For programområdet samlet utgjorde mindreforbruket 11,8 millioner kroner, tilsvarende 3 prosent av brutto driftsutgifter. Mindreforbruket skyldes i stor grad vakanser som følge av at det har tatt tid å rekruttere riktig kompetanse til nye stillinger. I tillegg ble inntekter fra tilskudd til ressurskrevende tjenester høyere enn budsjettet, mens utgifter til enslige mindreårige flyktninger ble noe lavere enn budsjett som følge av at tjenesten har klart å tilpasse driften til et lavere bosettingsbehov raskere enn forventet.

Barneverntjenesten har hatt et større antall plasserte barn i 2018, både i fosterhjem og i statlige tiltak. Det antas imidlertid at dette dreier seg om en naturlig variasjon i antall plasseringer. Kostnader knyttet til barn med opphold utenfor hjemmet, og spesielt kjøp av omfattende og kostbare avlastningstiltak fra staten, er blant de største kostnadsdriverne innenfor programområdet, og rådmannen følger nøye med på utviklingen.

Vurdering av investeringsregnskapet

Bykassen

Programområdet hadde en total investeringsramme i bykassen på 3,2 millioner kroner i 2018. Investeringsrammen var fordelt mellom løpende oppgradering av IKT og til inventar og utstyr til Bekkevollen barnebolig og til bofellesskapet i Lyngveien. Videre var det for 2018 avsatt 1 million kroner til flytting til Strømsø.

Det er i 2018 foretatt investeringer og oppgraderinger med totalt 1,3 millioner. Resterende investeringsbudsjett på 1,9 millioner kroner vil bli brukt i løpet av 2019.

Drammen Eiendom KF

Strømsø skole er under ombygging og oppgradering til kontorformål for Senter for oppvekst. Prosjektet omfatter totalt en rehabilitering/oppgradering/kontorisering av cirka 5 200 m² BTA. De nyrenoverte arealene vil inneholde om lag 175 faste arbeidsplasser, noe som tillater en samlokalisering for de fleste avdelingene innenfor Senter for oppvekst. Som en konsekvens vil dagens innleieforhold i Werringgården og Blichsgate 1, samt Austadgata, avsluttes etter prosjektets ferdigstillelse. I Økonomiplan 2019-2022 er det avsatt en investeringsramme på 124,5 millioner kroner for gjennomføring av prosjektet. I tillegg gjennomføres rehabiliteringsarbeider på fasader og tak på for rundt 10 millioner kroner, som finansieres innenfor investeringsrammer for vedlikehold og generelle rammer i 2018/2019. Byggearbeider pågår, med planlagt ferdigstillelse i løpet av mars 2019. Deler av utomhusarbeidene ferdigstilles sommeren 2019.

Strømsø skole er oppgradert til kontorlokaler for Senter for oppvekst

Programområde 03 Samfunnsikkerhet

Det er en god måloppnåelse på programområdet. 94 prosent av virksomhetene har oppdatert sine risiko- og sårbarhetsanalyser og 94 prosent av virksomhetene har gjennomført øvelser.

Det jobbes med ny eierstrategi for Drammensregionens brannvesen. Dette arbeidet vil sluttføres i 2020 når ny kommunestruktur er ferdig.

Det har vært økonomiske utfordringer i forbindelse med flyttingen og omorganiseringen av 110 sentralen. Rådmannen kommer tilbake til dette i 1. tertial 2019.

Rådmannen har anskaffet nødnett til vann- og avløpsvirksomheten og til kommunens krisestab.

Fakta om programområdet

Programområdet omfatter tilskudd til Drammensregionens Brannvesen (DRBV) IKS med åtte eierkommuner, Vestviken 110-sentral med 32 eiere som dekker 35 kommuner i Buskerud og Vestfold, samt Sivilforsvaret og interkommunalt samarbeid om oljeberedskap.

Nøkkeltall

	Drammen 2017	2018					
		Drammen	Fredrikstad	Nedre Eiker	Svelvik	Kristiansand	Landet
Forebygging av branner	58	53	104	54	64	79	72
Beredskap mot branner	579	551	668	715	690	606	776
Samlet netto kostnad	637	604	772	769	754	685	848

Mål- og resultatstyring

Mål- og resultatstyring Samfunnsikkerhet

Drammen er en robust og trygg kommune med god samfunnsikkerhet.					
Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2018-2021 og indikator	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2018
Innbyggernes behov for profesjonell hjelp ved brann, ulykker, akutt forurensning og andre kriser, skal være ivaretatt gjennom et effektivt samarbeid med brannvesen og andre nødetater.	Tjenestetilbudene innen alarmering, redning og forebygging er kostnadseffektive, med god responstid og tilgjengelighet				
	- Kostnad per innbygger i forhold til andre	Bedre enn snittet av ASSS	Likt med snittet av ASSS	Under snittet av ASSS	Bedre
	Tjenestetilbudene er beredt til å forebygge og håndtere kriser				
	- Alle virksomheter har oppdaterte ROS-analyser	100 %	90 %	80 %	94 %
	- Virksomhetene har gjennomført øvelser	80 %	70 %	60 %	94 %

Tjenestetilbudene innen alarmering, redning og forebygging er kostnadseffektive, med god responstid og tilgjengelighet.

Drammen kommunes nettokostnad til forebygging av brann er 53 kroner per innbygger, og nettokostnad til beredskap er 551 kroner per innbygger. Samlet nettokostnad er 604 kroner. Dette er en nedgang fra i fjor da samlet netto kostnad var 637 kroner.

Tjenestetilbudene er beredt til å forebygge og håndtere kriser.

Det er god måloppnåelse på området. 94 prosent av virksomhetene som har oppdaterte ROS-analyser og 94 prosent av virksomhetene har gjennomført øvelser. Det er ingen som har eldre ROS-analyser enn fra 2017. Det har vært flere virksomheter som har endret struktur og noen er omorganisert. Dette er årsaken til at ikke samtlige har fått gjennomført øvelser og ROS-analyser i 2018.

Andre resultater**Intern beredskap**

Det har vært gjennomført revisjon av beredskapsarbeidet i Drammen kommune. Buskerud Kommunerevisjon IKS gjennomførte revisjon av kommunens beredskapsarbeid. Rapportens anbefaling var: "I dette prosjektet har våre undersøkelser medført at vi anser at Drammen kommune har et tilfredsstillende beredskapsarbeid. Vi har ikke avdekket svakheter i forbindelse med kartleggingen av prosjektets problemstillinger som medfører at vi vil anbefale at kommunen gjennomfører tiltak eller endringer i sitt arbeid."

Det er gjennomført dokumenttilsyn fra Fylkesmannen på beredskapsarbeidet i kommunen. I tilsynsrapporten var det ingen merknader.

Det er igangsatt et arbeid med ny risiko- og sårbarhetsanalyse og beredskapsplan for nye Drammen.

Drammensregionens Brannvesen IKS (DRBV)

Siden 2014 har ingen omkommet i brann i Drammen kommune.

Sommeren i 2018 var ekstremt tørr og medførte i perioder mange og til dels samtidige skogbranner. DRBV håndterte dette på en god måte.

DRBV har jobbet mye i forhold til risikoutsatte grupper i befolkningen. Med midler fra Gjensidige-stiftelsen finansierer DRBV en prosjektstilling i kommunen som jobber i forhold til pleie- og omsorgstjenesten. DRBV betaler fra og med i år markedsleie for sine brannstasjoner. Selskapet har en kontrollert økonomi. DRBV overtok fra 3.10.2018 Drammen kommunes eierskap i Sør Øst 110 IKS. Dette har gitt en økonomisk utfordring som rådmannen kommer tilbake til i forbindelse med 1. tertial 2019. DRBV har startet arbeidet med å analysere konsekvensene av å tilpasse selskapet til kommunereformen. Den største konsekvensen er Sande kommunes uttreden fra 1.1.2020. Drammen kommune har fra og med 2018 fått refusjon fra Nedre Eiker grunnet tapt stordriftsfordel som skyldes vedtaket om egen brannstasjon i Mjøndalen.

110-sentralen

Vestviken 110 IKS har gjennom året vært igjennom betydelige endringer. I forbindelse med politireformen ble det bestemt at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) skulle etablere en felles 110-sentral med ansvarsområde tilsvarende hele Sør-Øst politidistrikt (Buskerud fylke, Vestfold fylke, Telemark fylke og Jevnaker kommune i Oppland fylke). Tønsberg kommune ble pålagt å etablere sentralen, samlokalisert med politiets operasjonssentral på politihuset i Tønsberg. I videre prosess vedtok Tønsberg kommune etter en høringsrunde med kommunene, å anmode Vestviken 110 om å utvide sitt ansvarsområde til også å omfatte Telemark.

DRBV forvalter Drammen kommunes deltakelse i SØ 110 IKS og styreleder er valgt inn som medlem av representantskapet. Økte leiekostnader, nødnettkostnader og lønnskostnader medførte behov for økt eierbidrag. Drammen kommune finansierte dette med bruk av opptjent kapital i Vestviken 110 IKS. I arbeidet med budsjettet for 2019 ble det beregnet et eierbidrag på 52 kroner per innbygger, men DRBV budsjetterer med et redusert eierbidrag på 44 kroner per innbygger. Reduksjonen er budsjettert/finansiert ved bruk av alarminntekter. Det ble i den videre budsjettprosessen i DRBVs representantskap ikke funnet løsning på differansen mellom 28 kroner (innbyggerkostnad i V110 IKS) og 44 kroner per innbygger i SØ 110 IKS. Rådmannen kommer tilbake til dette i 1. tertial 2019.

Interkommunale utvalg om akutt forurensning (IUA)

Drammen kommune er vertskommune for IUA og har en fast plass i beredskapsstyret. Det er opprettet et eget prosjekt i kommunens regnskapssystem for å ivareta vertskommunens ansvar i tilfelle en større forurensningsaksjon. I høst ble det gjennomført en stor IUA øvelse sammen med IUA indre Oslofjord. Scenariet var et skip som hadde gått ned med utslipp av bunkersolje på Oslofjordsiden av Hurum kommune. Utstyr, mannskap og stab hadde øvelse i ett døgn og Drammen fikk testet regnskapssystemet beregnet på denne type aksjoner. Dette fungerte utmerket.

Strømbortfall IKT

Det ble registrert strømbortfall i kommunens datasenter 26. oktober. Etter en halvtime var det etablert en midlertidig løsning for å sikre strømtilførsel til datasenteret og feilen ble lokalisert. Konsekvensen ble at fagsystemer måtte startes opp gradvis og kontrollert. Kommunen hadde manuelle rutiner som opprettholdt normal drift. Etter ni timer var alle fagsystemer gjenopprettet, men telefonisystemet var fortsatt nede. Dette ble utbedret dagen etter. Dette påvirket Drammen, Sande og Svelvik kommuner. Det er anskaffet ny UPS og gjennomført ytterligere sikringstiltak for å forhindre bortfall av strøm til serverrom. Hendelsen resulterte i en egen ekstern evaluering.

Austad - store vannmengder Einar Aass vei

13. februar 2018 ble det meldt om en mulig lekkasje fra demningen til Blektjern. Vann fosset i Einar Aass vei mot Austadveien. Det viste seg at en bekk fra Blektjern via Austad hadde skiftet løp grunnet for mye snø og is i bekkeløpet. Ett hus fikk store skader i Einar Aass vei og ett hus i Harald Hårfagres gate fikk skade på krypkjeller og vann i kjelleren. Det tok nesten fire timer å få kontroll på vannmassene.

Økonomisk status

Beløp i 1000

	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik i kr	Avvik i %
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	252	349	301	297	1 021	724	
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	615	1 038	1 042	905	910	5	
Overføringsutgifter	43 666	44 835	45 881	48 395	48 968	573	
Finansutgifter	0	600	0	0	0	0	
Sum Driftsutgifter	44 533	46 821	47 223	49 597	50 899	1 301	
Refusjoner	-523	-618	-741	-1 977	-1 933	44	
Sum Driftsinntekter	-523	-618	-741	-1 977	-1 933	44	
Netto resultat	44 010	46 203	46 482	47 620	48 966	1 346	2,7 %

Vurdering av driftsregnskapet

Programområdet viser et mindreforbruk på 1,345 millioner. Avviket relateres hovedsakelig til at det ikke er betalt ut budsjettet tilskudd til deltidsansatte brannmenn. Dette prosjektet er utsatt en periode.

Vurdering av investeringsregnskapet

Investeringsprosjektene er holdt innenfor rammen i 2018. Restmidler 0,7 millioner videreføres i 2019.

Teknologiprojekt innenfor sikkerhet og beredskap

I 2018 ble det anskaffet nødnett til kommunens krisehåndtering og det er igangsatt et prosjekt med å benytte nødnett som verktøy for vann- og avløpsvirksomheten. Kommunen har også anskaffet en ny digital plattform for å forenkle varsling både til innbyggere og internt via sms og telefon. Det samme verktøyet er anskaffet for bruk i Svelvik og Nedre Eiker. Teknologiprojektet har nå en total budsjetttramme på 7,5 millioner de neste fire årene. Drammen kommune ønsker å være i forkant med beredskapsarbeidet i skoler og barnehager og har igangsatt et arbeid for å bedre varslingsrutinene. Forprosjektet er nå gjennomført og tre skoler skal være piloter og teste funksjonalitet første halvår i 2019.

Grunnundersøkelser beredskap

Kommunen har tidligere hatt kontakt med NVE om setninger på Bragernes og et kvikkleireskred i dette området er lite sannsynlig. Målingene for å følge med på utviklingen i setningene for å se årsakssammenhenger fortsetter. Drammen vurderer bruk av satellittdata for kontinuerlig overvåking av endringer i grunnforhold og for å sammenligne med tidligere målinger.

Digitalisering av beredskapskart

Kartløsningen er under oppbygging. Drammen og Nedre Eiker jobber fortsatt sammen om løsningen. Innholdet er strømsoner fra Glitre, flomsoner fra NVE, VA-data fra prosjektet Godt Vann Glitre i tillegg til matrikkeldata, vegnett og grunnkart. Kartene inneholder befolkningsdata for Drammen, flomprofiler/tverrprofiler fra NVE, farlig stoff og storulykkanlegg, kvikkleireområder (nasjonale) samt biomangfold og naturtyper. Det er jobbet videre med bruk av laserdata som grunnlag for flomanalyser. Dataene benyttes i beredskapskartpilot som er utviklet sammen med Nedre Eiker.

Programområdet 04 Byutvikling

Det har fortsatt vært høy planaktivitet, og det er gjort vedtak for flere store utbyggingsprosjekter som skal gjennomføres de nærmeste årene:

1. *Nytt sykehus og tilgrensende helsefunksjoner på Brakerøya*
2. *IC-Vestfoldbanen, inkludert ombygging av Drammen og Gulskogen stasjoner*
3. *Buskerudbypakke 2*

Det har vært jobbet med flere store områdeplaner, på Gulskogen nord, Konnerud senterområde, Glassverket/Nøstet og Holmen, samt at Lierstranda planlegges i samarbeid med Lier kommune. Det har også vært arbeidet med et stort antall mindre reguleringsaker.

Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø er vedtatt. Planen gir grunnlag for en samordnet og mer konsistent behandling av plan- og byggesaker som berører kulturminner.

Befolknings- og boligveksten i Drammen har i 2018 vært lavere enn forventet og ønsket. Det er imidlertid grunn til å tro at de store infrastrukturprosjektene som nå er vedtatt bygd, vil tilrettelegge for økt boligbygging igjen.

Det er gjennomført en ekstern evaluering av hvordan rådmannens tiltaksplan tilknyttet korrupsjonssaken er fulgt opp. Evalueringen konkluderer med at kommunen har arbeidet systematisk med å implementere de vedtatte tiltakene, og at tiltakene i tiltaksplanen er i stor grad gjennomført.

Fakta om programområdet

Programområde byutvikling omfatter:

- Behandling av plansaker, først og fremst reguleringsplaner og kommuneplanens arealdel
- Fysisk planlegging og byform
- Samferdselsplanlegging og trafiksikkerhet
- Kulturminnevern
- Byggesaksbehandling og skjenke- og serveringsbevillinger
- Fremforhandling av utbyggingsavtaler/gjennomføringsavtaler med private og offentlige aktører
- Gjennomføring av kommunale byutviklingsprosjekter, som bygging/opparbeidelse av torg, plasser og grøntområder

Nøkkeltall byggesak

Indikator byggesak –førstegangsvedtak	Drammen 2014	Drammen 2015	Drammen 2016	Drammen 2017	Drammen 2018
Byggesaker – ferdigbehandlede, ettrinns- og rammesøknader	549	599*	584	638	687
Forhåndskonferanser	81	111	150	182	167
Dele- og arealoverføringssaker	49	34	42	54	36
Seksjoneringsaker	25	29	42	67	73
Ulovlighetssaker (avsluttede) Ny rapportering 2017	-	-	-	166	214
Antall klagesaker mottatt	42	53	76	65	59
Klagesaker (ferdigbehandlet) Ny rapportering 2017	-	-	-	55	58
Antall klager omgjort av Fylkesmannen	6	7	5	3	10
Tilsyn**	-	49	108	4	31

* Tallet er korrigert fra årsmelding for 2015, da det gjaldt antall mottatte søknader

** Omfatter også tilsyn med hensyn til mulige ulovligheter for 2015-2016, foreløpig tall for 2018

Indikator byggesak –annengangsvedtak	Drammen 2014	Drammen 2015	Drammen 2016	Drammen 2017	Drammen 2018
Igangsettingstillatelse	128	159	136	135	129
Midlertidig brukstillatelse	52	77	106	103	102
Ferdigattester	275	272	330	392	363
Endring av tillatelse	48	81	59	50	46
Avsluttet som uaktuell	23	42	62	74	49

Nøkkeltall plan

Indikator plan – behandlede saker	Drammen 2015	Drammen 2016	Drammen 2017	Drammen 2018
Planprogram : 1. gangs behandling	2	10	2	4
Planprogram: Fastsettelse	4	6	6	4
Reguleringsplan: 1. gangs behandling	7	11	5	11
Reguleringsplan: Vedtak	8	12	6	8
Områderegulering: 1. gangs behandling	*	*	2	1
Områderegulering: Vedtak	*	*	-	-
Kommunedelplan: 1. gangs behandling	1	1	1	-
Kommunedelplan: Vedtak	-	2	-	1
Kommuneplan arealdel: Vedtak	1	-	-	-
Annet	4	-	13	8

*Ny rapportering 2017

Mål- og resultatstyring

Mål- og resultatstyring
Byutvikling

Drammen skal mestre veksten og skape et bedre bymiljø

Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2018-2021 og indikator	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2018
Drammen skal være en vakker, ren og trygg by	Økt boligbygging skal bidra til god bokvalitet og omgivelseskvalitet.				
	Antall nye boliger som svarer til SSBs befolkningsprognose	Antall nye boenheter tilsvarer >1,4% bef.vekst	Antall nye boenheter tilsvarer 1-1,4% bef.vekst	Antall nye boenheter tilsvarer <1% bef.vekst	228 boenheter, tilsv. 0,7% bef.vekst
Det skal være et mangfold av boliger i Drammen og Drammensregionen når det gjelder pris, størrelse, beliggenhet og utforming. Nye boliger skal være energieffektive	Hovedandelen av veksten i boliger og arbeidsplasser skal skje i bybåndet.				
	Andel nye boliger i bybåndet - (Bragernes, Strømsø/Danvik, Åssiden, Gulskogen, Tangen - Nøsted)	>70%	40-70%	<40%	88 %
	Utvikling av byrom og fellesarealer skal bidra til økt aktivitet gjennom kvalitet og bedre tilgjengelighet				
	Andel boliger som har maksimum 400 meter gangavstand til gode - rekreasjonsområder med (utmarkspreget eller bymessig) allmenninnskvaliteter	100 %		< 100%	100 %
	Kommunen skal ha høy og jevn kvalitet i plan- og byggesaksbehandlingen				
	Andel klagesaker stadfestet av fylkesmannen	>85%	70-85%	<70%	75 %
	Andel byggesaker ferdigbehandlet innen lovpålagt behandlingsfrist	100 %	97-99%	<97%	95 %
Andel politiske vedtak av plansaker behandlet innenfor lovpålagt frist	100 %	75-90 %	<75 %	Alle	
Bragernes og Strømsø sentrum skal være hovedsenter for handel, service, kontorarbeidsplasser og kulturanlegg. Lokalt betjenende tilbud kan fortrinnsvis etableres i bydelssentrene	Drammen sentrum styrker sin posisjon som regionens viktigste sted for handel, service, kontorarbeidsplasser og kulturanlegg				
	Omsetning innen detaljhandel i sentrum	Økt	Uendret	Redusert	
	Omsetningstall for utelivsbransjen i sentrum	Økt	Uendret	Redusert	-1,50 %

Bragerne og Strømsø sentrum skal være hovedsenter for handel, service, kontorarbeidsplasser og kulturenlegg. Lokalt betjenende tilbud kan fortrinnsvis etableres i bydelssentrene	Drammen sentrum styrker sin posisjon som regionens viktigste sted for handel, service, kontorarbeidsplasser og kulturenlegg				
	- Omsetning innen detaljhandel i sentrum	Økt	Uendret	Redusert	
	- Omsetningstall for utelivsbransjen i sentrum	Økt	Uendret	Redusert	-1,50 %
Drammen skal ha et enkelt, trygt, raskt og miljøvennlig transportsystem som er tilpasset alle innbyggernes og næringslivets behov for mobilitet	Drammen skal ha et transportsystem som legger til rette for bedre bymiljø og reduksjon av klimagassutslipp				
	- Bruk av sykkel	>5 % økning	0-5 % økning	Reduksjon	Trolig økning > 5%
	- Bilbruk	Biltrafikkvekst lavere enn nasjonal trafikkvekst	Biltrafikkvekst på samme nivå som nasjonal trafikkvekst	Biltrafikkvekst høyere enn nasjonal trafikkvekst	Minus 1,5 % i Drammen, pluss 0,2 % nasjonalt
	- Kollektivbruk	>5 % økning	0-5 % økning	Reduksjon	Pluss 3,2 %

Drammen har hatt en lavere boligvekst enn prognosene tilsier. Her kan årsakssammenhengene være svært komplekse, men det kan blant annet skyldes at Drammen har hatt lite utbygging av trafikkinfrastruktur de siste årene, noe som satt hindret realisering av flere boligutbyggingsområder.

Når det gjelder indikatoren "Omsetningstall for utelivsbransjen", har kommunen kun tall for salg av alkoholholdig drikke. Dette er sannsynligvis ikke noen god indikator for om utelivsbransjen utvikles i ønsket retning.

Planprosjekter

I 2018 er det vedtatt åtte reguleringsplaner. Ytterligere 41 reguleringsplanarbeid pågår, hvorav åtte reguleringsplanarbeid ble startet opp i 2018.

Vedtatte planer (de største):

- IC Vestfoldbanen Drammen - Kobbervikdalen - reguleringsplan
- Tilfartsvei vest del 2 og Tilfartsvei Konnerud - planprogram
- Gulskogen senter (Guldlisten 35 og 20) - reguleringsplan
- Holmenbrua - reguleringsplan
- Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø (tematisk kommunedelplan)

Store planarbeid som pågår eller er startet opp i 2018:

- Nytt sykehus med helsepark på Brakerøya - reguleringsplan
- Gulskogen nord - kommunedelplan
- Holmen havn og næringsområde - reguleringsplan

- Hensetting av tog - kommunedelplan
- Konnerud senterområde - områderegulering
- Glassverket/Nøstet – boligområde - reguleringsplan
- Travbanen/Berskaug – områderegulering.
- Knive/Lolland – områderegulering.
- Hofgaards gate 27 m fl. - reguleringsplan
- Hotvet bolig- og næringspark - reguleringsplan
- Aass-kvartalet - reguleringsplan
- Konnerudgata 71 og 73 og Blektjernveien 2 - reguleringsplan
- Kreftings gate 33 (tidligere Grønland trevare) - reguleringsplan
- Søren Lemmichs gate 1 og Losjeplassen 4 (Svanegangen) - reguleringsplan
- Globusgården - reguleringsplan
- Konnerudgata 71-73 og Blektjernveien 2 - reguleringsplan
- Skramstadkvartalet (kvartalet Prins Oscars gate, Nedre Storgate, Omstadgata og Tomtegata) - reguleringsplan
- Landfalløya 1, 7, 15 og 17 (Centralgaragen) - reguleringsplan.
- Kollektivknutepunkt Fjordbyen (plansamarbeid med Lier kommune).
- I tillegg pågår en rekke mindre reguleringsplanarbeidet, i hovedsak til boligformål.

Brukere

Det er gjennomført brukerundersøkelse for Byggesak for 2018, tilsvarende undersøkelsen fra 2017. Undersøkelsen viser en markant endring i hvordan brukerne opplever å møte Byggesak, i positiv retning. Resultatene understøttes også i Forbrukerrådets kommunetest, der Byggesak nå får 53 av 100 poeng mot 30/100 i 2016. Undersøkelsen viser at den gode jobben som er gjort de siste to årene har begynt å virke, men også at det må jobbes videre på alle fronter, for å etablere ytterligere økt brukertilfredshet før etablering av ny kommune.

Det har så langt ikke vært gjennomført brukerundersøkelser for andre fagområder på Byplan, men det er gjennomført dialogmøter både for Byggesak, Plan og Bevilling. I tillegg er det gjennomført bransjetreff på Bevilling.

Evaluering av tiltaksplanen etter korrupsjonssaken

I etterkant av korrupsjonssaken ble det utarbeidet en tiltaksplan for oppfølging av Deloitte's granskningsrapport av byggesaksavdelingen. PwC har vært engasjert for å evaluere hvordan tiltaksplanen er fulgt opp. I evalueringsrapporten konkluderes det med at kommunen har arbeidet systematisk med å implementere de vedtatte tiltakene, og at tiltakene i tiltaksplanen i stor grad er gjennomført. De organisatoriske grepene løftes frem som positive, og har bidratt til tydeligere og klarere rolle- og ansvarsdeling, og kommunen, særlig Byplan, berømmes for en profesjonell, god og systematisk oppfølging og dokumentasjon av de gjennomførte tiltakene. Risikostyring og -vurderinger, samt strukturert oppfølging av nøkkelkontroller, trekkes frem som et forbedringsområde.

Investeringsprosjekter

Bragernes kollektivknutepunkt

Første utbyggingsfase for Bragernes kollektivknutepunkt ble startet i 2016 og ferdigstilt i juni 2017.

Høsten 2018 ble hele prosjektet ferdigstilt med offisiell åpning 26. oktober. Tiltaket medfører en kraftig utvidelse og forbedring av tilbudet til bussreisende i hele området som omfattes av Buskerudbyen. Prosjektet omfatter et helt kvartal i den sentrale delen av Bragernes, dvs. nedre del av Bragernes torg, deler av Øvre Storgate, deler av St. Olavs gate og deler av Øvre Strandgate.

Bragernes kollektivknutepunkt åpnet høsten 2018

InterCity Vestfoldbanen

Reguleringsplan og tilhørende utbyggingsavtale for ny InterCity Vestfoldbanen parsell Drammen–Kobbervikdalen ble vedtatt i bystyret våren 2018. Dette er den største reguleringsplanen og utbyggingsavtalen som er behandlet og vedtatt i Drammen kommune i nyere tid. Prosjektet har en investeringsramme på 12 milliarder kroner.

Samarbeidsprosjekter med utbyggere

Bystyret har fastsatt en øvre ramme på 20 millioner kroner per år for etablering og gjennomføring av samarbeidsprosjekter for byutvikling med andre offentlige og private utbyggere. I 2018 er det utbetalt 19,2 millioner kroner til ulike samarbeidsprosjekter. Opprusting av gågatenettet i Nedre Torggate og Amtmand Bloms gate var det største av samarbeidsprosjektene. Prosjektet ble ferdigstilt høsten 2018. Det er i 2018 inngått flere utbyggingsavtaler som forutsetter bidrag fra Drammen kommune i tilknytning til samarbeidsprosjekter de nærmeste årene.

Destinasjon Spiraltoppen

Første fase av arbeidet med «Destinasjon Spiraltoppen» ble i hovedsak ferdigstilt i 2017, og saken ble behandlet i bystyret i februar 2018. Prosjektet ble videreført med utarbeidelse av forprosjekt. Rapporten fra forprosjektfasen omhandlet flere ulike tiltak på Spiraltoppen, og rapporten ble behandlet i bystyret i desember 2018. Nytt utsiktspunkt og aktivitetsløyper var noen av de foreslåtte tiltakene.

Bybrua

Prosjektet IC Vestfoldbanen medfører at 1/3 av dagens bybru må rives og bygges opp på ny. Dette aktualiserte behovet for at Drammen kommune måtte avklare hva som skal skje med hele brua. Våren 2018 gjennomførte kommunen et parallelloppdrag der tre team, satt sammen fra ulike firmaer og med bred fagkompetanse, utarbeidet hvert sitt forslag til ny bybru og ny gang- og sykkelbru. I september 2018 vedtok bystyret at «dagens bybru anbefales revet og erstattet med ei ny bru». Det skal også legges fram en egen sak om tilbud for gående/syklende i anleggsperioden.

Nytt sykehus i Drammen

I desember 2018 vedtok styret i Vestre Viken HF forprosjektet for nytt sykehus i Drammen, lokalisert på Brakerøya. Oppstartsbevilgning er vedtatt av Stortinget, og det gjenstår kun vedtak i styret i Helse Sørøst før rive- og byggearbeidene for nytt sykehus kan starte. I august 2018 ble det signert en intensjonsavtale mellom Vestre Viken HF og Drammen kommune om gjennomføring av parallell-oppdrag for utvikling av eksisterende sykehusområde og tilliggende nærområder.

Buskerudbypakke 2

Buskerudbypakke 2 ble vedtatt av bystyret i juni 2018, og ble vedtatt parallelt i de andre deltagende kommunestyrene og i fylkestinget. Den delvis brukerfinansierte transportpakke er et sentralt premiss for at byen skal ivareta vekstkraft, samtidig som transportsystemet utvikles i en mer bærekraftig retning.

Det forventes at Buskerudbypakke 2 behandles av Stortinget før sommeren 2019, og at prosjektutbyggingen starter i 2020.

Økonomisk status

Beløp i 1000

	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik i kr	Avvik i %
Lønn	46 782	31 457	32 334	40 416	40 142	-273	
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	12 307	19 514	21 776	23 062	23 409	347	
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	413	167	242	59	80	21	
Overføringsutgifter	2 468	5 157	5 249	4 945	2 357	-2 588	
Finansutgifter	682	614	392	439	172	-267	
Sum Driftsutgifter	62 653	56 909	59 994	68 921	66 161	-2 760	
Salgsinntekter	-16 379	-19 749	-20 590	-21 897	-22 875	-978	
Refusjoner	-21 527	-8 285	-7 031	-7 079	-2 608	4 471	
Overføringsinntekter	-19	0	-188	0	0	0	
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	0	0	-213	-294	0	294	
Sum Driftsinntekter	-37 924	-28 034	-28 022	-29 270	-25 483	3 787	
Netto resultat	24 729	28 875	31 972	39 651	40 678	1 027	2,5 %

Programområdet har ett mindreforbruk på 1 million kroner ved utgangen av året relatert til byprosjekter.

Byplan har ett resultat i tråd med tildelte rammer. Selvkostområdet byggesak oppnådde en selvkostgrad på 69,9 prosent (mot budsjett på 70 prosent).

Byprosjekt har ett mindreforbruk vedrørende prosjekt til utvikling av sykehustomt der kostnader kommer i 2019.

Programområde 05 Helse-, sosial og omsorgstjenester

I 2018 ble overordnet prosjekt for hvordan helse- og omsorgsdistriktene kan utvikles til helseknutepunkt fullført. Det er utarbeidet konseptskisser og planer for alle helse- og omsorgsdistriktene, med vekt på hvordan dette kan tilpasses de ulike distriktenes egenart og behov.

Med dette som utgangspunkt ble det i januar 2018 igangsatt et skisseprosjekt for utvikling av Åskollen helse- og omsorgsdistrikt. Både skisseprosjekt og forprosjekt er gjennomført i 2018. Byggestart av fase 1 (tilrettelagte boliger) forventes før sommeren i 2019.

Alle sykehjemmene i Drammen er resertifisert som livsgledehem i 2018 og det jobbes med livsglede for hjemmeboende.

I alt 6 av sykehjemmene pluss Drammen helsehus har fått installert elektronisk medisinskap. To av sykehjemmene har også innført elektroniske medisintraller. Kommunikasjonsløsningen helsenorge.no har gjort det enklere for de som mottar tjenester fra kommune eller deres pårørende å holde kontakt med hjemmetjenesten.

Bystyret vedtok i april 2018 rammene for det videre arbeidet med planlegging av nytt helsehus og legevakt, samlokalisert med nytt sykehus.

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner og Folkehelsestrategien ble vedtatt i 2018.

HSO deltok på frivilligbørs i 2018 og inngikk i alt 59 samarbeidsavtaler, 10 med næringslivet, 24 med ulike frivillige lag og foreninger og 25 med andre offentlige tjenester.

Sosialhjelpsutbetalinger har økt gjennom siste halvdel av 2018. Det er iverksatt tiltak for å bremse utviklingen.

Elektroniske medisinskap er tatt i bruk ved seks sykehjem og Drammen helsehus

Fakta om programområdet

Helse, sosial og omsorg bestod i 2018 av virksomhetene NAV, Psykiske helse- og rustjenester, Helsetjenesten, Helsehuset, Tilrettelagte tjenester, Drammen kjøkken og åtte helse- og omsorgsdistrikter. Helse, sosial og omsorg har to stabsenheter: "Skap gode dager" og "Tjenestetildeling"

Tabell med styringsindikatorer for tjenestekvalitet i HSO

Tjenestekvalitet i HSO	2016	2017	2018
Andel faglært bemanning i helse og omsorg, brukerrettede tjenester	76 %	75 %	75 %
Sykefraværprosent medarbeidere	10,30 %	9,20 %	KOSTRA
Legeårsverk per 1000 Innbyggere	11,2	10,7	11,1
Antall nye søknader om praktisk bistand i hjemmet (hjemmehjelp/rengjøring)	286	264	256
Antall nye søknader om helsehjelp i hjemmet (hjemmesykepleie)	1 283	1 143	1 111
Antall nye søknader, tidsbegrenset opphold i sykehjem (korttidsplass)	1 212	1 150	1 088
Antall nye søknader, langtids botilbud i sykehjem	218	232	230
Antall meldte utskrivningsklare pasienter fra somatisk sykehus til kommunen	2 632	2 600	2 618
Antall personer skrevet ut fra somatisk sykehus til hjemmet med behov for tjenester	1 532	1 519	1 504
Antall personer skrevet ut av somatisk sykehus til sykehjem eller livsløpsbolig (distrikt)	107*	214	219
Antall personer skrevet ut fra somatisk sykehus til Drammen helsehus	627	609	593
Antall betalingsdøgn i spesialisthelsetjenesten (liggedøgn)	351	305	1 094
Kjøp av tidsbegrenset opphold somatikk i antall døgn	495	279	137
Kjøp av langtids botilbud somatikk i antall døgn	316	292	137
Kjøp av døgntilbud for personer med psykiske lidelser – i ant døgn	366	582	402
Kjøp av døgntilbud til rusmiddelavhengige personer – i antall døgn	3 776	3 334	2 969
Beleggsprosent Drammen helsehus, uten øyeblikkelig hjelp-plasser	95 %	94 %	95 %
Antall søknader om sosialhjelp	7 630	7704	9 228
Antall husstander bosatt i midlertidig bolig	74	81	79
Antall mottakere med økonomisk sosialhjelp 18 tom 24	354	311	280
Antall avholdte utkastelser fra kommunale utleieboliger	17	14	15

*tall fra 2016 er ikke sammenliknbare da indikatoren ble endret til å inkludere bolig med heldøgns bemanning

Mål- og resultatstyring

Mål- og resultatstyring

Helse, sosial og omsorg

Drammen skal være en trygg, inkluderende og helsefremmende by der den enkelte opplever mestring og kan leve og bo selvstendig.

Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2018-2021 og indikator	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2018
Folkehelsen i Drammen skal være på nivå med, eller over, sammenlignbare byer	Sjef i eget liv	Opplevd hverdagsmestring skårer 70% eller mer i brukerundersøkelser	Opplevd hverdagsmestring skårer mellom 50-69% i brukerundersøkelser	Opplevd hverdagsmestring skårer under 50% i brukerundersøkelser	76 %
	- Brukere opplever at tjenester de mottar bidrar til at de i større grad mestrer eget liv	80-100% øker sin score med 2 poeng eller mer	30-79% øker sin score med 2 poeng	Færre enn 30% øker sin score med 2 poeng eller mer	84 %
	- Hverdagsrehabilitering fører til at brukere opplever økt selvstendighet	Opplevd nytte skårer 70% eller mer i brukerundersøkelser	Opplevd nytte skårer mellom 50-69% i brukerundersøkelser	Opplevd nytte skårer under 50% i brukerundersøkelser	Alle aktuelle kurs er vurdert til over 70 %
Brukerne skal oppleve verdighet, frihet og trygghet i det kommunale tjenestetilbudet. Drammen skal ha høye ambisjoner til kvalitet i tjenestetilbudet enn nasjonale krav	Hjelp når du trenger det	Effektueringstiden på praktisk bistand er mindre enn 7 dager	Effektueringstiden på praktisk bistand er mellom 7 til 14 dager	Effektueringstiden på praktisk bistand er mer enn 14 dager	9 dager
	- Brukere får praktisk bistand i rett tid	Effektueringstiden på sykehjem, langtid er mindre enn 14 dager	Effektueringstiden på sykehjem er mellom 14 og 28 dager	Effektueringstiden er lengre enn 28 dager	10 dager
	- Brukere får sykehjemsplass i rett tid	Opplevd medvirkning og samarbeid skårer 70% eller mer i brukerundersøkelser	Opplevd medvirkning og samarbeid skårer mellom 50-69% i brukerundersøkelser	Opplevd medvirkning og samarbeid skårer under 50% i brukerundersøkelser	64 %
	- Brukere opplever at de kan være med å påvirke sitt tjenestetilbud	Lengst mulig i eget liv	Opplevd trivsel og trygghet skårer 70 % eller mer i brukerundersøkelser	Opplevd trivsel og trygghet skårer mellom 50 og 69 % i brukerundersøkelser	Opplevd trivsel og trygghet er lavere enn 50% i brukerundersøkelser
- Brukere opplever trygghet på tjenestene					
Økt fleksibilitet av boligkonsepter	- Tjenestemottakere opplever at de bor trygt og godt	Opplevd trygg og god bosituasjon skårer 70% eller mer i brukerundersøkelser	Opplevd trygg og god bosituasjon skårer mellom 50-69% i brukerundersøkelser	Opplevd trygg og god bosituasjon skårer under 50% i brukerundersøkelser	87 %

Inkluderende arbeidsliv - arbeid for alle	Trygg og aktiv hverdag - Flere kvinner er i arbeid (alder 15-74 år)	Andel sysselsatte kvinner er > 52 %	Andel sysselsatte kvinner er mellom 51,9 - 49,9 %	Andel sysselsatte kvinner er lavere enn 49,9 %	62 %
Reduksjon av levekårsforskjeller	- Færre sosialhjelpsmottakere (andel sosialhjelpsmottakere av innbyggere over 18 år)	Sosialhjelpsmottakere i prosent av befolkningen er 3,5% eller lavere	Sosialhjelpsmottakere i prosent av befolkningen er mellom 3,5 - 4,9%	Sosialhjelpsmottakere i prosent av befolkningen er høyere enn 5%	3,5 %

Resultater for 2018 viser tilfredsstillende måloppnåelse på alle indikatorene for helse, sosial og omsorg. Indikatorene er stabile og det er ingen større endringer i resultatene fra tidligere år.

Indikatorer fra brukerundersøkelsen 2018 viser generelt gode tilbakemeldinger med score på over 70 prosent tilfredshet på områdene hverdagsmestring, trygghet til tjenestene og bosituasjon. Indikatoren som omhandler brukernes opplevelse av å være med på å forme tjenestetilbudet scorer 64 prosent. Dette området følges opp i virksomhetene, spesielt gjennom å spørre bruker «hva er viktig for deg?» og ha fokus på dette i utformingen av videre tjenestetilbud.

Av brukere som har gjennomført hverdagsrehabilitering opplever 84 prosent økt egenmestring målt i testen COPM (opplevd tilfredshet og utførelse av hverdagsaktiviteter).

Andel sosialhjelpsmottakere av innbyggere over 18 år er 3,5 prosent, noe som er innenfor ønsket resultat. I 2018 har kommunens kostnader til sosialhjelp økt derfor er dette et område som følges særskilt i 2019.

Andre resultater

Helse- og omsorgsdistriktene – utvikling av helseknutepunkt

I 2018 ble det overordnede utviklingsprosjektet for alle helse- og omsorgsdistriktene fullført ([sak 163/18](#)). Målet for utviklingsarbeidet har vært å utarbeide konseptskisser og planer for alle helse- og omsorgsdistriktene som illustrerer og beskriver hvordan de kan utvikles til helseknutepunkt. Videreutvikling av konseptet helseknutepunkt og hvordan dette kan tilpasses i de ulike distriktene har også vært en viktig del av arbeidet.

Drammen kommune står overfor store utfordringer fremover med et antatt sterkt økende behov for både boliger og tjenester innenfor helse, sosial og omsorg. Det er denne utfordringen som ligger til grunn for planlegging av fremtidens helse- og omsorgstjenester. De økonomiske rammene vil ventelig ikke øke i takt med befolkningsveksten, og Drammen kommune må derfor utvikle bærekraftige tjenester i nært samarbeid med den enkelte, nærmiljøet, frivillige og andre.

De individuelle konseptbeskrivelsene og den overordnede rapporten beskriver hvordan helseknutepunktene skal bestå av arenaer for forebyggende sosiale aktiviteter, base for hjemmetjenester, forebyggende helseteam for eldre, tilrettelagte boliger, og livsgled hjem, med mer. Helseknutepunktene skal ha et langt bredere tilbud enn dagens helse- og omsorgsdistrikter, og det skal tilrettelegges som en arena for samarbeid med frivillige, skoler, barnehager og andre. Dette skal bidra til økt helse og trivsel for innbyggere uavhengig av alder og diagnose. Rapportene vil være et viktig verktøy

i videre planlegging for å kunne arbeide strategisk med lokalisering, samhandling og utvikling av tjenestetilbud.

Utviklingen av helseknutepunkt understøtter mål i bystrategien og i den politiske plattformen for ny kommune om stedsutvikling og tjenesteutvikling nær der folk bor. I 2020 blir Drammen ny kommune og tjenesteorganisering og utbyggingsplaner må harmoniseres og prioriteres. Det vil være behov for å gjøre nye vurderinger av befolkningsutvikling, planlagt byutvikling, kontraktslengde på innleide bygg, kommunens økonomi og handlingsregelen for investeringer.

Utvikling av Åskollen helse- og omsorgsdistrikt

Med utgangspunkt i konseptskissene fra det overordnede utviklingsprosjektet ble det igangsatt skisseprosjekt for utvikling av Åskollen helse- og omsorgsdistrikt i januar 2018. Både skisseprosjekt og forprosjekt er gjennomført i 2018. Byggestart av fase 1 (tilrettelagte boliger) forventes før sommeren i 2019. Det forventes en gjennomføringsfase på cirka tre år.

Prosjektet omfatter nye fellesarealer og funksjoner samt delvis rehabilitering/ombygging. Eksisterende kommunale boliger i Helleristningen oppgraderes til tilrettelagte boliger med heldøgns bemanning og knyttes til helseknutepunktet.

Aktive lokalsamfunn

HSO har i 2018 arbeidet for å bli en del av satsingen "Aktive lokalsamfunn" og styrke lokalt samarbeid med skoler, barnehager og idrettslag. Det er igangsatt slikt samarbeid på Åskollen, Åssiden og Konnerud. Åskollen helse- og omsorgsdistrikt samarbeider med Åskollen skole og Glassverket idrettsforening for å bidra til et varmere og mer inkluderende samfunn ved å samhandle på tvers av virksomheter og frivillige ressurser i lokalsamfunnet. Tiltaket [Leksetid](#), som ble startet i 2018 på Åskollen, har vært en suksess. Fjerdeklassinger fra Åskollen skole kommer ruslende til Cafe Helleristningen på Åskollen bo- og servicesenter hver tirsdag for et par aktive timer sammen med hverandre og de eldre. Elevene får mat og gjør lekser. [Se film fra NRK Buskerud, som også har besøkt Åskollen bo- og servicesenter som får besøk av fjerdeklassingene.](#)

Frivilligbørs og arbeid med frivillighet

Det jobbes systematisk i forhold til samarbeid mellom frivillige, lag og foreninger, og helse-, sosial- og omsorgstjenestene. En god struktur er viktig for at frivillighetssamarbeid skal oppleves positivt både for tjenestemottakere, frivillige, organisasjoner og medarbeidere i kommunen. Frivillighetssamarbeid bidrar til å skape aktivitet, deltagelse i sosiale fellesskap og hyggelige møteplasser, og er ett av kriteriene i livsgledearbeidet.

Det er 15 frivillighetskontakter som er brobyggere og legger til rette for den lokale frivilligheten i de forskjellige virksomheter. I 2018 ble det satt i gang flere lokale frivillighetsprosjekter, for eksempel leksehjelp og generasjonsmøter, filmkvelder, bocciagrupper, shuffleboard, nye kafetilbud og treningsgrupper der frivillige er instruktører. Det har vært en økning av aktiviteter som skjer i samarbeid med frivillige. Frivillighetskontakter har undervist ved det nasjonale Verdighetsenteret og kurset for frivillige i Drammen.

Nettverkskoordinator for frivillighet i HSO sørger blant annet for felles kurs for frivillige, utvikling av felles rutiner og praksis, koordinering og videreutvikling av lokale aktivitetsoversikter, faglig veiledning i frivillighetssamarbeid og nettverkssamlinger der også frivilligsentralene er med. I 2018 ble nettverkssamlinger for frivillighetskontakter utvidet med fagpersoner fra Svelvik og Nedre Eiker.

Det har også vært samarbeid og erfaringsdeling med andre kommuner. Kurs for frivillige ble for første gang organisert både på dagtid og på kveldstid og det har vært holdt innlegg om frivillighetssamarbeid for flere lag og foreninger. I 2018 ble det også samarbeidet med USN Campus Drammen om rekruttering av studenter som frivillige til lag og foreninger og HSO.

På frivilligbørs inngikk HSO 59 samarbeidsavtaler. Det ble inngått 10 avtaler med næringslivet, 24 avtaler ble inngått med frivillige lag og foreninger og 25 avtaler ble inngått med andre offentlige tjenester. Disse avtalene handler for eksempel om utveksling av kompetanse, samarbeid om aktiviteter og utstillinger, underholdning, lån av lokaler og arrangementsstøtte. Avtalene bidrar til flere opplevelser, generasjonsmøter, økt livsglede og trivsel for mange.

Resertifisering av sykehjemmene - Livsglede

Alle kommunens sykehjem er sertifiserte som livsgledehjem, og alle ble re-sertifisert i 2018. Sertifiseringen administreres av stiftelsen Livsglede for eldre og forutsetter oppfyllelse av et sett med ni kriterier. Tjenestetilbudet ved sykehjemmet gjennomgår en årlig re-sertifiseringsprosess. Kommunens avtale med stiftelsen må fornyes dersom sertifiseringsordningen skal videreføres.

Hjemmetjenesten jobber også med livsglede for hjemmeboende i samarbeid med frivillige.

Hverdagsrehabilitering

Satsingen på hverdagsmestring som tankesett og hverdagsrehabilitering som arbeidsform fortsatte gjennom 2018. Hverdagsrehabilitering er en tidsbegrenset, målrettet og tverrfaglig innsats til brukere som står i fare for å få, eller allerede har problemer med å ivareta daglige aktiviteter. Årsaken til problemene kan være en gradvis eller plutselig funksjonsnedsettelse som skyldes skade eller sykdom. Hensikten er økt mestring og selvstendighet i dagliglivet. 86 innbyggere mottok tjenesten i 2018. Drammen kommune legger til rette for at de som trenger det skal kunne dra nytte av hverdagsrehabilitering.

Digitalisering

Responstjenester

I tråd med HSO-planen er det i 2018 jobbet videre med etablering av et responscenter som sentral for alarmberedskap i forhold til digitale hjelpemidler som for eksempel trygghetsalarmer, GPS-signaler mv. Trinn 1, som innebærer å flytte dagens GPS-løsning fra tjenesten i HSO over til Legevakten, ble utsatt etter en samlet vurdering. Legevakten har fått tilført midler for å ansette en e-helserådgiver for å styrke arbeidet. Vedkommende tiltrådte stillingen senhøstes 2018. Trinn 1 er slutført per 5. mars 2019. Det er besluttet at det videre arbeidet med den fremtidige responstjenesten skal sees i sammenheng med planlegging av nytt helsehus og ny legevakt.

Som følge av at Drammen kommune, Nedre Eiker kommune og Svelvik kommune slås sammen til en ny kommune 1.1.2020 opphører alle tidligere avtaler knyttet til velferdsteknologiske løsninger og alarmmottak. Arbeidet med å inngå en rammeavtale for velferdsteknologiske løsninger, og mottak av disse for den nye kommunen, startet opp høsten 2018. I forbindelse med denne rammeavtalen vil det også innhentes tilbud på ulike løsninger for mottak og «routing» av alarmer for å sikre nødvendige løsninger i arbeidet med å nå de nasjonale målsettingene.

Digital kommunikasjon med tjenestene

Det nasjonale utviklingsprosjektet DigiHelse har i 2018 gått fra prosjekt til drift. Nå kan innbyggere som mottar hjemmetjenester trygt administrere avtaler og sende meldinger til Drammen kommune på nettstedet helsenorge.no. Tilbudet vil gradvis bli gjort tilgjengelig for flere tjenestoområder.

Tjenesteshop er en nettbasert kalender- og bestillingsfunksjon, der brukeren selv kan bestille kommunale tjenester til det tidspunktet som passer den enkelte. Løsningen er anskaffet og installert. Innføringen vil skje gradvis fremover.

Legemiddelhåndtering

Det ble i 2017 inngått avtale om levering av elektroniske medisinskap og traller ved alle sykehjemmene. Tretten medisinerom på åtte sykehjem og på Drammen helsehus vil være i drift i løpet av 1. kvartal i 2019. I forbindelse med innføringen av skap og traller er det gjennomført et omfattende arbeid med helhetlige prosesser og rutiner. Arbeidet med innføring av elektroniske traller er påbegynt ved to sykehjem. Det er utarbeidet en plan for videre implementering av traller ved resten av sykehjemmene og ved Drammen helsehus.

Digitale hjelpemidler

Arbeidet med å gå fra å prøve ut ulike digitale hjelpemidler og velferdsteknologiske løsninger til å implementere tilgjengelig løsninger som en integrert del av det kommunale tilbudet har fortsatt i 2018. Innbyggere som har behov for bistand til medisineringsrobot og for innbyggere med kognitiv svikt/demens kan bruk av lokaliseringsteknologi (GPS) bidra til en tryggere hverdag med større grad av frihet for seg og deres pårørende.

Arbeidet med å inngå en rammeavtale for velferdsteknologiske løsninger for nye Drammen har også som målsetting å legge til rette for økt bruk av velferdsteknologiske løsninger for å fremme trygghet, selvstendighet, mestring og aktivitet, og utsette behovet for mer omfattende tjenester.

Hjelpemiddel	Antall brukere per 31.12.17	Antall brukere per 31.12.18
Trygghetsalarmer, analoge	1 023	680
Trygghetsalarmer, digitale	548	1002
GPS	24	28
Multidosedispensere	22	93

Sosialhjelpsutvikling

Tidlig i 2018 registrerte rådmannen en betydelig økning i utbetalingene til økonomisk sosialhjelp. Med utgangspunkt i denne økningen la rådmannen frem en sak for bystyret 27. november 2018, med en analyse av mulige årsaker til denne utgiftsøkningen.

Ved årsavslutning hadde NAV Drammen et samlet merforbruk på 6,4 millioner kroner. (se tabellen under)

	2017	2018
Budsjett	167,9 millioner	172 millioner (rev)
Regnskap	165,8 millioner	178,4 millioner

Samlet sett økte de samlede sosialhjelpsutbetalingene fra totalt 86 millioner kroner i 2017 til 105 millioner i 2018. Samlede sosialhjelpsutbetalinger er utbetaling til livsopphold, utgifter til dekning av boutgifter og kvalifiseringsstønnd til deltakere i kvalifiseringsprogram.

Rådmannen følger sosialhjelpsutviklingen med fokus på følgende styringsparametere:

Styringsparametere sosialhjelp	2017	2018
Antall sosialhjelpsmottakere (totalt)	1 771	1 890
Antall mottakere i alderen 18 – 24 år	311	280
Antall mottakere i alderen 26 - 66 år	1 427	15 60
Antall mottakere 67 år og eldre	33	51
Gjennomsnittlig stønadslengde 18- 24 år	4,7 mnd	4,7 mnd
Gjennomsnittlig stønadslengde 25 - 66 år	6 mnd	6,2 mnd
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde	35 %	40 %
Antall sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde med forsørgeransvar for barn under 18 år	490	531
Antall barn med foresatte som mottar sosialhjelp	1 056	1 132
Totale utbetalinger til livsopphold	40,7 mill	49,9 mill
Totale utbetalinger til boutgifter	45,4 mill	55,8 mill
Totale utgifter til kvalifiseringsprogram	7,5 mill	8,2 mill
Antall deltakere i kvalifiseringsprogram	75	72
Gjennomsnittlig månedlig utbetaling til mottakere	8 722	9 503
Antall mottakere med sosialhjelp i 6 mnd eller lenger, siste år	785	866
Antall mottakere med sosialhjelp i 10 mnd eller lenger, siste år	242	286
Antall mottakere som bor i privat leid bolig	1 030	1 084
Antall mottakere som bor i kommunal leid bolig	340	344
Antall mottakere som bor i eid bolig	82	126
Antall mottakere uten fast bolig	67	69
etableringskostnader - flyktninger	3,5 mill	6,1 mill

Antallet sosialhjelpsmottakere har økt fra 2017 til 2018, med unntak for aldersgruppen under 25 år, hvor antallet har sunket. Den gjennomsnittlige stønadslengden har økt noe for mottakere over 25 år, og flere har sosialhjelp som sin hovedinntektskilde. Den gjennomsnittlige månedlige utbetalingen per mottaker har økt. Dette er årsaker til at sosialhjelpsutbetalingene har økt fra 2017 til 2018. Det er iverksatt en rekke tiltak for å redusere sosialhjelpsutbetalinger. Rådmannen vil følge utviklingen nøye og rapportere til bystyret i tertialrapporteringer i 2019.

Implementering av innovasjonsstrategi for rus- og psykiske helsetjenester

Innovasjonsstrategien for rus- og psykiske helsetjenester ble vedtatt av bystyret 30. mai 2017, og skal iverksettes i perioden 2017–2020. Som følge av føringer gitt i strategien ble Senter for rusforebygging og Psykiske helsetjenester samlet i én virksomhet fra 1.1.2018: Psykisk helse- og rustjenester. Det ble samtidig gjort driftsmessige endringer for å øke tilgjengeligheten på tjenestene på kveld, natt og i helgene. Fra 1.1.2018 ble også Forebyggende uteteam organisatorisk flyttet fra Senter for rusforebygging til Helsetjenesten. Dette i henhold til tiltak 4.1 i strategien: "Lavterskeltilbudene samles og videreutvikles, i Lærings- og mestringssenteret".

I 2018 har det vært særskilt fokus på følgende tiltak:

- "Det utvikles og iverksettes et helhetlig og medikamentfritt rehabiliteringstilbud etter modell fra San Patrignano og Jegersberg gård. Tiltbudet skal inkludere etablering av bærekraftige arbeidsplasser "

- daglig leder er ansatt
- det er etablert et formelt samarbeid med Jegersberg gård
- medarbeidere har vært på studietur til San Patrignano
- flere alternativer for lokalisering har blitt vurdert i løpet av høsten 2018, og bystyret vil behandle sak om lokalisering i mars 2019

- "Kommunen tar initiativ til å inngå en samarbeidsavtale med Fontenehuset hvor formålet er styrking av arbeidsrettede tiltak"

- Partnerskapsavtalen ble inngått den 16. mai 2018

- " Det etableres egen forvaltningsenhet for rus og psykiske helsetjenester"

- Forvaltningsenheten er etablert, som egen avdeling innenfor virksomheten Tjenestetildeling og Samordning

For å sikre en bedre dialog med brukere av tjenestene og et mer systematisk system for brukertilbakemeldinger er det besluttet å ta i bruk verktøyet FIT (Feedbackinformerte tjenester). FIT setter brukerne, og deres opplevelse av hva som er virksom hjelp, i sentrum. Kontinuerlig og umiddelbar tilbakemelding satt i system på denne måten gir utgangspunkt for læring og endring, og sikrer stor grad av brukermedvirkning. Verktøyet skal brukes for umiddelbar tilbakemelding etter samtaler mellom bruker og medarbeider, maksimalt én gang per uke. Følgende er gjennomført i 2018, for å kunne ta FIT i bruk:

- 24. september ble det avholdt et samarbeidsmøte mellom virksomhetene Psykisk helse- og rustjenester, Helsetjenesten og Senter for oppvekst (barnevernstjenester). I møtet ble det enighet om å samarbeide om å implementere FIT som verktøy. Det ble også besluttet å invitere Nedre Eiker og Svelvik med i samarbeidet.
- Etter møtet ble det etablert en arbeidsgruppe med representanter fra alle tre kommuner, knyttet til tjenestene: psykisk helse- og rustjenester, barnevernstjenester og helsetjenester
- Det gjennomføres opplæring av 40 veiledere i de tre kommunene. Implementeringen skal bidra til at verktøyet tas i bruk av alle aktuelle medarbeidere i alle tre kommuner fra 1.1.20

Drammen kjøkken inn i basis

Drammen kjøkken ble avviklet som egen virksomhet, og inngikk i virksomhetsporteføljen til Helse-, sosial- og omsorgsdirektøren fra 1.1.2018. Samarbeidet mellom de andre utførende virksomhetene og Drammen kjøkken har blitt styrket i 2018, med særlig fokus på ernæring. Drammen kjøkken har deltatt med en fagrådgiver i kvalitetsnettverk og bidratt positivt til kvalitet i tjenestene knyttet til måltider og rutiner for mathåndtering. Det er også ansatt en kommunal ernæringsfysiolog i 2018.

Tilskudd til helse- og sosialformål til lag og foreninger

Drammen kommune mottok 39 søknader om tilskudd til helse- og sosialformål, fra lag og foreninger i 2018. Totalt ble det søkt om 9 721 100 kroner. Til sammenligning ble det mottatt 34 søknader i 2017, hvor det totalt ble søkt om 7 115 636 kroner. Administrasjonen har i 2019 totalt fordelt 6 727 500 i tilskudd til ulike formål. For 2018 ble det totalt utbetalt 6 476 000 kroner.

Fysioterapeutavtale

Drammen kommune har en egen avtale som regulerer forholdet mellom kommunen og fysioterapeuter med driftsavtale, som skiller seg fra rammeavtalen mellom Kommunenes Sentralforbund og fysioterapiforbundene som alle andre kommuner i landet, med unntak av Oslo, er tilsluttet. Drammen kommune har i 2018 tatt initiativ til fornyet dialog om Drammensavtalen med de selvstendig næringsdrivende fysioterapeutene.

Kompetansenheten Skap Gode Dager

Utviklingsenheten Skap gode dager (SGD) har hovedansvaret for å bidra til styrking av kompetanse, ledelse, arbeidsmiljø og rekruttering i HSO. Enhetens tiltak bygger opp under strategiske beslutninger og skal bidra til kunnskapsbasert praksis. Enheten er en sentral aktør innen kunnskaps- og fagutvikling og samarbeider både internt i kommunen og eksternt med samarbeidspartnere som andre kommuner, forsknings- og utdanningsinstitusjoner, Helseforetaket, Fylkesmannen, Direktorat og Departement.

Det siste året har også kollegaer fra samarbeidskommunene Nedre Eiker og Svelvik vært involvert i planer og tiltak knyttet til Skap gode dager. Det er nå på flere områder felles planer for kompetanseheving i de tre kommunene.

SGD er også ansvarlige for å initiere og søke prosjektmidler/kompetansemidler for HSO. Det har resultert i at HSO i snitt har mottatt cirka 6,5 millioner per år de siste seks årene. Det har vært en gradvis økning fra rundt 2,5 til over 9,5 millioner i denne perioden.

I 2018 har det også vært fokus på lederutvikling, med oppfølging fra Universitetet i Sørøst-Norge (USN). Mange prosjekter gjennomføres i samarbeid med USN eller andre akademiske miljøer.

Ansvar for arbeid med rekruttering av lærlinger, elever og studenter ligger også til Skap Gode Dager. Det samme gjelder koordinering av den nasjonale satsingen på «Menn i helse», i Buskerud.

Heltidskultur er på nytt satt på dagsorden i 2018 og alle ansatte i HSO har deltatt i en kartlegging på området. Drammen er også med i et nettverk sammen med Fredrikstad, Aremark og bydel Østensjø i Oslo, som i samarbeid med Fafo deler erfaringer og kunnskap innen dette arbeidet. Dette arbeidet tas med videre inn i ny kommune.

Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT)

Drammen kommune har fra 1. januar 2017 vært vertskommune for Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) i Buskerud. USHT har i oppdrag å være et ressurscenter for fag- og tjenesteutvikling innen nevnte områder og skal bidra til utvikling innenfor nasjonale satsingsområder, med utgangspunkt i lokale behov. Utviklingscenterne skal ha et bredt faglig perspektiv og inkludere tjenester til alle pasient- og brukergrupper, som personer med somatiske og psykiske sykdommer, rusavhengighet, utviklingshemming og omsorg ved livets slutt.

USHT er ett av virkemidlene for å realisere målene i relevante nasjonale strategier. Helsedirektoratet delfinansierer sentrene og gir årlige føringer for aktiviteten. I 2018 har det vært fokus på forberedelser til iverksetting av reformen «Leve hele livet», et arbeid som skyter fart i 2019 og hvor USHT har en sentral rolle sammen med Fylkesmannen og KS.

Nytt Helsehus/Legevakt

Bystyret vedtok i april 2018 rammene for det videre arbeidet med planlegging av nytt helsehus og legevakt samlokalisert med nytt sykehus. Fellesnemnda sluttet i mai 2018 seg til bystyrets vedtak med en påpekning om at Fellesnemnda forutsetter at kapasiteten tilfredsstiller framtidige utfordringer og behov når det gjelder antall sengeplasser.

Rehabilitering av Schwartzgate

Ved Schwartzgate bofellesskap er det i 2018 påbegynt bygningsmessige rehabiliteringsarbeider. Fra oppstart av drift i bygget (2013) har det vært tydelige tegn på setningsskader. Disse skadene utviklet seg og det ble foretatt målinger i bygget i 2016/2017. I februar 2018 ble det inngått forlik mellom entreprenør og Drammen eiendom. Brukerne måtte flytte ut i cirka seks måneder grunnet bygningsarbeidene som ble igangsatt i september 2018. Bygget forventes å stå klart i april 2019.

Marienlyst Helse- og omsorgsdistrikt - ombygging Strømsø BSS

Etter flytting av hjelpemiddellageret til Landfalløya er det investert i bygningsmessige oppgraderinger av Marienlyst helse- og omsorgsdistrikt. Midlene har blitt brukt til å videreutvikle dag- og kveldstilbudet ved aktivitetssenteret, og til å sikre mer funksjonelle lokaler for hjemmetjenesten

Oppdrag om å utrede kommunal overtakelse av Distriktpsikiatrisk senter (DPS) og den offentlige tannhelsetjenesten

Kommunal overtakelse av statlige oppgaver blant annet innenfor rus og psykisk helse er en målsetting i den politiske plattformen for ny kommune. Fellesnemnda vedtok i juni 2018 igangsetting av et utredningsarbeid med sikte på å søke forsøksordning om kommunal overtakelse av Drammen distriktpsikiatriske senter (Drammen DPS). Drammen kommune fikk oppdraget med å starte utredningsarbeidet. Det er i 2018 foretatt innledende arbeider som vil fortsette i 2019.

Fellesnemnda vedtok i mai 2018 at nye Drammen ønsker å være prøvekommune for kommunal tannhelsetjeneste. Som følge av dette har Drammen kommune meldt interesse for å delta i prøveordningen. Helse- og omsorgskomiteén har lagt til grunn at prøveordningen skal baseres på frivillighet og omfatte om lag 15 kommuner. Der hvor en fylkeskommunal tannhelseklinikk omfatter flere kommuner, må disse kommunene som hovedregel stå samlet om en slik oppgaveoverføring

Kvalitetsarbeid

Det er i 2018 jobbet videre med systematisk kvalitetsarbeid, gjennom de etablerte kvalitetsarenaene, ledelsens gjennomgang, brukerundersøkelsen, kartlegging av hovedprosesser og lokalt forbedringsarbeid. Det har vært gjennomført kompetanseheving innen metodikk og verktøy for systematisk forbedringsarbeid. Alle virksomheter har jobbet med forbedringsprosjekter på ulike områder, eksempelvis sårbehandling i hjemmetjenesten på Gulskogen HOD, vurderingskompetanse på Hamborgstrøm HOD og innføring av pasientsikkerhetstavler på Fjell HOD.

Det er gjennomført flere revisjoner og tilsyn som har bidratt til nyttig læring og forbedringsarbeid.

HSO har vært aktivt med i utviklingen av det konsernovergripende kvalitets- og styringssystemet. Det ble i august besluttet å videreføre EQS som kvalitetssystem, og i HSO har fokus vært forbedring av prosesser og rutiner slik at vi sikrer pasientsikkerhet og kvaliteten i tjenestene vi leverer. Et viktig element i arbeidet har vært å forbedre hvordan vi jobber med å melde avvik og uønskede hendelser, og hvordan en god meldingskultur bidrar til læring og kontinuerlig forbedring.

Miljøansvar

Bystyret vedtok i april 2018 at Drammen kommune slutter seg til KuttMatsvinn 2020 med en målsetting om å kutte matsvinnet, med 20 prosent innen 2020. Tiltakene skulle gjennomføres innenfor tjenesteområdene Helse, sosial og omsorg. Tiltaket koordineres fra Drammen kjøkken. I 2018 er det gjennomført kurs for nøkkelpersoner i virksomhetene og det er igangsatt tiltak innenfor blant annet lagerstyring og innkjøp, samt kjøpt inn nye vekter for å få bedre oversikt over matsvinnet i den enkelte virksomhet.

Helse, sosial og omsorg har over år arbeidet med en målsetting om å fase ut tjenestebiler med fossilt drivstoff til fordel for nullutslippsbiler. Dette arbeidet er nå slutført, og ordinære tjenestebiler i hjemmetjenesten er nå i sin helhet nullutslippsbiler. Et mindre antall større kjøretøy og firehjulstrekkere har hybridteknologi eller fossilt drivstoff. Det er en målsetting om overgang til nullutslipp også på disse.

Økt kompetanse Helsehuset

I økonomiplan for 2018-2021 ble det fattet følgende tilleggsvedtak: "Det er viktig at bemanningen styrkes slik at nødvendig kompetanse er på plass – spesielt gjelder dette Helsehuset."

Rammen ble økt med 5 millioner kroner per år i perioden.

Midlene er disponert til økt klinisk/medisinsk kompetanse, økt faglighet, legedekning og bemanning. Drammen Helsehus har fått økt budsjettrammen for 2018, med totalt 1,7 millioner kroner. I tillegg har den kliniske medisinske kompetansen ved Helsehuset blitt styrket med 1,1 millioner kroner, lagt til Helsetjenestens budsjettramme. Det er også lagt inn 0,5 millioner kroner i budsjettrammen til kompetansehevende tiltak for legene.

Folkehelse

2018 var et år med økt oppmerksomhet om folkehelsearbeidet i Drammen kommune. Bystyret vedtok i februar 2018 Folkehelsestrategien 2018-2020. Dokumentet har som formål å gi retning til det videre arbeidet med folkehelse på alle nivåer i kommunen.

Tre måneder senere, i mai, ble en folkehelsekoordinator ansatt. Organisering av stillingen var i tråd med folkehelsestrategien, hvor det var presisert at folkehelsekoordinators funksjon skulle ligge i rådmannens

stab, som en sentral pådriver i det helsefremmende og forebyggende arbeidet på tvers i hele kommunen og i samspill med andre ressurser i byen.

I oktober 2018 ble Handlingsplanen for folkehelse 2018-2020 behandlet og vedtatt i bystyrekommitéen. Dokumentet har en tiltaksdel som ivaretar strategiske veivalg fra Folkehelsestrategien og som gjennomføres frem til 31.12.2019. Som oppfølging av handlingsplanen ble det etablert et eget område på kommunes hjemmeside - "Folkehelse i Drammen". Her tilgjengeliggjøres informasjon om folkehelsearbeidet både for Drammen kommune som organisasjon og for innbyggerne.

På slutten av 2018, i desember, ble det startet en prosess for å kartlegge alle tiltak av betydning for folkehelse i alle kommunes virksomheter. Formålet med kartleggingen var å forankre folkehelsebegrepet hos virksomhetene og å få oversikt over tiltak i regi av kommunale tjenesteområder som bidrar til å bedre folkehelsen.

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner ble vedtatt av bystyret 29. mai 2018, og skal iverksettes i perioden 2018–2021.

Rask psykisk helsehjelp

Rask psykisk helsehjelp er nå inne i sitt tredje prosjektår med delvis prosjektfinansiering fra Helsedirektoratet. De overordnede målene for Rask psykisk helsehjelp vurderes i stor grad å være gjennomført. I tråd med anbefalingene gir Rask psykisk helsehjelp tilbud i form av gruppebaserte tilbud, veiledet selvhjelp og individuell oppfølging. Tiltaket har hatt 385 henvendelser, og 256 personer har vært gitt behandling i 2018.

Økonomisk status

Beløp i 1000

	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik i kr	Avvik i %
Lønn	1 066 742	1 075 541	1 097 977	1 208 361	1 194 439	-13 922	
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	158 858	115 583	111 941	183 161	210 398	27 237	
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	182 020	263 634	280 370	276 346	267 615	-8 730	
Overføringsutgifter	150 209	147 423	162 130	166 311	132 921	-33 390	
Finansutgifter	13 319	17 114	14 970	8 853	2 632	-6 221	
Sum Driftsutgifter	1 571 148	1 619 295	1 667 389	1 843 032	1 808 006	-35 026	
Salgsinntekter	-93 084	-103 720	-105 610	-167 140	-158 525	8 614	
Refusjoner	-197 646	-168 396	-156 012	-168 595	-138 507	30 088	
Overføringsinntekter	-16 218	-15 371	-14 529	-12 850	-12 288	563	
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-921	-1 941	-13 065	-11 962	-10 782	1 179	
Sum Driftsinntekter	-307 869	-289 428	-289 217	-360 547	-320 103	40 444	
Netto resultat	1 263 279	1 329 868	1 378 172	1 482 486	1 487 903	5 417	0,4 %

Driftsregnskapet

Programområdet viser et mindreforbruk på 5,4 millioner kroner etter avsetninger til bundne fond.

I 2018 ble programområdet tilført 8,2 millioner kroner til blant annet dekning av merutgifter i forbindelse med rehabilitering av Schwartzgate, og økonomiske konsekvenser av avlasterdommen.

Til tross for merforbruk i virksomheter som Drammen Helsehus, NAV og Tjenestetildeling og samordning hadde programmet et samlet positivt resultat som forklares blant annet med:

- Økte inntekter over budsjett på Drammen Kjøkken og vederlagsinntekter
- Avsatt buffer sentralt grunnet tidlig negativ prognose for Drammen Helsehus
- Ekstra stram økonomistyring i Helse- og omsorgsdistriktene etter at situasjonen ved Drammen Helsehus ble kjent medio 2018

Programmet ble i tillegg tilført 2,8 millioner kroner i 2. tertial, grunnet varslet økt innslagspunkt for refusjon for ressurskrevende tjenester. Tiltaket ble reversert i vedtatt statsbudsjett, men midlene ble ikke trukket ut igjen av programområdet for 2018.

Sykefraværet i 2018 var på 9,6 prosent.

Investeringsregnskapet

Innenfor bykassens regnskap er det i 2018 investert 21,1 millioner kroner i programområdet, hvorav 2,3 millioner kroner var til oppgradering av inventar og utstyr i institusjonene og hjemmetjenester og 17 millioner kroner til velferdsteknologi og digitalisering.

Programområdet har i tillegg påløpt investeringskostnader innenfor Drammen Eiendom på 59,2 millioner kroner, hvorav 13,9 millioner gjelder kjøp av boliger og 2,7 millioner oppgradering av bygningsmassen i institusjonene.

Programområde 06 Kultur

Kulturplan Drammen 2018-2021, «Livskvalitet og opplevelser» ble vedtatt av bystyret i juni. Her vektlegges:

- Kulturbyen Drammen
- Kommunikasjon og møter mellom mennesker
- Deltakelse og opplevelse
- Arenaer

Drammen kommune ble nominert til å være Buskerud fylkes kandidat til å bli Norges kulturkommune 2019. Dette skjer i regi av NOKU, Norsk kulturforum.

Antall besøk på biblioteket har økt med vel 24 prosent i 2018, med nær 83 000 flere besøkende. Antall arrangementer på biblioteket har økt med 28,5 prosent og antall arrangementer for barn og unge med 19,8 prosent.

Kulturskolen ga tilbud til 71 flere elever i 2018 enn året før.

Drammen kommune var i oktober vertskommune for fellesutstillingen i Kunst rett vest i samarbeid med Drammens Museum. Over 700 besøkende deltok på åpningsarrangementet.

Byggingen av aktivitetshuset på Fjell, Arena Fjell, går i henhold til planen og ferdigstilles sommeren 2019.

Fakta om programområdet

Kultur omfatter avdelingene bibliotek, kulturskole, fritid og interkultur og seksjonen for allmenn kultur og fellestjenester. Programområdet omfatter også tilskudd til gravplassforvaltning og kirke-, tros- og livssynssamfunn.

Det er innført nytt biblioteksystem som først vil få helhetsvirkning i 2019 på blant annet utlån. Svelvik og Nedre Eiker har også innført samme system. Det samlede besøkstallet for ungdomshusene G60, NEON og Nøstehallen endte på 32 901 og det er en liten nedgang. Målrettet tilbud og fokus på kvalitet fremfor kvantitet resulterte i økt besøk på høsten. Interkultur har derimot en økning på nesten 10 prosent i antall besøkende. Frivilligsentralene kan vise til en stabil innsats på 18 732 frivilligtimer.

Kommunale kulturtjenester		2015	2016	2017	2018	Endring 17-18 Prosent	Endring 17-18 Antall
Drammensbiblioteket	Antall utlån	306 047	239 227	196 805	181 056	-8,00 %	-15 749
Drammensbiblioteket	Antall besøk	418 191	343 496	**343 496	426 224	24,10 %	82 728
Drammen bibliotek	Antall arrangementer	445	401	270	347	28,50 %	77
Drammen bibliotek	Antall besøk arrangementer	10 913	8 379	6 660	9 673	45,20 %	3 013
Drammen bibliotek	Antall arrangementer for barn og unge	177	166	126	151	19,80 %	25
Drammen bibliotek	Antall besøk, arr. for barn og unge	4 278	3 904	3 416	4 162	21,80 %	746
Drammen bibliotek	Antall arrangementer på Fjell	38	96	67	65	-3,00 %	-2
Drammen bibliotek	Antall besøk, arr. på Fjell	676	1 359	989	715	-27,70 %	-274
Interkultur	Antall arrangementer/konserter	62	70	77	67	-13,00 %	-10
*Interkultur	Antall publikum	10 801	20 837	30 895	33 922	9,80 %	3 027
Kulturoasen	Antall konserter / forestillinger	170	167	104	122	17,30 %	18
Kulturoasen	Antall publikum	5 735	5 845	3 640	4 270	17,30 %	630
Kulturskolen	Antall elevplasser, ordinær undervisning	918	966	974	1 045	7,30 %	71
Kulturskolen	Antall elevplasser, salg av tjenester	30	23	18	25	38,90 %	7
Kulturskolen	Dekningsgrad, elevprosent	12,00 %	12,45 %	12,06 %	13,00 %	7,80 %	0
G60	Antall besøk	22 722	22 265	22 112	20 168	-8,80 %	-1 944
Nøstedhallen	Antall besøk	8 252	8 404	7 554	6 856	-9,20 %	-698
Klubbene på Fjell (Neon)	Antall besøk	7 003	9 873	6 879	5 877	-14,60 %	-1 002
Frivilligsentralene	Antall timer	21 892	21 609	18 871	18 732	-0,70 %	-139

*Tallet er inkludert GLOBUS-festivalen og Drammen Sacred Music festival. ** Usikre tall på grunn av ustabil besøksteller.

Profesjonelle kulturaktører		2015	2016	2017	2018	Endring 17-18 Prosent	Endring 17-18 Antall
Drammen kino	Antall forestillinger	9 003	8 944	8 708	8 684	-0,30 %	-24
Drammen kino	Antall publikum	365 210	395 916	352 088	356 961	1,40 %	4 873
Drammen Scener	Antall kulturarrangementer	871	876	643	681	5,90 %	38
Drammen Scener	Antall publikum kulturarrangementer	121 431	124 935	118 562	120 496	1,60 %	1 934
Drammen Scener	Antall konferanser/møter/kurser	261	229	255	307	20,40 %	52
Drammen Scener	Antall besøk, konferanser/møter/kurser	36 701	38 217	39 808	39 134	-1,70 %	-674
Brageteatret	Antall forestillinger	439	505	401	486	21,20 %	85
Brageteatret	Antall publikum	38 854	45 435	38 376	42 464	10,70 %	4 088
Buskerud Kunstsenter	Antall utstillinger	10	8	8	7	-12,50 %	-1
Buskerud Kunstsenter	Antall besøk	3 556	3 964	4 612	4 309	-6,60 %	-303
Buskerud Kunstsenter, Den kulturelle skolesekken	Antall elever	16 000	17 401	15 508	16 440	6,00 %	932
Drammens Museum	Antall besøk	37 423	43 196	44 212	42 819	-3,20 %	-1 393
Den norske kirke, kulturarrangementer	Antall arrangementer	149	142	152	132	-13,20 %	-20
Den norske kirke, kulturarrangementer	Antall publikum	12 850	18 238	19 631	20 180	2,80 %	549
Elvefestivalen, konsertene	Antall publikum	11 400	9 750	10 362	9 051	-12,70 %	-1 311
Drammen Sacred Music Festival	Antall publikum	4 320	2 560	2 500	2 000	-20,00 %	-500
Johan Halvorsen Musikkfest	Antall publikum	813	865	1 280	1 300	1,60 %	20
*Working Class Hero	Antall publikum	755	1 453	591	2 500	323,00 %	1 909

* I 2017 ble WCH kun gjennomført for barn, i 2018 er det arrangert WCH Kids, WCH Ung og 5

Amatørkultur		2015	2016	2017	2018	Endring 17-18 Prosent
Skolekorps	Antall medlemmer	253	246	239	247	3,30 %
Voksenkorps	Antall medlemmer	271	261	279	219	-21,50 %
Kor i Den norske kirke, barn og unge	Antall medlemmer	294	307	178	239	34,30 %
Kor i Den norske kirke, voksne	Antall medlemmer	180	172	115	159	38,30 %
Voksenkor for øvrig	Antall medlemmer	250	253	245	232	-5,30 %
Drammen symfoniorkester	Antall medlemmer	63	61	65	71	9,20 %
Drammen konsertorkester	Antall medlemmer	36	47	47	48	2,10 %
Barne- og ungdomsforeninger med kommunal støtte	Antall medlemmer	1 430	993	517	500	-3,30 %

Nøkkeltall for medlemmer i den norske kirke viser at vi har en liten nedgang. Dette har vært resultatet de siste årene. Medlemmer til andre tros- og livssynssamfunn er jevnt stigende.

Religion og livssyn		2015	2016	2017	2018	Endring 17-18 Prosent
Den norske kirke	Antall medlemmer	42 421	40 780	40 139	40 049	-0,20 %
Andre tros- og livssynssamfunn	Antall medlemmer	13 184	14 434	14 398	14 935	3,70 %

Kremasjoner av avdøde bosatt i Drammen og begravelser utenbys viser en nedgang, mens de andre nøkkeltallene har en økning.

Gravplasser og krematorium		2015	2016	2017	2018	Endring 17-18 Prosent
Kremasjoner	Avdøde bosatt i Drammen	427	416	521	386	-25,90 %
	Avdøde bosatt i andre kommuner	643	653	609	748	22,80 %
Begravelser	Avdøde bosatt i Drammen	101	89	72	89	23,60 %
	Avdøde bosatt i andre kommuner	6	11	30	19	-36,70 %

Mål- og resultatstyring

Mål- og resultatstyring
Kultur

Befolkningen skal stimuleres til flere og bedre opplevelser og økt aktivitet i byens kulturliv					
Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2019-2022 og	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2018
Øke antall besøkende ved kulturinstitusjoner og arrangementer i Drammen	Drammensbiblioteket er regionalt litteraturhus; arena for debatt, læring og møter mellom mennesker				
Kulturutvikling og opplevelser skal være bærebjelker i byutviklingen	- Antall deltagere på arrangementer	>1 % økning	0 - 1 % økning	Reduksjon	45,2 %
Kunst- og kulturopplevelser av høy kvalitet i nasjonal sammenheng	- Antall besøk på biblioteket	>1 % økning	0 - 1 % økning	Reduksjon	24,1%*
Opplevelse og aktivitet for alle grupper av befolkningen	Opplevelser og aktivitet for alle grupper av befolkningen				
Kunst- og kulturopplevelser av høy kvalitet i nasjonal sammenheng	- Antall besøk på Interkulturs arrangementer og aktiviteter	>1 % økning	0 - 1 % økning	Reduksjon	9,8 %
Høyt aktivitetsnivå innen frivillig arbeid	- Gjennomført Elvevill og Blåkkfestival/bydelsdag Fjell	2 arr.	1 arr.	Ingen arr.	4 arr
Kulturarrangementer av nasjonal interesse hvert år	Tilbud til barn og unge har flere aktive deltakere				
	- Nøstedhallen, G60, Fjell, bibliotekets tilbud til barn og unge	>5 % økning	0 - 5 % økning	Reduksjon	-7,6 %
Nasjonal foregangskommune for dialog mellom ulike religioner og livssyn	- Elever kulturskolen	>1% økning	0 - 1%	Reduksjon	7,3 %

Mål 1: Drammensbiblioteket er et regionalt litteraturhus, arena for debatt og læring og møter mellom mennesker

Biblioteket har jobbet videre med å planlegge bruk av 3. etasje og planene ble ferdig i 2018. Det er satset på økt aktivitetsnivå og økt samarbeid med frivillige lag og organisasjoner. Besøktallene og antall deltagere per arrangement er økende og dette gir en god indikasjon på at prioriteringer og endringer gjort av biblioteket har blitt godt mottatt av innbyggerne.

Mål 2: Kulturinstitusjoner og arrangementer i Drammen har flere besøk.

Besøket er økende på biblioteket. Ungdomsfestivalen Elvevill ble arrangert for tredje gang nå i høst på

Union scene. Elvevill er en rusfri og gratis festival som er laget for, med og av ungdom. 1 300 ungdommer deltok under festivalen. Blåkkfestivalen i mai på Fjell hadde rundt 1 200 besøkende. Det ble også avholdt en publikumsundersøkelse under Blåkkfestivalen som viser en positiv effekt for å påvirke bydelen Fjells omdømme i positiv retning.

Mål 3: Opplevelse og aktivitet for alle grupper av befolkningen

Antall deltakere på arrangement er økende på biblioteket. Bydelsdagen har blitt arrangert 12 ganger og den satte publikumsrekord i år med 1 500 besøkende. Interkultur produserer opplevelser for barn (Union scene for barn) og voksne (GLOBUS festivalen, Drammen Sacred Music festival, kulturkvelder med mer) og opplevde nesten 10 prosent økning i antall besøkende. Avdelingen Tilrettelagt fritid arrangerte Bruløpet i oktober og hadde 1 300 deltakere - en økning på 30 prosent fra i fjor.

Mål 4: Tilbud til barn og unge har flere aktive deltakere

Antall deltakere på arrangementer for barn og unge på biblioteket er økende. Nøstehallen, NEON, Åpen hall og G60 har hatt lavere besøkstall spesielt i første halvdel av år 2018. Det har vært økende besøkstall på høsten. Antall elevplasser på kulturskolen er 1 045, en økning på 71 plasser fra i fjor. Den vesentlige årsaken til økningen i antall elevplasser er bystyrets økte bevilgninger for 2018 og 2019 for å redusere Kulturskolens ventelister og øke kvaliteten på Kulturskolens tilbud. Kulturskolen har økt kapasiteten på gitar, band, sang, faste sanggrupper, obo, visuell kunst, pianogrupper og klarinettkvartett. Av nye undervisningstilbud som er satt i gang har keramikk, tuba og fordypningsprogram på visuell kunst fått en god start dette året.

Andre resultater

Frivilligsentralene

I henhold til politisk sak, *Videreutvikling og videreføring av de kommunale frivilligsentralene*, er Drammen frivilligsentral videreutviklet som koordineringssentral. Det ses som mest hensiktsmessig at koordineringssentralen beholder dagens lokaler, men at egnede brukerrettede aktiviteter samlokaliseres med biblioteket. I forbindelse med planlegging av ny barneavdeling på biblioteket vil det komme et areal for verkstedaktiviteter. Dette arealet kan disponeres av frivillige lag og organisasjoner.

10 skulpturer, 10 år

Etter bystyrets vedtak i 1. tertial 2018 ble ideén om å kjøpe 10 skulpturer i løpet av en tiårsperiode utredet. Skulpturene skulle plasseres på ulike steder i nye Drammen med tanke på å binde befolkningen i de tre kommunene mer sammen. Det er laget en utredning om mulighetene, og denne er oversendt nye Drammen kommune.

Strømsø atelierfelleskap

Strømsø atelierfelleskap (SAF) ble etablert i 2017. Buskerud fylkeskommune stilte deler av bygningsmassen ved tidligere Strømsø videregående skole til disposisjon for Buskerud Bildende Kunstnere. Et økonomisk spleiselag mellom kunstnerne, fylket og Drammen kommune muliggjorde drift. Drammen gir driftsstøtte på 200 000 kroner årlig i 2018 og 2019. Atelierfelleskapet disponerer 22 atelierer av varierende størrelse, og alle atelierene er i bruk.

Kunst rett vest

Drammen var i 2018 vertskommune for Kunst rett vest (KRV). KRV er det største samtidskunstprosjektet i Vestregionen. Konseptet består av en fellesutstilling og åpne atelier for publikum. Fellesutstillingen ble vist på Drammens Museum i oktober 2018, og 121 kunstnere deltok. Arealene i Lychepaviljongen ble supplert med containere på museets utearealer. Det var 700 besøkende på åpningen og totalt 4 200 personer besøkte fellesutstillingen. Visuell kunst fikk fokus i byen med sideprosjekter på Strømsø Torg og arrangement på Buskerud Kunstsenter og Drammensbiblioteket.

Triztan Vindtorn poesipris

Triztan Vindtorn poesipris er Norges største poesipris. Prisvinner i 2018 var Tone Hødnebo. Prisen ble delt ut 12. april av Kulturrådets direktør Kristin Danielsen. Utdelingsarrangementet markerte åpningen av årets Vindtornfestival. I 2018 ble prisutdelingen flyttet fra Drammens teater til Drammensbiblioteket for å gjøre arrangementet gratis og tilgjengelig for flere.

Kulturpris

Strømsgodset musikkorps fikk kulturprisen 2018.

Kulturstipend

Hallvard Holm Høgemo og Ingerid Konstanse Schade delte årets kulturstipend for 2018.

Gjesteleilighet for kunstnere (Artists in residence)

Kunstnerleiligheten har i 2018 hatt 140 gjestedøgn. Disse var fordelt på 19 kunstnere som arbeider innenfor musikk, billedkunst, fotografi, tekstilkunst og gatekunst/graffiti. I 2018 har det vært besøk av kunstnere fra Bosnia, Brasil, Frankrike, Kosovo, Nederland og Norge.

Kunstnerhyttene på Holmsbu

Kunstnerhyttene på Holmsbu hadde 109 gjestedøgn i sesongen fra mai til september fordelt på 13 kunstnere. I tillegg var atelieret åpent under Kunst rett vest i oktober. Drammen Eiendom har i 2018 utført vedlikeholdsarbeid på tak og gulv.

Arena Fjell

Fremdriften er i tråd med planen. Det ble satt et spesielt fokus på medvirkning, både blant innbyggere og internt blant medarbeidere. Det ble gjennomført en digital innbyggerundersøkelse for å forankre det nye aktivitetshuset blant bydelens innbyggere. Kunstneren Eva Kun vant konkurransen med å utsmykke allmenningen utenfor Arena Fjell. Verket vil være med på å styrke byggets kvaliteter og kunne gi bydelens innbyggere og besøkende gode opplevelser.

Globus internasjonale mat- og kulturfestival ble arrangert for tredje gang 22. september 2018. 35 000 matbonger ble solgt (mot 30 000 i 2017), og nærmere 20 000 publikummere var innom. Det var en økning på 25 prosent fra i fjor.

Interkultur bidrar til økt mangfold i Drammen og Buskerud gjennom å skape opplevelser og aktivitet for alle grupper av befolkningen. Interkultur fikk tildelt den prestisjefylte Norsk publikumsutviklingspris (NPU) for et mer mangfoldig kulturpublikum.

G60 har ansvar for ungdomssatsningen «Ung leder». I felleskap lagde og avviklet de ungdomsfestivalen Elvevill 2018 der 1 300 ungdommer deltok på konserter og workshops med både lokale og nasjonale artister.

Elvebyen Frivilligsentral har siden oppstarten jobbet med å kartlegge møteplasser i kommunen for innbyggere med internasjonal bakgrunn, samt de ulike mentorordningene som finnes i byen. Totalt 124 ulike aktiviteter/tiltak er kartlagt. I tillegg har Elvebyen, Drammen internasjonale frivilligsentral, i samarbeid med Introduksjonscenteret og Interkultur utviklet et temakurs om frivillighet som ble holdt for flyktninger i introduksjonsprogram i 2018.

Drammen kulturskole for alle

Visjonen er kulturskole for alle. Primærmålgruppe er barn og unge, sekundært alle innbyggere. Antall elevplasser er 1 045. Dette er en økning på 71 elevplasser fra i fjor.

"Temaplan for utvikling av Drammen kulturskole – mangfold og fordypning 2018-2021" ble vedtatt i mai. Kulturskolens sosiale profil består av søskenmoderasjonsordning og friplassordning. Innslagspunktet (inntektsgrensen) for friplasser i Kulturskolen ble økt til samme nivå som for barnehage og SFO/AKS fra høsten 2017. Kulturskolens sosiale profil ble med dette betydelig styrket. Totalt 158 elevplasser hadde friplass høsten 2018. Dette er en økning fra 97 friplasser høsten 2017. Kulturskolen er med dette blitt tilgjengelig for flere barn.

Kulturskolen ga tilbud til flere elever i 2018

Drammen og omegn tros- og livssynsforum (DOTL)

Engangstilskudd pålydende 70 000 kroner ble dekket innenfor programområdets ramme.

Finansieringsmodeller

Det er staten som fastsetter finansieringsmodeller og øvrige rammebetingelser for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn. Gjeldende lovverk skiller mellom kirkelige formål og allmenne kultur- og sosialformål. Kirkelige formål finansieres gjennom lovbestemt rammetilskudd til Den norske kirke.

Drammen kirkelige fellesråd

Driftstilskuddene har vært justert med kommunal deflator. Kommunen har dekket utgifter til reguleringspremie for pensjon og yter kapitaltilskudd (renter og avdrag) til godkjente investeringer.

Frivilligbørs

I 2018 ble Frivilligbørs Drammen arrangert for andre gang. Det var 200 deltagere fra lokale bedrifter, frivillige organisasjoner, skoler og barnehager, helse- og omsorgstjenester og kultur. Det ble inngått 143 skriftlige avtaler og skapt mange nye relasjoner for fremtidig samarbeid i Drammenssamfunnet. I over halvparten av avtalene er barn og unge involvert.

Økonomisk status

Beløp i 1000

	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik i kr i %
Lønn	55 403	54 340	55 257	57 414	52 240	-5 174
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	34 313	23 659	18 453	12 931	30 851	17 920
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	13 976	20 365	20 480	25 727	12 935	-12 793
Overføringsutgifter	65 588	69 399	76 986	81 931	79 611	-2 320
Finansutgifter	2 167	2 318	2 153	2 936	0	-2 936
Sum Driftsutgifter	171 446	170 080	173 330	180 939	175 637	-5 302
Salgsinntekter	-10 485	-10 371	-14 460	-12 325	-6 362	5 963
Refusjoner	-14 394	-9 087	-5 831	-5 019	-1 037	3 983
Overføringsinntekter	-5 916	-5 935	-5 291	-4 721	-4 537	184
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	0	0	-2 041	-2 133	-2 133	0
Sum Driftsinntekter	-30 795	-25 394	-27 622	-24 199	-14 069	10 130
Netto resultat	140 651	144 687	145 708	156 740	161 569	4 828 3,0 %

Vurdering av driftsregnskapet

Programområdet har et mindreforbruk på 4,8 millioner kroner for regnskapsåret. Det skriver seg blant annet fra et etterslep på bestillinger og innkjøp. Tjenesteproduksjonen har i hovedsak gått slik som planlagt. Forsinkelser innenfor enkelte prosjekter har imidlertid gitt noen periodiseringsutfordringer mot slutten av året.

Vurdering av investeringsregnskapet

Mindreforbruket på 4,5 millioner er hovedsakelig relatert til utsettelsen av prosjektet ny barneavdeling på biblioteket. Forsinkelsen i prosjektet innebærer at alle kostnadene til ny barneavdeling først kommer i 2019. Nytt publikumsnett som var planlagt i 2018 kommer på plass i første halvdel av 2019.

Programområde 07 Ledelse, organisering og styring

Drammen kommune legger til rette for at digitale kanaler er brukernes førstevalg og nye innbyggertjenester er etablert i 2018: VIPPS ble etablert som betalingsform på utvalgte områder, spesielt innenfor kulturarrangementer og kantine-/kafevirksomhet. Digital utgave av Drammen byleksikon ble lansert av ordfører i januar 2018.

Kommunen har i 2018 gjort erfaring med bruk av sensorteknologi for å måle luftkvalitet, sandfang i kummer og digital vannmåling.

Facebook brukes aktivt som informasjonskanal og kommunen hadde i 2018 om lag 11 000 følgere, opp fra cirka 9 500 i 2017. Digital varslingstjeneste for veier/brøyting ble benyttet om lag 6 200 ganger i 2018 – en økning fra om lag 3 600 i 2017.

Turistinformasjonen i rådhusets kundesenter har hatt en økning i besøket og hadde i 2018 om lag 2 000 besøkende fra totalt 39 land, hovedsakelig land i Europa. Drammensguiden ble oppdatert i 2018 og trykket i nytt opplag.

Drammen kommune har i 2018 bidratt med utredningsressurser til arbeidet med kommunereform i regi av prosjektorganisasjonen for etablering av nye Drammen kommune.

Ved årets slutt hadde programområdet et mindreforbruk på 10,8 millioner kroner.

Fakta om programområdet

Programområde 07 Ledelse, organisering og styring omfatter Drammen kommune som administrativ organisasjon og styringssystemene som benyttes for å kunne levere de tjenester som er vedtatt. Viktige satsingsområder er innbyggjerservice med vekt på digitale selvbetjeningsløsninger for å gi bedre service til innbyggerne. Programområdet består av kommunens øverste administrative ledelse med rådmannens seksjoner samt virksomheten service og administrasjon. Service og administrasjon omfatter kundesenter, byarkivet, dokumentsentret, grafisk senter, budkontoret, kart- og geodatatjenester, innkjøpstjenester, lønn og regnskap.

Nøkkeltall

	2015	2016	2017	2018
Antall besøk på kommunens nettsted	845 921	850 806	848 000	883 602
Antall besøk på skjemasidene	18 910	17 632	6 653	7 341
Antall nedlastinger i innsynsløsningen 1)	-	-	142 187	Ikke målbart
Chat kundesenter	2 534	2 501	2 198	2 683
Antall følgere på Facebook	5 985	7 180	9 505	11 087
Antall følgere på Facebook – byarkivet 2)	0	2 695	3 742	4 801
Antall besøk på digitalt byleksikon 3)				78 954
Varslingstjenesten for veier/brøyting	1 646	4 481	3 643	6 249
Kundehenvendelser kundesenter	9 973	9 215	7 615	4 624
Telefonhenvendelser kundesenter	86 122	80 468	71 855	67 095
CRM - Kundeoppfølgingssystem	23 310	31 858	31 435	31 636
Rammeavtaledekning i %	65	68	67	73
Omsetning på e-handel i mill. kr.	439	510	602	575

- 1) Ny indikator i 2017. På grunn av hackerangrep ble tilgangen til dokumenter i innsynsløsningen lastet ned svært mange ganger, før løsningen ble delvis stengt i en periode. Det finnes derfor ikke pålitelig statistikk for antall reelle nedlastinger i innsynsløsningen.
- 2) Ny indikator for 2018. Byarkivet har hatt Facebookside siden august 2015.
- 3) Ny indikator for 2018. Digitalt byleksikon ble lansert januar 2018.

Kundehenvendelser skjer fortsatt i økende grad på digitale plattformer og henvendelser via telefon eller fysisk oppmøte er fortsatt nedadgående. Dette tilrettelegger for enda bedre veiledning for kunder som møter opp fysisk.

Mål- og resultatstyring

Drammen skal være blant de beste kommunene i landet når det gjelder kvalitet i tjenestene og effektiv ressursbruk					
Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2018-2021 og indikator	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat
Utvikle gode mål for tjenestekvalitet og levere i forhold til fastlagte mål	Drammen kommune skal være en effektiv og moderne servicekommune				
	- En økende prosentandel av kundehevningene registreres i CRM systemet	>40 %	30-40 %	<30 %	40,3
	- Gjennomføre årlig brukerundersøkelse	4,50	4,0 - 4,4	< 4,0	5,8
	- En økende andel brev sendes via SvarUT	> 35 %	35-30 %	< 30 %	26 %
	- Antall dokumenter lastet ned i Jupiter innsynslesing	>80.000	80-65.000	<65.000	ikke målbart pga hacker-angrep
Regelmessig måle kvaliteten på tjenesten og gjennomføre tiltak for å heve kvaliteten	- Antall historiske fotografier og kart gjort tilgjengelig på web	>3500	3500-3000	<3000	3575
	Administrative arbeidsprosesser effektivisert og digitalisert				
	- Prosesser som er digitalisert pr år	>3	2	<2	5
	- Kvalitetsprosesser som er gjennomført	3	2	1	3
Drammen skal være blant de mest effektive bykommunene	Effektiv og kvalitativt bedre saksbehandling ved økt bruk av geodata				
	- Nye veinavn for "Nye Drammen" er vedtatt	>90%	80-90%	<80%	100
Drammen kommune skal ha en bærekraftig økonomi som sikrer vekst med kvalitet for byens innbyggere	Drammen kommune gjennomfører sine anskaffelser effektivt og profesjonelt, slik at gevinster realiseres				
	- Andel digitale anskaffelsesprosesser hos bestillerenhetene	>20 %	20-10 %	< 10 %	38 %
	- Andel kontrakter hos bestillerenhetene samlet i felles kontraktsadministrasjonssystem	>50 %	49-25 %	<25 %	59 %

Programområdet viser jevnt over gode resultater og det er iverksatt en rekke tiltak for økt kvalitet og mer effektiv tjenesteproduksjonen i kommuneorganisasjonen. I 2018 ble eksempelvis VIPPS etablert som betalingsform på utvalgte områder, spesielt innenfor kulturarrangementer og kantine-/kafévirksomhet. Dette har redusert behovet for håndtering av kontanter. Det er også etablert sentralt mottak og distribusjon av elektroniske sykemeldinger. Dette har ført til enklere prosesser for den sykemeldte og dennes leder.

Andre resultater

Digitaliseringsstrategi

Finansieringsordning for felles digitaliseringsprosjekter (Digifin)

For at kommunal sektor i fellesskap skal kunne utvikle flere digitale fellesløsninger er det etablert en egen finansieringsordning. Ordningen gjør det mulig å utvikle bedre innbyggertjenester, raskere og til en lavere kostnad. Drammen kommune deltar i ordningen og betalte i 2018 inn et beløp på 20 kroner per innbygger, et samlet bidrag på nesten 1,4 millioner kroner. Drammen er med i to av digitaliseringsprosjektene som har fått finansiering fra ordningen - DigiHelse og DigiSos.

Smart City

Det er avholdt et ideathon på Union Scene hvor kommunen inviterte næringslivet og akademien til å komme med ideer til hvordan data som kommunen besitter, kan skape nye forretningsidéer. 70 deltakere bidro med sine tanker, og det aller viktigste for dem var at kommunen etablerte en plattform for å dele data. Dette forslaget er fulgt opp, og en betaversjon av plattformen ble satt i drift i desember.

Videre er det blitt etablert flere prosjekter for å teste ut bruk av sensorteknologi, blant annet sensorer for å måle luftkvalitet, sandfang i kummer og digital vannmåling.

Digitaliseringsstrategien

I arbeidet med digitalisering inn mot nye Drammen, er det utført kartleggingsarbeid som del av arbeidet med å tilrettelegge for prosjektet A4.2 IKT. I tillegg er det overført midler som bidrag til selve prosjekteringen og prosjektledelse.

Implementering av ny løsning for saksbehandling og arkiv har pågått i hele 2018. Løsningen, Public360, er klargjort for å settes i drift 2.1.2019. Oppgradering av lønns- og personalsystem på Agressoplattformen er gjennomført.

Når det gjelder informasjonssikkerhet, har det vært gjennomført opplæring av systemeiere og systemansvarlig, og det er gjennomført ROS-analyser på systemnivå. Det er jobbet systematisk med innføring av ny personvernlov.

Gjennom nye Drammen, er kommunen med i KMDs prosjekt for uttesting av verktøy for innbyggerdialog.

Anskaffelser

Alle anskaffelser i Innkjøpsavdelingen gjennomføres digitalt og øvrige bestillerenheter er i gang med det samme. Det er etablert et kontrollregime for bekjempelse av arbeidslivskriminalitet. For øvrig gjennomføres anskaffelser i større grad i fellesskap med Svelvik og Nedre Eiker kommune.

Resultater for digitaliseringsindikatorer

Indikatorer digitalisering	2015	2016	2017	2018
Omsetning e-handel, i 1 000 kroner	439 000	504 000	602 000	575 000
Antall ordre e-handel	21 800	22 500	21 800	24 000
Antall bestillere i basisorganisasjon	577	538	551	554
Andel digitale anskaffelser Innkjøpsavdelingen.	-	77% 1)	100 2)	100

1) 2016 er første måleår

2) Minikonkurranser er ikke målt

Rundt 80 representanter for lokalt næringsliv var påmeldt til innkjøpsavdelingens første frokostmøte. Bakgrunnen for dette initiativet var at Drammen kommune, som en av regionens største innkjøpere, ønsket tettere dialog med næringslivet om anskaffelser. Tilbakemeldingene på arrangementet har vært meget gode. Det planlegges nytt frokostmøte i 2019.

Formidling og bevaring av arkiv og byhistorie

På byarkivets nettside og i sosiale medier publiseres det fortløpende byhistorie, historiske kart, fotografier og filmer. Byarkivets Facebook-side er svært populær, med cirka 4 900 følgere. I januar åpnet ordføreren en digital utgave av Drammen byleksikon, som har fått svært mange brukere og klikk på nettsiden. Det er holdt en rekke foredrag om lokalhistorie og byarkivets fotosamlinger, og byarkivet har vært fast bidragsyter i det lokalhistoriske tidsskriftet «Rundtom Drammen». I samarbeid med virksomhet kultur ble Kulturminnedagene 2018 markert i september, med en plakatutstilling på den blå plassen utenfor Drammensbiblioteket.

I forbindelse med kommunereformen ble cirka 1 000 hyllemeter historiske arkiver fra Nedre Eiker kommune overført til Drammen, og det er nå byarkivet som betjener innsyn i historiske arkiver fra Nedre Eiker.

Turistinformasjon

I 2018 hadde turistinformasjonen et økt antall besøkende, i alt 2 012 personer som kom fra 39 like land. De fleste turistene kommer fra Norge, Tyskland og Sverige. I forkant av turistsesongen ble det distribuert en ny og oppdatert utgave av Drammensguiden.

Kart og geodata

Det er i 2018 innført sentral lagring av kartdata i regi av Kartverket. Dette medfører at endringer i kartdataene oppdateres kontinuerlig, slik at interne og eksterne brukere får raskere tilgang til oppdaterte kartdata.

I 2018 lanserte NVE, NGU og Norsk romsenter en karttjeneste der det benyttes data fra satellittbasert radar (InSAR) for å se på endringer (innsynkning) av landskapet. Drammen kommune er ønsket som deltager i pilotprosjekt for å se på bruksområder innenfor kommunal arealplanlegging.

I samarbeid med Nedre Eiker og Svelvik er det gjort et betydelig arbeid med veinavn i forbindelse med kommunesammenslåingen.

Språkopplæring ansatte

Kartlegging av norskkunnskaper hos 139 ansatte i HSO ble gjennomført høsten 2018. På bakgrunn av denne kartleggingen ble det utformet ulike skoleringskonsepter. Skoleringen starter i januar 2019 og avsluttes med «norskprøven» i desember 2019. Skoleringen er fordelt mellom Introduksjonssenteret og Enter kompetanse. Ressurser hos Enter kompetanse blir finansiert med 1,1 millioner kroner i eksterne prosjektmidler.

D-IKT

D-IKT ble avvirket som §27-samarbeid ved utgangen av 2018 etter at Røyken og Sande sa opp sin deltakelse i samarbeidet. D-IKT overføres til Drammen kommunes basisorganisasjon med virkning fra 1.1.2019. I henhold til D-IKTs vedtekter har Drammen kommune arbeidsgiveransvaret for samtlige medarbeidere, og alle følger dermed med i virksomhetsoverdragelsen. Det er hensiktsmessig at Drammen, Nedre Eiker og Svelvik samarbeider om IKT-tjenestene frem til etablering av nye Drammen kommune. Det er derfor inngått vertskommunesamarbeid med både Nedre Eiker og Svelvik. Røyken og Sande vil også kjøpe IKT-tjenester fra D-IKT i 2019 gjennom vertskommunesamarbeidet.

Lærlinger

Drammen kommune har ved utgangen av 2018 87 lærlinger, inkludert ni innen «Menn i helse». 17 lærlinger besto fagprøven som helsefagarbeider eller barne- og ungdomsarbeider. Fem av disse besto fagprøven innenfor «Menn i helse».

56 kandidater ble kalt inn til intervju med tanke på læreplass i helsearbeiderfaget. 29 av dem fikk tilbud om læreplass, og 20 takket ja til dette tilbudet. Innen barne- og ungdomsarbeiderfaget var det 25 kandidater som ble kalt inn til intervju. 18 av dem fikk tilbud om læreplass, og 15 takket ja til tilbudet.

Det synes å være for få elevplasser i Buskerud i barne- og ungdomsarbeiderfaget. I helsearbeiderfaget er det for få kandidater som fyller kommunens inntakskrav til læreplass, slik at det ikke har vært mulig å fylle opp de siste læreplassene.

Drammen kommune har i 2018 et mindreforbruk på lærlingebudsjettet. Årsaken er mangel på godt egnede kandidater til læreplass, i kombinasjon med økt inntak av lærlinger med 4-årig læretid og særskilt avlønning.

Ressurser til arbeidet med kommunereform

Drammen kommune har i 2018 avgitt ressurser til arbeidet med kommunereform i regi av prosjektorganisasjonen for etablering av nye Drammen kommune, herunder sentral utredningskompetanse.

Oppgradering av rådhuset

Arbeidet med å modernisere rådhuset er videreført i 2018. Innendørs sykkelparkering i rådhuskjelleren ble påbegynt i 4. kvartal 2017 og ferdigstilt 1. mai 2018. Dette arealet er også tilfluktsrom for rådhuset og ombyggingen inkluderte oppgradering av tilfluktsrommet.

Et 5-års prosjekt for teknisk oppgradering av rådhuset ble startet i oktober 2018, der første trinn er utskiftning av gammelt røropplegg og oppgradering av sanitærom i byggets fløy fra 1972. Dette arbeidet blir fullført i februar 2019. Dette prosjektet koordineres med vurderingene knyttet til videre bruk av rådhuset i forbindelse med nye Drammen kommune.

Økonomisk status

Beløp i 1000

	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik i kr	Avvik i %
Lønn	114 343	121 396	131 482	145 798	145 365	-433	
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	56 421	63 745	64 862	69 409	71 824	2 415	
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	51 553	52 352	63 266	62 981	63 029	48	
Overføringsutgifter	9 594	19 046	10 448	10 096	13 822	3 725	
Finansutgifter	4 097	2 030	1 398	1 032	0	-1 032	
Sum Driftsutgifter	236 007	258 569	271 457	289 315	294 039	4 724	
Salgsinntekter	-16 347	-19 379	-24 438	-22 722	-22 299	423	
Refusjoner	-29 640	-30 655	-33 714	-34 864	-30 517	4 347	
Overføringsinntekter	0	-1 055	-170	-86	0	86	
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	0	0	-2 025	-1 370	-126	1 245	
Sum Driftsinntekter	-45 986	-51 089	-60 348	-59 043	-52 942	6 101	
Netto resultat	190 021	207 479	211 109	230 272	241 097	10 825	4,5 %

Vurdering av driftsregnskapet

Ved årets slutt viser programområdet et mindreforbruk på 10,8 millioner kroner, etter avsetninger til bundne fond. Mindreforbruket fordeler seg mellom Service og administrasjon og rådmannen med henholdsvis 3,2 millioner kroner og 7,6 millioner kroner. Mindreforbruket hos rådmannen skyldes i hovedsak tre forhold. I økonomiplan 2018-2021 ble det avsatt 3,8 millioner kroner til språkopplæring for ansatte. Det påløp kun 0,4 millioner kroner til dette arbeidet i 2018, i forbindelse med kartlegging av norskkunkaper hos 139 ansatte. I 2019 vil det foregå skolering, hvilket vil generere høyere kostnader på dette prosjektet. Rådmannen vil komme tilbake til dette i 1. tertial. Det er et mindreforbruk også på lærlingbudsjettet, på cirka 2,7 millioner kroner. Dette skyldes mangel på godt egnede kandidater, i kombinasjon med økt inntak av lærlinger med 4-årig læretid og særskilt avlønning. Et mindreforbruk på 3,4 millioner kroner fra 2017 ble overført til 2018. Deler av dette mindreforbruket ble ikke brukt siste år.

Mindreforbruket hos Service og administrasjon skyldes i hovedsak høyere sykkelønsrefusjon enn normalt, samt at mindreforbruk på 2,2 millioner kroner fra 2017 ble overført til 2018.

Vurdering av investeringsregnskapet

Programområdet fører investeringer knyttet til felles IKT-systemer for hele kommunen. Det er investert for til sammen 24,7 millioner kroner i 2018, noe som er innenfor tildelt ramme. De største postene er investeringer knyttet til informasjons- og styringssystemer og oppfølging av digitaliseringsstrategien, herunder ny løsning for saksbehandling og arkiv, oppgradering av lønns- og personalsystem og Smart City. I tillegg er det investeringer som har gått direkte til forprosjekt for og etablering av A4.2 IKT inn mot nye Drammen.

Programområde 08 Kompetanse, markedsføring og næring

Strategisk næringsplan 2017-2020 angir rammer, fokus og ambisjoner for kommunens tilretteleggerrolle og arbeid for næringsvekst. Hovedfokuset i strategisk næringsplan er tilbudet til etablerere og gründere, helseinnovasjon, besøksnæringene og eiendomsutvikling. Det er etablert et fireårig samarbeidsprosjekt med næringslivet ved Næringsforeningen i Drammensregionen, Næringsvekst 2020, som skal forsterke næringslivets egne initiativ innen hovedfokusområdene. I 2018 ble kommunens bidrag til Næringsvekst 2020 videreført med 2 millioner kroner. Næringslivet bidro tilsvarende.

Høgskolen i Sørøst-Norge fikk universitetsstatus i 2018, under navnet Universitetet i Sørøst-Norge, USN. Den strategiske utviklings- og samarbeidsavtalen med USN ble videreutviklet og fornyet i 2018, og vedtatt av bystyret 30. oktober 2018.

Det ble etablert 714 flere arbeidsplasser i Drammen i 2018.

Fakta om programområdet

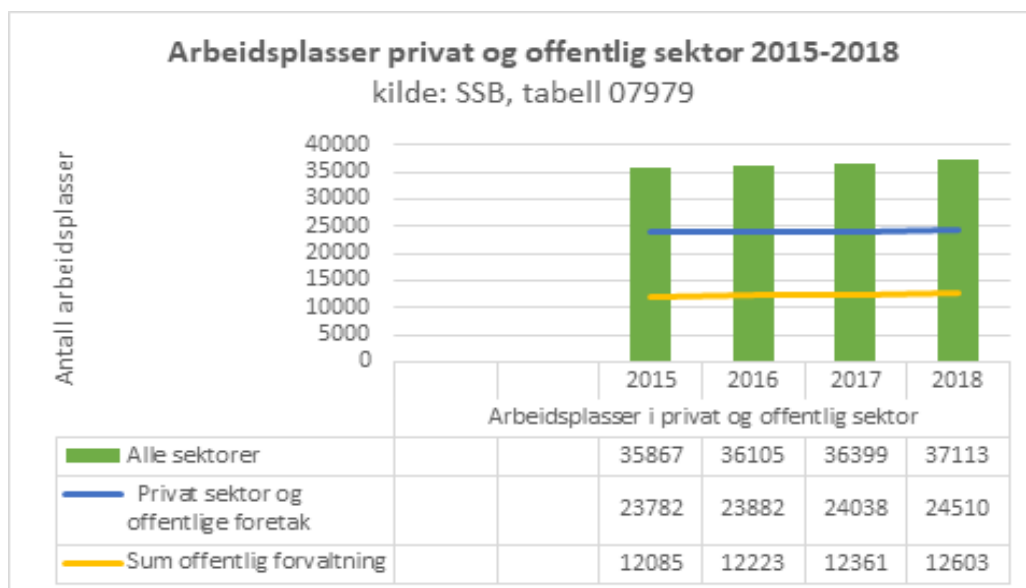
Programområdet omfatter koordinering av kommunens samlede tilrettelegging for næringsvekst.

Drammen kommune har gjennom Næringsvekst 2020 etablert en felles plattform for samarbeid med næringslivet om tilrettelegging for vekst og utvikling av nye arbeidsplasser. Hovedmålet for prosjektsamarbeidet er identisk med hovedmålet i Strategisk næringsplan – å være en foretrukket kommune på Østlandet for næringsetablering og som bostedskommune.

I tillegg til fokusområdene i Næringsvekst 2020 har Drammen kommune fokus på fysisk byutvikling, kommunale anskaffelser og utviklingen av Drammen som studiested og universitetsby, som verktøy for næringsvekst.

Programområdet forvalter tilskudd til:

- Universitetet i Sørøst-Norge Campus Drammen (USN).
- Etablererveiledning for oppstartbedrifter, i samarbeid med Lier, Svelvik, Nedre Eiker og Øvre Eiker kommuner.
- Handels- og sentrumsnæringene - Byen Vår Drammen AS.
- Besøksnæringene - Destinasjon Drammen AS.
- Viken filmsenter.
- Internasjonale Drammen.
- Gratis parkering i bysentrum lørdager etter kl. 12.00.

Arbeidsplasser privat og offentlig sektor – utvikling 2015-2018

Tabellen viser en samlet vekst på 714 i antall arbeidsplasser, tilsvarende 1,9 prosent. Av dette er veksten i privat sektor og offentlige foretak på 472 arbeidsplasser og veksten i offentlig forvaltning på 242 arbeidsplasser.

Sysselsetting, inn- og utpendling 2018

	Sysselsatte personer bosatt i regionen	Personer som pendler inn i regionen	Personer som pendler ut av regionen	Sysselsatte personer med arbeidssted i regionen
Drammen	33 620	19 378	15 885	37 113

Sysselsetting og pendling per 4. kvartal 2018 (kilde: SSB, tabell 11617)

Det er 3 493 flere som pendler inn til Drammen enn de som pendler ut. Dette er på samme nivå som i 2017.

NHO's kommuneNM 2018

Drammen gikk samlet sett fra 34. plass i 2017 til 43. plass i landet i NHO's KommuneNM 2018. Tallgrunnlaget er fra 2017. Drammen kommune beholder plasseringen i den øverste/beste av fem kategorier innen:

- Vekstkraften i privat næringsliv i kombinasjon med den privat kjøpekraften.
- Befolkningsveksten, befolknings sammensetningen og flyttemønsteret.
- Kompetansen i befolkningen, både i form av faglærte og høyere utdanning.
- Kommuneøkonomien.

Når det gjelder deltakelsen i arbeidslivet og graden av arbeidsmarkedsintegrasjon på tvers av kommunegrensene plasserer Drammen seg i nest øverste av fem kategorier.

Utdanningsnivået i Drammen

I 2017 hadde 38,8 prosent av den sysselsatte befolkningen i Drammen høyere utdanning. Siden 2012 har utdanningsnivået i Drammen vært høyere enn landsgjennomsnittet. (Kilde: Telemarks-forskning)

Om studietilbud og antall studenter ved Universitetet i Sørøst-Norge, Campus Drammen

For studieåret 2018/2019 fordeler studentene seg på ett doktorgradsstudium, 14 mastergrads-utdanninger, 7 utdanninger på bachelornivå, 5 kortere studietilbud og 58 studietilbud innen etter- og videreutdanning. I 2018 var det totalt 2 815 studenter ved USN, Campus Drammen. Sammenlignet med 2017 er antall studenter stabilt. (Kilde: USN)

Mål- og resultatstyring

Mål- og resultatstyring		Kompetanse, omdømmebygging og næring			
Drammen og regionen skal ha vekst i antall arbeidsplasser som over tid tilsvarer én arbeidsplass pr to nye innbyggere					
Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2018-2021 og indikator	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2018
Flere lønnsomme bedrifter og flere arbeidsplasser	Drammen skal opprettholde egendekning av arbeidsplasser (2 :1)				
	- Egendekning arbeidsplasser tall fra SSB 2 til 1 (befolkning/arbeidsplasser)	Mer enn 1 arbeidsplass per 2 nye innbyggere	Egendekning av arbeidsplasser er opprettholdt	Reduksjon i egendekning av arbeidsplasser	Mer enn 1 arbeidsplass per 2 nye innbyggere
	Næringsvekst 2020				
	- økt andel arbeidsplasser i privat sektor	Økning	Lik	Nedgang	Lik
	- økt etableringer	Økning	Lik	Nedgang	Nedgang
Utdanningstilbud og forskningsaktivitet på universitetsnivå	Utvikle Drammen som studiested				
	- Antall studenter	Økning	Lik	Nedgang	Lik
	Drammens posisjon som handelsby				
	- omsetning per innbygger i detaljhandel	økt	lik	nedgang	økt

Egendekning arbeidsplasser

I 2018 ble det 714 flere arbeidsplasser i Drammen, og 220 flere innbyggere. Drammen oppfyller derved målet om en økning på minst en ny arbeidsplass per to nye innbyggere – med over tre nye arbeidsplasser for hver nye innbygger. (kilde: SSB, tabell 07979)

Øke andel arbeidsplasser i privat sektor

Andelen arbeidsplasser i privat sektor ble opprettholdt med 66 prosent, fra 2017 til 2018. (kilde: SSB, tabell 07979, sysselsatte etter 4. kvartal)

Økte etableringer

Drammen har tradisjonelt vært en by med høy etableringsfrekvens. Også i 2017 var etableringsfrekvensen høy med 8,2 prosent, mot 7,5 prosent på landsbasis. Etableringsfrekvensen i Drammen har imidlertid sunket de to siste årene. (kilde: Telemarksforskning, tall fra 2017)

Antall studenter

I 2018 var det totalt 2 815 studenter ved USN, Campus Drammen. Sammenlignet med 2017 er antall studenter stabilt. (Kilde: USN)

Økt omsetning detaljhandel per innbygger

Omsetningen i detaljhandelen per innbygger økte med 1,7 prosent fra 2016 til 2017, til 96 273 kroner per innbygger. (kilde: SSB, tabell 04776, tall fra 2017)

Andre resultater

Næringsvekst 2020

Drammen kommune har sammen med Næringsforeningen i Drammensregionen etablert et prosjektsamarbeid, Næringsvekst 2020, som skal understøtte næringslivets egne innovasjons- og vekstambisjoner. Prosjektet er fireårig, og har fire hovedsatsingsområder:

- Gründere og gründerhus
- Eiendomsutvikling
- Helsenæringene
- Besøksnæringene

Gründere og gründerhus

Det er etablert et nettverk for gründere som består av det offentlige, academia og det private næringsliv. Nettverket har i 2018 arrangert Praktisk jus for oppstartvirksomheter, Lean Business Rock'n Roll, DNB NXT Drammen, samt en rekke andre arrangementer i den Internasjonale Gründeruken (uke 46). Cirka 750 gründere benyttet seg av disse tilbudene, som er gratis for deltagerne. I forbindelse med den internasjonale gründeruken ble det i november utlyst en åpen konkurranse, som premierer byens mest lovende og komplette gründerhuskonsept, med inntil to millioner kroner.

Eiendomsutvikling

Det er etablert et nettverk for byggenæringen, med deltagere innen rådgivning, bygg og anlegg, eiendomsutvikling og arkitektur. Gruppen står blant annet som arrangør av større regionale bransje-arrangementer som Fjordbykonferansen og Eiendomsdagen. I 2018 samlet disse arrangementene over 400 deltagere.

Kontordestinasjon Drammen 2025 (KD25) er et nettverk av åtte eiendomsutviklere og tre næringsmeglere, som har gått sammen om vise frem det beste byen har å by på av kontorlokaler. Dette nettverket har spisset sine aktiviteter mot markedsføringskampanjer og skreddersydde arrangementer for eksterne interessenter.

Helsenæringene

Fylkesrådmannen har i 2018 avsluttet et forprosjekt, der målet har vært å styrke samspillet mellom aktørene i tilknytning til etableringen av nytt sykehus på Brakerøya. Aktive samarbeidspartnere i 2018 har vært Lier kommune, Universitetet i Sørøst-Norge (USN), Vestre Viken Helseforetak (VVHF), Kongsberg Innovasjon, Næringsforeningen i Drammensregionen, Norway Health Tech og Drammen kommune. Forprosjektet har i 2018 resultert i:

- Opprettelsen av *Samarbeidsarena Brakerøya*, et formelt samarbeidsforum for de offentlige aktørene.
- Oppstart av prosjekt *HelseHUB* – som skal danne grunnlaget for et økosystem for forskning, innovasjon og næringsutvikling i den planlagte helseparken på Brakerøya.

Besøksnæringene – Destinasjon Drammen

Destinasjon Drammen AS er et felles organ for besøksnæringen i Drammen, heleid av Byen Vår Drammen AS. Selskapet utvikler og markedsfører regionale destinasjonsprodukter, utvikler og koordinerer markedsaktiviteter, og arbeider for å bidra til økt besøk til Drammen og til Drammensregionen. Destinasjon Drammen leder satsingsområdet Besøksnæringene i Næringsvekst 2020. I 2018 har Destinasjon Drammen jobbet med prosjekter som Sykling elvelangs, Smaken av Osloregionen, promotering av Drammen i globalt reiselivsnettverk (HSMAI), visningstur for event- og konferansebransjen under Skisprinten og digitale løsninger for destinasjonsmarkedsføring- og opplevelser.

Scandic Park Hotell la ned sin virksomhet i Drammen fra og med 1. juli 2018. Til tross for dette har det i 2018 vært en økning på 20 prosent i kurs- og konferansemarkedet ved hotellene i Drammen.

Drammen Kommune har også i 2018 bidratt med prosjektmidler til videreutviklingen av Destinasjon Drammen AS. Det vises også til eget punkt om samarbeidsavtale med Byen Vår Drammen AS.

Omdømmeundersøkelse blant næringslivsledere i Oslo og Akershus

På oppdrag for Næringsvekst 2020 gjennomførte Markedsinfo en omdømmeundersøkelse i juni 2018. Undersøkelsen baserer seg på 300 telefonintervju, der målgruppen var daglige ledere i bedrifter i Oslo og Akershus med over fem ansatte. 56 prosent oppgir å ha positive assosiasjoner til Drammen med hensyn til næringsetablering, rangert bak Asker og Bærum, men foran Øvre og Nedre Romerike blant de sentrale regionene på Østlandet. Blant de positive assosiasjonene som trekkes frem er bilimport og bilhandel, vekst/positiv utvikling, industri og havn.

Samarbeidsavtale med Universitetet i Sørøst-Norge, Campus Drammen

Høgskolen i Sørøst-Norge fikk i 2018 status som universitet – Universitetet i Sørøst-Norge, USN. Drammen kommune har i samarbeid med USN videreutviklet og fornyet innholdet i den strategiske utviklings- og samarbeidsavtalen fra 2014. Avtalen ble vedtatt av bystyret 30. oktober 2018. Formålet med avtalen er å legge forholdene til rette for en forsterket strategisk gjennomføringskraft innen utvalgte områder, der partene har felles ambisjoner nedfelt i sine styringsdokumenter:

- Avtalen skal på sikt bidra til vekst og økt konkurransekraft i byens næringsliv, bedre helse og økt kompetanse i byens befolkning.
- Avtalen skal bidra til å utvikle USN, Campus Drammen til et attraktivt og konkurranse-dyktig knutepunkt for utdanning, forskning, innovasjon og entreprenørskap av nasjonal og internasjonal interesse.

Som følge av avtalen vil Drammen kommune blant annet finansiere to gaveprofessorater innen innovasjon og entreprenørskap og innen helse og teknologi. Totalt hjemler avtalen et tilskudd på inntil 3 millioner kroner per år.

Samarbeidsavtale med Byen Vår Drammen AS

Kommunen har videreført samarbeidsavtalen med Byen Vår Drammen AS i 2018. Avtalen gir selskapet anledning til å søke økonomiske tilskudd til gjennomføring av arrangementer og prosjekter i egenregi, som har til hensikt å øke Drammen sentrums attraktivitet som regionsenter for kommersielle og kulturelle tilbud og opplevelser. Kommunens tilskudd skal gå til delfinansiering av planlegging og gjennomføring av selskapets aktiviteter, som også finansieres av blant annet medlemsavgifter og øremerkede tilskudd fra selskapets øvrige eiere. I 2018 utgjorde kommunens støtte 900 000 kroner, 5 prosent av det samlede budsjettet for selskapet.

Gratis parkering lørdager etter klokken 1200

Gratisparkering lørdager etter kl. 12.00 i de tre kommunale p-husene, avløser ordningen med to timers gratis parkering på lørdager. Den nye ordningen ble vedtatt av bystyret i forbindelse med behandlingen av 2. tertialrapport 2018, og er videreført i parkeringsstrategien som bystyret vedtok 18. desember 2018. Det er nå gratis å parkere i de kommunale parkeringshusene:

- Mandag – fredag fra kl. 16.00 til midnatt
- Lørdag fra kl. 12.00
- Hele søndag

Gratis parkering på lørdager etter kl. 12.00 ble for 2018 kompensert med et tilskudd til Drammen Parkering KF på 600 000 kroner. Midlene ble dekket innenfor programområdets rammer.

Turistkontoret

I 2018 økte antall henvendelser til turistinformasjonen med 8,4 prosent, til 2 012 personer. Turistene kom fra 39 nasjoner, de fleste fra Norge, Tyskland og Sverige. I forkant av turistsesongen ble det distribuert en ny utgave av Drammensguiden. Turistkontoret er en del av Drammen kommune.

Tilbud til etablerere og gründere

Drammen kommune tilbyr i samarbeid med Øvre Eiker, Nedre Eiker, Lier og Svelvik kommuner gratis etablererveiledning for gründere og etablerere. Tjenesten kjøpes til selvkost av Næringsforeningen i Drammensregionen, med Innovasjon Norge og Buskerud fylkeskommune som assosierte samarbeidspartnere.

I 2018 har totalt 313 personer hatt kontakt med etablererveiledningen og av disse var 161 fra Drammen. 68 prosent av de som har fått veiledning har etablert egen virksomhet. Det er flest etablerere innenfor

handel og service og tjenesteytende næringer, og det er flere kvinner som deltar på etablererkurs enn menn.

Etablererveiledningen i Drammensregionen drifter også nettportalen Minegenbedrift på vegne av kommunene i Drammensregionen. Målet med portalen er å være en digital guide for etablerere og gründere.

Viken Filmsenter

Drammen kommune har videreført sitt husleietilskudd på 250 000 kroner til Viken Filmsenter, som har sitt hovedkontor i Drammen. Senteret eies av fylkeskommunene Buskerud, Vestfold, Akershus, Østfold og av Oslo kommune.

Internasjonale Drammen

Bystyret vedtok i sak 25/16 å støtte prosjektet Internasjonale Drammen, som ledes av Næringsforeningen i Drammensregionen, i samarbeid Introduksjonscenteret, NAV Drammen og NAV Buskerud. Målet er at prosjektet innen 2020 skal ha bidratt til at bedriftene i regionen har ansatt 1 000 nye medarbeidere med innvandrerbakgrunn.

I 2017 utviklet prosjektet en mentorordning, der personer med tilknytning til næringslivet stiller som frivillige mentorer, som skal støtte den enkelte jobbsøkende i arbeidet med å opparbeide seg et nødvendig nettverk og bransjekunnskap. På denne måten kan den enkelte komme videre og ut i arbeid. Personer som har kommet til Norge i løpet av de siste årene, har høyere utdanning og er sterkt motivert kan delta i ordningen. Vedkommende må beherske norsk på B1-nivå, evt. beherske engelsk.

I alt 56 personer med innvandrerbakgrunn hadde sin egen bransjementor i 2018. En rekke av de som har deltatt i mentorordningen er nå i jobb, eller er innkalt til jobbintervju.

Internasjonale Drammen har også arrangert flere møteplasser for næringsliv og arbeidssøkende innvandrere gjennom året. Den største var Give a job, en inkluderingsdugnad og jobbmesse, som ble arrangert i samarbeid med Drammen kommune. Bystyret har bevilget 400 000 kroner i støtte til prosjektet, fordelt på 2018 og 2019. IMDi støttet mentorprosjektet med 400 000 kroner i 2018.

Kommunale innkjøp og næringsutvikling

Drammen kommune ønsker å tilrettelegge for at lokalt næringslivet i enda større grad deltar i konkurranser om leveranser av varer og tjenester. Derfor har kommunen i 2018 etablert en ny oversikt på kommunens internettside, som synliggjør alle utlyste anskaffelser og overordnet informasjon om våre aktive avtaler.

Innkjøpsavdelingen var representert med stand på Næringslivets dag 2018, og arrangerte frokostmøte for leverandører, for å presentere kommunes innkjøpere, gi innblikk i kommunens fokusområder innenfor anskaffelser og informere om hvordan leverandørene kan få tilgang til kommunens anskaffelser og avtaler. Initiativene er mottatt med stor interesse blant det lokale næringslivet.

Fysisk byutvikling og næringsutvikling

Drammen kommune legger stor vekt på kvalitet og fremdrift i den fysiske byutviklingen. Dette innebærer blant annet en betydelig arealreserve og knutepunktstrategi, i form av ferdig behandlede

reguleringsplaner, som tilrettelegger for næringsvekst, fortetting og boligbygging. I 2018 ble det bygget 6,6 nye boliger i Drammen, per 1 000 innbyggere.

Kommunen ønsker å tilby effektiv kommunal saksbehandling. Brukerundersøkelse i 2018 for byggesak viser nå at byggebransjen gjennomgående er mer fornøyd med kommunens behandling av byggesaker.

Drammen kommune ønsker å bidra til utviklingen av en effektiv infrastruktur, som tilrettelegger for fleksible og effektive transportmuligheter for næringslivet. I 2018 er dette fulgt opp ved fortsatt å legge til rette for fortetting med besøks- og arbeidsintensiv næring ved Drammen stasjon. Nytt konferansehotell og kontorbygg ved stasjonen er under oppføring, og det er også lagt til rette for høyere kontorbebyggelse ved Strømsø torg.

Buskerudbypakke 2 ble vedtatt av bystyret i juni. Pakka vil legge til rette for bedre fremkommelighet for arbeidstakere og for næringslivet. Buskerudbypakke 2 finansieres også med bompenger, og det er i den forbindelse lagt vekt på å utforme bomsystemet slik at bysentrum opprettholder sin attraktivitet for blant annet handel.

Reguleringsplan for utbyggingen av Vestfoldbanen gjennom Drammen er vedtatt i 2018. Bolig- og arbeidsmarkedet i Vestfold og Drammensområdet vil bli nærmere knyttet sammen. Både Drammen og Gulskogen stasjoner vil gjennomgå store oppgraderinger. Det samme gjelder Brakerøya stasjon, som blir liggende ved det nye sykehuset og helseparken. Disse prosjektene vil gi det lokale næringslivet mulighet til å delta i konkurransen om de ulike kontraktene som skal utlyses.

Økonomisk status

Beløp i 1000

	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik i kr	Avvik i %
Lønn	0	0	285	1 091	1 086	-5	
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	167	114	93	60	100	40	
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	1 264	2 928	2 972	819	925	107	
Overføringsutgifter	8 721	6 550	5 913	8 287	7 836	-451	
Sum Driftsutgifter	10 152	9 592	9 263	10 256	9 947	-309	
Refusjoner	-1 426	-1 187	-683	-612	0	612	
Overføringsinntekter	0	0	0	0	0	0	
Sum Driftsinntekter	-1 426	-1 187	-683	-612	0	612	
Netto resultat	8 726	8 405	8 580	9 644	9 947	303	3,0 %

Programområdet har ett mindreforbruk på 0,3 millioner. Programområdets midler går hovedsakelig til løpende prosjekter som mottar støtte.

Programområde 09 Idrett, park og natur

I 2018 åpnet den nye kombinasjonsbanen med kunstgress og kunstis på Øren. Åskollen kunstgressbane er rehabilitert med nytt kunstgress og det er gjort tilpasninger for oppsamling av gummigranulat.

På Konnerud har Drammen kommune og Konnerud idrettslag sammen (offentlig/frivillig samarbeid) realisert en ny kunstgressbane uten ifyll på Sletta, samt et nytt nærmiljøanlegg med tre små kunstgressflater på Høyden. Drammen har i 2018 levert inn spillemiddelsøknader for over 77 millioner kroner, hvorav 32 er nye søknader.

Flytting av Thorleif Haugstatuen til Spiraltoppen er gjennomført. Ungdomsrådets forslag om innkjøp av badeflåte med stupetårn har vært en suksess. Turvei/labbeløype bak Strøtvetblokkene til Klopptjern har økt tilbudet til gående vinterstid.

Aktive lokalsamfunn som modell er innført på Åssiden og andre bydeler er i gang med ressursmobilisering og samarbeidsmodeller mellom frivilligheten og skole/helse.

Reguleringsplan for fotballhall på Åssiden er ferdig og byggestart vil være sommeren 2019.

Det er bygget nytt nærmiljøanlegg på Konnerud og Bragernes skole, og lekeplassene i Solumveien og utenfor Drammen museum har blitt fornyet og oppgradert. De fastmonterte benkene på Bragernes Strand og langs Sigurd Christiansens Promenade, har fått en vesentlig oppgradering i form av brosteinsbelegg under.

Fakta om programområdet

Tjenestene omhandler forvaltning, drift og vedlikehold av parker, idrettsanlegg og friluftsområder, inkludert landbruk, kommuneskog og vannressursforvaltning. Flere av tjenestene ytes til befolkningen i samarbeid med idretten og naturbruker- og naturvernorganisasjoner. Programområdet omfatter også myndighetsutøvelse innenfor fagområdene.

Nøkkeltall

	2015	2016	2017	2018
Balløkker (antall)	47	47	53	53
Lekeplasser (antall)	58	58	61	63
Naturmark i friomr.(da)	18 714	18 714	19 674	19 674
Plenarealer (m2)	746 063	746 063	804 868	804 868
Turveier (m)	24 550	24 550	24 550	24 550
Medlemstall i idrettslag	20 956	21 592	21 592	22 583

*tall fra idrettsregistreringen for 2018 blir ikke klare, tallene er for 2017.

Mål- og resultatstyring

Mål- og resultatstyring
Idrett, park og natur

Øke bruken av fellesarealer, idrettsanlegg og turområder

Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2018-2021 og indikator	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2018
Drammens innbyggere skal være fysisk aktive og ha god helse	Idrettsanlegg, grønt områder og byens mark innbyr til økt bruk				
	Utleie av idrettsanlegg inne	Økning	Lik	Nedgang	73% (+2%)
	Utleie av idrettsanlegg ute	Økning	Lik	Nedgang	62% (+1%)
	Besøkende i byens parker	Økning	Lik	Nedgang	+2%
	Trafikktall på utfartssteder til byens mark	Økning	Lik	Nedgang	21 %
	Tilrettelegging: Nye spillemiddelsøknader	>3	1 - 3	Ingen	32
Innbyggere gis gode muligheter til å utøve idrett	Rekruttering til aktivitet i organisert idrett				
	Antall aktive medlemmer i idrettslag	Økning	Lik	Nedgang	22583*

Øren flerbrukshall ble åpnet før sommeren 2017. Utleiegraden av kommunens haller holder seg stabil, eller er svakt økende, tross en ekstra hall som idrettslagene kan fordele aktiviteten på.

Det var en kraftig økning i trafikktallene til utfartsstedene i marka. Dette skyldes en kombinasjon av en langvarig vinter med usedvanlig gode skiforhold i marka, og en varm sommer med høyt besøk på Landfalltjern.

Andre resultater/Investeringsprosjekter

Utskifting av kunstgress på Åskollen

Åskollen kunstgressbane har fått nytt kunstgressdekke og anlegg for oppsamling av gummigranulat. Kunstis-/kunstgressbane på Øren er ferdigstilt og åpnet i 2018.

Idrett for alle

Idrettslag stiller ut sine idretter for å gi barn og unge muligheten til å teste ut mange typer aktiviteter. Arrangementet ble for første gang gjennomført under Elvefestivalen på Bragernes Strand.

Oppsamling av gummigranulat

Prosjekt med oppsamling av granulat jf. politisk sak er startet på Konnerud og Gulsbogen kunstgressbaner og vil fortsette i 2019.

Nærmiljøanlegg

Konnerud og Bragernes skole har fått nye nærmiljøanlegg. Lekeplassene i Solumveien og utenfor Drammen museum er fornyet.

Trær

Cirka 50 søknader om trefelling er behandlet. Det er gjennomført tilstandsvurdering av trærne og laget plan for ny beplantning i Nordbylunden.

Parker

Det er montert faste benker langs elva på Gulsbogen, Bragernes elvepark og Sigurd Christiansens Promenade. Det er lagt brostein under alle benkene i Bragernes elvepark og Sigurd Christiansens Promenade. Staudebeplantingene langs Nedre Strandgate er oppgradert og fornyet.

Stordammen

Ny badeplass er etablert ved Stordammen med trær, turveier og benker, finansiert med statlige friluftsmidler. Ny badeplåte er plassert på eksisterende badeplass.

Bragernesåsen

Vegetasjonsrydding i henhold til skjøtselsplanen for Bragernesåsen er gjennomført.

Friluftsløftet

Medvirkningsprosess og utvelgelse av tiltak for friluftsløftet og flere av tiltakene er gjennomført. I 2018 var det Strømsø bydel og fokus på urbant friluftsliv som tema.

Flytting av Thorleif Haug statuen til Spiraltoppen

Thorleif Haug statuen er flyttet fra innfallsport Spiralen til Spiraltoppen.

Labbeløyper

Labbeløype er etablert fra Frydenbergdammen bak Strøtvetblokkene til Klopptjern som tilbud til gående vinterstid.

Gangveier på Friluftsmuseet er planert og strødd, og disse benyttes til labbeløyper vinterstid.

Vannskader Blektjern.

Eksisterende bekkeløp er utbedret, og det er etablert ny skibru.

Klimatilpasninger løypenett

Det var nødvendig å gjennomføre snøbrekkhogst langs lysløypene og istandsette disse etter snøskader vinteren 2017/2018. Det er gjennomført renovering av turvei/skiløype Hallermoen til Gamlebakkene. I tillegg er det foretatt planering og drenering av skitrase – Konnerud Nord grunnet NM 2020. Som følge av vannskader er skiløype/turvei Neperudjordet – Kudalen planert.

Dammer

Ungdomsrådets forslag om badeflåte med stupetårn på Landfalltjern er realisert.

Tippemiddelsøknader

Det er sendt 32 spillemiddelsøknader for 2018. Seks av disse er for ordinære idrettsanlegg og 26 er for nærmiljøanlegg. Totalt søkte DK om 77 millioner kroner i spillemidler for 2018.

Økonomisk status

Beløp i 1000

	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik i kr	Avvik i %
Lønn	14 725	15 021	15 043	16 733	15 499	-1 234	
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	36 881	17 914	18 878	22 045	23 161	1 116	
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	5 345	25 084	27 198	29 320	26 878	-2 442	
Overføringsutgifter	29 470	31 227	41 479	40 948	36 186	-4 762	
Finansutgifter	48	25	92	13	0	-13	
Sum Driftsutgifter	86 469	89 272	102 691	109 059	101 724	-7 335	
Salgsinntekter	-12 096	-11 457	-12 618	-12 171	-10 670	1 501	
Refusjoner	-5 237	-4 877	-5 618	-6 190	-4 283	1 907	
Overføringsinntekter	0	0	-3 215	-1 246	0	1 246	
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-195	-30	-15	-184	0	184	
Sum Driftsinntekter	-17 529	-16 364	-21 466	-19 791	-14 953	4 838	
Netto resultat	68 940	72 908	81 225	89 268	86 771	-2 496	-2,9 %

Vurdering av driftsregnskapet

Programområdet har ved utgangen av året ett merforbruk på 2,5 millioner kroner.

Merforbruket skriver seg i hovedsak fra at tilskudd til andres idrettsanlegg må dekkes over drift da disse ikke er kommunens eiendom, slik at tildelte investeringsmidler ikke kan benyttes. Av dette utgjør garderobebygg ved isbane Konnerud 0,7 millioner kroner. Tilskudd til kunstgress på Sletta på Konnerud utgjør 1,2 millioner kroner. Merforbruket på investeringsprosjekter er belastet driftbudsjettet med 0,4 millioner kroner.

Vurdering av investeringsregnskapet

De største prosjektene i 2018 var ferdigstillelse av ny kunstis- og kunstgressbane på Øren, nytt kunstgressdekke og anlegg for oppsamling av gummigranulat på Åskollen kunstgressbane, utvelgelse og gjennomføring av tiltak for Friluftsløftet på Strømsø, innkjøp av ny lastbærer og bygging av nye nærmiljøanlegg på Konnerud og Bragernes skole. For øvrig vises det til omtale av investeringsprosjekter under Andre resultater. Ubenyttede midler søkes rebevilget i 2019. Noen prosjekter som oppkjøp av rekreasjonsområder avhenger av når aktuelle eiendommer kommer for salg. I tillegg er prosjektet friluftsløftet også et nærdemokratiprojekt, hvor tiden fra idé til realisering av tiltakene vil gå ut over et ordinært budsjettår. Dette gir enkelte periodiseringsutfordringer.

Ny kunstgressbane på Øren ble åpnet i 2018

Programområde 10 Politisk styring

1. januar 2018 ble vigselsmyndigheten for borgerlige vielser overført fra tingretten til kommunen. Rammene for gjennomføring ble vedtatt i sak 201/17. Tilbudet er populært og i 2018 gjennomførte Drammen kommune 124 vielser.

Kommuneombudet er ombud for innbyggere i Drammen kommune. Kommuneombudet tiltrådte stillingen 1. august. Mandat for ombudet ble vedtatt av bystyret i sak 154/18.

Arbeidet med etablering av ny kommune krever stor politisk aktivitet fra Drammen Kommune i samhandling med fellesnemnden. Se omtale under Aktuelle temaer.

Høsten 2019 skal det gjennomføres kommunestyre- og fylkestingsvalg i nye Drammen. Arbeidet med å planlegge gjennomføringen er påbegynt. Felles valgstyre er oppnevnt.

Programområdet leverer et resultat i balanse.

Fakta om programområdet

Programområde 10 (Politisk styring) omfatter Drammen kommune som politisk organisasjon og systemene som benyttes i den politiske styringen av kommunen.

Programområdet har ansvar for tilrettelegging og avvikling av politisk møtevirksomhet, folkevalgtes arbeidsvilkår, utlegging av politiske saker, samt kontakten mellom de folkevalgte og rådmannen. Programområdet har også ansvar for forberedelse og gjennomføring av valg.

	2015	2016	2017	2018
Antall møter i bystyret	10	9	10	10
Antall behandlede saker i bystyret	185	212	220	217
Antall møter i formannskapet	10	14	12	11
Antall møter i bystyrekomitéene	21	27	30	27

Bystyrets møter kan følges på nett. I 2018 var det cirka 3 000 visninger av direktesendingen. Sammenlignet med 2017 var dette en økning på 570 visninger (23,4 prosent).

Dialogmøter er en arena der brukere, politikere og virksomhetsledere fører en samtale om kommunens «tjenesteproduksjon». Bystyrekomitéene og formannskapet har i 2018 gjennomført 31 dialogmøter. I sak 194/18 besluttet bystyret at det ikke skal gjennomføres dialogmøter i 2019. Til erstatning for ordningen vil nye Drammen gjennomføre innbyggerdialog i den enkelte kommunedel.

I forbindelse med budsjettarbeidet gjennomførte formannskapet en åpen budsjett høring. Her kan lag, foreninger og organisasjoner komme med innspill til rådmannens budsjettforslag. I 2018 var det 15 påmeldte deltakere.

Partssammensatt samarbeidsutvalg har hatt åtte møter i 2018. Samarbeidet mellom arbeidsgiver- og arbeidstakersiden har vært godt, og utvalget har hatt spesielt fokus på heltid-/deltidsspørsmålet, kartlegging av språkkunnskaper for medarbeiderne i HSO, ansettelse av kommuneombud og valg av pensjonsleverandør i Nye Drammen kommune. PSU er også holdt løpende orientert om utviklingen i

sykefravær og større prosesser som berører kommunens medarbeidere. (Arbeid i fellesnemnda er omtalt under kapitlet «Aktuelle temaer i 2018».)

Nøkkeltall

Brutto driftsutgifter per innbygger

Indikator	2015	2016	2017	2018
Politisk styring, kroner per innbygger	322	276	353	376
Kontroll og revisjon, kroner per innbygger	46	92	60	63

Kostnadene til politisk styring er noe høyere enn sammenlignbare år (ikke valgår). Dette skyldes blant annet etableringen av kommunalt ombud, forberedelse av felles valg for nye Drammen og økt politisk aktivitet i forbindelse med kommunereformen.

Andre resultater

Borgerlig vigsel

Vielser gjennomføres fortrinnsvis på fredager i tidsrommet fra kl. 12.00 til 14.30. I 2018 var det 124 brudepar som valgte å gifte seg i Storstua på rådhuset. Tilbakemeldingen fra brudepar som velger borgerlig vigsel er at kommunens tilbud har høy grad av service. Flere uttrykker også at Storstua gir en verdig ramme for seremonien.

Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2019

Høsten 2019 skal det gjennomføres kommunestyre- og fylkestingsvalg i «nye Drammen». Valget gjennomføres som et felles valg for den nye kommunen og fellesnemnda har valgt valgstyre. Planlegging

av valget er under prosjektrådmannen organisert som et administrativt-politisk prosjekt. Sentrale arbeidsoppgaver i 2018 har det blant annet vært arbeidet med samordning av materiell og etablering av felles valgkammer. Fellesnemnda har dessuten vedtatt stemmekretser, åpningstid og forhåndsstemmetilbud.

Planlegging av valget har hatt en total kostnad på om lag 0,4 millioner kroner i 2018. Drammens andel utgjorde 0,3 millioner kroner, og midlene ble bevilget i 1. tertial.

Rapport fra Buskerud kommunerevisjon (BKR) - politisk styring og kontroll i Drammen kommune

I forbindelse med behandling av interpellasjon nr. 1 2017, besluttet bystyret en uavhengig gjennomgang av politiske styringssystem og politisk ansvar sett i lys av korrupsjonssaken. Mandat for granskningen ble vedtatt i sak 133/17 og stadfestet i sak 207/17. Rapporten fra BKR ble fremlagt til behandling i bystyret 30. oktober (sak 178/18).

Rapporten finner ikke svakheter ved den politiske styringsmodellen. Rapporten retter heller ikke kritikk mot ordfører. Imidlertid påpeker rapporten at bystyret ikke i tilstrekkelig grad har forholdt seg til rådmannens internkontroll.

Et enstemmig bystyre fattet i denne sammenheng følgende vedtak:

- Rapporten tas til etterretning.
- Rapporten oversendes prosjektrådmannen. Bystyret ber om at de anbefalinger som fremgår blir sett hen til ved etablering av nye Drammen kommune.

Kommuneombudets arbeid

Når det gjelder kommuneombudets arbeid i 2018 har rådmannen mottatt følgende informasjon fra ombudet selv:

"Kommuneombudet i Drammen kommune tiltrådte den 1. august 2018, og er organisert som en egen enhet og utfører sitt arbeid på fritt og selvstendig grunnlag, uavhengig av administrativ og politisk ledelse i kommunen. Ombudet holder til på Gamle Kirkeplass 7.

Ombudet fungerer hovedsakelig som en informasjonsressurs og veileder for innbyggerne i kommunen. Etter tiltredelse høsten 2018 har arbeidshverdagen vært preget av oppstart av stillingen, herunder registreringspraksis og arbeidsmetoder. En annen viktig del av arbeidet har vært utarbeidelsen av informasjonsmateriell og å synliggjøre ombudsrollen både internt i kommunen og overfor innbyggerne.

Formålet med kommuneombudsstillingen er å styrke tilliten borgerne har til kommunen, samt å bidra til å sikre innbyggernes rettssikkerhet. Det er for tidlig å konkludere med hvordan rettssikkerheten til innbyggerne i Drammen kommune blir ivaretatt etter kun fem måneder i stillingen, men basert på de erfaringer ombudet har gjort siden oppstart anbefales det likevel at kommunen generelt styrker sitt fokus på:

- *Overholdelse av forvaltningslovens bestemmelser,*
- *Å yte en koordinert og helhetsorientert innsats overfor de innbyggere som henvender seg til kommunen, samt*
- *Å sørge for at hjemmesiden til kommunen gir god og oversiktlig informasjon, samt at den er pedagogisk og intuitivt oppbygd."*

Det fremgår av vedtatt mandat at ombudet skal fremlegge en årsmelding til behandling i bystyret. Utfyllende informasjon om ombudets arbeid vil fremgå av denne.

Økonomisk status

Beløp i 1000

	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik i kr i %
Lønn	10 924	10 624	14 260	10 061	10 142	80
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	10 013	8 269	7 866	7 131	8 063	931
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	2 146	4 634	4 295	2 851	3 381	530
Overføringsutgifter	2 655	1 554	2 413	3 013	1 061	-1 952
Finansutgifter	1 870	677	1 127	0	0	0
Sum Driftsutgifter	27 608	25 759	29 962	23 056	22 647	-410
Salgsinntekter	-32	1	-295	-1	0	1
Refusjoner	-2 498	-565	-1 089	-261	0	261
Overføringsinntekter	-30	-100	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	0	0	-676	-136	0	136
Sum Driftsinntekter	-2 560	-664	-2 059	-398	0	398
Netto resultat	25 048	25 094	27 903	22 658	22 647	-12 -0,1 %

Vurdering av driftsregnskapet

Ved årets slutt viser programområdet et resultat i balanse.

Vurdering av investeringsregnskapet

I forbindelse med 2. tertialrapport ble 0,4 millioner kroner fra prosjektet «Digitale løsninger for folkevalgte og PC-ordninger for politikere» omdisponert til etablering av sentralt valglager. Resterende midler ble trukket tilbake. Ved årsslutt er det investert for til sammen 0,3 millioner kroner i dette prosjektet.

Programområde 11 Vei

Vinteren 2017-2018 medførte en raskere nedbrytning av veinettet enn normalt. Til tross for det er etterslepet på vedlikehold av veinettet redusert med 9,5 millioner kroner, fra 197 til 187,5 millioner kroner. Særlig fortau er prioritert.

I alt 19 km vei er reasfaltert, hvorav 10,3 km har fått ny veioppbygning. 5,1 km gang- og sykkelvei er reasfaltert. Det er byttet en bro i Dalenveien og Ypsilon har fått nytt dekke.

Energiforbruket til vei- og gatebelysning er ytterligere redusert og kommunen har nå 70 prosent lavenergiarmaturer.

Det er gjennomført trafiksikkerhetstiltak ved skoler og skoleveier, gjennom utbedringer, sikring av gangfelt og fartsdempende tiltak.

Fakta om programområdet

Tjenestene omhandler forvaltning, drift og vedlikehold av veier, gater, plasser og torg. Programområdet har myndighetsutøvelse innenfor fagområdene.

Nøkkeltall tjenester

Indikator	2015	2016	2017	2018
Areal gatevarme med kommunalt ansvar (helt eller delvis) (m2)	18 787	18 720	20 085	23 485
Antall veilyspunkter kommunalt veinett	11 688	11 679	11 273	11 750
Kommunale veier (km)	232	223,4	224,5	224,9
Kommunale gang- og sykkelveier (km)	73	80,8	85	85
Antall gravesøknader	514	481	524	547
Antall arbeidsvarslingsplaner	287	220	228	332

Nøkkeltall utleie av torg og plasser

Indikator	2015	2016	2017	2018
Arrangement døgnet uten riggetid	83	76	79	132
Faste leietagere	15	21	19	15
Dagleie salgsplass målt i antall leietagere	36	35	33	23
Stands målt i antall tillatelser gitt	78	73	104	65
Uteservering	23	26	28	23

Utleiedøgn torg og plasser

Antall utleiedøgn	2016	2017	2018
Arrangement på torg, inkludert riggetid	105	191	159
Leie av salgsplass målt i dager	1 827	3 088	1 671
Stands målt i antall tillatelser gitt	60	104	65
Servering ute, målt i antall dager	5 665	5 845	5 665

Utvikling etterslep veier og gangs-/sykkelveier mv.

Etterslep tall i millioner kroner	2015	2016	2017	2018
Veidekker	49	47	46	39,5
Forsterkning/masseutskifting	40	40	39	39
Rehabilitering av fortau	23	21	20	20
Rehabilitering av gang og sykkelveier	66	62	58	56
Bruer (eks Bybrua)	11	11,5	12,5	11
Murer	8,5	8,5	8	8,5
Diverse (bla a drengsystemer)	11	10,5	10,5	10,5
Veiobjekter; Skilt, rekkverk, sperrer ol	3	3	3	3
Sum, registrert etterslep	211,5	203,5	197	187,5

Mål- og resultatstyring

Mål- og resultatstyring
Vei

Øke bruken av fellesarealer, idrettsanlegg og turområder					
Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2018-2021 og	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2018
Drammen skal ha et enkelt, trygt, raskt og miljøvennlig transportsystem som er tilpasset alle innbyggernes og næringslivets behov for mobilitet	Tilrettelegge for et bærekraftig transportmønster for å redusere utslippene av klimagass.				
	- Gående	Økning	Lik	Nedgang	Omtrent som 2017, usikre tall
	- Bruk av sykkel	5 % økning i perioden	0 - 5 % økning i perioden	Nedgang	Trolig økning < 5%
	- Bilbruk	Biltrafikkvekst lavere enn nasjonal trafikkvekst	Biltrafikkvekst som ellers i landet	Biltrafikkvekst høyere enn nasjonal trafikkvekst	Minus 1,5 % i Drammen, pluss 0,2 % nasjonalt
	- Kollektivbruk	> 5 % økning i perioden	0-5 % økning i perioden	Nedgang	Pluss 3,2 %
	- Antall politirapporterte personskadeulykker	5% reduksjon i perioden	Lik	Økning	Omtrent som 2017, kun foreløpige tall
	- Luftkvalitet	Nasjonale mål for luftkvalitet for PM10 og NO2 er oppfylt ved alle målestasjoner	Forskriftens grenseverdier er overholdt, men nasjonale mål for luftkvalitet er ikke nådd.	Forurensningsforskriftens grenseverdier for PM10 eller NO2 er overskredet ved minst 1 målestasjon	Grenseverdier overholdt, men årsmiddel for PM10 har ligget over nasjonale mål
- Reduksjon av etterslep	9 mill kr reduksjon	7 mill kr reduksjon	5 mill kr reduksjon		
Drammens innbyggere skal være fysisk aktive og ha god helse	Sentrumsområder skal være attraktive for bruk og aktivitet.				
- Utleiegrad av offentlig grunn og parkeringsstatistikk	> 5 % økning i perioden	0 - 5 % økning i perioden	Nedgang	Nedgang	

Trafikktall for de ulike transportformene viser at det har vært en økning i de miljøvennlige transportformene (kollektiv, sykkel og gange), og noe reduksjon i bilbruk. Det tas imidlertid forbehold om at flere av trafikktellerne på veinettet ikke har vært i drift eller hatt upålitelige tall i løpet av 2018. Luftkvaliteten i Drammen er også i bedring, særlig med hensyn til NO₂-konsentrasjon, men svevestøvnivåene er fortsatt høyere enn ønskelig.

Andre resultater

Fellesprosjekter med vann og avløp

Hele Sparavollen er reasfaltert og det er gjort tiltak for å bedre håndteringen av overvann. 600 m av Buskerudveien har fått bedret overvannskapasitet med sluk og grøft. Det samme gjelder, Brønnbakken, Hyttemesterveien og Olaf Mørchs vei. I Olaf Mørchs vei er det bygget 200 m fortau.

Kollektivtrafikk

Det er etablert bussholdeplass ved Skoger kirke, separert fra veien.

Nytt dekke på Ypsilon

Hele dekket er byttet og fremstår som nytt.

Rehabilitering/ Oppgradering av infrastruktur vei

Etterslep i vedlikehold av veinettet er redusert med totalt 7 millioner kroner. Etterslepet er i hovedsak hentet inn på fortau, veidekker og gang- og sykkelveier. Til sammen er 19 km vei re-asfaltert hvorav 10,3 km har fått omfattende oppgradering.

Andre investeringsprosjekter som er gjennomført utover masseutskifting og asfaltering: Det er bygget ny bru i Dalenveien. Steindekket rundt St. Hallvards brønn er resatt og området rundt brønnen er universelt utformet. Det er satt opp skap for arrangementsstrøm ved Narvesen.

Trygge skoleveier

Gjennom året er det gjort vurderinger av ulykkesrisiko knyttet til kommunale veier. Det utføres fartsmålinger med radar, og der fartsnivået overskrider gitte kriterier, gjøres fartsdempende tiltak, som oftest er å anlegge fartshumper. I tillegg utføres tiltak som sikring av gangfelt, oppsetting av veibommer og ulike former for trafikkskilting, blant annet nedsetting av fartsgrenser.

Ved Øren skole er det anlagt nytt fortau langs Gamborgs vei og fortau langs Hotvetveien ved parkeringsplassen til Øren skole. Hjertesone-konseptet videreføres ved Øren skole.

Oppstramming av krysset Hans Hansens vei/Olaf Bergers vei, samt av krysset Jonas Lies vei/Bråtan er gjennomført. Tiltakene i begge kryss er utført i nært samarbeid med Statens vegvesen. Begge kryss inngår i skoleveiene ved Øren skole, og tiltakene gir kortere og mer definerte krysningspunkter.

Ved Svensedammen skole er det gjort flere mindre tiltak, blant annet forlengelse av fortau, nye gangfelt, bedre belysning og utbedring av turvei/snarvei ved skolen.

Ved Børresen skole er det anlagt nytt fortau på sørsiden av Hauges gate fra inn-/utkjøring Fylkeshuset til Rosenkrantzgata.

Fortauet langs Betsy Kjelsbergs vei, fra Bolstadhagen til Vårveien, er utbedret med ny kantstein, ny asfalt, ny gatebelysning og intensivbelysning av gangfeltene.

Oppgradering av Tomineborgveien ved Fjellheim skole/Introduksjonssenteret er startet opp. Dette er et stort anlegg som fortsetter i 2019. Det anlegges nytt fortau langs veien.

En fjellknaus er sprengt vekk ved gang- og sykkelvei ved Åskollen skole. Dette for å forbedre frisikten der gang- og sykkelveien fra skolen krysser bilveien Helleristningen.

Statens vegvesen har på vegne av Buskerud fylkeskommune oppgradert fv. 31 Nordbyveien/Hans Tordsens gate mellom Nordbylunden og Svelvikveien. Tiltaket innebærer blant annet oppgradering av fortauet langs Nordbyveien/Hans Tordsens gate. Veien ble gjenåpnet for trafikk i desember 2018, men anleggsarbeidene vil pågå frem til sommeren 2019.

Kommunen fortsetter med å sette opp midlertidig fartstavle i nærhet til skoler eller der fartstavla sannsynligvis gir en effekt med hensyn på å bevisstgjøre trafikantene om kjørehastighet. I 2018 var fartstavla satt opp ved Øren skole og Fjell skole, samt i Strandveien i sommerferien.

Sykkeltiltak

Det er etablert røde sykkelfelt på Bybrua, i begge retninger. Bragernes torg er bygget om som kollektivtorg, med større arealer for myke trafikanter på begge sider av torget og rullevennlig dekke.

Tamburgata er stengt for biler og det er i stedet etablert gang- og sykkelvei/torg for myke trafikanter. På Muusøya er det gjort utbedringer som gir bedre fremkommelighet og trafiksikkerhet for syklende, samtidig som vegen er stengt for gjennomkjøring for bil.

Det er åpnet nytt sykkelhotell på Brakerøya stasjon, og Elsykkelbiblioteket som ble etablert i 2016 har blitt videreført også i 2018.

Bybrua

Prosjektet IC Vestfoldbanen medfører at 1/3 av dagens bybru må rives og bygges opp på ny. I tråd med bystyrets vedtak av 31.10.2017 ble det første halvår 2018 gjennomført et parallelloppdrag for å belyse mulige løsninger for Bybrua nærmere. Parallelloppdraget tok også for seg ei mulig ny gang- og sykkelbru over elva, plassert mellom Bybrua og Holmen.

Basert på parallelloppdraget vedtok bystyret 25.9.2018 at dagens bybru skal rives og erstattes med ny bybru, og at videre arbeid skal baseres på et av konseptene fra parallelloppdraget. Den nye bybrua skal søkes bygget samtidig med at Bane NOR må erstatte Bybrua over jernbanesporene.

Byggestart forventes sommeren 2022, og byggetiden er foreløpig anslått til rundt tre år. Første halvår 2019 startes arbeidet med reguleringsplan og prosjektering av Bybrua. Arbeidet samordnes med Bane NOR. Parallelt arbeides det med løsninger for gående og syklende i anleggsperioden.

Utleiegrad av offentlig grunn: Arrangørene har fått krav om redusert riggetid og har innfridd dette kravet. Antall dager med rigging er redusert, mens antall arrangementsdager har økt.

Anleggsarbeid på Bragernes torg kan ha bidratt til redusert utleie av salgsplasser sommeren 2018. Statistikken viser en nedgang i antall salgsplasser og stands.

Beredskap for overvannshåndtering

Beredskapen er styrket for håndtering av overvann. Det er kjøpt inn utstyr og etablert eget beredskapslager med flomsikringsutstyr.

Kvalitetsarbeid

Det er fokusert på oppdatering av databaser og kartverk før den kommende kommunesammenslåingen. Flere objekter er lagt til i Nasjonal Veidatabank.

System for registrering og drift av sandfang er under etablering for å imøtekomme Fylkesmannens krav om rutiner for tømning. Arbeidet fortsetter i 2019. Kravene blir gjeldende fra 2.11.2020.

Investeringsprosjekter under andre veieiere

Ny Bjørnstjerne Bjørnsonsgate

Statens vegvesen har bygget ny 4-felts Bjørnstjerne Bjørnsonsgate fra Tamburgata til Telthusgata.

Prosjektet omfattet også nye parallelle gang-sykkelveier og tiltak bekostet av Drammen kommune. Drammen kommunes bidrag var knyttet til oppgradering av tilhørende kommunale veier og vann- og avløpsanlegg. Prosjektet ble ferdigstilt høsten 2018.

Ny 4-felts Bjørnstjerne Bjørnsonsgate fra Tamburgata til Telthusgata åpnet høsten 2018

Oppgradering av Nordbyveien

Statens vegvesen har oppgradert Hans Tordsens gate og Nordbyveien på Åskollen fra Svelvikveien til 150 meter forbi Helleristningen. Prosjektet omfattet også nye fortau og ny belysning.

Drammen kommunes bidrag var knyttet til oppgradering av vann- og avløpsanlegg. Prosjektet ble ferdigstilt i desember 2018.

Økonomisk status

Beløp i 1000

	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik i kr	Avvik i %
Lønn	11 690	12 080	11 026	11 940	10 899	-1 041	
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	48 750	52 437	55 069	72 372	71 592	-779	
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	1 120	1 205	1 758	1 747	414	-1 333	
Overføringsutgifter	12 551	13 622	13 499	19 833	840	-18 993	
Finansutgifter	72	54	4	0	0	0	
Sum Driftsutgifter	74 183	79 398	81 357	105 891	83 745	-22 146	
Salgsinntekter	-4 638	-6 646	-5 450	-7 729	-3 628	4 101	
Refusjoner	-12 966	-13 822	-14 330	-18 761	-385	18 377	
Sum Driftsinntekter	-17 604	-20 467	-19 780	-26 490	-4 013	22 477	
Netto resultat	56 580	58 931	61 576	79 401	79 732	331	0,4 %

Programområdet har ett resultat i tråd med budsjett. Det ble i 1. tertial bevilget 8,7 millioner til ekstra tiltak for reduksjon av etterslep, alle bestillinger er levert og rapportert under andre resultater.

Når det gjelder investeringer og utbygging av gang- og sykkelveier, er det tatt utgangspunkt i den vedtatte Handlingsplan sykkel 2018-21. Mange av tiltakene i handlingsplanen krever planavklaring før gjennomføring, og 2018 har derfor i stor grad vært brukt til forberedende planarbeider.

Programområde 12 Grunnskoleopplæring

Drammen kommune har i 2018 investert for til sammen 328 millioner kroner i tiltak for å bedre skolekapasiteten. Blant de store investeringene er utvidelse av Øren skole, bygging av ny skole på Fjell og flerbrukshall ved Brandengen skole.

Bystyret har vedtatt at det skal bygges ny ungdomsskole på Åskollen framfor en utvidelse av Marienlyst skole.

Forsterkningstiltakene for å sikre et bedre læringsutbytte er i god drift. Aktivitetsskolen er i gang på åtte skoler, og vil være fullt implementert ved alle barneskolene fra høsten 2019. Ung11 er inne i sitt andre år og har nå 16 elever. Sommerskolen har stor oppslutning og har godt omdømme også langt utenfor Drammen.

Læringsmiljø og læringsresultater for elevene i Drammen måles blant annet gjennom elevundersøkelsen og grunnskolepoeng. På begge områder er resultatene for Drammen gode, og over nasjonalt gjennomsnitt.

Språkplan og plan for sosial og emosjonell kompetanse er ferdig utviklet, og er gode verktøy som tas i bruk for å oppfylle mål i kvalitetsplanen «Læringsløp Drammen - å lykkes i hele læringsløpet». Arbeidet med digital læring fortsetter med full kraft.

Kompetanseheving både som videreutdanning og etterutdanning har høy prioritet. Drammen samarbeider med nabokommunene om desentralisert kompetansestrategi for å imøtekomme nye nasjonale planer og lokale behov for etterutdanning.

Fakta om programområdet

I Drammen er det 19 kommunale skoler. Det er 13 barneskoler, fem ungdomsskoler og en barne- og ungdomsskole. Det er mottaksklasser for nyankomne innvandrere på tre av skolene. Frydenhaug skole er en interkommunal skole og ressurscenter som har elever med nedsatt funksjonsevne. 15 av skolene i Drammen har skolefritidsordning, og åtte av disse har startet et aktivitetsskoletilbud for 1.- 4. trinn. Høsten 2019 vil alle barneskolene i Drammen ha aktivitetsskoletilbud. Per 1. oktober 2018 er det 7 842 elever. Dette er en nedgang fra 2017 på 91 elever.

Programområdet har også ansvar for grunnskoleundervisning, spesialundervisning utenfor kommunen og skoleskyss.

Mål- og resultatstyring

Mål- og resultatstyring
Grunnskole

Læringsløp Drammen. Å lykkes i hele læringsløpet. Et læringsløp der hvert enkelt barn oppfyller sitt fulle potensial og blir et trygt, aktivt og selvstendig menneske.

Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2018-2021 og indikator	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2018
Elevenes resultater skal være bedre enn landsgjennomsnittet og alle skal være kvalifisert for å gjennomføre	Alle elever har en tilstrekkelig kompetansegrunnmur for deltakelse i utdanning og senere kvalifisering til arbeidsliv.				
	Resultater afgangseksamen 10. trinn				
	- Eksamen 10. trinn norsk skriftlig	over nasjonalt snitt	på nasjonalt snitt	under nasjonalt snitt	3,6
	- Eksamen 10. trinn matematikk skriftlig	over nasjonalt snitt	på nasjonalt snitt	under nasjonalt snitt	3,6
	- Eksamen 10. trinn engelsk skriftlig	over nasjonalt snitt	på nasjonalt snitt	under nasjonalt snitt	3,9
	Eksamen -trend i Drammen over fire år	> + 0,2	0 - 0,2	< 0	0,1
	Grunnskolepoeng	over nasjonalt snitt	på nasjonalt snitt	under nasjonalt snitt	42,1
	Differanse i grunnskolepoeng mellom kjønn Gutten/Jenter	< 0,4	0,4 - 1,0	> 1	>1
	Resultater nasjonale prøver 5. og 9. trinn				
	- Nasjonale prøver lesing 5. trinn - mestringsnivå 1	< 22,0 %	23,3 - 22,0 %	> 23,3 %	24,40 %
	- Nasjonale prøver lesing 9. trinn - mestringsnivå 1 og 2	< 15,0 %	17 - 15,0 %	> 17,0 %	22 %
	- Nasjonale prøver regning 5. trinn - mestringsnivå 1	< 22,0 %	23,3 - 22,0 %	> 23,3 %	27,10 %
	- Nasjonale prøver regning 9. trinn - mestringsnivå 1 og 2	< 15,0 %	17 - 15,0 %	> 17,0 %	20,20 %
Oppstart vgs fra ungdomsskole					
- Andel elever med direkte overgang til videregående opplæring	> 98 %	96 - 98%	< 96 %	95,50 %	
Alle skoler skal jobbe mot konkrete faglige mål med utgangspunkt i skolens og elevens egne forutsetninger	Alle elever trives i et trygt læringsmiljø med læringsutfordringer for alle				
	Elevenes vurdering av trivsel og motivasjon				
	- Elevundersøkelsen 7. trinn - trivsel	> 62 %	62 - 60 %	< 60 %	91,4 %
	- Elevundersøkelsen 7. trinn - motivasjon	> 62 %	62 - 60 %	< 60 %	75,7 %
	- Elevundersøkelsen 10. trinn - trivsel	> 62 %	62 - 60 %	< 60 %	83,8 %
	- Elevundersøkelsen 10. trinn - motivasjon	> 62 %	62 - 60 %	< 60 %	55,0 %
	Elevenes vurderinger av faglige utfordringer og støtte av lærer				
	- Elevundersøkelsen 7. trinn - faglige utfordringer	> 80 %	80 - 60 %	< 60 %	77,7 %
	- Elevundersøkelsen 7. trinn - støtte fra lærer	> 80 %	80 - 60 %	< 60 %	92,3 %
	- Elevundersøkelsen 10. trinn - faglige utfordringer	> 80 %	80 - 60 %	< 60 %	90,1 %
	- Elevundersøkelsen 10. trinn - støtte fra lærer	> 80 %	80 - 60 %	< 60 %	80,5 %
	Elevers subjektive opplevelse av mobbing				
	- Elev-undersøkelsen 7. trinn	< 2,9 %	3,2 - 2,9 %	> 3,2 %	2,5 %
	- Elev-undersøkelsen 10. trinn	< 2,9 %	3,2 - 2,9 %	> 3,2 %	2,2 %
	Elevenes vurdering av bruk av digitale verktøy for å lære i alle eller de fleste fag				
- Elevundersøkelsen 7. trinn	> 95 %	90 - 95%	< 90 %	96,0 %	
- Elevundersøkelsen 10. trinn	> 95 %	90 - 95%	< 90 %	86,8 %	
- Andel elever med vedtak om spesialundervisning	< 7 %	7 - 7,5 %	> 7,5 %	8,2 %	
Elevene skal kunne velge mellom ulike pedagogiske skoletilbud	Alle privatskolesektorer skal møtes med velvilje såfremt dette skjer innenfor lover og regler og bystyrets overordnede planer				
	Andel positive behandlinger	seknadsbehandling	Manglende avklaring	seknadsbehandling	
Drammen skal ha et tilbud som skal sørge for at elever med nedsatt funksjonsevne oppfyller sitt faglige potensial og blir trygge, aktive og selvstendige	Alle elever med nedsatt funksjonsevne trives i et trygt læringsmiljø med læringsutfordringer for alle				
	Elevenes vurdering av trivsel				
	- Evaluering i regi av Frydenhaug	> 80 %	80 - 60 %	< 60 %	92 %
Alle elever får utfordringer					
- Evaluering i regi av Frydenhaug	> 80 %	80 - 60 %	< 60 %	81 %	
Det skal være nok skoleplasser til alle elever i nærmiljøet	Alle elever i Drammen skal få gå på nærskole som sitt førstevalg	Paviljonger	Paviljonger	Paviljonger	
	Antall skoler med midlertidige paviljonger som kapasitetsbuffer for elevtallvekst	0-2	3-5	6-8	5

Resultater på eksamen i norsk og engelsk er over nasjonalt snitt og i matematikk er resultatet på nasjonalt snitt. Grunnskolepoeng er over nasjonalt snitt. Målene for nasjonale prøver er ikke nådd. På alle målepunkter er resultatene under ønsket nivå. Rådmannen analyserer sammenhengen mellom resultatene på eksamen og nasjonale prøver og følger opp dette med skolene.

Elevundersøkelsen viser at elevene trives og har god motivasjon. Unntaket er motivasjon på 10. trinn som ligger under ønsket nivå. Resultatene for støtte fra lærer og faglige utfordringer er også gode. Tallene for mobbing ligger på 2,5 prosent for 7. trinn og 2,2 prosent for 10. trinn. Dette er en forbedring fra i fjor, men likevel alvorlige tall som følges opp nøye. Elevene på Frydenhaug har gjennomført en egen trivselsundersøkelse og 92 prosent gir tilbakemelding om at de trives på skolen.

Andre resultater

Elevenes faglige resultater

Resultater på skriftlig eksamen viser framgang i alle tre fag. I engelsk og norsk ligger resultatet over nasjonalt snitt, og i matematikk er resultatet på nasjonalt snitt. Alle elevene på 10. trinn gjennomfører skriftlig eksamen i ett fag og muntlig eksamen i ett fag.

Grunnskolepoeng er beregnet som gjennomsnitt av standpunktkarakterer og eksamenskarakterer multiplisert med 10. Grunnskolepoeng brukes som grunnlag for innsøking til videregående opplæring. Grunnskolepoeng i 2018 er 0,4 poeng over nasjonalt snitt. Drammen har hatt en positiv utvikling de siste årene. Elevene har gode standpunktkarakterer og karakter på muntlig eksamen.

Det er en differanse i grunnskolepoeng mellom gutter og jenter der gutter skårer 39,7, mens jentene skårer 44,4. Differansen er større blant elever i Drammen enn nasjonalt. Rådmannen vil følge utviklingen innenfor dette området nøye.

Nasjonale prøver

Formålet med nasjonale prøver er å gi skolene et redskap for underveisvurdering i grunnleggende ferdigheter i lesing, regning og engelsk. Informasjonen fra prøvene skal danne grunnlag for kvalitetsutvikling på alle nivåer i skolesystemet. Resultatene på nasjonale prøver for 2018 viser at på 5. trinn er andelen elever på mestringsnivå 1 fortsatt høyt både i lesing og regning. Det samme gjelder for 9. trinn der det både i lesing og regning er flere elever i mestringsnivå 1 og 2 enn det som var satt som mål. For 9. trinn viser likevel resultatene for 2018 en forbedring i både lesing og regning sammenlignet med 2017. Internt i skoler og mellom skoler er det fortsatt stor variasjon i resultater på nasjonale prøver. Arbeidet med høyere og jevnere resultater har høy prioritet i skolene og også i rådmannens oppfølging av skolene.

Læringsmiljø

Elevundersøkelsen er skolenes viktigste redskap for å undersøke læringsmiljøet. Den er obligatorisk og gjennomføres digitalt for alle elever fra 5. til 10. trinn. Elevundersøkelsen for 2018 viser høy grad av trivsel, motivasjon, faglige utfordringer og støtte fra lærer. Unntaket er motivasjon på 10. trinn som er under ønsket nivå. Andelen elever som opplever mobbing er 2,5 prosent på 7. trinn og 2,2 prosent på 10. trinn. Tallene for 2017 var 3 prosent for 7. trinn og 3,3 prosent for 10. trinn. Det er en bedring for begge trinn i elevundersøkelsen for 2018, men tallene er likevel alvorlige. Arbeid med læringsmiljø har høy prioritet.

Samlet ligger resultatene for Drammen på eller over nasjonalt snitt på alle indikatorer.

Det er også gjennomført trivselsundersøkelse på Frydenhaug skole. 37 elever ved skolen har svart på spørsmål om trivsel og læring. 92 prosent sier at de trives på skolen og at de har venner der.

Spesialundervisning

Spesialundervisning skal ivareta muligheter elevene skal ha til å nå realistiske mål dersom det ikke lar seg gjøre innenfor ordinær opplæring. Andelen elever med vedtak om spesialundervisning i 2018 var 8,2 prosent. Dette er en liten nedgang fra 2017. Sammenlignet med ASSS-kommunene er dette noe høyere enn gjennomsnittet.

I tråd med intensjonene i Læringsløp Drammen jobber rådmannen for at flere barn skal få opplæring innenfor det ordinære opplæringstilbudet.

Overgang til videregående opplæring

Direkte overgang til videregående opplæring viser en nedgang fra i fjor, og er i 2018 på 95,5 prosent.

Satsingsområder

Læringsløp Drammen gir kraft og retning til utviklingsarbeidet og samler barnehage, skole, oppvekst og introduksjon. Økt tverrfaglig samarbeid gir synergieffekter og økt kompetanse. Utprøving av nye samarbeidsmodeller bidrar til bedre og mer effektive tjenester for barn og unge. Tre viktige tiltak er ferdigstilt gjennom gode prosesser der aktører fra barnehage, skole og oppvekst har deltatt. Strategiene fungerer som gode verktøy og bidrar til høyere og jevnere kvalitet.

Innenfor språklig kompetanse er Språkplan.no en nettbasert ressurs utviklet av Kompetansesenteret ferdigstilt. Planen er utviklet i samarbeid med ansatte i barnehage, skole og oppvekst og nasjonale aktører som Lesesenteret, Skrivesenteret og NAFO (Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring). Språkplan.no dekker behovet for å styrke kompetansen innen språk på fire områder; begrepslæring, lesing i alle fag, skriving i alle fag og flerspråklighet som ressurs. Disse fire elementene har fått en sentral plass i den helhetlige planen for språklig kompetanse i læringsløpet, og er sammen med Språkløyper to av de viktigste verktøyene vi har for å lykkes med arbeidet innenfor språk, lesing og skriving i Drammen.

Strategi for digital læring i barnehage, skole og oppvekst ble ferdigstilt høsten 2017. Planen har tre hovedområder som definert slik:

- Helhetlig utvikling av digital kompetanse i Drammen
- Økt digital kompetanse med hovedvekt på arbeidsplass-basert læring
- Digital infrastruktur som frigjør læringspotensial.

Skolene i Drammen har hatt god dekning av digitalt utstyr i mange år, og var tidlig ute med en-til-en pc for elever i ungdomsskolene. I barneskolene har det vært litt færre digitale enheter. For å sikre en god digital infrastruktur i hele opplæringsløpet fikk alle elevene i barneskolene en egen digital enhet våren 2018. Kompetansesenteret veileder og gir kurs for å øke den digitale kompetansen både hos ansatte og elever.

Det er etablert et digitalt læringsverksted i samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge (USN) som er tilgjengelig for barn, unge, ansatte og studenter ved lærerutdanningen. I læringsverkstedet gis muligheten til å utforske digitale læringsressurser som programmering, VR-briller og lignende. Dette er i tillegg en arena for å utvikle digital kompetanse.

Helhetlig plan for sosial og emosjonell kompetanse ble lansert i februar 2019. Arbeidet med planen har involvert lærere, ledere, ansatte i ppt, barnevern og helsesøster-tjenesten. I planen for sosial og emosjonell kompetanse finner pedagoger opplegg som kan hjelpe dem til å jobbe systematisk og

helhetlig med barn og unges sosiale ferdigheter, opplegg og inspirasjon til å trene ungdomsskoleelevene i livsmestringskompetanse og opplegg for å holde de viktige store kompetanseløftene Være Sammen, PALS og Læring for livet levende i barnehager og skoler. Her er tips og råd om hvordan skolen kan gjøre sin store oppgave sammen med andre; foreldre/foresatte, frivilligheten og arbeidslivet.

Forsterkningstiltakene

Aktivitetsskolen, Sommerskolen og Ung11 er forsterkningstiltak som alle skal bidra til økt integrering, økt læring og til å hindre utenforskap.

Aktivitetsskolen er nå innført på 8 av 12 barneskoler i Drammen. Fra høsten 2019 vil alle barneskolene i Drammen kunne tilby aktivitetsskole. Aktivitetsskolen skal være et læringsstøttende og læringsfremmende tilbud, samt ha fysiske og sosiale aktiviteter. Det er et frivillig tilbud, der voksne aktivt skal legge til rette og involvere seg i barnas lek og læring. Evaluering av tilbudet så langt viser at aktivitetsskolen bidrar til økt deltakelse, særlig for lavinntekts- og innvandrergupper og på de to laveste trinn. Foresatte med barn i AKS er gjennomgående mer tilfreds med tilbudet i AKS enn tilbudet i SFO. Friplass for barn i lavinntekts-familier gir deltakelse for barn som ellers ikke ville deltatt i ordningen.

Sommerskolen er et veletablert tilbud som er svært populært. Sommerskolen startet opp i 2014, og har gradvis utvidet både antall uker, antall kurs og antall plasser. Sommeren 2018 var det 1 650 plasser fordelt på fire uker på sommerskolen. Tilbudet er gratis og tilbys alle elever som skal begynne i 3.–9. trinn. Sommerskolen gir elevene mulighet til å fordype seg i interessante temaer, lære på andre arenaer og oppleve samhold og mestring. Sommerskolen er også en viktig arena for rekruttering av lærere. Mange av de ansatte på sommerskolen er lærerstudenter.

Ung11 er et forsterkningstiltak som er inne i sitt andre år. Ung11 tilbyr et ekstra grunnskoleår for å styrke og sikre den enkelte deltakers evne til å kunne starte, fullføre og bestå videregående opplæring. Overordnet mål for prosjektet er forebygge utenforskap, sikre sosial utjevning og ressursmobilisering, og generelt styrke unges forutsetninger for videre utdanning og fremtidig yrkesdeltakelse. Det første året hadde Ung11 ni deltakere, mens det i inneværende skoleår er 16 deltakere. Drammen kommune har inngått en avtale med Møreforskning som skal undersøke effekten av tiltaket.

Kompetanseutvikling

Kompetanseheving for ansatte i skolene omfatter både etterutdanning og videreutdanning.

Videreutdanning gir ny formell kompetanse på universitets- og høyskolenivå, og gir studiepoeng. For lærere er dette en nasjonal strategi, Kompetanse for kvalitet, som har som målsetting å øke den faglige kompetansen for å imøtekomme skjerpede krav til undervisningskompetanse. Drammen kommune har derfor en kompetansehevingsplan for lærere innenfor denne strategien. Fra 2014 til og med skoleåret 2017/2018 har 162 lærere fått videreutdanning, og i inneværende skoleår får 57 lærere videreutdanning.

Etterutdanning er kurs som gir vedlikehold og oppdatering av kompetanse innenfor eksisterende utdanningsnivå og stilling. Etterutdanning er viktig i skolen for å møte nye krav og utviklingstrekk som skolen til enhver tid står over for. Kompetansesenteret har en viktig rolle for utvikling av nettverk og kompetanseheving for lærere og bidrar til kompetanseheving innenfor alle områder innenfor Læringsløp Drammen.

Desentralisert kompetanseutvikling representerer en endring av hvordan nasjonale utdanningsmyndigheter ønsker å bruke midler for å styrke lokal etterutdanning for lærere. Bruken av

statlige midler skal bygge opp under kommunenes ansvar for kvalitetsutvikling, og skal stimulere til langsiktig samarbeid mellom kommunene og lærerutdanningene og utvikle universitets- og høgskolesektorens rolle som utviklingsaktør i skolen. Dette vil i bedre grad ivareta kommunesektorens behov for kompetanseutvikling med hensyn til kapasitet, ressursbruk og kvalitet.

Drammen, Lier, Nedre Eiker og Svelvik samarbeider med USN for å lage gode og tilrettelagte kompetansehevingstilbud til skolene. Samarbeidet er i gang med kompetanseheving innen fornyet læreplanverk.

Læringsstøttende team

Læringsstøttende team er under etablering. Teamet skal styrke skolenes arbeid med tilpasset opplæring i begynneropplæringen, og sikre at elever som strever får intensiv oppfølging innenfor ordinær undervisning. Teamet er oppsøkende og tilfører skolene kompetanse og veiledning innen tilpasset opplæring i begynneropplæringen, klasseledelse og det å bygge fremragende læringsmiljøer, kartlegging og analyse og endrings- og utviklingsarbeid med utgangspunkt i arbeidsplassbasert læring og kollektive læringsprosesser.

Økonomisk status

Beløp i 1000

	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik i kr	Avvik i %
Lønn	527 838	543 955	581 464	625 726	618 987	-6 739	
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	246 341	86 334	91 527	96 550	107 494	10 944	
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	66 169	241 461	252 985	265 185	260 252	-4 933	
Overføringsutgifter	8 528	9 929	9 400	9 771	22 736	12 965	
Finansutgifter	3 931	12 889	14 373	16 841	0	-16 841	
Sum Driftsutgifter	852 807	894 569	949 749	1 014 072	1 009 469	-4 604	
Salgsinntekter	-43 513	-48 608	-44 881	-52 992	-46 289	6 703	
Refusjoner	-62 087	-82 182	-90 348	-93 806	-62 219	31 587	
Overføringsinntekter	-37	-154	-165	-8 908	-21 894	-12 986	
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	0	0	-12 208	-12 189	-11 848	341	
Sum Driftsinntekter	-105 637	-130 944	-147 600	-167 894	-142 250	25 644	
Netto resultat	747 169	763 625	802 148	846 178	867 219	21 041	2,4 %

Vurdering av driftsregnskapet

Ved årsslutt viser programområdet et samlet mindreforbruk på 21 millioner kroner, etter avsetninger til bundne fond. Dette utgjør 2,4 prosent av programområdets totale ramme. Det utøves stram og god økonomistyring i skolene. Årsaken til det relativt høye mindreforbruket er at skolene ved årsslutt fikk tilbakeført i overkant av 6 millioner kroner grunnet lavere pensjonskostnader enn tidligere ventet.

Vurdering av investeringsregnskapet

Bykassen

Programområdet hadde en total investeringsramme på 58,3 millioner kroner i 2018. Det er investert for til sammen 26,4 millioner kroner i digitalisering, 5,9 millioner kroner i inventar og utstyr i skolene, og 3,7 millioner kroner i prosjekter i forbindelse med ombygging/utvidelse av enkelte skoler. Det gjenstår 18,8 millioner kroner til prosjekter knyttet til ombygging/utvidelser grunnet forsinkelser eller endringer i planlagte prosjekter. 2 millioner kroner var avsatt til inventar og utstyr i forbindelse med etablering av paviljonger ved Marienlyst skole, men disse midlene vil bli trukket inn i 1. tertial ettersom paviljongene ikke ble etablert som først planlagt.

Drammen Eiendom KF

Drammen Eiendom hadde i 2018 en total investeringsramme på 365 millioner kroner på programområde 12 grunnskole. Det ble investert for til sammen 328 millioner kroner.

Drammen Eiendom KF har i løpet av 2018 ferdigstilt byggeprosjekter ved Kjøsterud og Øren skoler. Ved Kjøsterud skole er det gjennomført tilpasningstiltak for en elev med behov for fysisk tilrettelegging, og ved Øren skole er det etablert et nybygg på cirka 2 000 m². Det er i tillegg etablert modulbygg ved Aronsløkka og Rødskog skoler.

Det er igangsatt byggeprosjekter ved Brandengen, Børresen og Fjell skoler. Ved Brandengen skole bygges ny flerbrukshall, og ved Børresen skole gjennomføres det arealtilpasninger og inneklimateiltak. Ved Fjell skole gjennomføres det et stort prosjekt (Fjell 2020) som omfatter rehabilitering og utvidelse av Fjell skole samt etablering av ny flerbrukshall og nytt aktivitetshus.

Det er planlagt prosjekter ved Brandengen og Aronsløkka skoler, samt ved Strømsø inntaksområde. Grunnet økt elevtall de senere år det behov for utvidelser av Brandengen og Aronsløkka skoler. Økt elevtall har også medført behov for å utvide ungdomstrinnskapasiteten ved Strømsø inntaksområde, hvor bystyret høsten 2018 vedtok å bygge ny skole på Åskollen framfor å utvide kapasiteten ved Marienlyst skole.

Se årsmelding fra Drammen Eiendom KF for en nærmere beskrivelse av prosjekter og budsjettavvik.

Ny flerbrukshall ved Brandengen skole er under bygging

Programområde 13 Introduksjonstjenester

Introduksjonssentret har ansvar for introduksjonstjenester innenfor etablering bosetting og kvalifisering av flyktninger, norsk og samfunnskapsopplæring, grunnskole for voksne og spesialundervisning.

Introduksjonsprogram er en viktig del av Introduksjonssentrets arbeid. I 2018 gikk 60 prosent av deltakerne i introduksjonsprogram over i arbeid eller utdanning etter at programmet var avsluttet. Det er en økning fra 57 prosent i 2017. Introduksjonssenteret har lang tradisjon for arbeidsretting av norskopplæringen og har til enhver tid 80-100 deltakere i språkpraksis. Dette, i tillegg til godt samarbeid med NAV, næringslivet, Internasjonale Drammen og frivilligheten, har vært med på å bidra til positive resultater for å få flere flyktninger i arbeid.

Introduksjonssentret har ansvar for bosetting av voksne flyktninger og oppfølging av foreldre som har fått familiegjenforening med enslige mindreårige flyktninger (EM). 64 personer, derav 36 barn, ble bosatt i 2018, i tråd med bystyrets vedtak. I tillegg er 36 personer, inkludert 16 barn, blitt familiegjenforent og bosatt i 2018. Det ble også bosatt 8 enslige mindreårige flyktninger i 2018.

Integrerings- og fattigdomsutvalget, som har som mandat å bidra til å utvikle en helhetlig politikk for integrering og bedring av innbyggernes levekår, har forsterket sitt arbeid i 2018. Integrerings- og fattigdomsutvalgets rapport behandles i bystyret i juni 2019.

Fakta om programområdet

Introduksjonssenteret har ansvar for tjenester som er organisert under programområde 13, Introduksjonstjenester. Introduksjonssenteret er organisert i fire avdelinger som har ansvar for tjenester knyttet til etablering, bosetting og kvalifisering av flyktninger, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, grunnskole for voksne, spesialundervisning og tolketjenester.

I 2018 var netto budsjett for virksomheten i på cirka 66 millioner kroner. Det er om lag 11 millioner mindre enn i 2017. Norskopplæringen finansieres av tilskudd fra staten per hode, mens tolketjenesten er selvfinansiert.

Rundt 1 000 deltakere deltok på norskkurs på ulike nivåer på Introduksjonssenteret i 2018, det samme som i 2017. Deltakere på norskkurs er både flyktninger som får norskopplæring som en del av introduksjonsprogrammet, og andre innvandrere som har rett/plikt til norskopplæring. 296 deltakere på norskkurs var flyktninger som deltok i introduksjonsprogrammet.

I 2018 fikk 1 110 deltakere opplæring i samfunnskunnskap på Introduksjonssenteret deriblant 319 deltakere fra Drammen kommune, 767 deltakere fra andre nabokommuner og 24 privatister. 143 deltakere fra 14 kommuner deltok på opplæring via videokonferanse i 2018.

I 2018 deltok 150 personer på grunnskole for voksne. Av disse gjennomførte 55 deltakere eksamen i 10. klasse og fikk vitnemål. Tre deltakere i kombinasjonsklassen tok opp igjen grunnskolefag og fikk nytt vitnemål. En deltaker besto realkompetansevurdering og fikk vitnemål. Disse resultatene er fra alle våre avgangselever på Introduksjonssenteret og Kombinasjonsklassen. I Kombinasjonsklassen går 30 av våre deltakere, hvorav 29 elever fra Drammen kommune og 1 elev fra Nedre Eiker på Åssiden videregående skole i 2018.

Nøkkeltall

Tabellen nedenfor viser nøkkeltall for programområde 13 Introduksjonstjenester

Indikator	2015	2016	2017	2018
Mottakere av introduksjonsstønad	272	344	363	296
Netto driftsutgifter til Introduksjonsordningen (nok)	35,7 m	58,5m	60m	47,8 mil
Gjennomsnittlig utbetaling per stønadsmåned	13 328 kr	14 009 kr	13 638 kr	14 056 kr
Antall deltakere på norskkurs (snitt av høst og vår)	572	625	674	674
Deltakere per programrådgiver	30	35	32	32

Fra introduksjonssenterets konsert i Drammens teater

Mål- og resultatstyring

 Mål- og resultatstyring
 Introduksjonscenteret

Introduksjonscenteret skal kvalifisere voksne innvandrere og flyktninger til arbeid og utdanning.

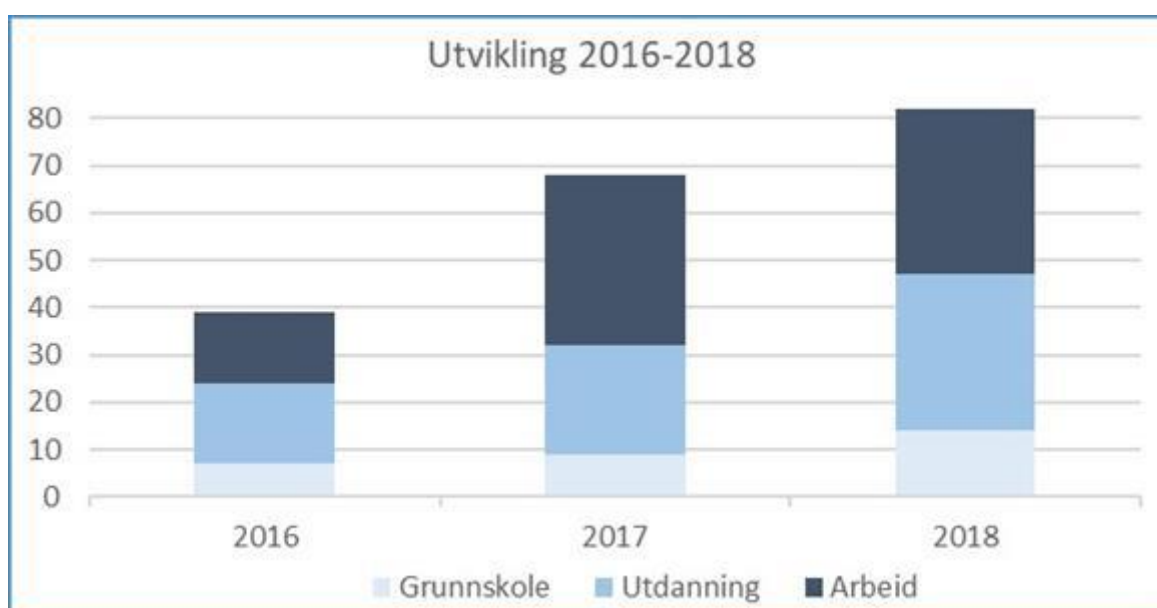
Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2019-2022 og indikator	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2018
Flere i arbeid og aktivitet	Flere av kommunens innbyggere er i arbeid				
	Flyktninger i arbeid eller utdanning rett etter avsluttet introduksjonsprogram	55 % eller høyere	Mellom 54 og 50 %	Mindre enn 50%	60,00 %
	Flyktninger i arbeid rett etter avsluttet introduksjonsprogram	29% eller høyere	Mellom 28og 25 %	Mindre enn 25 %	31,0 %
	Flyktninger starter i introduksjonsprogram snarest mulig etter bosetting i Drammen	70 % har startet i program tidligere enn tre måneder etter bosetting	Mellom 40og 69 % har startet i program tidligere enn 3 måneder etter bosetting	Mindre enn 40% har startet i program tidligere enn tre måneder etter bosetting	54 %
	Voksne innvandrere oppnår nivå A2 i leseforståelse på Norskprøvene	86% eller høyere	Mellom 85 og 80 %	Under 80 %	69 %
	Voksne innvandrere oppnår nivå A2 på Norskprøvenes lytteprøve	92 % eller høyere	Mellom 91 og 85 %	Under 85%	82 %
	Voksne innvandrere oppnår nivå A2 på de muntlig Norskprøvene	90 % eller høyere	Mellom 89 og 85%	Under 85%	85 %
	Voksne innvandrere oppnår nivå A2 på de skriftlige Norskprøvene	76 % eller høyere	Mellom 75 og 70 %	Under 70 %	69 %
	Nyankomne voksne innvandrere består prøven i samfunnskunnskap	80 % eller høyere	Mellom 79 og 70 %	Under 70 %	86 %
	Resultat på muntlig eksamen i 10.klasse	3,5 eller høyere	Mellom 3,4 og 2,9	Under 2,9	4,2 %
Resultat på skriftlig eksamen i 10.klasse	3 eller høyere	Mellom 2,9 og 2	Under 2	2,1 %	
Voksne med rett til spesialundervisning etter Opplæringsloven §4a-2 har tilbud om varig tilrettelagt arbeid/aktivitet	85 % eller flere	Mellom 84 til 80 %	under 80 %	86 %	

Andre resultater

God effekt av introduksjonsprogrammet

I 2018 gikk 60 prosent av deltakere i introduksjonsprogrammet over i arbeid eller utdanning rett etter avsluttet introduksjonsprogram. Tilsvarende tall for 2017 var 57 prosent.

I 2018 avsluttet 113 personer introduksjonsprogram hvorav 68 deltakere gikk direkte ut i arbeid eller utdanning (60 prosent). Av disse gikk 35 personer (30,9 prosent) ut i arbeid og 33 personer (29 prosent) til utdanning på videregående skolenivå eller høyere. 14 deltakere (12,3 prosent) gikk til grunnskole ved programslutt. Det ble overført 27 deltakere (23,7 prosent) til NAV ved programslutt. 25 deltakere (22 prosent) fikk ulike kvalifiseringstiltak i NAV. To personer var avhengige av sosialhjelp. 60 prosent av de som avsluttet program i 2017 er i arbeid eller utdanning i 2018

Introduksjonssenteret har fokus på arbeidsretting i all norskopplæring. Senteret samarbeider med NAV, næringslivet, Internasjonale Drammen og frivillige organisasjoner. Dette har i 2018 bidratt til gode resultater. Internasjonale Drammens mentorprogram, som ble startet i samarbeid med Introduksjonssenteret og NAV Drammen, har gitt gode resultater. Gjennom mentorprogrammet kan programdeltakere få en mentor med arbeidserfaring fra den bransjen de selv ønsker seg inn i. Mentoren kan bidra med bransjekunnskap, kunnskap om nettverksbygging og kunnskap om hvordan rekruttering skjer i den aktuelle bransjen.

Arbeidsrettede temakurs, program tilpasset arbeidslivet og hurtigløp for deltakere med etterspurt kompetanse er eksempler på tiltak som fører til at flere flyktninger kommer i arbeid. Introduksjonssenteret samarbeider med flere frivillige organisasjoner for å styrke deltakernes tilhørighet til Drammen og gjøre det lettere å være ny som foreldre i byen vår.

Utfordringer i oppstart av introduksjonsprogram

54 prosent av deltakerne startet introduksjonsprogram innen tre måneder etter bosetting i 2018. Tilsvarende tall for 2017 var 69 prosent. Introduksjonsloven krever oppstart innen tre måneder.

Drammen har som mål at deltakerne skal starte så tidlig som mulig. Introduksjonssenteret etterstreber at flest mulig skal kunne starte i program innen fire uker etter bosetting. Dette er imidlertid mulig først når enkelte praktiske forhold er i orden, så som personnummer, barnehageplass eller annet. Det ble bosatt flere med begrenset oppholdstillatelse som ikke hadde rettigheter under bosetting. Dette er en medvirkende årsak til at andelen som har startet i program innen tre måneder har sunket. 46 prosent av deltakerne startet innen fem uker etter bosetting, og ytterligere 7,6 prosent innen åtte uker.

Resultater på norskprøver

Tabellen nedenfor viser resultatene fra norskprøver for 2018. Drammen kommunes resultater på muntlig prøve og prøve i lytting (på norsk) i 2018 er nær landsgjennomsnittet. Resultatet på skriftlig prøve og prøve i lesing er under landsgjennomsnittet.

Delprøver	Mål	Resultater Drammen	Resultat Norge
Muntlig	90 %	85 %	86 %
Skriftlig	76 %	69 %	82 %
Lesing	86 %	69 %	78 %
Lytting	92 %	82 %	81 %

Samfunnskunnskapsopplæring

Tabellen nedenfor viser antall deltakere som deltok i opplæring i samfunnskunnskap i Drammen kommune, andre kommuner og privatister på Introduksjonssenteret i 2018. 86 prosent av deltakere i Drammen kommune besto obligatorisk prøve i samfunnskunnskap. Dette er høyere enn landsgjennomsnitt (79 prosent). Resultat er også bedre enn de mål som var satt i Drammen (80 prosent). Det satses på utdanning og kursing av lærere som underviser i faget, og på kartlegging av tilretteleggingsbehov for svake grupper. Opplæring i samfunnskunnskap blir tilbudt på 30 ulike språk i gjennomsnitt hvert år.

Kursuke	Ant. Deltakere (Drammen)	Ant. Deltakere (nabokommuner)	Privatister	Totalt ant. Deltakere
Uke 9	122	303	15	440
Uke 26	108	275	6	389
Uke 33	53	134	2	189
Uke 40	36	55	1	92
Totalt ant. deltakere	319	767	24	1110

Grunnskole og spesialundervisning

Tabellen nedenfor viser resultatet på muntlig eksamen for 2016-2018. Resultat for våren 2018 er i gjennomsnitt 4,2, innenfor fagene matematikk, samfunnsfag, naturfag, norsk og engelsk. Dette er betydelig over det målet som ble satt for denne opplæringen i Drammen (3,5 eller høyere).

	Samfunnsfag	Naturfag	Norsk	Matematikk	Engelsk	Snitt
2016	4,3		3,4	4,4	4,4	4,1
2017	4,3	4,8	4,1	4	4,6	4,4
2018	4,4	4,4	3,4	5,3	4,3	4,2

Resultatet på skriftlig eksamen vår 2018 er i gjennomsnitt 2,1, og faget var engelsk i 2018. Dette er lavere enn målet som var satt i Drammen (3 eller høyere), men allikevel akseptabelt. I 2018 deltok 150 personer på grunnskole for voksne. 55 deltakere tok eksamen i 10. klasse og fikk vitnemål. Tre deltakere i kombinasjonsklassen tok opp igjen grunnskolefag og fikk nytt vitnemål. Én deltaker besto realkompetansevurdering og fikk vitnemål.

86 prosent av deltakere med tilbud om spesialundervisning fikk tilbud om tilrettelagt arbeid/aktivitet i 2018. Tilsvarende tall for 2017 var 60 prosent.

Bosetting av flyktninger

64 voksne personer, derav 36 barn, ble bosatt i tråd med bystyrets vedtak i 2018. I tillegg har 36 personer inkludert 16 barn fått familiegjenforening og er bosatt i 2018. Det ble også bosatt åtte enslige mindreårige flyktninger i Drammen kommune i 2018.

Oppfølging av foreldre til enslige mindreårige

Introduksjonssenteret har fra 1. januar 2018 overtatt ansvaret for miljøarbeid og oppfølging av foreldre til enslige mindreårige som har fått familiegjenforening, etter bystyrets vedtak 44 i økonomiplan 2018-2021. Introduksjonssenteret følger opp saker når enslige mindreårige får familiegjenforening.

Integrerings- og fattigdomsutvalget

Integrerings- og fattigdomsutvalget har jobbet for å bidra til å utvikle en helhetlig politikk for integrering, og bedring av innbyggernes levekår i 2018. Utvalget har utarbeidet indikatorer for et integreringsbarometer innenfor syv ulike kategorier: demografi, arbeid og sysselsetting, utdanning, bolig, helse, samfunnsdeltakelse, og velferdstjenester. Integreringsbarometeret er fortsatt under arbeid. I 2018 har Integrerings- og fattigdomsutvalget begynt å evaluere tiltakene som er innført for å oppnå god integrering og bedre levekår i Drammen kommune. Integrerings- og fattigdomsutvalgets rapport behandles i bystyret i juni 2019.

Økonomisk status

Beløp i 1000

	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Budsjett	Avvik i Avvik	
	2015	2016	2017	2018	2018	kr	i %
Lønn	83 262	98 375	113 884	102 031	96 689	-5 342	
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	26 703	11 798	12 099	9 335	9 627	292	
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	1 845	19 613	20 644	23 207	17 733	-5 474	
Overføringsutgifter	11 153	4 952	1 778	1 289	3 477	2 188	
Finansutgifter	694	2 660	2 609	2 443	0	-2 443	
Sum Driftsutgifter	123 657	137 398	151 013	138 305	127 526	-10 780	
Salgsinntekter	-9 872	-22 523	-25 061	-27 366	-26 224	1 142	
Refusjoner	-60 122	-47 455	-50 430	-41 485	-33 535	7 950	
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	0	0	-2 170	-2 503	0	2 503	
Sum Driftsinntekter	-69 994	-69 979	-77 661	-71 353	-59 759	11 595	
Netto resultat	53 663	67 419	73 352	66 952	67 767	815	1,2 %

I 2018 hadde Introduksjonssenteret en budsjetttramme på 66,4 millioner kroner. Programområdet endte med et mindreforbruk på 0,85 millioner kroner. Mindreforbruket relaterer seg til flere forhold. EKA endret driften ved at programrådgivere begynte å undervise i temakurs og kursuker i stedet for å leie inn oppdragstaker. I tillegg ble avdelingen redusert med 0,2 årsverk.

Fra 1.8.18 overtok Introduksjonssenteret ansvaret for introduksjonsprogram og norskopplæring for alle deltakere fra Svelvik. Dette førte til økte inntekter ut over det som var budsjettet.

Avdeling for norskopplæring gjennomførte et prosjekt med språkopplæring for ansatte i HSO. Dette bidro også til økte inntekter.

Andre områder med mindreforbruk er drift/stabsfunksjonen og grunnskole. Introduksjonssenteret fikk økte inntekter fordi Drammen bosatte flere personer med kjente funksjonshemninger. For disse personene kan det søkes ekstra midler fra IMDi. Midlene brukes blant annet til spesialundervisning.

Språktjenesten ble budsjettet med et mindreforbruk på 2 millioner kroner, men på grunn av blant annet få deltakere i samfunnskunnskapsukene ble det sviktende inntekter gjennom året. Språktjenesten endte følgelig med et mindreforbruk på kun 0,2 millioner kroner.

Introduksjonsstønad endte med et merforbruk på 4 millioner kroner. Årsak til dette var nye grupper som kom inn i ordningen. Dette dreide seg om barn som fylte 18 år inneværende år, enslige 18-åringer i program, tilflytting av familiegjenforente, og kvinner som har vært utsatt for vold i nære relasjoner. Det ble bosatt mange tidlig på året, noe som gjorde at et høyere antall personer hadde introduksjonsstønad i lengre periode i 2018 enn først antatt.

Utover dette ble Introduksjonssenteret tilført 2,9 millioner kroner som følge av mindreforbruket i 2017.

Programområde 14 Vann og avløp

Det er levert drikkevann og slokkevann gjennom hele 2018 uten større avvik. Vannforbruket i Drammen er stabilt, og klart innenfor målet i «Hovedplanen for vann og avløp» hvor det legges opp til at vannforbruket, inkludert lekkasjer, skal holde seg på 2004-nivå eller lavere.

Lekkasjene for 2018 er beregnet til 41 prosent. Det arbeides systematisk med å lokalisere og tette lekkasjer. Det er gjennomført investeringer for 95,2 millioner kroner i 2018.

Gebyrøkningen for både vann og avløp var på 4 prosent i 2018.

Ved Solumstrand renseanlegg var det i en periode problemer med biologisk rensing. Dette førte til at myndighetenes rensekrav ikke ble nådd fullt ut. Muusøya renseanlegg hadde en renseeffekt for fosfor på 94,5 prosent, mens kravet er 95 prosent.

I henhold til vedtatte mål var badevannskvaliteten akseptabel i 2018.

Fakta om programområdet

Vann- og avløpsvirksomheten leverer drikkevann og avløpstjenester til mer enn 98 prosent av befolkningen i Drammen. Vannet kjøpes fra Glitrevannverket IKS, og fraktes deretter til forbrukerne gjennom et kommunalt ledningsnett på 298 km.

Husholdninger og bedrifter sender deretter avløpsvannet ut i et kommunalt ledningsnett på 333 km via blant annet 69 pumpestasjoner til renseanleggene Solumstrand og Muusøya. I tillegg kommer 195 km ledninger som samler opp grunnvann og regnvann og slipper dette ut i vassdragene.

Nøkkeltall

Indikator	2015	2016	2017	2018
Andel av befolkningen tilknyttet kommunens avløpstjeneste	98,20 %	98,20 %	98,30 %	98,30 %
Andel av befolkningen tilknyttet kommunens vannforsyning	98,70 %	98,80 %	98,80 %	98,90 %
Andel boligeiendommer som betaler etter målt forbruk	98 %	98 %	98 %	99 %
Brukertilfredshet med tjenestetilbudet (vann og avløp) *)	*)	5,1	*)	*)
Rensegrad fosfor Muusøya renseanlegg (krav: 95 %)	93 %	89 %	93 %	94 %
Rensegrad fosfor Solumstrand renseanlegg (krav 90 %)	97 %	96 %	97 %	95 %

*) Ønsket nivå minst 4,5 - undersøkelse ikke gjennomført i 2015, 2017 og 2018

Mål- og resultatstyring

Mål- og resultatstyring
Vann og avløp
Befolkning og næringsliv skal tilbys nok vann og godt vann.

Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2018-2021	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2018
Vann- og avløpssystemet skal takle en byvekst på 25 000 innbyggere, gjennom intensivert vedlikehold og utvikling av ledningsnett, før	Nok vann				
	- God forsyningsstabilitet	Ikke planlagte avbrudd < 0,5 timer/person, totale avbrudd < 1 time/person per år	Ikke planlagte avbrudd mellom 0,5 og 1,0 timer/person	Ikke planlagte avbrudd > 1 time/person pr år	Ikke planlagte avbrudd: 0,12 timer/person, totale avbrudd: 0,67 timer/person
	- Tilstrekkelig kildekapasitet	Vannkjøp på 2004-nivå (GVDs definisjon) eller mindre	Vannkjøp på inntil 5 % over 2004-nivå	Vannkjøp mer enn 5 % over 2004-nivå	Mål nådd
	Godt vann				
	- Innhold av fysisk-kjemiske stoffer og bakterier	100 % av tilknyttede innbyggere har hygienisk betryggende og bruksmessig tilfredsstillende vann	1-1000 tilknyttede innbyggere har ikke hygienisk betryggende drikkevann og/eller 1-5000 har ikke bruksmessig tilfredsstillende vannkvalitet	> 1000 tilknyttede innbyggere har hygienisk betryggende drikkevann og > 5000 har dårlig bruksmessig vannkvalitet	Mål nådd
	- Oppdaterte beredskapsplaner	CIM er implementert som drift-, vakt- og beredskapsverktøy	CIM er implementert som drift-, vakt- og beredskapsverktøy	CIM er ikke implementert	CIM er implementert
		Utarbeide krisekommunikasjonsplan i løpet av 2018	Krisekommunikasjonsplan ikke fullstendig fullført i løpet av 2018	Krisekommunikasjonsplan ikke påbegynt i 2018	Planen er ikke påbegynt i 2018, avventer ny organisasjon

Ren elv og ren fjord skal opprettholdes med et sunt plante- og dyreliv	Tilfredsstillende badevannskvalitet				
	- Overholdelse av krav til innhold av termotolerante koliforme bakterier (TKB)	> 90 % av alle prøver har innhold av TKB<1000	80 – 90 % av alle prøver har innhold av TKB<1000	<80 % av alle prøver har innhold av TKB<1000	81 % av alle prøver har TKB<1000
	Overholdelse av fylkesmannens krav i utslippstillatelsen				
	- Renseresultat Muusøya RA	Renseeffekt totalfosfor mer enn 95 % (fylkesmannens krav)	Renseeffekt totalfosfor 90 – 95 %	Renseeffekt totalfosfor mindre enn 90 %	Renseeffekt totalfosfor: 94,5%
	- Renseresultat Solumstrand RA	Renseresultatet tilfredsstillende fylkesmannens krav	Rense-resultatet er inntil 5 % dårligere enn fylkesmannens krav	Rense-resultatet mer enn 5 % dårligere enn fylkesmannens krav	Resultat biologisk rens. ikke nådd. En prøve for mye overholder ikke krav.
- Tilføringsgrad Muusøya rensedistrikt	Tilføringsgraden er mer enn 95 %	Tilføringsgraden er mindre enn 85 - 95 %	Tilføringsgraden er mindre enn 85%	Mål delvis nådd	
- Tilføringsgrad Solumstrand rensedistrikt	Tilføringsgraden er mer enn 95 %	Tilføringsgraden er mindre enn 85 - 95 %	Tilføringsgraden er mindre enn 85 %	Mål delvis nådd	
Byens fysiske struktur skal være robust mot flommer og ekstremvær som følge av klimaendringer	Vann- og avløpsnettet skal være robust				
- Godt planleggingsverktøy	Hydraulisk overflatemodell for Åssiden er bygget i løpet av 2018		Hydraulisk overflatemodell for Åssiden er ikke bygget i løpet av 2018	Hydraulisk overflate-modell for Åssiden er bygget.	

Det ble oppnådd ønsket resultat i forhold til totale avbrudd i vannforsyningen. Det store flertallet av avbruddene er en følge av spyling/rengjøring av en andel av ledningsnettet. De gode resultatene fra 2017 og 2018 kommer av at det er utviklet og tatt i bruk en metode for å undersøke om ledningene har behov for spyling. Tidligere ble alle ledninger spylt, ettersom man ikke visste like mye om behovet knyttet til den enkelte ledning. Nå blir spylingen begrenset til ledningene med størst behov.

Målet om å tilby god drikkevannskvalitet er oppnådd. Sikkerheten er også ivaretatt ved at hele byen har tilgang til vann fra alternativ kilde. Drifts- vakt- og beredskapsverktøyet CIM er implementert.

Målet om å utarbeide krisekommunikasjonsverktøy i løpet av 2018 ble ikke nådd. Som følge av kommunesammenslåingen ble det besluttet å avvente ny organisasjon.

Badevannsresultatene var dårligere i 2018 enn 2017. I alt 19 prøver hadde TKB > 1000. Av disse var 17 prøver knyttet til 3 prøveuker i juni og august da det kan antas at det var generelt høyt forurensningsnivå i elva også oppstrøms Drammen, blant annet som følge av nedbør. I juli var

vannkvaliteten bedre, med flere prøver som hadde TKB < 100. I tjerna viste alle prøvene god vannkvalitet.

På grunn av en meget rask smelting av snøen i april, ble begge renseanleggene overbelastet med store mengder smeltevann i om lag tre uker. De to prøveomgangene som ble tatt disse ukene kunne som følge av dette unntas fra vurderingene av renseresultatet. Begge renseanleggene fikk likevel resultater litt under Fylkesmannens krav. De gjeldende 22 (av 24) prøveomgangene viser at Muusøya renseanlegg hadde en renseeffekt på totalfosfor på 94,5 prosent, som er meget nær kravet på 95 prosent. Dette er det nest beste resultatet for renseanlegget etter at akkreditert prøvetaking ble innført. På Solumstrand ble det for mange uker med problemer med rensingen av organisk stoff. Av 22 prøveomganger var det fire som ikke tilfredsstilte kravet.

Fylkesmannens krav er 95 prosent tilføringsgrad til renseanlegg og det innebærer at kun 5 prosent av fosforet i avløpsvannet kan tilføres tilbake til elva og fjorden. I fjor ble det gjennomført modellberegninger som viser at overløpsutslippet i begge rensedistriktene er under 5 prosent av tilførte fosformengder. Men i tillegg kommer spredt utlekking via utette skjøter og skadde rør fra et avløpsnett på 333 km, og det knytter seg stor usikkerhet til omfanget av dette. Det antas imidlertid at vi er innenfor akseptabelt resultat (15 prosent overløpsutslipp + utlekking).

Hydraulisk overflatemodell for Åssiden ble ferdigstilt i april.

Andre resultater

Rehabilitering av ledningsnett - planleggingsarbeid

Det pågår et langsiktig arbeid med rehabilitering av avløpsledningsnett. De høyest prioriterte tiltakene i henhold til saneringsplan for Solumstrand rensedistrikt (plan for rehabilitering og utvikling av ledningsnett) ble igangsatt i 2018. Revisjon av saneringsplan for Muusøya rensedistrikt (plan for rehabilitering og utvikling av ledningsnett) pågikk i 2018 og er forutsatt ferdigstilt i 2019.

Det er også fokus på vannledningsnett, der kommunen i samarbeid med Godt Vann Drammensregionen og Glitrevannverket IKS har utviklet ulike verktøy som gjør oss bedre i stand til å vurdere lekkasjesituasjonen.

Vannforbruk og lekkasjebekjempelse

Den varme og tørre sommeren ga lite utslag på vannforbruket i Drammen. Drammen mottok i 2018 8,35 millioner m³ vann fra Glitrevannverket, som er 1,4 prosent mer enn året før og om lag 15 prosent mindre enn gjennomsnittet for 2003, 2004 og 2005 (2004-nivå). Dette er godt innenfor målet i hovedplanen, som har som mål at vannforbruket (totalt, inkludert lekkasjer) skal ligge på 2004-nivå eller lavere. Det arbeides for øvrig systematisk med å lokalisere og tette lekkasjer. Lekkasjeprosenten er beregnet til 41 prosent for 2018.

Det ble rehabilitert eller skiftet ut i alt 4,6 km vannledning. Dette gir en fornyingstakt på 1,54 prosent. For å sikre at ledningsnett blir fornyet i tilstrekkelig grad, er det et mål at fornyingen årlig skal være på minst 1 prosent av den totale lengden av det kommunale vannledningsnett. Utskiftingstakten for 2018 ble dermed svært høy, men dette må sees i sammenheng med tidligere år. Både i 2017 og 2016 var utskiftingen betydelig lavere enn målet. Det er normalt med store variasjoner, da prosjektene i varierende grad inneholder fornying av henholdsvis vann-, avløps- og overvannsledninger.

Rehabilitering av avløpsstasjoner og utskifting av avløpsledninger

De fleste avløpspumpestasjoner og overløp ble bygd på 1990-tallet, og det er behov for å skifte ut store deler av det tekniske og elektroniske utstyret. Arbeidet med utskifting og modernisering av avløpspumpestasjoner og andre installasjoner på nettet ble i 2018 videreført ved at fase 3 i programmet ble startet. Det ble ferdigstilt rehabiliteringsarbeid på ett overløp.

Det ble rehabilitert eller skiftet ut i alt 3,5 km avløpsledning, noe som utgjør 1,06 prosent av total lengde avløpsledninger. For en stor andel (over 50 prosent) av dette er det i motsetning til tidligere år benyttet strømperehabilitering eller andre metoder som medfører lite oppgraving. Strømperehabilitering gir relativt billig fornying, som med fordel kan brukes de fleste steder der det ikke er aktuelt å separere overvann og spillvann eller skifte ut vannledningen. Til tross for lavt forbruk til avløpsinvesteringer er det derfor fornyet avløpsledninger i tråd med målet om 1 prosent fornying i året.

Rehabilitering av dammer

Arbeid med å sikre gamle vannforsyningsdammer etter pålegg fra NVE og damsikkerhetsforskriften er videreført. I 2018 ble damarbeidene på Klopptjern sluttført, og offisiell åpning ved ordfører skjedde 12. september.

Klimatilpasning

I 2017 ble det etablert et tverrfaglig samarbeid i kommunen, med fokus på å etablere gode hydrauliske terrengmodeller for simulering av flomveier og overvannsstrømmer. Konkret ble det igangsatt bygging av en slik modell for hele Åssidenområdet, hvor også Statens vegvesen og Buskerud fylkeskommune var samarbeidspartnere i prosjektet. Modellen ble ferdigstilt i april 2018. Modellen har stor nytteverdi blant annet i forbindelse med arealplanlegging, større utbyggingsprosjekter og beredskapsplanlegging (flomveier).

I 2017 ble det bygget et regnbed i skolegården til Kjøsterud ungdomsskole på Åssiden. Dette skal forsinke/minske avrenningen av regnvann og bidra til å rense vannet. I 2018 har det pågått et forskningsprosjekt for å undersøke hvilke planter som egner seg i regnbedet, og hvilken effekt det har på vannmengde og forurensning. Regnbedet har hittil vist seg velfungerende som lokal overvannshåndtering, og det er ønskelig å bruke dette i oppbygging av kompetanse på området. Forskningsprosjektet vil bli videreført i 2019.

Godt Vann Drammensregionen – oppfølging av hovedplan

Samarbeidsprogrammet Godt Vann Drammensregionen (GVD) består av kommunene Drammen, Nedre Eiker, Lier, Røyken, Hurum, Modum, Sande, Svelvik og Øvre Eiker. "Felles hovedplan for vannforsyning og avløp i Drammensregionen 2010-2021" ble vedtatt i 2010, og er førende for kommunenes mål og strategier innen vann og avløp.

I 2018 er det blant annet arbeidet med følgende:

Nettverk «Sikkerhet og beredskap» gjennomførte en beredskapsøvelse der bestilling, utkjøring og mottak av nødvannsbeholdere ble øvd. Det er avholdt kurs i krisehåndtering (proaktiv metode) og kurs i øvelsesplanlegging.

Nettverk «VA-norm» har jobbet kontinuerlig for at det skal være en mest mulig enhetlig VA-norm i alle kommunene. Tekstdelen er nå lik, og det blir stadig færre vedlegg og tabeller med ulikheter.

Nettverk «Drift avløpsanlegg» avholder årlig fagtreff for driftsoperatørene. Nettverket har gjennomført felles anskaffelse av fellingskjemikalier.

Nettverk «Informasjon» hadde arrangement for kommunens 5-klassinger på Verdens vanddag samt stands med utdeling av vann på Jentebølgen og Elvefestivalen. Virksomhet Vann og avløp i Drammen kommune hadde stands under «Globus-festivalen». Her var det fokus på Dovett-kampanjen. I 2018 var Facebook hovedkanal for budskapet og det ble laget en egen serie med «Stopp rotta» som fikk god respons.

Overvåkingen av Drammenselva, for de fire kommunene som er knyttet til elva, viser at utløpet fra de fem renseanleggene heller ikke i 2018 påvirker vannmiljøet negativt med hensyn til konsentrasjonen av næringsstoffer. Vannmiljøets tilstand karakteriseres som god eller svært god ved alle prøvepunkter oppstrøms- og nedstrøms renseanleggene. Etter pålegg fra Fylkesmannen har det også vært jobbet med å se hvilke miljøgifter renseanleggene eventuelt kan tilføre elva. Her vil endelig rapport foreligge i 2019.

GVD gjennomførte fem fagseminarer/kurs og en ledersamling i 2018. Ett av seminarene hadde «Bærekraft i vannbransjen» som tema.

En ny versjon av verktøyet «prioritering ledningsfornyelse» er ferdigstilt. Verktøyet brukes av kommunene til å identifisere ledninger som på bakgrunn av strukturell tilstand og viktighet bør prioriteres fornyet.

Økonomisk status

Beløp i 1000

	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik i kr	Avvik i %
Lønn	26 986	28 702	32 268	35 342	35 920	578	
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	53 818	45 160	52 833	62 538	54 830	-7 709	
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	67 614	72 264	66 289	67 003	72 789	5 786	
Overføringsutgifter	215	846	318	841	-3 214	-4 055	
Finansutgifter	0	0	3	0	0	0	
Sum Driftsutgifter	148 633	146 972	151 711	165 725	160 324	-5 400	
Salgsinntekter	-239 009	-237 142	-235 828	-249 811	-244 182	5 629	
Refusjoner	-1 330	-1 807	-1 198	-2 831	-3 120	-289	
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-60	-60	-60	-60	0	60	
Sum Driftsinntekter	-240 399	-239 009	-237 086	-252 702	-247 302	5 401	
Netto resultat	-91 766	-92 038	-85 375	-86 977	-86 977	0	0,0 %

Vurdering driftsregnskapet

Regnskap 2018 er i tråd med budsjett. Det ble bokført 21,8 millioner kroner til ledningsfornyelse over driftsbudsjettet (14,0 millioner kroner på vannforsyning og 7,8 millioner kroner på avløp).

Vurdering av investeringsregnskapet

Vann og avløp hadde for 2018 ett revidert budsjett på 129,8 millioner kroner, av dette var 9,4 millioner kroner overført fra 2017. Det ble investert 95,2 millioner kroner i løpet av året.

Vannforsyning

Det er bokført 48,1 millioner kroner på vannforsyning. Mindreforbruk på 9,9 millioner kroner skyldes hovedsakelig utsatte/forsinkede prosjekter og økt driftsfinansiering av ledningsfornyelse enn i budsjettet.

Dammer

Det er bokført 3,0 millioner kroner på dammer som er i samsvar med revidert budsjett. Mesteparten av beløpet ble brukt til å ferdigstille Kloptjern. Opprinnelig var det planlagt å rehabilitere Skapertjern i 2018, men dette ble utsatt på grunn av bare ett innkommet tilbud.

Avløp og rensning

Det er bokført 44,1 millioner kroner til avløp og rensning. Dette er 24,8 millioner mindre enn budsjett. Dette skyldes hovedsakelig utsatte/forsinkede prosjekter, og driftsfinansiering av ledningsfornyelse.

Kumarbeid i Hotvetveien

Økonomisk utvikling

Drammen bykasses regnskap for 2018 er avsluttet med et overskudd etter årsoppgjørdisposisjoner på 104,4 millioner kroner. Bykassens netto driftsresultat før årsoppgjørdisposisjoner på 154,5 millioner kroner. Driftsresultatet tilsvarer 2,9 prosent av bykassens brutto driftsinntekter.

Inklusiv udisponert årsresultat utgjør kommunens frie reserver 603 millioner kroner per utgangen av 2018. Dette ligger betydelig over kravet i vedtatt handlingsregel. I 2018 er 36 prosent av kommunens ikke-rentable investeringer egenfinansiert. Høy egenfinansiering reduserer lånebehovet. Kommunens lånegjeld har i 2018 økt med 275 millioner kroner og utgjør ved årets utgang 5 857 millioner kroner.

Driftsregnskapet 2018

Økonomisk resultat for Drammen bykasse

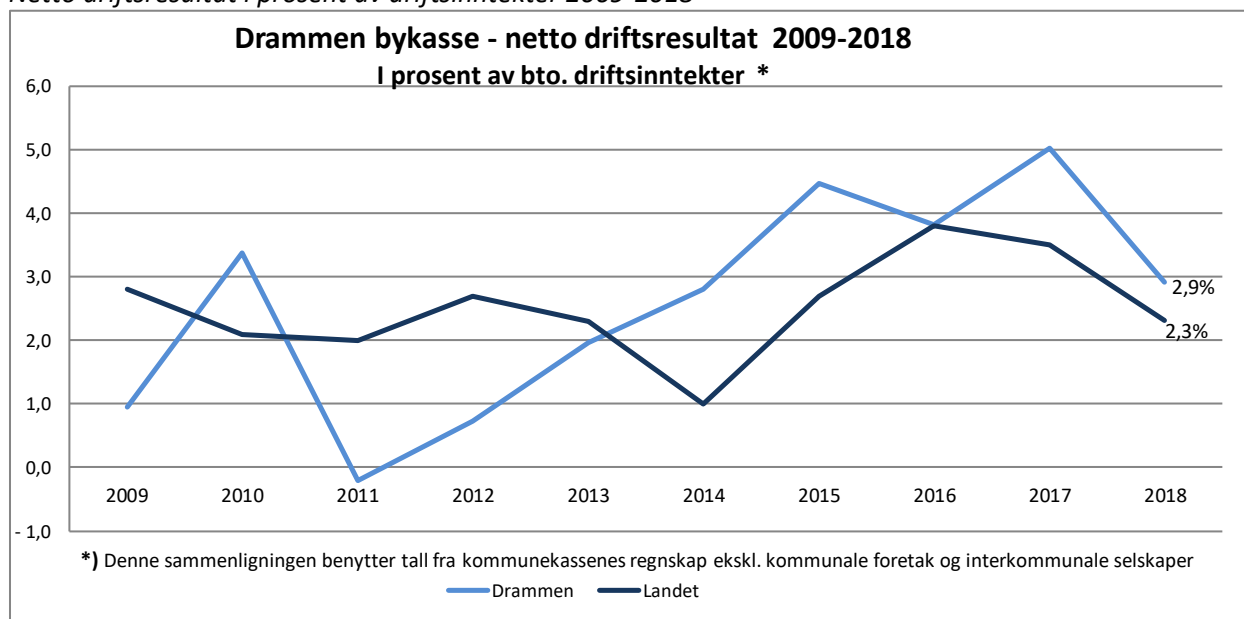
Drammen bykasses driftsregnskap for 2018 er avsluttet med et overskudd etter årsoppgjørdisposisjoner på 104,4 millioner kroner. Netto driftsresultat før årsoppgjørdisposisjoner er på 154,5 millioner kroner, tilsvarende 2,9 prosent av brutto driftsinntekter. Korrigert for bruk av tidligere avsatte tilskuddsmidler til etablering av Nye Drammen kommune er netto driftsresultatet på 174,8 millioner kroner. Målt i forhold til opprinnelig budsjett er bykassens netto driftsresultat 73 millioner kroner bedre enn forutsatt. Foreløpige KOSTRA-tall for 2018 viser netto driftsresultat på 2,3 prosent for kommunene på landsbasis¹.

Resultatforbedringen skyldes i hovedsak mindreforbruk i programområdene, høyere skatteinntekter og inntektsutjevning og lavere finansutgifter enn forutsatt i revidert budsjettet.

I samsvar med budsjett er 106,6 millioner kroner overført fra bykassens driftsregnskap til egenfinansiering av investeringsregnskapet. I tillegg er det som budsjettet foretatt netto avsetning til disposisjonsfond med 95,1 millioner kroner i 2018. Disposisjonsfondet utgjør etter dette 551 millioner kroner. Hvis det i tillegg tas hensyn til udisponert årsresultat korrigert for anslått tilbakeføring av programområdenes mindreforbruk utgjør bykassens frie reserver om lag 603 millioner kroner per utgangen av 2018. Rådmannen vil til behandlingen av bykassens regnskap for 2018 foreslå at udisponert overskudd tilføres disposisjonsfondet.

¹De oppgitte tallene omfatter kun kommunekassens regnskap. Konserntall som inkluderer kommunale foretak og andel av interkommunale selskaper viser netto driftsresultat for Drammen kommune på 3,6 prosent og 2,5 prosent for kommunene på landsbasis

Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter 2009-2018

Hovedstørrelser i Drammen bykasses regnskap 2018

Tabellen nedenfor viser enkelte hovedstørrelser i bykassens driftsregnskap for 2018, sammenholdt med justert budsjett.

Drammen bykasse – hovedstørrelser i regnskap 2018 (løpende kroner)

Mill. kroner (Inntekter med negativt fortegn)	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik
Programområdene 1-14 (før avsetninger)	3 618,3	3 870,3	3 955,9	85,6
Skatt og rammetilskudd	-3 606,6	-3 715,7	-3 691,0	24,7
Andre sentrale inntekter	-215,0	-195,6	-191,0	4,6
Finansielle poster	112,3	106,7	126,7	20,0
Fra kommunens bedrifter	-153,9	-177,0	-176,8	0,1
Pensjon/lønnsreserve mv.	33,5	-64,6	-75,2	-10,6
Interkommunalt samarbeid (før avsetninger)	-46,1	21,3	0,4	-20,9
Netto driftsresultat	-257,5	-154,5	-51,1	103,4
Årsoppgjørdisposisjoner	147,3	50,2	64,0	13,8
Regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd)	-110,2	-104,3	0,0	117,2

I det etterfølgende gis en kortfattet omtale av de enkelte hovedstørrelsene. For en mer omfattende omtale og analyse vises til rådmannens årsberetning som vil inngå i egen sak om Drammen bykasses regnskap for 2018. Hovedoversikt for Drammen bykasse for 2018 er tatt inn til slutt i omtalen av driftsregnskapet.

Stram styring i programområdene

Det har vært stram økonomistyring i virksomhetene i 2018. Alle programområder, så nær som Idrett, park og natur, har driftsresultat i balanse eller bedre. Etter avsetninger og overføring til

investeringsregnskapet er samlet mindreforbruk i programområdene på 63,9 millioner kroner. Dette tilsvarer en forbruksprosent på 98,4 prosent av revidert budsjett 2018.

De største mindreforbrukene er innenfor programområdene 01 Barnehage, 02 Oppvekst, 07 Ledelse, organisering og styring og 12 Grunnskole.

Resultat per programområde i 2018 (etter avsetninger)

Prog	Programområde (mill. kroner)	Regnskap 2018	Rev. bud 2018	Avvik	Forbruk %
01	Barnehage	569,2	577,8	8,6	98,5 %
02	Oppvekst	320,4	332,2	11,8	96,4 %
03	Samfunnsikkerhet	47,6	49,0	1,3	97,3 %
04	Byutvikling	39,7	40,7	1,0	97,5 %
05	Helse-, sosial- og omsorgstjenester	1 482,5	1 487,9	5,4	99,6 %
06	Kultur	156,7	161,6	4,8	97,0 %
07	Ledelse, organisering og styring	230,3	241,1	10,8	95,5 %
08	Kompetanse, markedsføring og næring	9,6	9,9	0,3	97,0 %
09	Idrett, park og natur	89,3	86,8	-2,5	102,9 %
10	Politisk styring	22,7	22,6	-0,0	100,1 %
11	Vei	79,4	79,7	0,3	99,6 %
12	Grunnskoleopplæring	846,2	867,2	21,0	97,6 %
13	Introduksjonstjenester	67,0	67,8	0,8	98,8 %
14	Vann og avløp	-87,0	-87,0	0,0	100,0 %
	Sum programområde 1-14	3 873,5	3 937,4	63,9	98,4 %

Sentrale inntekstposter høyere enn budsjettet

Skatt og rammetilskudd samt andre sentrale inntekter utgjorde 3 911,3 millioner kroner i 2018, som er 29,2 millioner kroner mer enn forutsatt i revidert årsbudsjett. De sentrale inntektene utgjorde 74,0 prosent av bykassens brutto driftsinntekter i 2018, en reduksjon på 0,7 prosentpoeng i forhold til 2017. Samlede sentrale inntekter viser en vekst på 2,3 prosent i forhold til 2017. Dette er lavere vekst enn kommunal deflator på 2,6 prosent. Dette skyldes at inntekter fra integreringstilskudd og særtilskudd for enslige mindreårige flyktninger er redusert med 17,3 millioner kroner fra 2017 til 2018 som følge av redusert bosetting av flyktninger.

Skatt og rammetilskudd

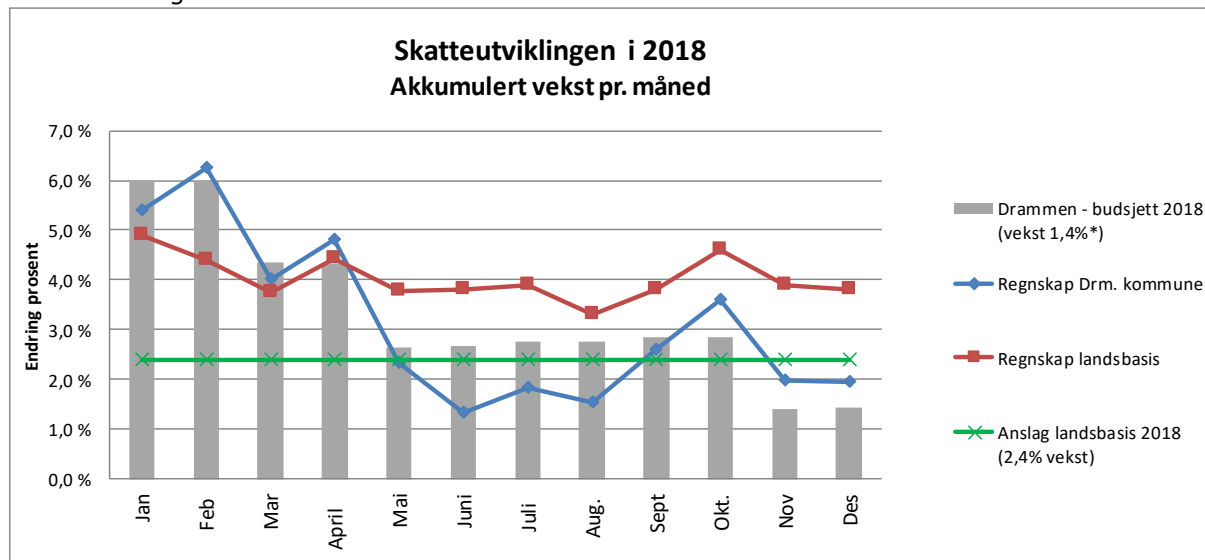
Kommunenes skatteinngang ble også i 2018 betydelig bedre enn lagt til grunn i statsbudsjettet for 2018. I forslaget til statsbudsjett 2019 la regjeringen til grunn en oppjustering av kommunenes skatteinntekter i 2018 med 2,1 milliarder kroner. Dette tilsvarte en oppjustering av skatteveksten fra 1,0 til 2,4 prosent på landsbasis. Bakgrunnen for oppjusteringen er ekstraordinært store uttak av utbytte til personlige skattytere for inntektsåret 2017, som trolig skyldes tilpasninger til skattereformen. Merskatteveksten i 2018 forventes ikke å påvirke det langsiktige inntektsnivået for kommunesektoren.

Ved behandlingen av 2. tertialrapport vedtok bystyret å oppjustere Drammen kommunes skatteanslag med 26,1 millioner kroner. Dette innebar en økning av antatt skattevekst i 2018 fra 0,1 til 1,4 prosent.

Selv om skatteinngangen i november ble lavere enn den rekordhøye inngangen i samme måned i 2017, kom det inn 10,6 millioner kroner mer enn budsjettet i skatteinntekter i 2018. Skatteveksten for 2018 endte på 2,0 prosent. Også på landsbasis var skatteinngangen svært god mot slutten av året, og den

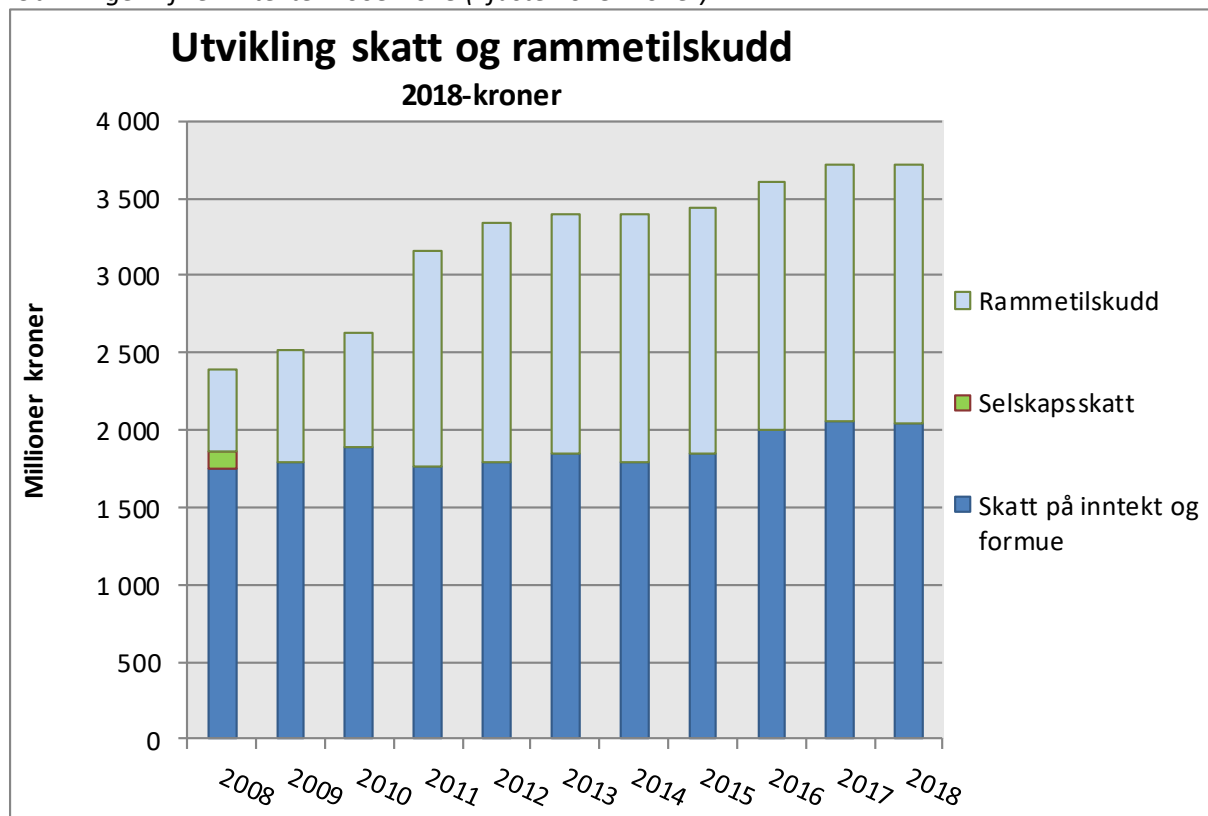
nasjonale skatteveksten endte på 3,8 prosent. Dette var klart høyere enn skatteveksten i Drammen, noe som bidro til at skatt per innbygger i forhold til landsgjennomsnittet ble redusert fra 98,3 til 97,3 prosent. Dette medførte at kommunens inntekter fra inntektsutjevningen i inntektssystemet ble 14,6 millioner kroner høyere enn budsjettert.

Skatteutviklingen i 2018

Figuren nedenfor viser utviklingen i kommunens frie inntekter i perioden 2008-2018, omregnet til 2018-kroner. Etter at realverdien av kommunens frie inntekter var forholdsvis stabil i perioden 2012-2015, har det vært høyere reell vekst i 2016 og 2017. Som følge av store ekstraordinære skatteinntekter i 2017 er imidlertid realveksten i 2018 tilnærmet lik null.

Utviklingen i frie inntekter 2008-2018 (i faste 2018-kroner)

Øvrige sentrale inntekter

Øvrige sentrale inntekstposter omfatter integreringstilskudd, særtilskudd for enslige mindreårige flyktninger, vertskommunetilskudd for asylmottak og kompensasjonstilskudd fra Husbanken. I sum viser øvrige sentrale inntekter en merinntekt på 4,6 millioner kroner i 2018. I forhold til 2017 er andre sentrale inntekter redusert med 19,6 millioner kroner. Inntektsreduksjonen er i hovedsak knyttet til redusert bosetting av flyktninger og asylsøkere.

Inntektene fra integreringstilskudd ble på 133,7 millioner kroner i 2018. Dette er 2,3 millioner kroner mer enn budsjettet, men 12,4 millioner kroner lavere enn i 2017. Merinntektene i forhold til budsjett er først og fremst en følge av flere på familiegjenforening samt ekstra bosetting av fem personer blant annet i forbindelse med avviklingen av Drammen asylmottak.

Særtilskudd for enslige mindreårige flyktninger ble på 45,6 millioner kroner, viser en merinntekt på 1,6 millioner kroner i forhold til revidert budsjett. Som følge av redusert bosetting av enslige mindreårige flyktninger er imidlertid tilskuddet redusert med 4,9 millioner kroner i forhold til 2017.

Drammen kommune har gjennom flere år mottatt vertskommune-tilskudd for Drammen asylmottak. Siden dette mottaket ble nedlagt fra 1. mars 2018 er inntektene redusert fra 1,5 millioner kroner i 2017 til 0,4 millioner kroner i 2018.

Kompensasjonstilskuddene fra Husbanken viser en mindreinntekt på 0,7 millioner kroner i forhold til budsjett. Merinntekten skyldes noe høyere rentenivå i Husbanken enn lagt til grunn i budsjettet. I forhold til 2017 er inntektene redusert med en million kroner i 2018, først og fremst som følge av redusert beregningsgrunnlag for tilskuddene.

Finansielle poster i pluss

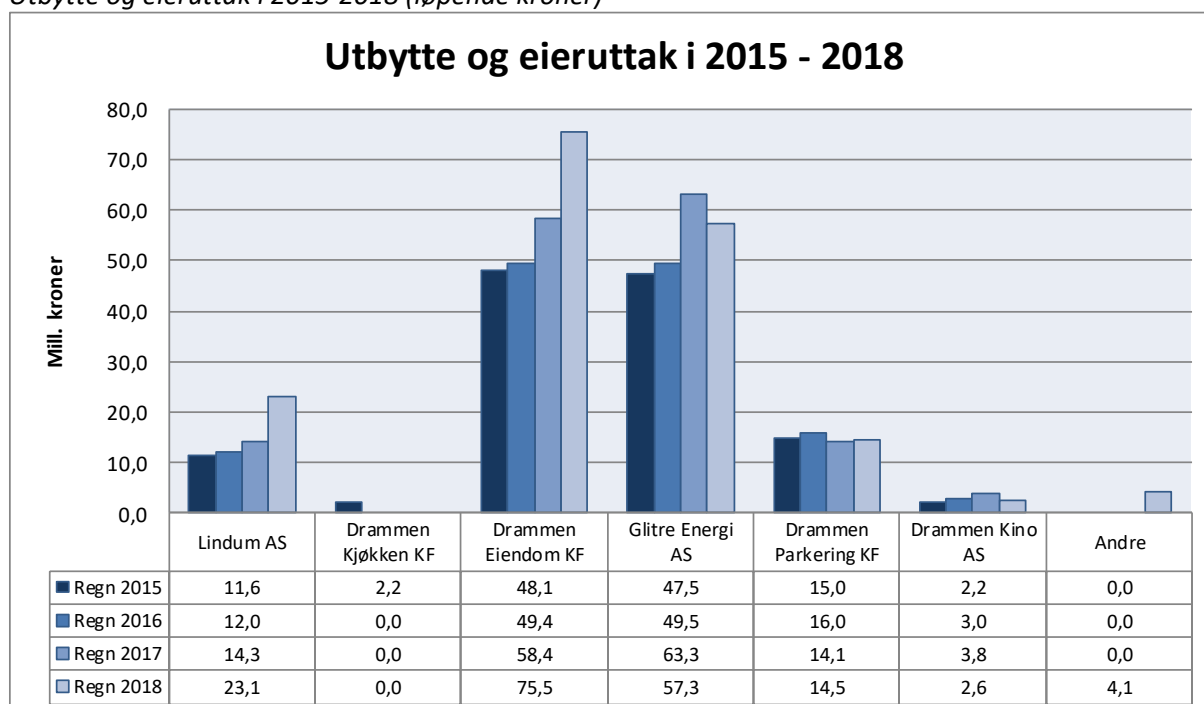
Finansområdet har også i 2018 nytt godt av lave innlånsrenter og gjennomgående god likviditet. Bykassens budsjetterte renteinntekter ble ved behandlingen av 1. tertialrapport oppjustert med 2 millioner kroner, og netto finansutgifter viser ved årets utgang et mindreforbruk på snau 20 millioner kroner i forhold til revidert budsjett.

I hovedsak skyldes dette at kontantresultatet i lånefondet ble om lag 7 millioner kroner bedre enn budsjett som følge av at innlånsrenten gjennom året har vært lavere enn budsjettet, og at låneopptaket for 2018 ble foretatt sent på året. I tillegg bidro lavere rente- og avdragsutgifter, og høyere renteinntekter fra bankinnskudd og plasseringer i likvide pengemarkedsfond til at bykassens netto finansutgifter ble om lag 12 millioner kroner lavere enn budsjettet.

Utbytte og eieruttak bedre enn opprinnelig forutsatt

Utbytte og eieruttak fra kommunens bedrifter er inntektsført med 177 millioner kroner i 2018. Dette er 23,7 millioner kroner mer enn opprinnelig budsjettet. Av inntektene i 2018 utgjør 83 millioner kroner utbytte fra aksjeselskaper, mens det er inntektsført 90 millioner kroner i eieruttak fra kommunale foretak samt 4,1 millioner kroner i eieruttak fra Renovasjonsselskapet for Drammensregionen IKS. Sistnevnte kommer som følge av flere års overskudd fra innsamling av næringsavfall som er utenfor selvkostområdet.

Utbytte og eieruttak i 2015-2018 (løpende kroner)

Fellesutgifter og ufordelte poster med merforbruk

Fellesutgifter og ufordelte poster viser et netto merforbruk på 10,6 millioner kroner i forhold til revidert budsjett. Merforbruket kan i stor grad forklares med høyere pensjonsutgifter enn budsjettet samt ikke budsjettet tapsføring av gamle krav i forbindelse med rydding i gamle balanseposter. Gjenstående beløp på sentral lønnsreserve og merinntekter fra feriepenge av refusjonskrav sykelønn og fødselspenge reduserer merforbruket.

Pensjonskostnader

Drammen bykasses samlede pensjonsbelastning består av betalt pensjonspremie fratrukket beregnet premieavvik samt årlig amortisering av tidligere års premieavvik. Anslått premieavvik og amortiseringskostnad samt avsetning til reguleringskostnad og eventuell bruk av premiefond budsjetteres på sentralt ansvar.

De sentrale budsjettpostene ble i 2018 om lag 8 millioner kroner høyere enn forutsatt i budsjettet. Amortisering av tidligere års premieavvik er belastet regnskap 2018 med 105,2 millioner kroner som er 5,8 millioner kroner høyere enn budsjettet. Akkumulert premieavvik for tidligere Drammen Barnehager KF hadde i noen år falt utenfor den årlige amortiseringen. Dette ble hensyntatt fra og med regnskap 2017, men det årlige ekstrabeløpet på 5,8 millioner kroner per år var ikke innarbeidet i budsjett 2018.

Reguleringspremie for kommunens pensjonsordninger i Drammen kommunale pensjonskasse (DKP) og KLP (sykepleiere) ble også noe høyere enn avsatt beløp i budsjettet. I tillegg har avregning mot KLP i forbindelse med årsavslutningen gitt en tilleggsbelastning på om lag 1,6 millioner kroner.

Samlet premieavvik 2018 for kommunens pensjonsordninger er godskrevet regnskapet med 134,8 millioner kroner – tilnærmet i samsvar med budsjett. Dette innebærer at akkumulert premieavvik for Drammen bykasse har økt med 29,6 millioner kroner i 2018 – og utgjorde ved årets utgang 599,3 millioner kroner inklusiv arbeidsgiveravgift.

Sentral lønnsreserve

Bykassens lønnsutgifter inklusive sosiale utgifter har økt med 5,9 prosent i 2018. Av dette er vekst som følge av lønnsoppgjørene anslått til om lag 2,8 prosent. Etter at alle lønnsoppgjør er gjennomført står lønnsreserven til rest med 1,1 millioner kroner.

Opprydding i gamle balanseposter

I forbindelse med regnskapsavslutningen er det nedlagt et omfattende arbeid med opprydding i gamle poster i Drammen bykasses balanse. Det er blant annet ryddet også i modulen for refusjon sykelønn grunnet tekniske feil i konverteringen fra Vivaldi, og det er tapsført nesten 4,3 millioner kroner relatert til dette. Dette må imidlertid sees i sammenheng inntektsføring på 7,5 millioner kroner i 2017. Sykelønnsryddingen vil fortsette i 2019, så det kan komme videre korreksjoner på dette området.

Det er også ryddet opp i gamle lønnsfordringer for perioden 2012 - 2017 som har resultert i en netto på 0,3 millioner kroner.

Delvis tilbakeføring av tidligere innbetalt krav fra Skatt Sør

Skatt Sør varslet i 2014 etterberegning av merverdiavgift knyttet til bygging av Drammensbadet KF. Drammen kommune mottok 6. desember 2016 vedtak om etterberegning av merverdiavgift for perioden 2008 til 2015. Samlet etterberegning utgjorde 51,1 millioner kroner. I tillegg ble lovpålagte renter ilagt med 7,0 millioner kroner. Drammen kommune ble også pålagt å betale et årlig justeringsbeløp med 2,6 millioner kroner for 2016 og 2017. Totalt var samlet etterberegning på 63,3 millioner kroner.

I samsvar med vedtak i sak 210/16 er beløpene innbetalt og belastet Drammen bykasses regnskap for 2016 og 2017. Vedtaket ble i januar 2017 påklaget innen utløpet av klagefristen. Etter fornyet vurdering i Skatt Sør ble saken i august 2017 oversendt til Skattedirektoratet som klageinstans. Drammen kommune mottok 13. september i år vedtaket fra Skattedirektoratet. Skattedirektoratet opprettholder i all hovedsak vedtaket fra Skatt Sør.

Skattedirektoratet innrømmer likevel feil i den rettslige forståelsen av justeringsregelverket. I vedtak av 25. september i år fastsetter Skatt Sør oppjustering av inngående avgift for perioden 1. juli 2010 til 2015. Inklusiv deler justeringsbeløpene for 2016 og 2017 medfører dette en tilbakebetaling på 16,8 millioner kroner, som er godskrevet Drammen bykasses regnskap for 2018.

Formannskapet vedtok 20. november 2018 (sak 178/18) at Skattedirektoratets svar på Drammen kommunes klage tas til etterretning, og at det ikke skal tas ut søksmål mot staten.

Etablering av Nye Drammen kommune

Fellesnemnda for nye Drammen kommune vedtok i sitt møte 21. september 2017 at Drammen kommune skal være regnskapsfører for Nye Drammens regnskap. Regnskapet for prosjekt Nye Drammen er ført etter samme retningslinjer som interkommunale samarbeid innenfor Drammen bykasses regnskap.

Nye Drammens regnskap for 2017 ble gjort opp med en avsetning til bundet fond på 45,4 millioner kroner, etter at det var mottatt betydelige tilskudd fra staten til finansiering av arbeidet med etablering av den nye kommunen. Dette omfattet blant annet tilskudd til engangskostnader (reformstøtte) i forbindelse med kommunesammenslåingen som i sin helhet utbetalt med 41 millioner kroner.

I 2018 har Drammen kommune overført 6,7 millioner kroner i regionsentertilskudd som ble utbetalt gjennom kommunens rammetilskudd. Tilsvarende er ytterligere 3,1 millioner kroner overført Nye Drammen fra Nedre Eiker og Svelvik kommuners regionsentertilskudd. Etter dette er Nye Drammens regnskap for 2018 gjort opp med en underdekning på 20,3 millioner kroner som er finansiert med bruk

av avsatte midler fra 2017. Dette har bidratt til en tilsvarende svekkelse av Drammen bykasses netto driftsresultat for 2018, men har ikke påvirkning på årsresultatet.

Interkommunale samarbeid i pluss

Innenfor Drammen bykasse føres regnskap for interkommunale samarbeid etter §§ 27 og 28 i kommuneloven som Drammen vertskommune for. Som det fremgår av hovedoversikten på neste side viser det interkommunale samarbeidene et merforbruk på 0,6 millioner kroner før avsetninger. Etter avsetninger viser samarbeidene samlet et negativt årsresultat på 1,6 millioner kroner. Regnskapene er resultatmessig nøytralisert gjennom føring av årets resultat mot avsetning til eller bruk av bundet driftsfond i Drammen bykasses balanse. Akkumulert fondsavsetning for de interkommunale samarbeidene utgjør 15,9 millioner kroner per utgangen av 2018.

Drammen bykasse – hovedoversikt driftsregnskap 2018

Beløp i millioner kroner	Regnskap		Budsjett		Forbruk i %
	2017	2018	2018	Avvik i kr	
PROGRAMOMRÅDENE	3 618,3	3 870,3	3 957,1	86,8	97,8 %
P01 Barnehage	537,5	571,3	580,0	8,7	98,5 %
P02 Oppvekst	302,3	317,2	334,5	17,3	94,8 %
P03 Samfunnsikkerhet	46,5	47,6	49,0	1,3	97,3 %
P04 Byutvikling	31,8	39,5	40,5	1,0	97,5 %
P05 Helse-, sosial- og omsorgstjenester	1 376,5	1 485,2	1 495,0	9,8	99,3 %
P06 Kultur	145,6	155,9	163,5	7,6	95,4 %
P07 Ledelse, organisering og styring	211,8	230,6	240,8	10,2	95,8 %
P08 Kompetanse, omdømmebygging og næring	8,6	9,6	9,9	0,3	97,0 %
P09 Idrett, park og natur	81,1	89,4	86,8	-2,7	103,1 %
P10 Politisk styring	27,5	22,8	22,6	-0,1	100,7 %
P11 Vei	61,6	79,4	79,7	0,3	99,6 %
P12 Grunnskoleundervisning	800,0	841,5	874,6	33,1	96,2 %
P13 Introduksjonstjenester	72,9	67,0	67,1	0,1	99,9 %
P14 Vann og avløp	-85,3	-86,9	-87,0	-0,1	100,1 %
SENTRALE INNTEKTER	-3 821,6	-3 911,3	-3 882,0	29,2	99,2 %
Skatt på inntekt og formue	-2 002,0	-2 041,1	-2 030,6	10,6	99,5 %
Rammetilskudd	-1 604,6	-1 674,5	-1 660,4	14,1	99,2 %
Integreringstilskudd (netto)	-146,1	-133,7	-131,4	2,3	98,3 %
Vertskommunetilskudd asylmottak	-1,5	-0,4	-0,4	0,0	99,5 %
Kompensasjonstilskudd	-16,9	-15,9	-15,2	0,7	95,2 %
Særtilskudd enslige mindreårige	-50,5	-45,6	-44,0	1,6	96,4 %
FINANSIELLE POSTER	112,3	106,7	126,7	20,0	84,2 %
Renteutgifter	93,2	97,5	98,7	1,2	98,8 %
Avdragsutgifter til lånefondet	111,4	114,9	115,5	0,6	99,5 %
Renteinntekter	-37,6	-43,5	-32,4	11,1	65,6 %
Resultat lånefond	-54,7	-62,2	-55,1	7,1	87,2 %
OVERFØRING TIL/FRA KOMMUNALE BEDRIFTER	-153,9	-177,0	-176,8	0,1	99,9 %
Drammen Eiendom KF	-58,4	-75,5	-75,4	0,0	99,9 %
Glitre Energi AS	-63,3	-57,3	-57,3	0,0	99,9 %
Lindum AS	-14,3	-23,1	-23,1	0,0	100,0 %
Drammen Parkering KF	-14,1	-14,5	-14,5	0,0	100,0 %
Renovasjonsselskapet i Drammenregionen IKS	0,0	-4,1	-4,1	0,0	100,0 %
Drammen Kino AS	-3,8	-2,6	-2,5	0,0	98,0 %
FELLESUTGIFTER/UFORDELT	33,5	-64,6	-75,2	-10,6	114,2 %
Politiske utvalg (kommunereform)	0,0	6,7	6,7	0,0	100,0 %
Refusjon feriepenge sykkelønn	-5,7	-7,0	-6,0	1,0	82,5 %
Årets premieavvik	-72,5	-134,8	-134,9	-0,1	100,1 %
Årets amortisering	99,0	105,2	99,4	-5,8	105,9 %
Premieavsetning pensjon	2,8	0,0	1,7	1,7	0,0 %
Lønnsreserve	0,0	0,0	1,1	1,1	0,0 %
Reguleringspremie	0,0	0,0	-0,2	-0,2	200,0 %
Bruk av premiefond	-24,9	-25,0	-26,3	-1,3	104,9 %
Øvrige ufordelte utgifter	34,8	-9,6	-16,8	-7,2	0,0 %
INTERKOMMUNALT SAMARBEID	-46,1	21,3	0,4	-20,9	5291,5 %
Nye Drammen	-45,4	20,3	0,0	-20,3	0,0 %
Interkommunale samarbeid (KL §§ 27 og 28)	-0,7	1,0	0,4	-0,6	237,1 %
AVSKRIVNINGER	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Avskrivninger	194,4	211,9	188,5	-23,4	112,4 %
Motpost avskrivninger	-194,4	-211,9	-188,5	23,4	87,6 %
NETTO DRIFTSRESULTAT FØR Å.O.D.	-257,5	-154,5	-49,9	104,6	-109,6 %
ÅRSOPPGJØRSDISPOSISJONER	147,3	50,2	49,9	-0,3	100,5 %
Avsetninger til disposisjonsfond	127,5	166,7	166,5	-0,2	100,1 %
Avsetninger til bundne fond	89,6	34,4	3,1	-31,3	1093,5 %
Overføring til investeringsregnskapet	125,4	106,6	106,5	-0,1	100,1 %
Bruk av tidligere års regn.messige mindreforbruk	-87,2	-110,2	-110,2	-0,0	100,0 %
Bruk av disposisjonsfond	-67,9	-71,6	-71,7	-0,0	100,0 %
Bruk av bundne fond	-36,2	-66,6	-37,0	29,6	19,9 %
Avsetning/bruk VA-fond	-3,8	-9,1	-7,3	1,8	75,7 %
ÅRETS RESULTAT (- er overskudd)	-110,2	-104,4	0,0	104,4	

Investeringsregnskapet 2018

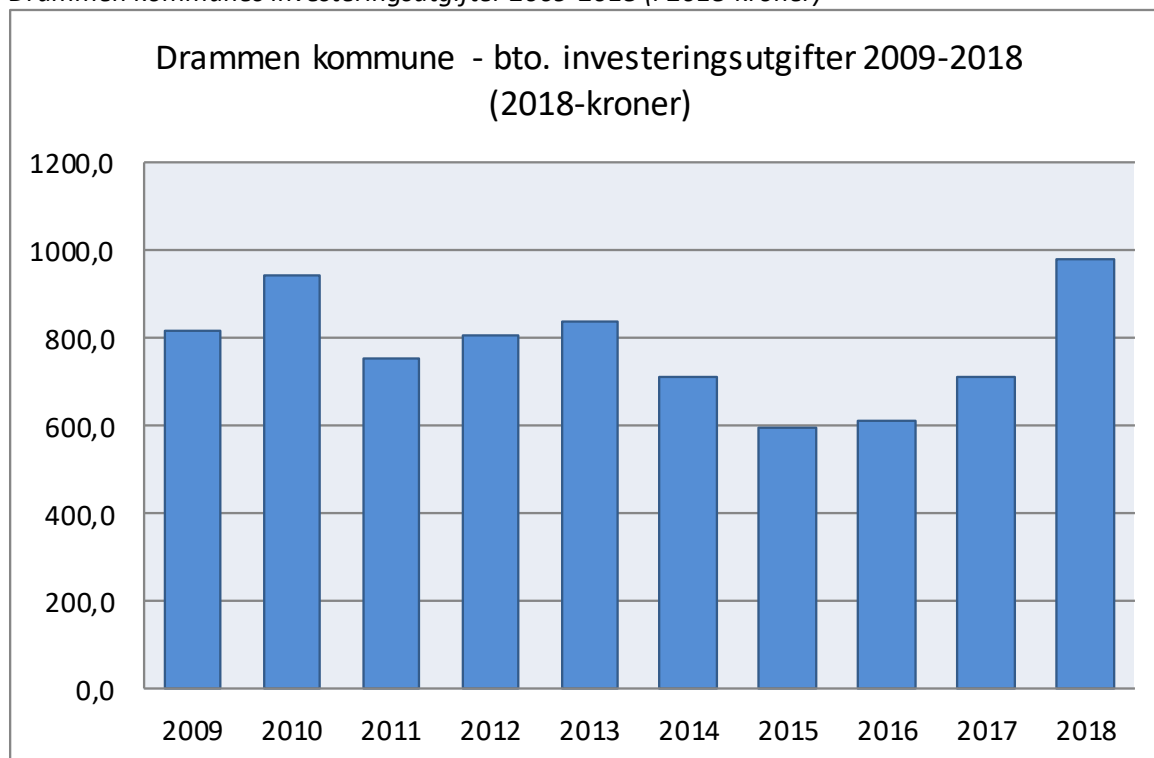
Drammen kommune har hatt brutto investeringsutgifter på 980 millioner kroner² i 2018. Som det fremgår av tabellen nedenfor er dette et betydelig høyere investeringsnivå enn kommunen har hatt de senere årene. Det er først og fremst investeringer i regi av Drammen Eiendom KF som har vært høyere i 2018, blant annet som følge av store investeringer på skoleområdet.

Figuren nedenfor viser kommunens investeringsutgifter den siste tiårsperioden omregnet til 2018-kroner. Som det fremgår av figuren nedenfor er investeringsnivået i 2018 det høyeste Drammen kommune har hatt i den siste tiårsperioden når man ser på kommunens årlige investeringsutgifter omregnet til 2018-kroner.

Brutto investeringsutgifter 2015 - 2018 (løpende kroner)

Mill. kr	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Revidert budsjett 2018	Awik
Drammen bykasse	298,6	321,7	380,2	376,8	485,2	108,4
Drammen Eiendom KF	242,5	258,1	311,9	603,2	632,3	29,1
Sum investeringer	541,1	579,8	692,1	980,0	1117,5	137,4

Drammen kommunes investeringsutgifter 2009-2018 (i 2018-kroner)

² Eksklusiv investeringer i regi av Drammensregionens IKT (D-IKT) Dette ert investeringer som i sin helhet refunderes over Drammen bykasses og øvrige deltakerkommuners investeringsregnskap. Korrigert for dette er brutto investeringer i 2018 på 983,6 millioner kroner.

Investeringer innenfor programområdene

Det er i 2018 gjennomført investeringsprosjekter i Drammen bykasse for 378,6 millioner kroner og for 603,2 millioner kroner i regi av Drammen Eiendom KF. Dette er hele 287,9 millioner kroner høyere enn i 2017, men likevel 137,4 millioner kroner lavere enn budsjettet. Mindreforbruket fordeler seg med 108,4 millioner kroner i bykassen og 29,1 millioner kroner i Drammen Eiendom KF.

I forhold til 2017 har mindreforbruket i bykassen redusert med 21,1 millioner kroner, mens mindreforbruket i Drammen Eiendom KF er redusert med 96,8 millioner kroner. Dette innebærer at samlet mindreforbruk er 75,8 millioner kroner lavere enn i 2017. Det er i 2018 lagt vekt på å tilpasse investeringsrammene til realistisk framdrift i prosjektene. Ut fra rapportert status er det både i 1. og 2. tertialrapport foretatt betydelige nedjusteringer av investeringsrammene. Samlet er investeringsbudsjettene i 2018 nedjustert med 98,2 millioner som følge av endret periodisering – fordelt med 9,7 millioner kroner for bykassen og 88,5 millioner kroner for Drammen Eiendom KF. Det registreres likevel at behovsvurderingene som ble gjort per 2. tertialrapport 2018 ikke har truffet godt nok, spesielt ikke for Drammen bykasse. Samtidig må det understrekes at ubrukte bevilgninger per utgangen av 2018 i stor grad er knyttet til pågående investeringer hvor det kan være vanskelig å estimere hvor mye som påløper innenfor kalenderåret.

Brutto investeringsutgifter per programområde i 2018

Programområde (mill. kroner)	Drammen bykasse			Drammen Eiendom KF			Sum investeringer		
	Regn 2018	Budsj. 2018	Avvik	Regn 2018	Budsj. 2018	Avvik	Regn 2018	Budsj. 2018	Avvik
01 Barnehage	3,4	3,4	0,0	10,2	17,3	7,1	13,6	20,7	7,1
02 Oppvekst	2,8	4,8	2,0	90,6	86,4	-4,2	93,4	91,1	-2,3
03 Samfunnsikkerhet	0,8	1,6	0,7	0,0	0,0	0,0	0,8	1,6	0,7
04 Byutvikling	93,4	74,0	-19,4	0,0	0,0	0,0	93,4	74,0	-19,4
05 Helse-, sosial- og omsorgstjenester	22,6	25,7	3,1	59,2	107,9	48,7	81,8	133,6	51,8
06 Kultur	1,8	8,8	7,0	4,1	6,5	2,4	5,9	15,2	9,3
07 Ledelse, organisering og styring	23,7	30,1	6,3	0,2	3,1	3,0	23,9	33,2	9,3
09 Idrett, park og natur	30,1	53,5	23,4	4,3	14,5	10,2	34,4	68,0	33,6
10 Politisk styring	0,5	0,4	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,5	0,4	-0,1
11 Vei	64,3	90,3	26,0	0,0	0,0	0,0	64,3	90,3	26,0
12 Grunnskole	35,4	59,8	24,4	327,9	281,8	-46,1	363,3	341,6	-21,7
13 Introduksjonstjenester	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1	1,1	0,0
14 Vann og avløp	96,7	131,7	35,0	0,0	0,0	0,0	96,7	131,7	35,0
20 Interkommunalt samarbeid (ekskl. D-IKT) *	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Drammen Eiendom - strategiske eiendomskjøp	0,0	0,0	0,0	96,7	92,5	-4,1	96,7	92,5	-4,1
Drammen Eiendom KF - diverse	0,0	0,0	0,0	10,1	22,3	12,2	10,1	22,3	12,2
Sum	376,8	485,2	108,4	603,2	632,3	29,1	980,0	1 117,5	137,4

I bykassens investeringsregnskap er det i 2018 brukt mest penger innenfor programområde 14 Vann og avløp med 96,7 millioner kroner. De største enkeltprosjektene i 2018 utenom VA-området er:

Prosjekt	Mill. kroner
Bragernes torg – ny holdeplasstruktur 1)	46,6
Digitaliseringsstrategi grunnskole	24,0
Gågater – Nedre Torggate m.fl. 2)	23,4
Oppgradering kommunale veier (asfaltering/forarbeider)	17,1
Trafikksikkerhetstiltak	8,9
IKT – nytt saksbehandlingssystem (Min Sak)	7,5
Justeringsavtaler med eksterne utbyggere	6,9
Konnerud skole - nærmiljøanlegg	6,8
Bragernes skole - nærmiljøanlegg	5,4
Signalanlegg – Marienlyst og Fjell Helse- og omsorgsdistrikter	5,3
HSO – elektriske medisinskap og -traller	5,2
Fjell 2020 – 4. delprosjekt	5,2
IKT – nye informasjons- og styringssystemer	5,2

1) Finansiert med bidrag fra Buskerudbyen

2) Samarbeidsprosjekt med andre utbyggere

De største enkeltprosjektene innenfor Drammen Eiendom KF's investeringsregnskap i 2018 er:

Prosjekt	Mill. kroner
Fjell skole – skoleutvidelse/ny flerbrukshall/aktivitetshus	181,1
Strategiske eiendomskjøp (ny trasè Vestfoldbanen)	96,7
Strømsø skole – ombygging til kontorlokaler (Senter for oppvekst)	90,4
Øren skole - utvidelse	58,9
Brandengen skole – ny flerbrukshall	35,5
Børresen skole – arealtilpasning og inneklima administrasjonsbygg	15,4
Kjøp av utleieboliger	13,9
Åskollen helse- og omsorgsdistrikt – nytt helseknutepunkt (prosjektering)	12,4
Strømsø bo- og servicesenter - ombygging	10,2
Oppgradering skolebygg	10,1
Kjøsterud skole - elevtilpasning	9,4
Oppgradering tekniske anlegg i bygningsmassen	9,3
Oppgradering av bygningsmasse og uteområder barnehage	6,1

Finansiering av investeringsregnskapet

Som det fremgår av tabellen nedenfor har bykassen i tillegg til investeringer i anleggsmidler hatt utgifter til blant annet utlån, kjøp av aksjer og andeler, avdrag på lån og avsetninger.

Det er i 2018 lånt ut 249,5 millioner kroner i startlån, hvilket er drøye 28 millioner kroner mindre enn i 2017. Tilfartsvei Vest er forskuttet med 15 millioner kroner. Videre har Drammen kommune i 2018 også forskuttet spillemidler i Konnerud IL med 5,9 millioner kroner.

Kjøp av aksjer og andeler utgjorde i 2018 11,7 millioner kroner, og knytter seg i første rekke til egenkapitalinnskudd i Drammen kommunale pensjonskasse og KLP med til sammen 11,6 millioner kroner, og oppkjøp av aksjer i Enter Kompetanse AS og Vinn Industrier AS.

Investeringsutgiftene finansieres i stor grad av eksterne lånemidler, tilskudd fra staten og andre bidragsytere, kompensasjon av merverdiavgift og egenfinansiering. Drammen bykasse har benyttet

409,5 millioner kroner i eksterne lånemidler – herav 249,5 millioner kroner til finansiering av startlån og 160 millioner kroner til investeringsformål. Drammen Eiendom KF har finansiert investeringsutgiftene med 426,6 millioner kroner i eksterne lån.

Innenfor bykassen er det i 2018 mottatt nesten 86 millioner kroner i tilskudd og refusjoner til investeringsformål, mens Drammen Eiendom KF har mottatt i underkant av 4 millioner kroner i investeringstilskudd. Drammen Eiendom KF har i tillegg benyttet inntekter fra eiendomssalg på 80,3 millioner kroner til finansiering av investeringsutgiftene.

Momskompensasjon inngår som felles finansiering i investeringsregnskapet. Det er inntektsført momskompensasjon på 52,7 millioner kroner i bykassen og 92,6 millioner kroner i Drammen Eiendom FK sitt investeringsregnskap.

Drammen kommune har de senere år hatt fokus på å øke graden av egenfinansiering. I kommunens budsjettreglement er det lagt til grunn at det skal være en egenfinansiering av bykassens og Drammen Eiendom KF's investeringer på minimum 20-25 prosent av ikke-rentable investeringer³ korrigeret for tilskudd/refusjoner og merverdiavgift.

Brutto investeringsutgifter korrigeret for vann- og avløps- og boliginvesteringer utgjorde 835,3 millioner kroner i 2018. Korrigeret for tilskudd/refusjoner og momskompensasjon er egenfinansieringsgrunnlaget på 600,5 millioner kroner. I 2018 er totalt 216,9 millioner kroner av investeringene egenfinansiert – herav 106,6 millioner kroner overført fra bykassens driftsregnskap, 30 millioner fra ubundet investeringsfond og 80,3 millioner kroner fra eiendomssalg i Drammen Eiendom KF. Dette tilsvarer en egenfinansieringsgrad for ikke-rentable investeringer på 36,1 prosent i 2018 – det vil si godt over minimumskravet i budsjettreglementet.

Finansiering av investeringsregnskapene i 2018

Tall i mill kroner	Drammen bykasse Regnskap 2018	Drammen Eiendom KF Regnskap 2018
FINANSIERINGSBEHOV		
Investeringer i anleggsmidler	398,5	603,2
Utlån og forskutteringer	270,4	
Avdrag på lån	88,0	
Avsetninger	103,7	
Kjøp av aksjer og andeler	11,7	
Årets finansieringsbehov	872,3	603,2
FINANSIERING		
Bruk av lånemidler	-409,5	-426,6
Inntekter fra salg av anleggsmidler	0,0	-80,3
Tilskudd til investeringer	-7,7	-3,7
Mottatte avdrag på utlån	-102,9	
Andre inntekter og refusjoner	-78,1	
Momskompensasjon investeringer	-52,7	-92,6
Sum ekstern finansiering	-650,8	-603,2
Overført fra driftsregnskapet	-106,6	
Bruk av avsetninger	-114,9	
Sum finansiering	-872,3	-603,2

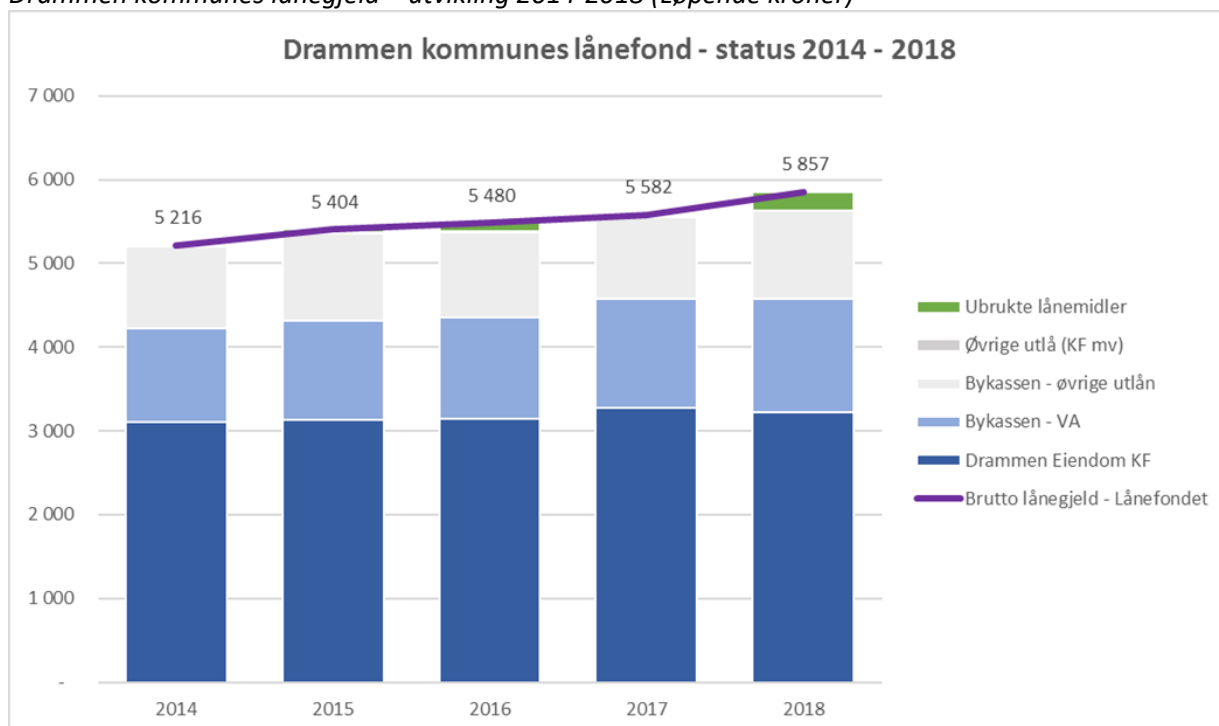
³ Rentable investeringer er investeringer som tilbakebetales gjennom egne inntekter – eksempelvis investeringer innenfor vann og avløp (gebyrfinansiert) og utleieboliger. Ikke-rentable investeringer er investeringer kommunen selv må dekke kostnadene for – eksempelvis skolebygg.

Balanseregnskapet per 31.12.2018

Utviklingen i lånegjelden

Ekstern finansiering av investeringer i bykassen og de kommunale foretakene ut over merverdiavgiftskompensasjon og tilskudd, finansieres ved eksterne låneopptak i Drammen kommunes lånefond. Figuren nedenfor viser utviklingen i kommunens samlede lånegjeld som er tatt opp gjennom Lånefondet. I denne gjelden er formidlings lån fra Husbanken ikke inkludert, da disse ligger i bykassens balanse. Som det fremgår økte lånefondets gjeld med 275 millioner kroner i 2018 og var ved utgangen av året på 5 857 millioner kroner. Det ble i løpet av 2018 betalt 225 millioner kroner i avdrag, og det ble tatt opp til sammen 500 millioner kroner i nye lån av en vedtatt låneramme for 2018 på 612,6 millioner kroner.

Drammen kommunes lånegjeld – utvikling 2014-2018 (Løpende kroner)

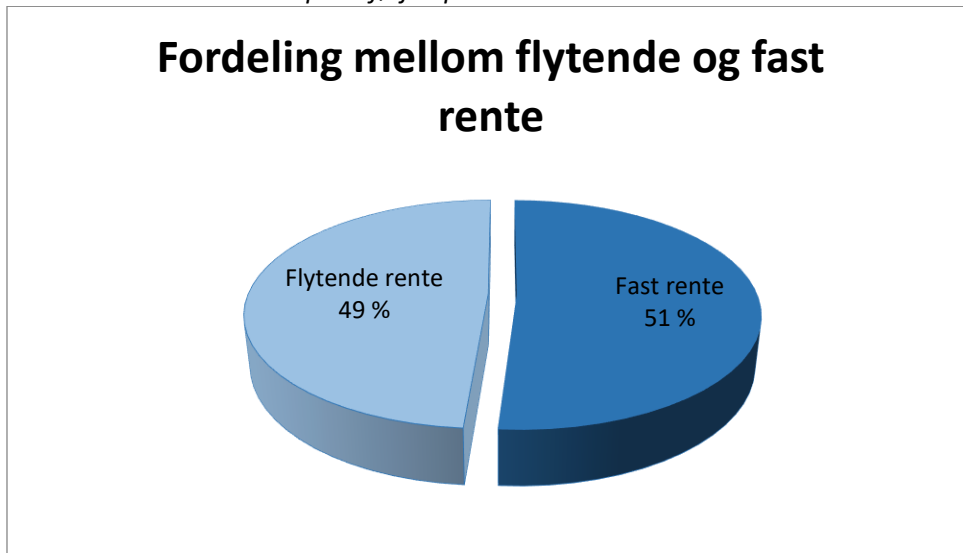

Figuren viser også utviklingen i Drammen kommunes lånegjeld de siste fem årene, fordelt mellom bykassens vann- og avløpsrelaterte gjeld, bykassens øvrige gjeld til investeringer og Drammen Eiendom KF. Drammen Eiendom KFs lånegjeld finansieres i stor grad av bykassen gjennom virksomhetenes husleier, mens lånegjelden knyttet til investeringer innenfor vann- og avløpsområdet finansieres gjennom VA-gebyrene.

Videre viser figuren utviklingen i ubrukte lånemidler. Ubrukte lånemidler i lånefondet utgjorde per 31.12.2018 totalt 283 millioner kroner, hvilket er en betydelig økning fra forgående år hvor ubrukte lånemidler kun utgjorde ca. 4 millioner kroner. Utviklingen må sees i sammenheng med høy investeringsaktivitet i 2018 og at Drammen Eiendom ved årsslutt har flere store anlegg under oppføring med ferdigstilling først i 2019. Videre er det et etterslep i ubrukte investeringsmidler i bykassen i størrelsesorden 105 millioner kroner som vil bli søkt re-bevilget i 2019. Årets låneopptak i lånefondet er som en følge av dette nedjustert noe i forhold til opprinnelig budsjett, og behovet for nye, langsiktige innlånsmidler er fortløpende vurdert i sammenheng med utvikling i likviditet og behovet for kortsiktig opptrekk på byggelånskonto.

Av kommunens låneportefølje per utgangen av 2018 er cirka 48,8 prosent knyttet til kortsiktige rentevilkår, mens resterende 51,2 prosent er sikret enten gjennom faste renter eller rentebytteavtaler. Dette er en liten nedgang fra 2017 hvor den rentesikrede delen utgjorde ca. 55 %. Det har i 2018 ikke vært inngått nye rentesikringsavtaler, men en kontrakt som utløp i mai ble fornyet til gunstige betingelser som følge av et historisk lavt rentemarked. Kommunen har også i 2018 dratt nytte av svært gunstige rentebetingelser i sertifikatmarkedet og samtlige lån har blitt fornyet til rentebetingelser som har gitt besparelser i forhold til budsjett.

Rentesikret andel av låneporteføljen pr. 31.12.2018

Frie fondsreserver per utgangen av 2018

I samsvar med budsjetterte forutsetninger er det foretatt netto avsetning til disposisjonsfond med 95,1 millioner kroner i 2018. Disposisjonsfondet utgjør etter dette 551,7 millioner kroner. Det må i tillegg tas hensyn til udisponert årsresultat i 2018, korrigert for anslått tilbakeføring av programområdenes netto mindreforbruk i henhold til budsjettreglementet. Samlet reserve utgjør etter dette om lag 603 millioner kroner.

Ved utgangen av 2018 utgjør disposisjonsfondet 10,4 prosent av bykassens brutto driftsinntekter. Det er en økning fra 9,4 prosent per utgangen av 2017. Tas det hensyn til udisponert årsresultat utgjør samlet reserve 11,4 prosent av brutto driftsinntekter per utgangen av 2018. Bystyret fastsatte ved behandlingen av økonomiplan 2017-2020 reviderte og skjerpede handlingsregler for oppbygging av reserver. Som det fremgår av tabellen ovenfor er disse målene oppfylt med god margin per utgangen av 2018.

I budsjettet for 2019 har bystyret vedtatt å disponere til sammen 55,9 millioner kroner fra disposisjonsfondet - fordelt med 12,9 millioner krone ri driftsbudsjettet og 43,1 millioner kroner til egenfinansiering i investeringsbudsjettet.

Frie reserver – status per 31.12.2018 (millioner kroner)

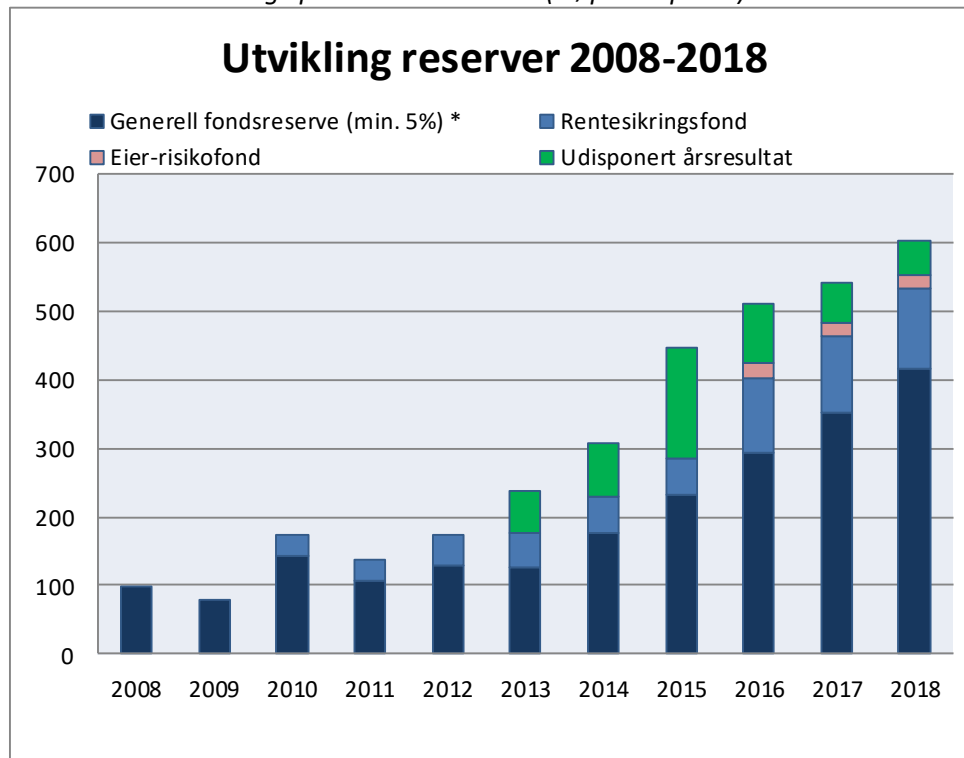
Mill. kroner	
Saldo disposisjonsfond pr. 1.1.2018	482,6
Bruk/avsetning i 2018:	
Korreksjon IB 2018 - egenkapital Drammen Kjøkken KF	4,0
Avsetning i driftsregnskapet	166,7
Bruk i driftsregnskapet	-71,7
Bruk i investeringsregnskapet	-30,0
Saldo disposisjonsfond per 31.12.2018	551,7
Udisponert overskudd 2018	104,3
Foreløpig anslag - tilbakeføring mindreforbruk 2018	-52,7
Samlet reserve inkl. udisponert årsresultat 2018	603,3
Generell reserve (tilsv. 5% av bto. driftsinntekter)	264,4
"Rentesikringsfond" (2% av brutto lånegjeld)	117,1
"Eier-risikofond"	20,0
Handlingsreglenes reservekrav pr. 31.12.2018 (anslag)	401,5
Avsetning ut over handlingsreglenes krav	201,8
Disposisjonsfond i prosent av frie inntekter	10,4 %
Samlet reserve inkl. udisponert årsresultat i prosent av frie inntekter	11,4 %

Ved utgangen av 2018 utgjør disposisjonsfondet 10,4 prosent av bykassens brutto driftsinntekter. Det er en økning fra 9,4 prosent per utgangen av 2017. Tas det hensyn til udisponert årsresultat utgjør samlet reserve 11,4 prosent av brutto driftsinntekter per utgangen av 2018. Bystyret fastsatte ved behandlingen av økonomiplan 2017-2020 reviderte og skjerpede handlingsregler for oppbygging av reserver. Som det fremgår av tabellen ovenfor er disse målene oppfylt med god margin per utgangen av 2018.

I budsjettet for 2019 har bystyret vedtatt å disponere til sammen 55,9 millioner kroner fra disposisjonsfondet - fordelt med 12,9 millioner krone ri driftsbudsjettet og 43,1 millioner kroner til egenfinansiering i investeringsbudsjettet.

Figuren nedenfor viser utviklingen i bykassens disposisjonsfond, som i perioden 2008-2018 har vokst fra om lag 90 til 551 millioner kroner. Rentesikringsfondets beregnede andel av disposisjonsfondet er synliggjort i figuren fra opprettelsen i 2010 og eier-risikofond er synliggjort fra og med 2016. For årene 2013-2018 er også vist udisponert årsresultat som utgjør en tilleggsreserve utover midler avsatt til disposisjonsfondet.

Frie reserver– utvikling i perioden 2008-2018 (i løpende priser)

Konsernoppstilling

Det er utarbeidet en konsernbalanse som viser en sammenstilling av Drammen kommunes totale eiendeler, gjeld og egenkapital. Konsernbalansen er ikke utarbeidet i henhold til regnskapslovens formelle konsernbestemmelser, og det er derfor riktigere å betrakte balansen som en konsernoversikt og ikke som et konsernregnskap.

Drammen kommune er organisert i Bykassen (Morselskapet), Drammen kommunes Lånefond (Internbank) og i de kommunale foretakene (Datterselskapene):

- Drammen Eiendom KF
- Drammen Drift KF
- Drammensbadet KF
- Drammen Parkering KF

Drammen Kjøkken KF er fra og med 2018 opphørt som eget selskap og organisert som en egen avdeling under P05 – Helse og omsorg. De kommunale foretakene og lånefondet er konsolidert inn i konsernbalansen i henhold til *bruttometoden*. Kortsiktig og langsiktig mellomværende er eliminert. I Bykassens regnskap er Drammen Eiendom KF og Drammen Drift KF bokført med kostpris (innskutt egenkapital). I Bykassens regnskap er andel av lånefondets eksterne gjeld bokført som langsiktig gjeld.

Finansielle anleggsmidler omfatter aksjeposter i selskaper som Bykassen og Drammen Eiendom KF eier. Aksjeposter i selskaper som driver kommersiell virksomhet er behandlet som tilknyttede selskaper og er konsolidert inn i henhold til *egenkapitalmetoden*. Selskapene er konsolidert inn selv om kommunens eierandel er under 50 prosent og kommunen ikke har bestemmende innflytelse. Aksjepostene dette gjelder er bokført til kostpris i bykassens og Drammen Eiendom KFs regnskap:

- Drammen kino – Bykassen eier 33,3%
- Glitre Energi AS – Bykassen eier 50%
- Lindum AS – Bykassen eier 100%
- Drammen Scener – Bykassen eier 100%
- Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS – Bykassa eier 100 %
- Grønvold Eiendomsselskap AS – Drammen Eiendom eier 100%
- Grev Wedels P-Hus AS – Drammen Eiendom eier 100%
- Thamsгатen P-Hus AS – Drammen Eiendom eier 100%

Bykassens eierandeler i interkommunale selskaper er bokført til kostpris (innskutt selskapskapital) i bykassens regnskap og i konsernbalansen uavhengig av eierandel.

Bykassens eierandeler i interkommunale selskaper er bokført til kostpris (innskutt selskapskapital) i bykassens regnskap og i konsernbalansen uavhengig av eierandel.

Drammen kommunes totalbalanse er 5 589 millioner kroner høyere enn bykassens totalbalanse. Denne forskjellen er i all hovedsak knyttet til Drammen Eiendom KF hvor kommunens formålsbygg er bokført. I Drammen Eiendom KFs balanse har eiendom en bokført verdi på 3 924 millioner kroner. Virkelig verdi er antatt å være betydelig høyere. Det er også en forskjell i finansielle anleggsmidler. Dette skyldes i all hovedsak at Drammen kommunes andel av bokført egenkapital i Glitre Energi AS og i Lindum AS er høyere enn kostpris på aksjene bokført i Bykassens regnskap. Bykassens andel av egenkapitalen i Glitre Energi AS utgjør 1 588 millioner kroner og for Lindum AS utgjør verdien 207 millioner kroner. Virkelig verdi på kommunens samlede finansielle eiendeler kan antas å være betydelig høyere enn bokførte verdier i konsernoppstillingen.

Egenkapitalen er presentert som total egenkapital og er ikke splittet i fri og bundet i henhold til regnskapslovens eller kommunelovens regler. Konsernets egenkapital har økt med nesten 1 milliard kroner i 2018. Økningen kan delvis tilskrives økning i bykassens egenkapital gjennom videre oppbygging av reserver og egenfinansiering av investeringene, samt økning av verdien av kommunens investeringer i selskaper som er konsolidert inn etter egenkapitalmetoden. Dette gjelder særlig Glitre Energi AS og Lindum AS. Konsernets egenkapitalprosent er 27 prosent – mens bykassens egenkapitalprosent til sammenlikning er 24 prosent (2018).

Likviditetsgrad 1 viser forbedring sammenlignet med 2017, mens likviditetsgrad 2 for konsernet er noe svekket. Det skyldes at kommunens likviditet har vært noe lavere i 2018. Dette må ses i sammenheng med sent låneopptak i lånefondet og høyt trekk på byggelånskonto i Drammen Eiendom KF ved utgangen av året.

Tabellen nedenfor viser balanseoppstilling for Drammen bykasse og konsernoppstilling per 31. desember 2018.

Drammen bykasse balanse og konsernoppstilling per 31.12.2018

BALANSE	KONSERN		BYKASSA	
(Tall i millioner kroner)	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018
EIENDELER				
Anleggsmidler				
Inventar	475,7	500,5	464,5	490,4
Fast eiendom og anlegg	6 045,5	6 249,2	2 421,4	2 583,2
Borettslagsleiligheter	233,7	185,0	-	-
Tomter	85,7	87,9	-	-
Anlegg under utførelse	128,7	541,7	-	-
Pensjonsmidler	4 787,2	5 278,7	4 787,2	5 278,7
Finansielle anleggsmidler	2 184,3	2 643,4	1 697,2	1 715,5
Utlån	1 095,8	1 261,1	1 095,8	1 261,1
Sum anleggsmidler	15 036,6	16 747,5	10 466,1	11 328,8
Omløpsmidler				
Bank	428,3	374,5	317,9	351,0
Varelager	2,7	0,5	-	-
Kortsiktige fordringer	514,2	639,8	496,9	493,2
Premieavvik	588,9	618,5	588,9	618,5
Aksjer og andeler	200,9	203,4	200,9	203,4
Sum omløpsmidler	1 735,1	1 836,7	1 604,6	1 666,1
SUM EIENDELER	16 771,7	18 584,2	12 070,6	12 994,9
GJELD OG EGENKAPITAL				
Sum egenkapital	-4 041,5	-5 028,5	-2 723,4	-3 167,4
Annen langsiktig gjeld				
Pensjonsforpliktelse	-5 273,1	-5 515,6	-5 268,5	-5 512,9
Ekstern gjeld i lånefondet	-5 582,1	-5 857,1	-2 290,3	-2 343,4
Husbanklån	-932,2	-1 194,2	-932,2	-1 194,2
Sum langsiktig gjeld	-11 787,4	-12 566,9	-8 491,0	-9 050,5
Kortsiktig gjeld				
Bank	-95,7	6,4	-95,7	6,4
Annen kortsiktig gjeld	-827,9	-975,9	-741,3	-764,1
Premieavvik	-19,2	-19,2	-19,2	-19,2
Sum kortsiktig gjeld	-942,8	-988,8	-856,2	-777,0
SUM GJELD/EGENKAPITAL	-16 771,7	-18 584,2	-12 070,6	-12 994,9
Likviditetsgrad 1	1,84	1,86	1,87	2,14
Likviditetsgrad 2	0,45	0,38	0,37	0,45
EK andel	24,1 %	27,1 %	22,6 %	24,4 %

Menneskelige ressurser

Sykefraværet har økt fra 7,7 prosent til 8,1 prosent. Turnover er økt fra 8,2 prosent til 9,6 prosent.

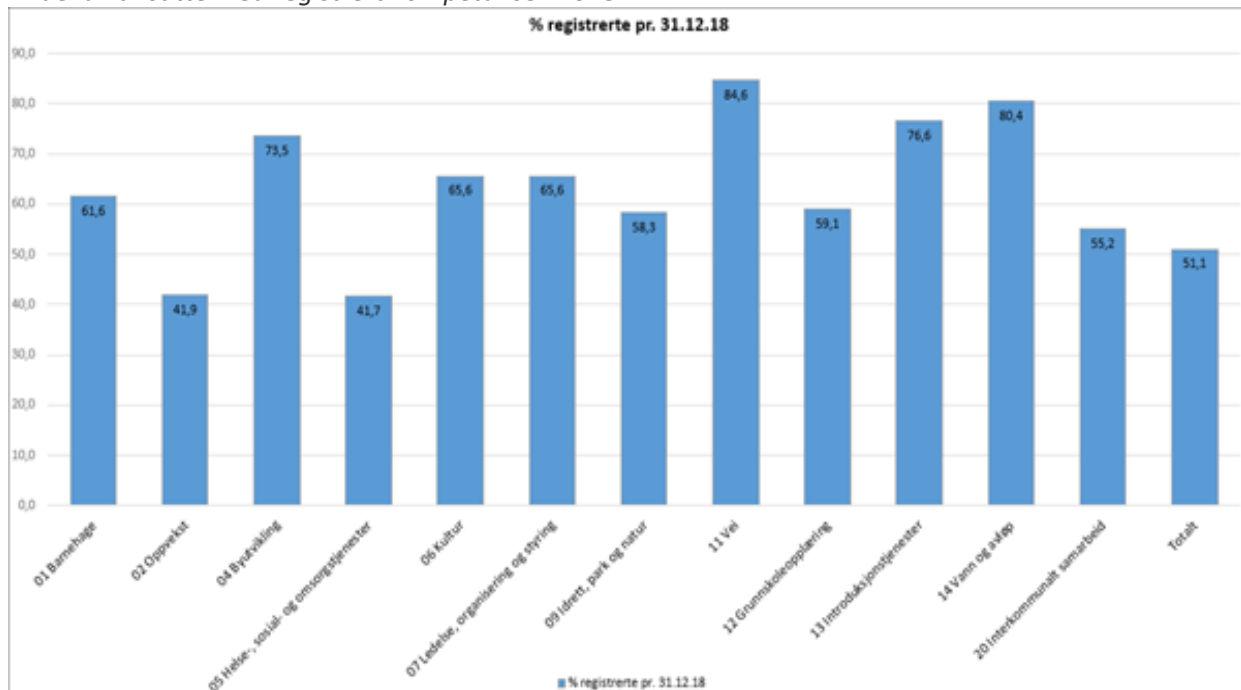
Arbeidsgiverpolitikk

Arbeidsgiverpolitikken KLAR (Kompetanse, ledelse, arbeidskultur og rekruttering) har ligget til grunn for aktivitetene. Utviklingen i 2018 viser følgende hovedresultater:

Kompetanse

Ansatte i basis har hatt mulighet til å kartlegge egen kompetanse, og av denne gruppen har 51,1 prosent registrert sin kompetanse. Hovedfokuset i 2018 for kartleggingen har vært å gjøre ansatte og ledere kjent med verktøyet, samt å få kartlagt sentral og lovpålagt kompetanse. Områder med lavere resultat kan blant annet forklares med dårligere tilgang til egen PC og leders mulighet til å følge opp enkeltmedarbeidere.

Andel av ansatte med registrert kompetanse i 2018

Kompetansesenteret for HSO (Skap gode dager)

Kompetansesenteret for HSO har levert kompetansehevende tiltak for de aller fleste ansatte innen sektoren.

Hovedfokus i 2018 har vært å etablere kompetansesamarbeid med Svelvik og Nedre Eiker innenfor noen av de mest relevante temaene. Dette gjaldt i 2018 for:

- Målrettet miljøarbeid og hverdagsmestring – Tilrettelagte tjenester
- Recovery – Psykisk helse og rustjenester
- Hverdagsmestring og hverdagsrehabilitering – hjemmebaserte tjenester og terapeutene
- Vold og trusler om vold, i et forebyggende perspektiv – alle ansatte

- Vurderingskompetanse
- Kartlegging av heltidskultur blant alle ansatte
- Kartlegging av norskkompetanse blant relevante ansatte
- Lederopplæring av alle avdelingsledere
- Informasjonsarbeid knyttet til ny reform fra 2019 «Leve hele livet»
- E-læring innenfor relevante fagområder*

*Ansatte har i 2018 gjennomført og bestått 2 649 e-læringskurs (675 kurs i 2017), og trenden er fortsatt kraftig økende. Kursene tas i tett sammenheng med både undervisning, refleksjon i grupper, oppgaveløsning og trening i praksis.

Kompetansesenter for barnehage, skole og oppvekst

Generelle og grunnleggende satsingsområder i 2018 har vært:

- Motivasjonsdager for alle ansatte i barnehage, grunnskole og oppvekst med fokus på arbeid på tvers med Læringsløp Drammen.
- Særskilt vinterseminar for alle ledere
- Månedlige nettverkssamlinger for alle ledere, sekretærer og konsulenter.
- Språkskole for aktuelle pedagogiske medarbeidere.
- Digital læring
- Nettverk for positiv adferds- og læringsstøtte (PALS)
- Styrket samspillet mellom foreldre og barn - utdanning og spesialisering av særskilte «Marte Meo»- veiledere
- Nettverk for ressurspersoner - språk
- Nettverk for ressurspersoner - sosial og emosjonell kompetanse

Særskilte satsingsområder for grunnskole:

- Digital læring - opplæring i bruk av digitale enheter for alle lærere tilknyttet barnetrinnet.
- Deltakelse på nasjonalt videreutdanningsprogram for lærere.
- Teknologicoaching - kurs og nettverkssamlinger
- Lærerspesialistordning, nettverkssamlinger.
- Mentorprogram for nyutdannede lærere:

Særskilte satsingsoppgaver for barnehage

- Digital opplæring for alle ansatte i Drammen kommunale barnehager
- Veilederordning og nettverksarbeid for nyutdannede barnehagelærere.
- Menn i barnehage (MIB) – nettverksarbeid for menn i barnehagene
- Utdanning av «Være-sammen»- veiledere.

Ledelse

Det er gjennomført kurs i endringsledelse i samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge (USN). Kurset hadde for første gang deltagere fra både Drammen, Svelvik og Nedre Eiker.

Det er gitt lederstøtte i form av bidrag til virksomhetssamlinger, teamutvikling og coaching.

Ledersamling er gjennomført i regi av nye Drammen for alle ledere i Svelvik, Nedre Eiker og Drammen.

Arbeidskultur

I 2018 har alle virksomheter i Drammen kommune gjennomført medarbeiderundersøkelsen «10 Faktor», utviklet av KS. Alle ASSS-kommunene bruker nå dette verktøyet for å måle og utvikle medarbeiderskap, ledelse og selve organisasjonen. Drammen kommunes medarbeidere scorer på landsgjennomsnittet på seks av faktorene. For de fire øvrige ligger Drammen kommune høyere enn landsgjennomsnittet. Det er gjennomført samlinger for ledere i forbindelse forberedelsene til og oppfølgingen av undersøkelsen. Undersøkelsen følges opp med lokale handlingsplaner.

Rekruttering

En analyse av medarbeidere som sluttet og nyansettelser i 2018, viser en svak reduksjon i andelen faglærte/høgskoleutdannede fra 80 prosent i 2017 til 76,2 prosent i 2018. Andelen faglærte/høgskoleutdannede for medarbeiderne totalt sett er per 31.12.2018 på 80,2 prosent.

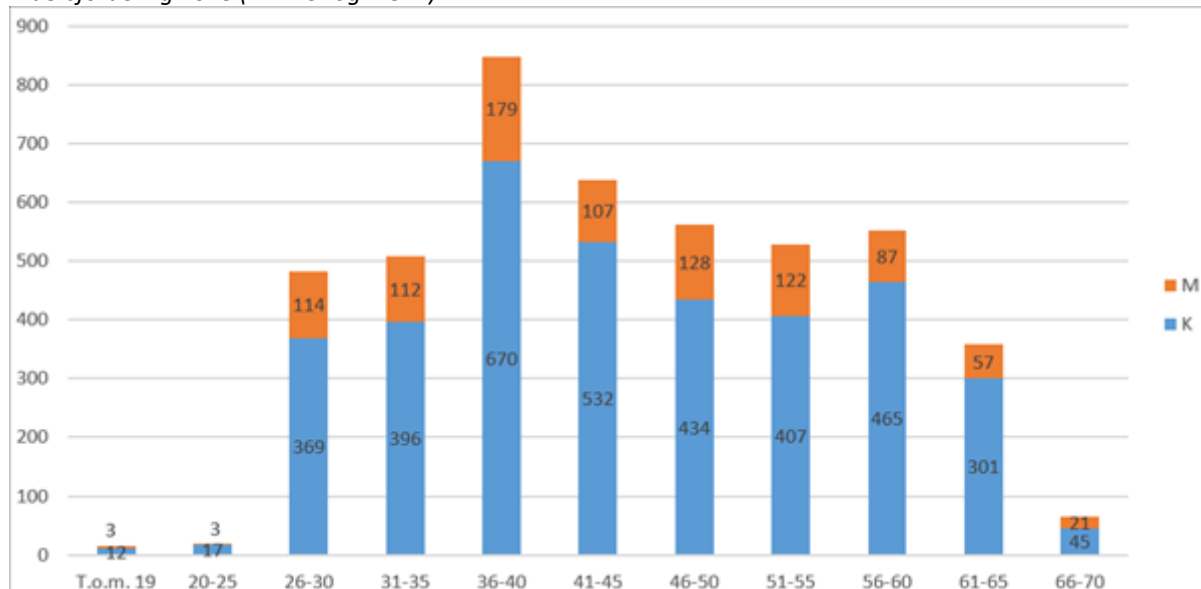
Medarbeiderstatus

Utvikling antall ansatte og årsverk

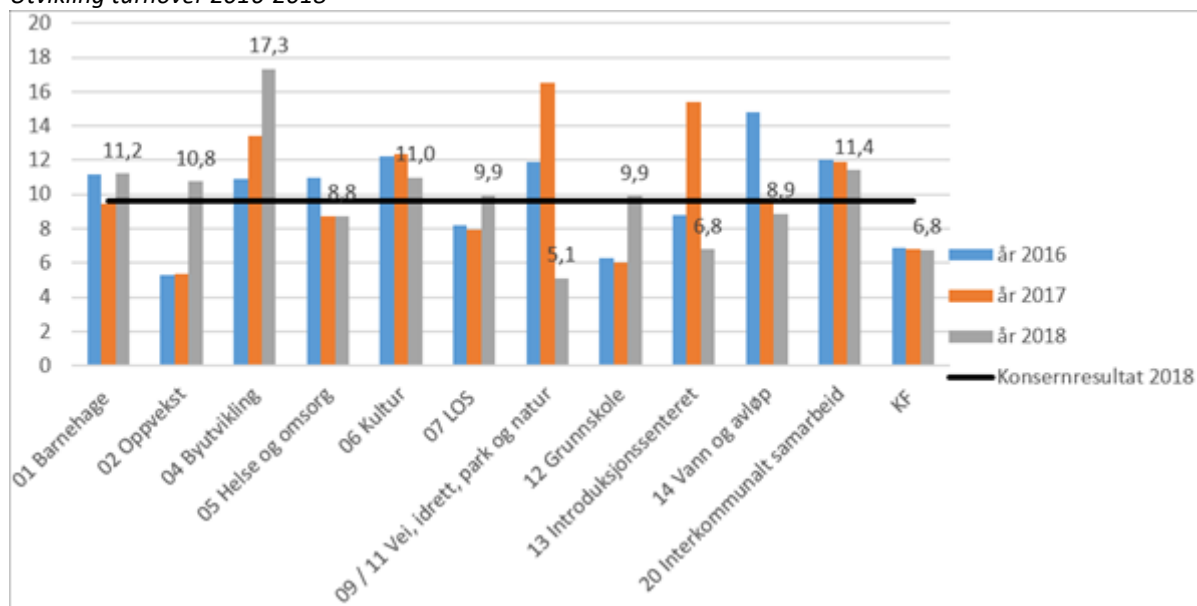
Organisasjonsform	Årsverk	Medarbeidere
Konsern 2016	3 625	4 430
Konsern 2017	3 724	4 482
Konsern 2018	3 830	4 582

*) Tabellen over viser ikke medarbeidere som har permisjon uten lønn, medarbeidere som har gått ut sykepengerrettighetene og mottar midlertidige ytelser, tilkallingsvikarer og eventuell arbeidskraft innkjøpt fra ulike byråer.

Aldersfordeling 2018 (kvinner og menn)

Utvikling turnover 2016-2018

Sykefravær

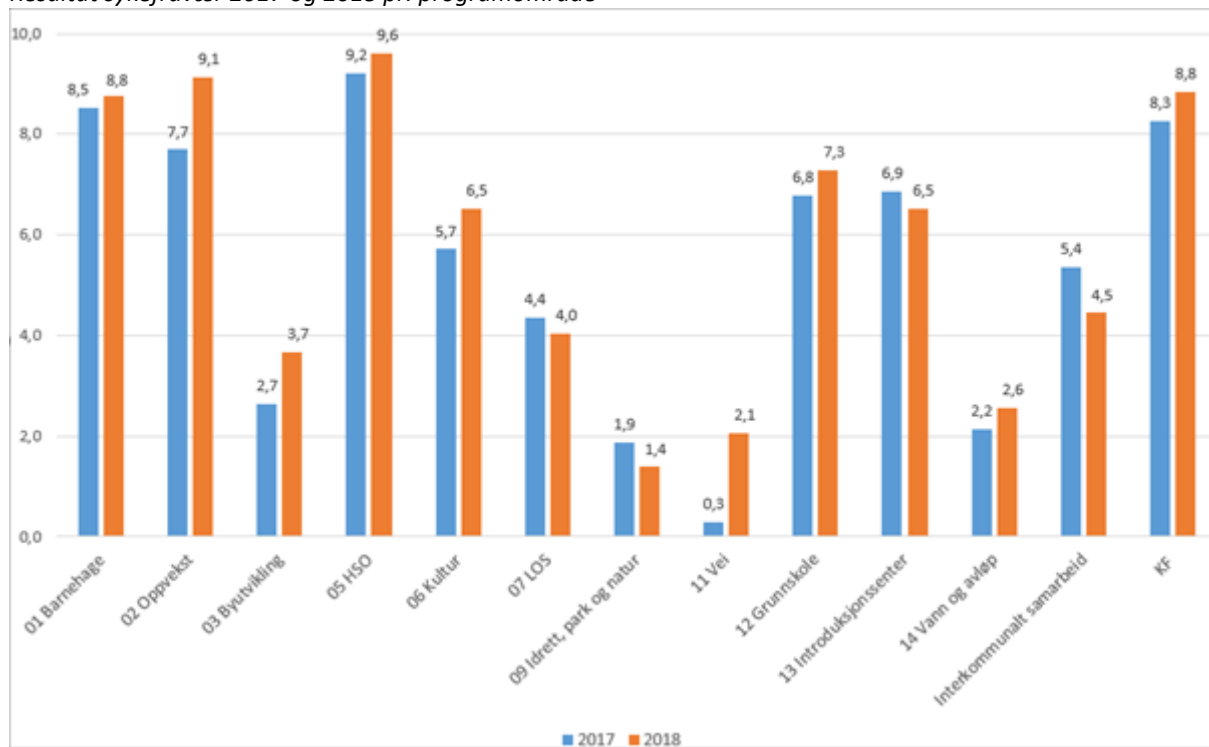
Sykefraværsutvikling for kvinner (K) og menn (M)

Totalt fravær (%)	Sykefravær	Sykefravær K	Sykefravær M
Konsern 2015	7,8 %	8,5 %	4,9 %
Konsern 2016	8,5 %	9,3 %	5,4 %
Konsern 2017	7,7 %	8,3 %	3,6 %
Konsern 2018	8,1 %	8,6 %	4,0 %

Prosentvis fordeling av sykefraværsdager i konsern

Konsern	Egenmeldt sykefravær	Legemeldt sykefravær - inntil 8 uker	Langtidssykefravær - over 8 uker
2015	13,3 %	46,2 %	40,5 %
2016	12,3 %	32,6 %	55,1 %
2017	9,3 %	29,3 %	61,4 %
2018	10,7 %	29,4 %	60,0 %

Resultat sykefravær 2017 og 2018 pr. programområde

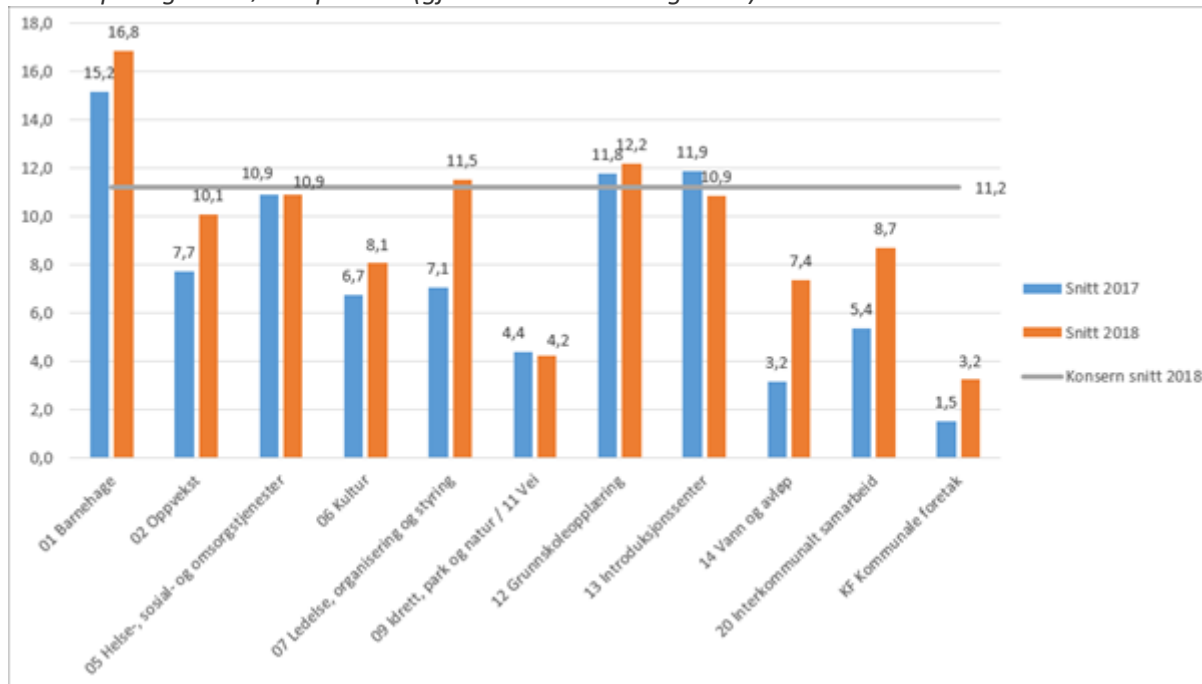
Årsak til økt sykefravær i konsern fra år 2017 til år 2018

Sykefraværet har økt i konsern fra 7,7 prosent i 2017 til 8,1 prosent i 2018. Resultatet for 2018 ligger innenfor gjennomsnittlig sykefravær de siste 10 år. Det er derfor ikke noe som tyder på at økt arbeidsbelastning med etableringen av nye Drammen kommune kan forklare økningen i sykefraværet fra 2017 til 2018.

Sykefraværet knyttes også i 2018 til enkeltpersoner og kan ikke knyttes til særskilte ansattgrupper som har høyt og økende sykefravær. Det er likevel grunn til å trekke fram økende sykefravær i de kvinnedominerte programområdene 01 Barnehage, 02 Oppvekst, 05 HSO og 12 Grunnskole som noen av hovedfaktorene til økt sykefravær i konsern i 2018.

Fordelingen av sykefraværstidene er ikke vesentlig endret fra 2017 til 2018, men langtidssykemeldinger over åtte uker synes over en periode på to år å ha stabilisert seg på cirka 60 prosent av det totale fraværet.

Vikarer på regulativlønn i prosent (gjennomsnitt 2017 og 2018)

Medarbeiderutvikling i tall for år 2018

- Antall har økt med 100 og årsverk har økt med 106.
- Sykefraværet har økt fra 7,7 prosent til 8,1 prosent.
- Andelen medarbeidere i gruppa 55-67 år er stabil. Av en gruppe på 1 075 ansatte i aldersgruppen 55-67 per 31.12.17, har 97 sluttet i 2018.
 - Seniorresultat 2016: 91,0 prosent
 - Seniorresultat 2017: 92,2 prosent
 - Seniorresultat 2018: 91,0 prosent
- Økt turnover fra 8,2 prosent til 9,6 prosent.
 - Turnover konsern 2016: 9,3 prosent
 - Turnover konsern 2017: 8,2 prosent
 - Turnover konsern 2018: 9,6 prosent
- Økt turnover i 01 Barnehage, 02 Oppvekst og 12 Grunnskole.
- Kvinner har et høyere sykefravær enn menn.
- Andel langtidssykemeldinger over åtte uker er økende i 02 Oppvekst og 12 Grunnskole, mens det er redusert i 01 Barnehage og 05 HSO.
- Ingen medarbeidere er omstilt til nytt arbeid på grunn av helse.

Likestilling

Kjønnsmessig fordeling av stillinger, lønn, deltid m.m. *

Likestillingstilstand innen et representativt utvalg av stillinger i konsern

Stillingsgrupper	Kvinner					Menn					Totalt		
	Ant. personer	Ant. Årsverk	Gjennomsnittsalder	Gjennomsnittslønn i 1 000 kr	Gjennomsnittstillings-, i prosent	Ant. personer	Ant. Årsverk	Gjennomsnittsalder	Gjennomsnittslønn i 1 000 kr	Gjennomsnittstillings-, i prosent	Tot. Ant. personer	Ant. Årsverk	% avt antall ansatte
Linje 1 - 2017													
Linje 2 - 2018													
Rådmannens ledergruppe	3	3,0	58,7	1150	100,0	4	4,0	54,3	1235	100,0	7	7,0	0,2
	2	2,0	54,0	1190	100,0	5	5,0	53,3	1190	100,0	7	7,0	0,2
Virksomhetsleder	34	34,0	52,9	823	100,0	20	20,0	52,1	815	100,0	54	54,0	1,2
	31	31,0	54,9	839	100,0	22	22,0	51,9	873	100,0	53	53,0	1,2
Mellomleder	159	153,2	48,1	601	96,4	64	62,0	46,9	670	96,9	223	215,2	5,0
	164	163,1	48,0	643	99,5	58	59,0	47,9	688	100,0	222	230,5	4,8
Advokat	6	6,4	44,5	775	106,7	3	3,0	46,0	790	100,0	9	9,4	0,2
	6	5,6	45,5	808	93,3	4	4,0	44,0	807	100,0	10	9,6	0,2
Arkitekt	10	10,0	38,0	599	100,0	3	2,7	45,0	606	89,0	13	12,7	0,3
	14	13,0	38,2	604	92,9	2	2,0	34,0	587	100,0	16	15,0	0,3
Lege, psykolog m.m.	36	27,4	39,9	647	76,1	7	5,4	35,3	716	77,1	43	32,8	1,0
	34	26,6	39,7	672	78,1	6	4,4	37,5	763	73,3	40	31,0	0,9
Ingeniør	28	27,1	45,5	581	96,6	49	47,8	48,2	563	97,6	77	74,9	1,7
	27	26,05	45,2	598	96,5	48	47,6	47,5	583	99,2	75	73,7	1,6
Sykepleier	370	307,3	42,6	468	83,1	33	29,0	38,3	447	87,9	403	336,3	9,0
	385	321,9	42,9	479	83,6	36	33,3	36,1	455	92,5	421	355,2	9,2
Hjelpepleier / Helsefagarbeider	605	445,0	47,1	401	73,6	76	59,1	40,6	391	77,8	681	504,1	15,2
	602	449,6	46,9	407	74,7	85	62,7	41,2	397	73,7	687	512,3	15,0
Andre høyskoleutdannede	414	372,8	41,9	473	90,0	83	75,2	42,0	490	90,6	497	448,0	11,1
	436	387,8	41,3	476	89,0	71	63,3	40,7	474	89,2	507	451,1	11,1
Undervisningspersonell	579	523,6	42,2	505	90,4	159	144,9	41,3	500	91,1	738	668,5	16,5
	572	522,3	41,6	515	91,3	164	147,2	40,9	510	89,8	736	669,5	16,1
Lærer uten godkjent utdanning	28	21,4	42,5	394	76,4	14	11,9	37,3	384	85,0	42	33,3	0,9
	35	28,8	37,9	392	82,3	13	11,7	32,9	401	89,6	48	40,5	1,0
Barne- og ungdomsarbeider	115	103,2	44,7	398	89,7	11	10,0	40,8	397	90,9	126	113,2	2,8
	122	109,5	44,0	406	89,8	10	9,9	39,1	398	99,0	132	119,4	2,9
Fagarbeider	112	90	50,1	410	80,3	94	84,4	50,1	431	89,8	206	174,3	4,6
	99	79,55	49,4	420	80,4	90	84,2	49,4	431	93,6	189	163,8	4,1
Rådgiver	146	140,0	46,1	597	95,9	58	57,4	49,4	624	99,0	204	197,4	4,6
	158	154,6	45,9	619	97,8	72	72,8	50,3	655	100,0	230	227,4	5,0
Saksbehandler	276	260,3	46,0	467	94,3	72	72,0	45,5	468	100,0	348	332,8	7,8
	278	258,4	46,2	479	92,9	69	66,0	46,1	486	95,7	347	324,4	7,6
Pedagogisk medarbeider	271	234,5	46,3	371	86,5	46	39,9	37,5	347	86,7	317	274,4	7,1
	272	233,4	46,0	374	85,8	55	46,52	37,5	357	84,6	327	279,9	7,1
Pleiemedarbeider	241	88,8	40,4	345	36,8	78	34,4	38,3	337	44,1	319	123,1	7,1
	260	106,9	40,3	351	41,1	74	38,17	39,5	347	51,6	334	145,0	7,3
Assistent	90	61,9	48,0	390	68,8	39	31,5	41,7	379	80,8	129	93,3	2,9
	85	59,28	45,8	395	69,7	42	32,04	42,1	375	76,3	127	91,32	2,8
Tillitsvalgte / ombud	11	7,6	48,8	528	68,6	5	3,5	48,6	547	70,0	16	11,1	0,4
	10	6,9	48,9	555	69,0	5	3,5	49,6	562	70,0	15	10,4	0,3
Høyskolestudent	32	5,7	25,7	309	17,8	7	1,5	25,0	311	21,4	39	7,2	0,9
	59	9,55	24,3	317	16,2	10	3,06	28,4	327	30,6	69	12,6	1,5
Totalt alle ansatte	3560	2922	44,4	459	82,0	922	802,0	43,3	464	87,0	4482	3724	100
	3649	3012	43,9	467	82,5	933	818,4	43,2	492	87,7	4582	3830	100

Tallene i tabellen over er basert på antall personer/årsverk på månedlig regulativlønn per 31.12.2018

Kommentar til tabell over:

- Andel kvinner har økt fra 79,4 prosent til 79,6 prosent, andel menn er redusert fra 20,6 prosent til 20,4 prosent.
- Gjennomsnittslønnen har økt med 1,8 prosent for kvinner og 2,0 prosent for menn. Beregningen er gjort ut fra den enkeltes fastlønn. Noe av årsaken til differansen kan være

at deler av det sentrale lønnsoppgjøret i 2018 innebærer en økning i lørdags- og søndagstillegget som får virkning fra 1.1.19. Dette gjelder store kvinnedominerte grupper.

- Gjennomsnittlig stillingsstørrelse for menn har økt fra 87,0 prosent til 87,7 prosent. Stillingsstørrelsen for kvinner har økt fra 82,0 prosent til 82,5 prosent.
- Andel ansatte med fagutdanning/høyskoleutdanning har sunket fra 81,1 prosent til 80,2 prosent.

Særskilt redegjørelse for arbeid med likestilling og mangfold i 2018

1. Deltid - et fokusområde i HSO
 - Andel små stillinger under 20 prosent er redusert fra 8 prosent til 6,8 prosent.
 - Andel store stillinger (80-100 prosent) har økt fra 51,6 prosent til 56,0 prosent.
2. Økt antall menn i HSO og barnehage
 - Andel menn i 05 HSO har økt fra 15,7 prosent til 16,1 prosent.
 - Andel menn i 01 Barnehage har økt fra 8,3 prosent til 8,8 prosent.

Ansatte ved forebyggende helseteam for eldre

Eierstyring

I samsvar med revidert budsjett mottok Drammen kommune 177 millioner kroner i aksjeutbytte og eieruttak i 2018. Både Glitre Energi AS, Lindum AS og Drammen Kino AS leverte gode resultater i 2017, og utbetalte utbytte på til sammen 83 millioner kroner. I tillegg mottok kommunen 4,1 millioner kroner i eieruttak fra Renovasjonsselskapet for Drammensregionen IKS som følge av flere års oppsamlede overskudd fra innsamlingen av næringsavfall.

Samlet overskudd for de kommunale foretakene var i 2018 på 106,7 millioner kroner, som er 3,8 millioner kroner svakere enn budsjettet.

Drammen kommune forvalter betydelige verdier som eier i mer enn 40 ulike virksomheter fordelt på aksjeselskaper, kommunale foretak, interkommunale selskap, interkommunalt samarbeid og stiftelser.

Oversikt over kommunens eierposter fordelt på selskapsform per 31.12.2018

Eierskap og eierposisjoner

Aksjeselskap (AS) og Andelslag (AL)	Kommunale foretak (KF)	Interkommunale selskap
Brageteatret AS (50%) Byen Vår Drammen AS (32,9%) Enter Kompetanse AS (82,98%) Filmparken AS (0,84%) Drammen Kino AS (33,3%) Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS (100%) Drammen Scener AS (100%) E 134 Haukelivegen AS (2,43%) Glitre Energi AS (50%) Lindum AS (100%) Vinn Industri Drammen AS (80%)	Drammen Drift KF Drammen Parkering KF Drammen Eiendom KF Drammensbadet KF	Buskerud Kommunerevisjon IKS (17%) Drammensregionens Brannvesen IKS (45,2%) Glitrevannverket IKS (49%) Legevakta i Drammensregionen IKS (51%) Renovasjonsselskapet for Drammensregionen IKS (33,8%)
	Stiftelser m.v.	§ 27 samarbeid * interkommunalt samarbeid
	Stiftelsen Drammens Museum Stiftelsen Drammens teater og kulturhus Stiftelsen Åssiden eldresenter Drammen kommunale pensjonskasse Drammen kommunes utleieboliger Erik Børresens stiftelse Drammen og Kongsberg verelagsstiftelse	Drammensregionens interkommunale krisesenter (§27) * Drammensregionens interkommunale havnevesen (§27)(55%) Drammensregionens IKT (D-IKT) (§27) (64,6%) Kemneren i Drammensregionen (§27) * Kommuneadvokaten i Drammensregionen (§27) * Kontrollutvalgssekretariatet i Buskerud IS (§27) Vestregionen (§27) Interkommunalt utvalg mot akutt forenning (IUA)
Øvrige selskap	Osloregionens Europakontor, Osloregionen, Buskerudregionens incestsenter (BRIS), Kommunearkivinstusjonenes Digitale Ressurscenter SA, Biblioteksentralen SA	

09.03.18

Eierstrategisk arbeid

I 2018 er det vedtatt eierstrategi for Brageteatret AS. Arbeidet ble gjennomført i samarbeid med Buskerud Fylkeskommune, som er den andre eieren av selskapet. I 2018 ble Vestregionen og D-IKT besluttet avvirket som §27-samarbeid fra 01.01.19.

Eiermøter 2018

Det gjennomføres årlige eiermøter i formannskapet. I 2018 gjennomførte formannskapet eiermøter med Byen Vår Drammen AS, Drammensregionens Interkommunale Havnevesen, Drammen Eiendom KF, Glitrevannverket IKS, Drammen Drift KF, Lindum AS, Drammen Scener AS, Brageteatret AS, Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS, Glitre Energi AS og Drammen kommunale pensjonskasse.

Oppdatering av eierportal

[Nøkkelopplysninger for selskapene/foretakene](#) ble oppdatert høsten 2018. Se kommunens [Eierportal](#)

Kommunale foretak

Regnskapsresultat 2018 for kommunale foretak

Tabellen nedenfor viser hovedstørrelser i de kommunale foretakenes resultatregnskap for 2018.

Resultatregnskap 2018 for kommunale foretak – hovedstørrelser

Mill. kr	Drifts- inntekter	Drifts- kostnader	Nto. Finans (- = nto. utgift)	Årsres. før ekstraord. poster	Årsresultat	Eieruttak
1)						2)
Drammen Eiendom KF 3)	653,4	460,9	-111,2	81,3	94,5	75,5
Drammen Drift KF	56,1	57,4	-0,2	-1,4	-1,4	0,0
Drammen Parkering KF	37,2	22,6	0,3	14,9	14,9	14,5
Drammensbadet KF 4)	62,9	64,1	-0,1	-1,2	-1,2	0,0
Sum kommunale foretak	809,6	604,8	-111,2	93,6	106,7	89,9

1. Foretakene fører regnskap etter regnskapslovens prinsipper
2. Budsjetterte eieruttak som inngår i bykassens regnskap for 2018
3. Årsresultatet for Drammen Eiendom KF fremkommer etter resultat fra salg av eiendom på 13,2 mill. kr
4. Drammensbadet KF har mottatt tilskudd fra bykassen på 22,3 mill. kr i 2018

Som det fremgår av tabellen ovenfor har de kommunale foretakene et samlet overskudd på 106,7 millioner kroner i 2018. Dette er 3,8 millioner kroner svakere enn budsjettert resultat. Drammen Eiendom KF og Drammen Parkering har solide overskudd, mens regnskapene for Drammen Drift KF og Drammensbadet KF viser negative resultat på henholdsvis 1,4 og 1,2 millioner kroner. Det er imidlertid kun Drammen Parkering KF som har oppnådd bedre resultat enn budsjettert i 2018.

Det er i bykassens regnskap for 2018 inntektsført eieruttak fra de kommunale foretakene med 89,9 millioner kroner i samsvar med budsjett.

Drammen Eiendom KF

Drammen Eiendom KF resultatregnskap for 2018 viser et overskudd etter salg av eiendom på 94,5 millioner kroner. Dette er 1,2 millioner kroner lavere enn budsjettert og 5 millioner kroner lavere enn fjorårets resultat. Investeringsnivået har vært svært høyt i 2018, med påløpte investeringskostnader på totalt 603 millioner kroner.

Økonomisk resultat

Drammen Eiendom KF hadde i 2018 driftsinntekter på 653 millioner kroner, mens driftskostnadene var på 461 millioner kroner. Etter netto finanskostnader på 111,2 millioner kroner fremkommer driftsresultat før salg av eiendom på 81,3 millioner kroner, som er 8,6 millioner kroner bedre enn budsjettert.

Det er i 2017 gjennomført salg av eiendommer for 80,3 millioner kroner. Av dette utgjør salg av 12 borettslagsleiligheter 24,7 millioner kroner. Salg av eiendom viser et positivt resultat på 13,2 millioner

kroner i forhold til bokførte verdier. Årsresultat etter salg av eiendom er på 94,5 millioner kroner, som er 1,2 millioner kroner svakere enn budsjettet.

Av årsresultatet er 75,4 millioner kroner disponert til budsjettet eieruttak til bykassen. Resterende del av årsresultatet på 19,1 millioner kroner er foreslått overført til foretakets egenkapital. Midlene disponeres som egenkapital til investeringer i formålsbygg og boliger.

Investeringer

Drammen Eiendom KF har i 2018 gjennomført investeringer for 603,2 millioner kroner. Dette er et svært høyt investeringsvolum, og til sammenlikning ble det investert for 311,9 millioner kroner i 2017. Det er ved behandlingen av 1. og 2. tertialrapport er det foretatt nedjusteringer i investeringsrammen som med til sammen 125 millioner kroner for å sikre en riktigere periodisering i forhold til framdriften. Per utgangen av 2018 er det ubrukte investeringsmidler på 29,1 millioner kroner, mens tilsvarende tall per utgangen av 2017 var på om lag 125,9 millioner kroner. Det lave mindreforbruket må ses i sammenheng med merforbruk på nesten 46 millioner kroner innenfor programområde 12 Grunnskole. Dette skyldes først og fremst at investeringskostnadene ved Fjell skole og flerbrukshall har påløpt tidligere enn forutsatt i budsjettet.

Behovet for re-bevilgning av ubrukte investeringsmidler vurderes nærmere i 1. tertialrapport 2019.

I 2018 har foretaket ferdigstilt noen mellomstore og mindre byggeprosjekter. Det er imidlertid store byggeprosjekter under utførelse ved årsskiftet. Flere større prosjekter har vært i utviklingsfasen i 2018, og klargjort for oppstart i 2019. For nærmere omtale av investeringsprosjektene vises til programområdeomtalene i årsmeldingen, samt foretakets årsberetning som vil bli forelagt bystyret ved behandling av årsregnskapet for 2018.

Drammen Drift KF

Drammen Drift KF hadde i 2018 et underskudd på om lag 1,4 millioner kroner. Underskuddet skyldes lavere oppdragsmengde enn forutsatt særlig etter sommeren, bl.a. ble forespeilede anleggsprosjekter utsatt. I tillegg oppstod det uforutsette reparasjons- og vedlikeholdskostnader på slutten av året samt beregning som medførte økte pensjonskostnader.

Omsetningen i 2018 var 56,1 millioner kroner, noe som er 1,2 millioner kroner høyere enn i 2017. Drammen Drift KF yter tjenester hovedsakelig til Drammen kommune. Om lag 90 prosent av driftsrelatert omsetning er i 2018 knyttet til oppdrag for Drammen kommune (49,1 millioner kroner). For 2018 utgjorde andelen eksterne kunder 11,6 % av driftsrelatert omsetning mot 10,3% i 2017.

Foretaket har ved utgangen av 2018 en positiv egenkapital på 6 millioner kroner.

Drammen Parkering KF

Drammen Parkering KF hadde en omsetning i 2018 på 37,1 millioner kroner. Resultatet gir et overskudd på 14,9 millioner kroner, noe som er 1,1 millioner kroner bedre enn budsjettet. Bystyret har vedtatt et eieruttak på 14,4 millioner kroner for 2018. Eieruttaket dekkes av foretakets egenkapital. Egenkapitalen utgjør etter dette 10,8 millioner kroner. Det har for året vært en svikt i automatinntektene på 2,1 millioner kroner. Dette skyldes i hovedsak antall gratisparkerende el-biler som i økende grad har fylt opp byens avgiftsplasser. Foretakets regnskap viser imidlertid at samlede driftskostnader er 3,1 millioner kroner under budsjett.

I tråd med bystyrets vedtak 5. april 2016 etablerte Drammen Parkering KF høsten 2016 et aksjeselskap, Dpark AS, som overtok den kommersielle delen av parkeringsdriften i Drammen kommune fra 1. januar 2017, dvs. i hovedsak kommunalt eide parkeringshus og definerte parkeringsområder. Dpark AS hadde

en omsetning i 2018 på 37,9 millioner kroner. Årsresultatet viser et overskudd på 3,4 millioner kroner etter skatt. Det er 1,9 millioner kroner bedre enn budsjettet.

Ny parkeringsstrategi for Drammen kommune ble vedtatt av bystyret 18. desember 2018 med ikrafttredelse 1. februar 2019. I parkeringsstrategien angis prinsipper for utviklingen av gateparkering og parkering i kommunens parkeringshus, herunder prinsipper for prising og vilkår på kommunens parkeringsplasser. Det innføres blant annet halv pris for elbiler der disse tidligere har kunnet parkere gratis.

Drammensbadet KF

Drammensbadet KF hadde i 2018 en omsetning på 40,6 millioner kroner, noe som er 1,9 millioner kroner lavere enn budsjettet. Omsetningen for 2018 er likevel 0,9 millioner kroner høyere enn i 2017. Drammensbadet KF har i 2018 hatt 349 872 besøkende, hvilket er om lag 5000 færre enn budsjettet. Fordelt på 361 åpningsdager gir dette et gjennomsnittlig besøkstall på 969 personer per dag.

Foretaket hadde i 2017 et underskudd på om lag 1,2 millioner kroner som føres mot annen egenkapital. Driftsinntektene ble lavere enn budsjettet med om lag 1,9 millioner kroner. Inntekter på badebilletter og årskort ligger om lag 1,5 millioner kroner under budsjett. Lavere besøk enn budsjettet i 2018 kan forklare noe av dette. Salg i kafé/badebutikken ligger samlet om lag 1 million kroner under budsjett, og årsaken til det antas å være den samme. Kurs og utleie av basseng ligger over budsjett med om lag 0,6 millioner kroner.

I den løpende rapporteringen har rådmannen redegjort for status i sak om krav fra Skatt Sør om tilbakebetaling av 62,9 millioner kroner. Vedtaket fra Skatt Sør ble påklaget av Drammen kommune. Høsten 2018 mottok kommunen svar fra Skattedirektoratet. Vedtaket fra Skatt Sør ble i all hovedsak opprettholdt, men redusert med nesten 17 millioner kroner til totalt cirka 46 millioner kroner. Etter en helhetsvurdering vedtok formannskapet i sitt møte 20. november 2018 å ikke ta ut søksmål mot staten v/ Skattedirektoratet og i stedet ta kontakt med KS for å initiere et politisk initiativ. Kommunen vil arbeide for at svømmehaller i skattemessig forstand vurderes likt med kulturhus. Status i arbeidet rapporteres i 1. tertial 2019.

Aksjeselskaper

Utbytte fra aksjeselskap

Drammen kommune har i 2018 mottatt utbytte fra aksjeselskap på 83,0 millioner kroner. Dette er 1,6 millioner kroner mer enn kommunen mottok i 2017.

Utbytte 2018 fra aksjeselskap

Mill. kroner	Mottatt utbytte 2017	Mottatt utbytte 2018	Revidert budsjett 2018
Glitre Energi AS	63,3	57,3	57,3
Lindum AS	14,3	23,1	23,1
Drammen Kino AS	3,8	2,6	2,5
Sum utbytte	81,4	83,0	82,9

Glitre Energi AS

Regnskap 2018 for konsernet Glitre Energi AS viser et årsresultat på 305 millioner kroner. Dette er nesten 60 millioner kroner bedre enn årsresultatet i 2017 på 245,1 millioner kroner. Majoritetens andel av resultat 2018 utgjør 239,7 millioner kroner. I Drammen kommunes budsjett for 2019 er det lagt inn et forventet utbytte fra Glitre Energi AS på samme nivå som i fjor. Det gode resultatet i 2018 forventes å gi rom for et noe høyere utbytte. Endelig fastsettelse av utbytte for 2018 skjer under generalforsamlingen i juni.

Lindum AS

Lindum er organisert som et konsern med Lindum AS som morselskap. Foreløpige tall for Lindum AS for 2018 viser at virksomheten samlet sett er på samme nivå som i 2017, men overskuddet er betydelig lavere enn i 2017, og også noe svakere enn budsjett for 2018. Dette vil gi et lavere utbytte enn budsjettet for 2018. Årsaken er begrenset deponikapasitet i Drammen samt at en større andel av konsernets virksomhet ligger i datterselskaper. Konsernets omsetning og resultat har økt sammenlignet med 2017 og er betydelig bedre enn budsjett for 2018.

Drammen Kino AS

Drammen Kino AS skal forestå kinovirksomhet i Drammen. Drammen kommune eier 33,3% av selskapet. Hensikten med eierskapet er å realisere kulturpolitiske målsettinger. Selskapets virksomhet skal baseres på normale forretningsmessige prinsipper. De tre mest besøkte filmene i fjor var *Mama Mia: here we go again*, *Skjelvet* og *Norske Byggeklosser*. Besøksandelen for norske filmer var helt oppe på 25 prosent, den høyeste norskandelen på mange år. Drammen Kino AS hadde i 2018 totalt 357 000 besøkende, noe som var en liten økning fra året før. Selskapets omsetning endte på 57 millioner kroner, med et årsresultat på 11,4 millioner kroner før skatt. Dette er også en økning fra 2017. Drammen Kino AS har gode forventninger til 2019, som forventes å bli et normalt kinoår.

Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS

Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS (DKEU) eies 100 prosent av Drammen kommune og ble vedtatt opprettet av bystyret i møte 23. februar 2016. Selskapet skal ivareta kommunens utviklerrolle for eiendommer som ikke er knyttet opp til kommunens tjenesteproduksjon. I 2017 ble et større antall eiendommer overført fra Drammen kommune til Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS. I 2018 ble Tangenkaia vedtatt overført fra Drammen kommune til DKEU gjennom bystyrevedtak 24. april 2018, men rådmannen har i den løpende tertialrapporteringen i 2018 redegjort for selskapets arbeid med å legge til rette for forvaltning av overførte eiendommer i tråd med vedtatte føringer.

Drammen overførte til sammen aksjer og eiendommer til en verdi av 552,4 millioner kroner til Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS i 2017. Transaksjonene ble gjort opp i form av aksjeinnskudd i selskapet. Det er ikke gjennomført nye transaksjoner i regnskapet for 2018. Drammen kommune har et samlet aksjeinnskudd i selskapet på 567,4 millioner kroner per utgangen av 2018.

Enter kompetanse AS

Drammen kommune kjøpte i 2018 Hurum kommunes 100 aksjer i Enter Kompetanse AS, pålydende kr 100 per aksje, til sammen 10 000 kroner. Hurum kommunes eierandel var 1,3 prosent, slik at Drammen kommune nå eier 84,3 prosent.

Enter Kompetanse avla årsregnskap med et underskudd på 6,2 millioner kroner for regnskapsåret 2017. Underskuddet ble i sin helhet belastet egenkapitalen, som ved årsskiftet 2017/2018 var på 31,6 millioner kroner. Selskapet har i 2018 ansatt ny daglig leder.

Vinn industrier Drammen AS

Drammen kommune kjøpte i 2018 Røyken kommunes 3 aksjer i Vinn industrier Drammen AS, pålydende 5 000 kroner per aksje, til sammen 15 000 kroner. Røyken kommunes eierandel var 15 prosent, slik at Drammen kommunes eierandel er nå 80 prosent. Nedre Eiker kommune eier resterende 20 prosent.

Interkommunale selskaper mv.

Drammen kommune har i 2018 deltatt i seks interkommunale selskap. Hovedstørrelser fra selskapene regnskap 2018 er vist i tabellen nedenfor.

Resultatregnskap 2018 for interkommunale selskap – hovedstørrelser

Millioner kroner	Eierandel	Driftsinntekter	Driftskostnader	Netto finans (- = nto. utgift)	Årsres. før ekstraord. poster mv.	Årsresultat	Eierbidrag fra Drammen kommune
Drammensregionens brannvesen IKS	40,8 %	143,4	136,3	0,5	7,6	7,6	46,3
Vestviken 110-sentral IKS 1)	12,5 %	43,1	46,0	0,2	-2,7	-2,7	1,9
Glitrevanverket IKS 2)	49,0 %	59,2	55,6	-1,9	1,7	3,4	22,2
Renovasjasselskapet i Drammensreg. IKS 3)	33,8 %	254,5	255,9	-1,0	-2,4	6,1	3)
Buskerud Kommunervisjon IKS	20,0 %	22,1	21,0	0,1	1,2	1,2	2,7
Legevakta i Drammensregionen IKS	51,0 %	68,1	67,7	0,0	0,4	0,4	20,6
Sum interkommunale selskap		590,4	582,5	-2,1	5,8	16,0	93,7

1) Fra 1.10.2018 overtok DRBV eierskapet i V110 for sine 8 eierkommuner. DRBVs eierandel i V110 er 22,6%

Fra 1.1.2019 er navnet endret til Sør-Øst 110 IKS

2) Glitrevannverkets årsresultat er justert for selvkost med 1,8 mill. kr. Drammen har for 2018 gjort uttak av vann for 22,2 mill. kr

3) Rfd's årsresultat etter skatt og fremføring mot fremtidige gebyrinntekter er positivt med 6,1 mill. kr

Rfd innkrever på vegne av kommunens renovasjonsgebyr fra innbyggerne, og mottar ikke bidrag fra kommunen utover dette. Fra og med 2018 føres det felles selvkostfond for alle abonnenter i de 9 eierkommunene i RfD.

Samlet akkumulert overskudd i renovasjonsordningen er 27,9 mill. kr

Renovasjasselskapet for Drammensregionen IKS

Renovasjasselskapet har over flere år opparbeidet et akkumulert overskudd fra håndteringen av næringsavfall. Dette inngår ikke i selvkostregnskapet for husholdningsavfall. Selskapet delte for regnskapsåret 2017 ut et samlet utbytte til eierne på 12 millioner kroner, der Drammen kommune har mottatt i underkant av 4,1 millioner kroner.

Kommunereformen i 2020 vil medføre endringer i selskapets eierstruktur og geografiske område, som vil utløse behov for politisk behandling av selskapsavtalen. En naturlig konsekvens av dette er at også eierstrategien bør revideres av deltakende kommuner. Som et forberedende arbeid til eiernes strategiprosess, har styret igangsatt en bred strategisk evaluering av viktige områder for selskapet, her under muligheter og konsekvenser av ulike strategiske retningsvalg. Styrets vurderinger legges frem for representantskapet i 2019.

Vestviken 110 IKS

Vestviken 110 IKS var inntil 2018 brannvesenets alarmsentral for kommunene i Buskerud og Vestfold. I 2018 ble Sør-Øst 110 IKS etablert som ny alarmsentral for Buskerud, Vestfold og Telemark. Sør-Øst 110 IKS har et svært stort antall eiere, noe som gir styringsutfordringer hva gjelder samordning av eierinteresser, gjennomføring av hensiktsmessige beslutningsprosesser og tilrettelegging for koordinerte vedtak i kommunestyrene. Eierkommunene i Drammensregionens brannvesen IKS (DRBV) har i 2018 vedtatt at selskapet skal ivareta disse kommunenes eierinteresser i Sør-Øst 110 IKS. Hensikten er å gi

grunnlag for større grad av samordning mellom eierne i den nye nødsentralen og være med på å gi økt beslutningskraft i representantskapet.

Overføring av eierskapet til DRBV har medført at kommunens tilskudd til 110-sentralen kanaliseres gjennom DRBV i stedet for direkte til 110-sentralen, men dette har ikke i seg selv medført realendringer i de økonomiske forpliktelsene kommunen har i forhold til drift av felles 110-sentral.

Legevakta i Drammensregionen IKS

Kommunenes eierbidrag inn i Legevakta ble økt i slutten av 2017, basert på befolkningstallene og et likt per capita-beløp for alle eierkommunene. Dette skulle primært dekke for bortfall av inntekter etter oppsigelse av flere KAD-plasser og for varslet økte kostnader til Nødnett. Justeringen skulle gi mulighet for en videreføring av dagens legevaktstilbud og en drift i balanse. I 2018 leverer Legevakta et positivt resultat på 0,36 millioner kroner, som tilsvarer 0,5 prosent av den totale omsetningen.

Det har i 2018 vært økt fokus på kvalitetsforbedring og Manchester Triage Scale (MTS) ble innført for å kvalitetssikre og styrke hastegradsvurderingen av pasientene. I tillegg har selskapet søkt, og fått tildelt midler fra Helsedirektoratet, beregnet på opplæring og veiledning i medisinsk kommunikasjon både på telefon og i konsultasjon.

Drammensregionens Interkommunale Havnevesen (Drammen Havn)

Drammen Havn samler nå all havnevirksomhet på Holmen, der Drammen kommune er en betydelig grunneier. Havnevirksomheten står i den forbindelse foran store investeringer, som ett av landets største intermodale knutepunkter. Havnerådet legger til grunn et investeringsbehov og en finansieringsløsning som vist i bystyresak 160/18 om salg av Drammen havns aksjepost i Eidos Eiendomsutvikling. Denne innebærer en minimalisering av behov for låneopptak (med tilhørende lånegarantier for eierkommunene), og at Drammen havn selv står for nødvendige investeringer for å samle havnevirksomheten på Holmen. Samlet sett er det vedtatt et investeringsbudsjett for 2019-2022 på 850 millioner kroner. Finansieringsplanen innebærer bruk av egenkapital, lån via datterselskapet Drammen havn Lierterminalen AS, aksjesalg og erstatning for eksisterende bygninger.

Forslag til områderegulering med konsekvensutredning for Holmen ble i denne forbindelse lagt ut til offentlig ettersyn etter 1. gangs behandling i formannskapet 20. mars 2018.

Det er i tillegg varslet endringer i henholdsvis kommuneloven og i havneloven med betydning for selskapets fremtidige rammer. Dette kommer i tillegg til endringer i selskapets eierstruktur, som følge av kommunereformen, der nåværende eierkommuner Hurum og Røyken danner en ny kommune sammen med Asker, og eierkommunen Svelvik danner en ny kommune sammen med Nedre Eiker og Drammen.

Rådmannen har initiert en eierstrategisk prosess for selskapet, og har etablert dialog med nåværende eierkommuner.

Interkommunalt samarbeid

Drammen kommune har i 2018 hatt vertskommuneansvar for de sju interkommunale samarbeidene som fremgår av tabellen nedenfor. Dette innebærer at regnskapet for disse samarbeidene føres i Drammen bykasse. Regnskapene er resultatmessig nøytralisert gjennom føring av årets resultat mot avsetning til eller bruk av bundet driftsfond i Drammen bykasses balanse. I tabellen nedenfor fremgår hovedstørrelser i regnskapene for de enkelte samarbeid som er ført i Drammen bykasse i 2018.

Som det fremgår hadde disse samlet et negativt årsresultat på 1,6 millioner kroner i 2018. Akkumulert fondsavsetning for de interkommunale samarbeidene er redusert fra 17,1 til 15,9 millioner kroner per utgangen av 2018.

Resultatregnskap 2018 for interkommunalt samarbeid – hovedstørrelser

Mill. kr	Drifts- inntekter	Drifts- utgifter	Årsresultat	Tidl. års resultat	Akkumulert fond	Bidrag fra Drammen kommune
Drammensregionen IKT (D-IKT) 1)	101,3	101,9	-0,5	5,5	5,0	32,1
Kommuneadvokaten i Drammensregionen	12,8	14,3	-1,5	2,2	0,7	5,8
Kemneren i Drammensregionen	35,4	35,7	-0,3	2,0	1,7	13,1
Betzy interkommunale krisesenter 2)	11,4	11,3	0,1	4,1	4,2	3,9
Interkommunalt utvalg mot akutt forurensing (IUA)	1,2	0,4	0,8	2,2	3,038	0,2
Buskerudregionens incestsenter (BRIS)	5,5	5,4	0,1	0,7	0,7	0,2
Frydenhaug skole og kompetansesenter 3)	90,6	90,8	-0,2	0,8	0,6	49,5
Sum interkommunalt samarbeid	258,3	259,9	-1,6	17,5	15,9	104,8
1) D-IKT:	Driftsutgifter er inkludert 0,585 mill. kr i overføring til investeringsregnskapet					
2) Betzy:	Driftsutgifter er inkludert 0,007 mill. kr i netto avsetning til bundne fond (øremerkede midler)					
3) Frydenhaug:	Driftsutgifter er inkludert -0,024 mill. kr i netto avsetning til bundne fond (øremerkede midler) og 0,118 mill. kr i overføring til investeringsregnskapet					

Avvikling av interkommunale samarbeidsløsninger

Vestregionen

Vestregionen var et formelt interkommunalt samarbeid hvor 15 kommuner, samt Akershus og Buskerud fylkeskommune deltok. Som følge av kommunereformen ble Vestregionens fremtid satt på dagsorden. Etter en evaluering av samarbeidet besluttet deltakerkommunene sommeren 2018 å avvikle samarbeidet med virkning fra 01.01.19.

Drammensregionen IKT (D-IKT)

Drammensregionen IKT (D-IKT) ble overdratt til Drammen kommune og dermed avviklet som §27-samarbeid med virkning fra 01.01.19. Dette med bakgrunn i vedtak i fellesnemnda for Nye Drammen og i samarbeid med deltakende kommuner. Fra 01.01.19 ble det etablert et felles vertskommunesamarbeid om IKT-tjenester mellom kommunene Svelvik, Sande, Røyken, Nedre Eiker og Drammen.

Kommuneadvokaten i Drammensregionen, Kemneren i Drammensregionen, Drammensregionens interkommunale krisesenter

Fellesnemnda for Nye Drammen vedtok i 2018 at kommuneadvokattjenester, kemnertjenester og krisesentertjenester skal leveres gjennom driftsorganisasjonen i Nye Drammen fra 01.01.20. Fra dette tidspunkt opphører Kommuneadvokaten i Drammensregionen, Kemneren i Drammensregionen og Drammensregionens interkommunale krisesenter som §27-samarbeid.